

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
2021-YL-055

8. SINIF TC İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK
DERS KİTABI İLE NUTUK'TA YER ALAN DEĞERLERİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
DOĞRULTUSUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Hazırlayan

Gülşah HANAYLI

Tez Danışmanı

Dr. Öğretim Üyesi Adil Adnan ÖZTÜRK

AYDIN-2021

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Gülşah HANAYLI** tarafından hazırlanan “**8. Sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı ile Nutuk’ta yer alan değerlerin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi**” başlıklı tez, 22/06/2021 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

	Unvanı, Adı ve Soyadı	Kurumu	İmzası:
Başkan	Prof. Dr. Sultan BAYSAN	Adnan Menderes Üniv.	
Üye	Dr. Öğrt. Üyesi Adil Adnan ÖZTÜRK	Adnan Menderes Üniv.	
Üye	Prof. Dr. Nevzat GÜMÜŞ	Dokuz Eylül Üniv.	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu Yüksek Lisans Tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun tarih sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ahmet Can BAKKALCI
Enstitü Müdürü

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu araştırmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde dayanak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

.../.../2021

Gülşah HANAYLI

İmza:

ÖZET

8. SINIF TC İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERS KİTABI İLE NUTUK'TA YER ALAN DEĞERLERİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Gülşah Hanaylı

Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Adil Adnan Öztürk

2021,XXI+216 sayfa

Bu araştırmanın amacı, 8. Sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı ile Nutuk'ta yer alan değerlerin tespiti ve bu iki kaynaktaki yer alan değerlerin öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesidir. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ve görüşme tekniklerine başvurulmuştur. Veri toplama aracı olarak Atatürk'ün Nutuk adlı eserinden ve 2019-2020 eğitim öğretim yılında okutulan, Nev Yayınlarına ait 8. sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı ile öğretmen görüşlerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'nin farklı illerinde kamu ve özel ortaokullarda görev yapan 10 Sosyal Bilgiler Öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz ve tümevarımsal içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma da ders kitabından 52, Nutuk'tan 337, öğretmenlerin görüşme sorularına verdiği cevaplardan 25 sayfalık ham veri elde edilmiştir. Veriler Word ortamına aktarılmış ve bu veriler ışığında 8. Sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı ile Nutuk'ta yer alan değerler ve bu iki kaynaktaki yer alan değerler ile ilgili öğretmen görüşleri belirlenmiştir. Sonuç olarak Nutuk'ta 982, ders kitabında 573 değer tespit edilmiştir. Her iki kaynaktaki ilk iki sırayı alan değerler vatanseverlik ve bağımsızlıktır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin kazanımlar ve buna bağlı verilmesi gereken değerleri eşleştiremediği, değer kavramları konusunda eksik oldukları, sınav odaklı eğitime yöneldikleri, değerler eğitime yönelmek isteseler de gerek sınavın gerek ders saati azlığının buna imkân tanımadığı, derste en çok kullanılan yöntemin geleneksel yöntemlerden biri olan anlatım yöntemi olduğu farklı yöntem kullanan çok az sayıda öğretmenin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gerek 8. sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük konularının kazanımlarını büyük oranda içermesi gerek

değerler açısından da zengin olması göz önünde bulundurulduğunda Nutuk'tan mümkün olduğu kadar fazla yararlanılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Değer, değerler eğitimi, Nutuk, TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı.

ABSTRACT

EVALUATION OF THE VALUES IN THE 8TH GRADE TURKISH REVOLUTION HISTORY AND KEMALISM TEXTBOOK AND NUTUK IN TERMS OF TEACHERS' OPINIONS

Gülşah Hanaylı

Master Thesis, Department of Turkish and Social Sciences Education

Supervisor: Asst. Prof. Adil Adnan Öztürk

2021,XXI+216 pages

The aim of this research is to determine the values in the 8th Grade Turkish Revolution History and Kemalism textbook and Nutuk and to evaluate the values in these two sources in terms of teachers' opinions. In this study, content analysis and interview techniques from qualitative research methods were used. As a data collection tool, Atatürk's Speech (Nutuk), the 8th grade Turkish Revolution History and Kemalism textbook of Nev Publishing, which was taught in the 2019-2020 academic year, and the opinions of teachers were used. The study group of the research consisted of 10 Social Studies Teachers working in public and private secondary schools in different provinces of Turkey. A semi-structured interview form was used to collect the research data. Descriptive analysis and inductive content analysis techniques were used to analyze the data. In the research, 52 pages of raw data were obtained from the textbook, 337 from the Nutuk, and 25 pages from the answers given by the teachers to the interview questions. The data were transferred to the word document and in the light of these data, the opinions of the teachers about the values in the 8th Grade Turkish Revolution History and Kemalism textbook and Nutuk and the values in these two sources were determined. As a result, 982 values were determined in Nutuk and 573 values in the textbook. Values that take the first two places in both sources are patriotism and independence. The teachers who participated in the study could not match the achievements and the values that should be given, they were deficient in value concepts, they tended to exam-oriented education, although they wanted to turn to the values education, both the exam and the lack of course hours did not allow this, and the most used method in the lesson was the lecture method, which is one of the traditional methods. It has been concluded that there are very few teachers who use different methods. Considering that it contains the

achievements of 8th grade Revolution History and Kemalism to a large extent and that it is rich in values, it has been concluded that Nutuk should be utilized as much as possible.

KEYWORDS: Value, values education, Speech, Turkish Revolution History and Kemalism, Turkish Revolution History and Kemalism textbook.

ÖNSÖZ

Eğitim, kişide öğrenme yaşantıları yoluyla istendik davranışları oluşturma sürecidir. Toplumda ahlaki değerler krizinin yaşandığı günümüzde, değer temelli eğitim çözüm olarak ortaya çıkmıştır. Bu süreç önce aile de başlar, okulda devam eder. Bu nedenle okul, akademik bilgileri verirken, değerler eğitimi de vermek zorundadır. Okul öğrencilerin hem iyi bir vatandaş hem de iyi bir insan olmak için ihtiyaç duydukları temel ahlaki değerleri öğrenmelerine yardımcı olduğundan, okul müfredatının da değer eğitimiye yönelik hazırlanmasına ihtiyaç vardır. Değer temelli eğitim yoluyla, çocukları, bilgilerini insanlığın yararına kullanmayı bilen, güçlü karakter ve değerlere sahip insanlar haline getirebiliriz.

Eğitim hem akademik hem de ahlaki açıdan önemli bir yere sahiptir. Bu yüzden Nelson Mandela “Eğitim dünyayı değiştirebileceğiniz en güçlü silahtır” der. Günümüzde okullarımızda gerek akademik gerekse değerler eğitimi verilmeye çalışılmakta ancak ortaokul 8. sınıf öğrencilerine verilen eğitimde sınav kaygısı ile akademik eğitime daha fazla yönelmekte değerler eğitimi arka planda kalmaktadır. 8. Sınıf öğrencilerinin LGS sınavında sorumlu oldukları TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı ile Nutuk içeriğindeki konular itibariyle örtüşmektedir. Ders kitabının içeriğinde yoğun şekilde Nutuk’ ta anlatılan 1919-1927 yılları arasındaki olaylar yer almaktadır. Bu araştırmada ülkenin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk tarafından kaleme alınan Nutuk ile TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının içerisinde yer alan akademik bilgiler ve içeriğinde yer alan değerler bakımından kullanılması ve öğretmenlerimizin iki kaynaktaki içerik ve değerler arasındaki ilişkilerinin farkındalıkları üzerinde durulmuştur.

Araştırma sürecinde benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, bilgi ve birikimleriyle bana her zaman rehberlik eden ve manevi olarak hep yanımda olduğunu hissettiğim değerli hocam ve danışmanım Adil Adnan Öztürk’e, ders sürecinde gerek akademik gerek karakter olarak örnek aldığım, bana her açıdan güç veren Sultan Baysan’a, bu süreçte bana manevi yönden destek olan, varlıklarına şükrettiğim aileme, fedakârlıklarını esirgemeyen ve beni akademik alanda ilerlemem için her zaman destekleyen okul yöneticilerime, bu süreçte bana yardımcı olan 10 değerli meslektaşına teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	Hata! Yer işa
ÖNSÖZ	viii
TABLolar DİZİNİ	xv
KISALTMALAR DİZİNİ	xx
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM	14
1. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	14
1.1. I. Dünya savaşı öncesi Osmanlı İmparatorluğu	14
1.1.1.1. Dünya Savaşının başlangıcı.....	16
1.1.2 1. Dünya Savaşının sonu ve ateşkes	16
1.1.3 Milliyetçi hareket ve Kurtuluş Savaşı	18
1.1.4. Mustafa Kemal Atatürk	22
1.2. Nutuk.....	23
1.2.1 Nutuk'taki dil ve üslup	28
1.2.2 Nutuk'un basımı	29
1.2.3 Ders kitaplarında Nutuk	30
1.3. Değer Nedir?	30
1.3.1 Değerler eğitimi niçin gereklidir?	32
1.3.2. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi ve değerler eğitimi	32
1.3.3. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde değerler eğitimi ile ilgili yaklaşım ve etkinlikler.....	33
1.3.4. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük programında doğrudan verilecek beceri ve değerler	35
1.3.5. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi amaçları ve değerler eğitimi ilişkisi	36

1.3.6. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlar	38
1.4. İlgili Araştırmalar.....	39
1.5. Tanımlar.....	43
2. BÖLÜM	50
2. BULGULAR.....	50
2.1. Kurtuluş Savaşı Dönemini İlk Ağzından Anlatan Ve Ülkenin 1919-1927 Yıllarına Işık Tutan Nutuk Da Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular	50
2.2. 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılında Okutulan 8. Sınıf TC İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Ders Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular.....	95
2.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin TC İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersine Yönelik Ders Kitabı Ve Nutuk Da Yer Alan Değer Algıları Ve Bunu Derse Yansıtışlarına Yönelik Bulgular.....	102
2.3.1. Değer kavramının tanımına yönelik öğretmen görüşüne yönelik bulgular.....	102
2.3.2. Okullarda değerler eğitimine yönelik hangi faaliyetlerin yapıldığına ait bulgular.....	103
2.3.3. Kişisel olarak değerler eğitimine yönelik hangi faaliyetleri yaptıklarına yönelik bulgular.....	105
2.3.4. Ders anlatımı sırasında ders kitabı haricinde kazanımları verirken Nutuk'ta yer alan metinlere ve anlatımlara yer verip, yer vermediklerine yönelik bulgular	107
2.3.5. Nutuk'un geneline bakıldığında içeriğinde en çok hangi değerlere yer verildiğine yönelik bulgular	109
2.3.6. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik bulgular.....	111
2.3.7. Bir Kahraman Doğuyor ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik bulgular.....	114
2.3.8. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk'ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair bulgular	118
2.3.9. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde kazanımlar kapsamında kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik bulgular	120

2.3.10. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik bulgular	123
2.3.11. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk'ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair bulgular.....	127
2.3.12. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde kazanımlar kapsamında kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik bulgular.....	129
2.3.13. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik bulgular	132
2.3.14. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair bulgular	135
2.3.15. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde kazanımlar kapsamında kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik bulgular.....	137
2.3.16. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik bulgular	140
2.3.17. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair bulgular	144
2.3.18. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde kazanımlar kapsamında kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik bulgular.....	146
2.3.19. Demokratikleşme Çabaları ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik bulgular.....	148
2.3.20. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair bulgular	152
2.3.21. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde kazanımlar kapsamında kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik bulgular.....	154
2.3.22. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik bulgular	156

2.3.23. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair bulgular	160
2.3.24. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik bulgular	162
2.3.25. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik bulgular.....	165
2.3.26. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair bulgular	169
2.3.27. 8. sınıf öğrencilerine verilen değerlerin öğrencide istendik davranışa dönüşüp dönüşmediğine, dönüşüyor ise kullandıkları farklı yöntemlere, dönüşmüyor ise sebeplerinin neler olduğuna dair bulgular	171
2.3.28. 8. Sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının haricinde öğrenciye değerlerin kazandırılması konusunda farklı kaynaklardan yararlanıp yararlanmadıklarına ve bu konuda hangi kaynakları hangi gerekçe ile tercih ettiklerine yönelik bulgular	173
3. BÖLÜM	176
3.SONUÇ VE ÖNERİLER	176
3.1. Kurtuluş Savaşı Dönemini İlk Ağızdan Anlatan Ve Ülkenin 1919-1927 Yıllarına Işık Tutan Nutuk' ta Yer Alan Değerlere Yönelik Sonuçlar	176
3.2. 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılında Okutulan 8. Sınıf TC İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Ders Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Sonuçlar.....	178
3.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin TC İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersine Yönelik Ders Kitabı Ve Nutuk'ta Yer Alan Değer Algıları Ve Bunu Derse Yansıtışlarına Yönelik Sonuçlar	180
3.3.1. Değer kavramının tanımına yönelik öğretmen görüşüne yönelik sonuçlar.....	180
3.3.2. Okulda değerler eğitimine yönelik yapılan faaliyete yönelik sonuçlar	181
3.3.3. Kişisel olarak değerler eğitimine yönelik hangi faaliyetleri yaptıklarına yönelik sonuçlar	181
3.3.4. Ders anlatımı sırasında ders kitabı haricinde kazanımları verirken Nutuk' ta yer alan metinlere ve anlatımlara yer verip, yer vermediklerine yönelik sonuçlar	182
3.3.5. Nutuk'un geneline bakıldığında içeriğinde en çok hangi değerlere yer verildiğine yönelik sonuçlar	182

3.3.6. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik sonuçlar	183
3.3.7. Bir Kahraman Doğuyor ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik sonuçlar	184
3.3.8. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk'ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair sonuçlar.....	185
3.3.9. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik sonuçlar.....	186
3.3.10. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik sonuçlar	187
3.3.11. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair sonuçlar	188
3.3.12. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik sonuçlar.....	189
3.3.13. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik sonuçlar	189
3.3.14. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair sonuçlar.....	190
3.3.15. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik sonuçlar;.....	191
3.3.16. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik sonuçlar	192
3.3.17. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair sonuçlar.....	193
3.3.18. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik sonuçlar	193

3.3.19. Demokratikleşme Çabaları ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik sonuçlar	194
3.3.20. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk'ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair sonuçlar.....	195
3.3.21. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik sonuçlar.....	196
3.3.22. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik sonuçlar	197
3.3.23. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk'ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair sonuçlar.....	198
3.3.24. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik sonuçlar.....	198
3.3.25. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik sonuçlar	199
3.3.26. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk'ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair sonuçlar.....	200
3.3.27. 8. sınıf öğrencilerine verilen değerlerin öğrencide istendik davranışa dönüşüp dönüşmediğine, dönüşüyor ise kullandıkları farklı yöntemlere, dönüşmüyor ise sebeplerinin neler olduğuna dair sonuçlar.....	201
3.3.28. 8. Sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının haricinde öğrenciye değerlerin kazandırılması konusunda farklı kaynaklardan yararlanıp yararlanmadıklarına ve bu konuda hangi kaynakları hangi gerekçe ile tercih ettiklerine yönelik sonuçlar	202
KAYNAKÇA.....	204
EKLER	213
ÖZGEÇMİŞ	216

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1: Katılımcılara ait bilgiler	11
Tablo 2. 2006 yılı İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında yer alan değerler	36
Tablo 3. 2018 yılı İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında yer alan değerler	36
Tablo 4. Nutuk'ta yer alan değerler	51
Tablo 5. 8. sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında yer alan değerler	95
Tablo 6. Değer kavramının tanımına yönelik öğretmen görüşleri.....	102
Tablo 7. Okulda değerler eğitimine yönelik faaliyetler	103
Tablo 8. Nutuk'ta yer aldığını düşündükleri değerler	109
Tablo 9. Nutuk'ta yer aldığını düşünmedikleri değerler	109
Tablo 10. Nutuk'ta yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler	110
Tablo 11. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler	111
Tablo 12. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer aldığını düşünmedikleri değerler	112
Tablo 13. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler	112
Tablo 14. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer alan değerlerin yeterlilik düzeyi	113
Tablo 15. Bir Kahraman Doğuyor ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları değerler	114
Tablo 16. Bir Kahraman Doğuyor ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde değerler	114
Tablo 17. Bir Kahraman Doğuyor ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler	115
Tablo 18. Bir Kahraman Doğuyor ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri.....	116
Tablo 19. Bir Kahraman Doğuyor ünitesi ve Nutuk'ta bu üniteyle ilgili bölümlerin hangi olay ve değerler ile eşleştirildiği	118
Tablo 20. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler	120

Tablo 21. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer aldığını düşünmedikleri değerler	120
Tablo 22. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler.....	121
Tablo 23. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer alan değerlerin yeterlilik düzeyi	122
Tablo 24. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları değerler.....	123
Tablo 25. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durmadıkları değerler.....	123
Tablo 26. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler	124
Tablo 27. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri	125
Tablo 28. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ve Nutuk'ta bu üniteyle ilgili bölümlerin hangi olay ve değerler ile eşleştirildiği	127
Tablo 29. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler	129
Tablo 30. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer aldığını düşünmedikleri değerler	130
Tablo 31. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler	130
Tablo 32. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer alan değerlerin yeterlilik düzeyi.....	131
Tablo 33. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları değerler.....	132
Tablo 34. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durmadıkları değerler.....	132
Tablo 35. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler	133
Tablo 36. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri.....	133
Tablo 37. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesi ve Nutuk'ta bu üniteyle ilgili bölümlerin hangi olay ve değerler ile eşleştirildiği	135

Tablo 38. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler	137
Tablo 39. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer aldığını düşünmedikleri değerler	138
Tablo 40. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler	138
Tablo 41. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer alan değerlerin yeterlilik düzeyi.....	139
Tablo 42. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları değerler.....	140
Tablo 43. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durmadıkları değerler.....	140
Tablo 44. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler	141
Tablo 45. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri.....	142
Tablo 46. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesi ve Nutuk'ta bu üniteyle ilgili bölümlerin hangi olay ve değerler ile eşleştirildiği	144
Tablo 47. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler	146
Tablo 48. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer aldığını düşünmedikleri değerler	146
Tablo 49. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler.....	147
Tablo 50. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer alan değerlerin yeterlilik düzeyi	147
Tablo 51. Demokratikleşme Çabaları ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları değerler	148
Tablo 52. Demokratikleşme Çabaları ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durmadıkları değerler.....	149
Tablo 53. Demokratikleşme Çabaları ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler	149
Tablo 54. Demokratikleşme Çabaları ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri.....	150
Tablo 55. Demokratikleşme Çabaları ünitesi ve Nutuk'ta bu üniteyle ilgili bölümlerin hangi olay ve değerler ile eşleştirildiği	152
Tablo 56. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler	154

Tablo 57. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer aldığını düşünmedikleri değerler	154
Tablo 58. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler	155
Tablo 59. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer alan değerlerin yeterlilik düzeyi.....	155
Tablo 60. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları değerler.....	156
Tablo 61. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durmadıkları değerler.....	157
Tablo 62. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler	157
Tablo 63. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri.....	158
Tablo 64. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesi ve Nutuk'ta bu üniteyle ilgili bölümlerin hangi olay ve değerler ile eşleştirildiği	160
Tablo 65. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler.....	162
Tablo 66. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer aldığını düşünmedikleri değerler	163
Tablo 67. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler.....	163
Tablo 68. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer alan değerlerin yeterlilik düzeyi ..	163
Tablo 69. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları değerler	165
Tablo 70. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durmadıkları değerler.....	165
Tablo 71. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler.....	166
Tablo 72. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri.....	167
Tablo 73. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesi ve Nutuk'ta bu üniteyle ilgili bölümlerin hangi olay ve değerler ile eşleştirildiği	169
Tablo 74. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde verilen değerlerin istenilen davranışlara dönüşüp - dönüşmediği	171
Tablo 75. Ders anlatımı sırasında değer aktarımında kullanılan kaynaklar	173

Tablo 76. Nutuk'ta yer alan değerlere ait sonuçlar.....	176
Tablo 77. 8. sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında yer alan değerlere ait sonuçlar.....	178

KISALTMALAR DİZİNİ

Akt: Aktaran

BMM: Büyük Millet Meclisi

CHF: Cumhuriyet Halk Fırkası

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

Edt: Editör

F: Frekans

LGS: Liselere Giriş Sınavı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MÖ: Milattan Önce

Ö1: Öğretmen 1

SBÖP: Sosyal Bilgiler Öğretim Programı

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TC İTA: Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük

TC: Türkiye Cumhuriyeti

TDK: Türk Dil Kurumu

TTKB: Talim Terbiye Kurumu Başkanlığı

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

VCD: Video Compact Disc

Vs: Vesaire

Yy: Yüz Yıl

GİRİŞ

Dünya, 20. yy.'da başta I ve II. Dünya Savaşı olmak üzere modern savaşların dehşetini yaşadı. Yaşanan bu savaşlar derin yaralar açacak, pek çok olumsuz duyguları da beraberinde getirecekti. Savaşlar sonrasında şiddet, ahlaksızlık, benmerkezcilik, hayal kırıklığı, ruhsal çöküntü toplumun her kademesinde yaygın olarak görülmeye başlamıştı. Savaşların son bulduğu 21.yy' da modern bilim ve teknolojinin getirdiği çok faydalı etkiler görülse de birçok olumsuz sonucu da beraberinde getirdi.

Yolsuzluğun, şiddetin, huzursuzluğun yaygın hale geldiği günümüz dünyasında bu kötü gidişata dur demek isteyen insanların aklından geçen ilk soru şuydu.21. yy' da değerler nereye gitti? Bunun cevabını bulmaya çalışırken bir soru daha karşımıza çıktı? Giden bu değerleri kim geri getirecek ve nasıl verecekti? Ebeveynler mi, öğretmenler mi, liderler mi, sosyal medya mı, din adamları mı, düşünürler mi, sanatçılar mı? Burada tabii ki cevap şu olmalı. Ebeveynler değerlerin ilk öğreticisi olsa da öğretmenlerin de bu konuda önemli bir paya sahip olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Çünkü gençlerin okullar aracılığıyla bir nevi ebeveynleri öğretmenleriydi (Steiner, 2004: 168).

Eğitimin amacı ve temel işlevi, öğrencilerin çok yönlü ve dengeli bir şekilde kişiliklerinin geliştirilmesi ve zekâlarını tüm boyutları ile geliştirmeye çalıştırılmasıdır. Böylece çocuklarımız ulusumuzu daha demokratik, daha uyumlu, daha sosyal hale getirmede sorumluluk alarak en üst seviyeye çıkarabilirler. Türk Milleti olarak kültürel bakımdan zengin ve entelektüel açıdan donanımlı bir ulus oluşturmak tarih boyunca ilk hedefimiz olmuştur. Günümüzde okullarda öğrencilerin yalnızca bilgiye dayalı ve bilgi odaklı eğitimine oldukça önem verilmekte; sonuç olarak, öğrenciler fiziksel, duygusal, sosyal ve ruhsal açıdan eksik; tutum, alışkanlık, değerler, beceriler ve ilgi alanları bakımından yetersiz bir profil oluşturmaktadır. Okulların en önemli görevi sadece eğitimli insanlar yetiştirmek değil, aynı zamanda sorumlu vatandaşlar yetiştirmek için değerler eğitimini müfredatın bir parçası olarak ciddiye alınmasını sağlamaktır (Lovat ve Toomey, 2009: 27).

Değerler, çocukların içinde büyüdüğü aileden ve yaşadıkları çevreden aldıkları erdemlerdir. Aileleri, öğretmenleri ve sosyal çevreleri, bu genç beyinlerin zihinlerinde izlenim bırakmada hayati rol oynarlar. Çekirdek aileler, uzun saatler çalışan anne ve babalar, ailede yaşlıların olmaması, çocukların bazen tek başına televizyon ya da bilgisayar

karşısında uzun saatler geçirmeleri bazen de bakıcılar ve yardımcılarla çok zaman geçiriyor olmaları da değerlere olumsuz yönde tesir etmektedir. İşte bu açığı kapatacak olan okullar olabilir (Tapias ve Ward, 2008: 197).

Şimdiye kadar tartışılan konulardan biri de, bilgi, güç ve maddi ilerleme sürecinde kaybedilen değerlerin yeniden canlanmasına yol açacak değer eğitimi nasıl verilecektir. Öğretmenlerin ve idarecilerin okullarda değer odaklı eğitimi teşvik etmek için çaba göstermeleri gerektiği kesin olarak ifade edilebilir. Bu nedenle, kitle iletişim araçları ve farklı okul organizasyonları aracılığıyla öğrencilerde yeterli farkındalığın oluşturulması sağlanmalıdır. Sadece değerleri bilmek yeterli değildir, değerlerin uygulanması da önemlidir. Bu nedenle, yarının vatandaşları olacak öğrencileri, arzu edilen beceriler ve değerlerle donatarak, bu sosyal değişikliklere tatmin edici bir şekilde yanıt vermeye ve bunlara uyum sağlamaya yönlendirmeliyiz (Gardner, Cairns ve Lawton, 2012: 127).

Burada okulun ve özellikle öğretmenlerin rolü çok büyüktür. Öğrencilerine verdikleri tüm derslerle değerlerin iç içe geçmesini sağlamak için çaba sarf etmeleri gerekir. Değerler her dersin bir parçası olmalı, her konu öğretilirken konu ne olursa olsun değerlerle ilişkilendirilmelidir (Şimşek, 2020: 356).

Öğrenciler zamanlarının çoğunu okulda geçirdikleri için, güçlü değerler oluşturma konusunda çabalarını destekleyen bir kurum olmalıdır. Eğitimciler, öğrencilere değerlerin sadece eğitim sürecinin önemli bir parçası olmadığını, aynı zamanda gerçek hayatta da birey olarak gelişimleri için gerekli olduğunu görmelerine yardımcı olurlar. Okullar, müfredat programları ve değerler eğitiminin etkili bir şekilde düzenlenmesi yoluyla öğrencilere arzu edilen değerleri aşılama konusunda kesinlikle önemli bir rol oynayabilir. Böyle bir görev, yalnızca bir veya iki öğretmenin değil, tüm öğretmenler tarafından üstlenilmesi gereken ortak sorumluluk olmalıdır (Öztürk, 2012: 233).

Değerler, hayatın çeşitli yönlerine entegre edilmelidir. Değerlerin bir kişinin karakterini oluşturmada uzun bir yol kat ettiğini belirtmeye gerek yoktur. Değerler eğitiminin olmadığı bir eğitim, kaptansız bir gemi gibidir. Başarılı eğitim, yaşam için vazgeçilmez olan değerleri vermezse asla tamamlanamaz. Bir bireyin başarısı için nitelikler ve beceriler çok önemlidir, ancak değerler olmadan kişi eksik kalacaktır (Stephenson, Eva, Burman ve Cooper, 2005: 21).

Değer eğitiminin ne olduğuna dair pek çok bilim insanının çalışmaları vardır. Araştırmacıların değerler eğitimi ile ilgili tanımları analiz edilip incelendiğinde değer eğitiminin tanımına şu şekilde başlanabilir. Değerler eğitimi, çok yönlü bir çabadır ve gençlere evde aileleri, okullarda öğretmenleri, sosyal çevreleri, dini kurumlar ve diğer kuruluşlarda yetişkinler veya yaşlılar tarafından verilen, kendi tutumlarının altında yatan gerçeği açığa çıkarmak ve bu tutumlarını değerlendirmek için yardım edildiği bir faaliyettir. Bu değerler kendilerinin ve başkalarının uzun vade de refahı için oldukça önemlidir. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından değerler eğitimi; “ *Çocukların ve gençlerin pozitif değerleri keşfedip geliştirmeleri ve kendi potansiyellerine göre ilerlemeleri için yürütülen eğitimsel gayretler* “ olarak tanımlanmaktadır (UNESCO, 2005).

Buna göre, değer eğitiminin hedefleri şu şekilde ele alınabilir:

1. Fiziksel, zihinsel, duygusal ve ruhsal yönleriyle çocuğun kişiliğinin tam gelişimini sağlamak,
2. Görgü kurallarını bilen sorumlu ve işbirlikçi vatandaşlar yetiştirmek,
3. Bireyin ve toplumun onuruna saygıyı geliştirmek,
4. Vatanseverlik ve ulusal bütünlük ruhunu aşlamak,
5. Demokratik bir düşünce ve yaşam tarzı geliştirmek,
6. Hem kendi dinine hem de farklı dini inançlara karşı saygıyı hoşgörüyü ve anlayışı geliştirmek,
7. Sosyal, ulusal ve uluslararası düzeyde kardeşlik duygusunu geliştirmek,
8. Öğrencilerin sağlam ahlaki ilkeler temelinde kararlar almasını sağlamak,
9. Değer eğitiminin farklı yönleri ve etkinlikleriyle ilgili olarak öğrencilerin ilgilerini tespit etmek,
10. Kültürel mirasımız, ulusal tarihimiz, anayasal haklarımız ve kamusal kalkınma hakkında bilinçli bireyler oluşturmaktır.

Öğretmenler derslerde bu hedefler doğrultusunda çocukların demokratik ve çok kültürlü bir toplumda yaşamaya ilişkin değerlerini geliştirmelerine yardımcı olmak için öğrenme etkinliklerini bu doğrultuda geliştirebilir. Okul müfredatlarının tamamı bu değerleri öğretmek için düzenlenmelidir (Halstead ve Taylor,1996: 14).

Öğretmen aynı şekilde değerleri verirken ünlü şahsiyetlerin hayatlarından, motive edici alıntılardan yararlanabilir. Önde gelen liderler tarafından yapılan konuşmalar, ses kayıtları derslerde kullanılabilir. Öğrencileri, toplumun basmakalıp ve dar fikirli düşüncelerinden uzaklaşma cesaretine sahip büyük liderlerin zengin ve değerli kültürüyle, fikirleriyle ve vizyonuyla tanıştırmak önem taşımaktadır.

Öğrencilere farklı liderlerin kararlılıklarını, cesaretlerini ve özverilerini gösteren hayatlarına ait ilham verici örnekler anlatılabilir. İlham verici filmlerin bile genç beyinler üzerinde kalıcı bir etki bırakacağı söylenebilir. Değerler modeller aracılığıyla öğretilir ve tarih eşsiz modeller barındırır (Teddlie ve Reynolds, 2003: 53).

Ebeveynler, öğretmenler, okullar ve toplumların gelecek nesillere pozitif değerler iletme yükümlülüğü vardır ancak gençlere nasıl davranmaları veya davranmamaları gerektiğini söylemek, mesajı onlara ulaştırmanın en etkisiz yöntemidir. Öğrencilerinizde uyandırmak istediğiniz değerleri teşvik etmek amacıyla sınıfınızda olumlu rol modelleri kullanmak ve edebi eserlerden yararlanmak değer aktarımında iyi bir yöntem olabilir (Dewey, 1995: 33)

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde en göze çarpan rol modellerden biri ülkemizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'tür. Atatürk'ün gerek hayat hikâyesi gerekse hayatının önemli bir parçasını oluşturan 1919-1927 yılları arası dönemini anlattığı Nutuk adlı eseri değerlerin verilmesi konusunda öğretmenlere yardımcı bir kaynak oluşturabilir.

Mustafa Kemal Atatürk gönüllü eylemleri ile Türk insanının tarihinde yer alan ve önemini asla yitirmeyen değerleri her yerde ortaya koymuştur. Bu değerler geçmişte yaşanan olaylarda yer alsa da belirli bir zamanı ve mekânı aşarak bugünlere gelmiş ve evrenselleşmiştir.

O bir kahramandır ve gerçek kahramanlar sadece ünlü değildir. Gerçek kahramanlar başkalarına ve topluma fayda sağlayan, özverili eylemlerde bulunan ve tüm bunları

yaparken değerlerini ön planda tutan karakterlerdir. Ve toplumda yaşayanlar bu kahramanların yaptıklarını takdir ederek ilham alırlar ve onları taklit ederler.

Kahramanların eserleri de kendi kişilikleri gibi öğrencilerin tanıyıp takip edebilecekleri değer örnekleri barındırır. Bu eserlerle değerleri öğretmek, standart ders kitabını aşan ve kalıcılıkta da etkili olan bir durumdur. Mustafa Kemal Atatürk tarafından kaleme alınan Nutuk sadece olayların anlatıldığı bir eser olmakla kalmayıp edebi de bir nitelik taşıır. Öğrencilere değerler eğitimini aktarıırken edebi eserlerden de yararlanmak bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan baktığımızda akademik başarı kaygısı taşıyan 8. Sınıf öğrencilerinin değerler eğitimi konusunda eksik kalmamaları için hem akademik bilgiler içeren hem de içerisinde pek çok değeri barındıran Nutuk, değerli bir kaynak olarak karşımıza çıkar.

Özetlemek gerekirse değersiz eğitim, yapraksız bir ağaç gibidir. Burada yapraklardan kasıt değerlerdir. Ağaç ne kadar büyük olursa olsun yaprakları olmayan kuru dallı bir ağaçtan kimse gölgeyi alamaz. Bu nedenle, eğitimin nihai amacı, öğrencileri daha iyi bir insana dönüştürmek ve bilgi edinmelerine yardımcı olmak için değerler eğitimini de ön planda tutmak olmalıdır.

Araştırmanın amacı

Bu çalışmanın temel amacı; 8. Sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı ile Nutuk'ta yer alan değerler ile bu iki kaynakta yer alan değerlerin öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1.Kurtuluş Savaşı dönemi ilk ağızdan anlatılan ve ülkenin 1919-1927 yıllarına ışık tutan Nutuk' ta yer alan değerler nelerdir?

2. 2019-2020 eğitim öğretim yılında okutulan 8. Sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında yer alan değerler nelerdir?

3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersine yönelik ders kitabı ve Nutuk'ta yer alan değerler konusundaki algıları ve bunu derse yansıtışları hakkında görüşleri nelerdir? Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt sorulara yanıt aranmıştır.

- 3.1.** Değer kavramını birkaç cümle ile tanımlar mısınız?
- 3.2.** Okulunuzda değerler eğitimine yönelik hangi faaliyetler yapılmakta?
- 3.3.** Kişisel olarak değerler eğitimine yönelik hangi faaliyetleri yapmaktasınız?
- 3.4.** Ders anlatımı sırasında ders kitabı haricinde kazanımları verirken Nutuk'ta yer alan metinlere ve anlatımlara yer veriyor musunuz?
- 3.5.** Nutuk'un geneline baktığımızda içeriğinde en çok hangi değerlere yer verildiğini düşünüyorsunuz?
- 3.6.** Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğini düşünüyorsunuz? Verilen değerleri yeterli buluyor musunuz? Eksikler nelerdir?
- 3.7.** Bir Kahraman Doğuyor ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde duruyorsunuz? Değerleri nasıl veriyorsunuz ve hangi yöntemi kullanıyorsunuz?
- 3.8.** Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlatıyorsunuz? Hangi değerler ile eşleştiriyorsunuz?
- 3.9.** Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğini düşünüyorsunuz? Verilen değerleri yeterli buluyor musunuz? Eksikler nelerdir?
- 3.10.** Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde duruyorsunuz? Değerleri nasıl veriyorsunuz ve hangi yöntemi kullanıyorsunuz?
- 3.11.** Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlatıyorsunuz? Hangi değerler ile eşleştiriyorsunuz?
- 3.12.** Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğini düşünüyorsunuz? Verilen değerleri yeterli buluyor musunuz? Eksikler nelerdir?

3.13. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde duruyorsunuz? Değerleri nasıl veriyorsunuz ve hangi yöntemi kullanıyorsunuz?

3.14. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlatıyorsunuz? Hangi değerler ile eşleştiriyorsunuz?

3.15. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde kazanımlar kapsamında kitabında hangi değerlerin verildiğini düşünüyorsunuz? Verilen değerleri yeterli buluyor musunuz? Eksikler nelerdir?

3.16. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde duruyorsunuz? Değerleri nasıl veriyorsunuz ve hangi yöntemi kullanıyorsunuz?

3.17. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlatıyorsunuz? Hangi değerler ile eşleştiriyorsunuz?

3.18. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğini düşünüyorsunuz? Verilen değerleri yeterli buluyor musunuz? Eksikler nelerdir?

3.19. Demokratikleşme Çabaları ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde duruyorsunuz? Değerleri nasıl veriyorsunuz ve hangi yöntemi kullanıyorsunuz?

3.20. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlatıyorsunuz? Hangi değerler ile eşleştiriyorsunuz?

3.21. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğini düşünüyorsunuz? Verilen değerleri yeterli buluyor musunuz? Eksikler nelerdir?

3.22. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde duruyorsunuz? Değerleri nasıl veriyorsunuz ve hangi yöntemi kullanıyorsunuz?

3.23. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlatıyorsunuz? Hangi değerler ile eşleştiriyorsunuz?

3.24. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğini düşünüyorsunuz? Verilen değerleri yeterli buluyor musunuz? Eksikler nelerdir?

3.25. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde duruyorsunuz? Değerleri nasıl veriyorsunuz ve hangi yöntemi kullanıyorsunuz?

3.26. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutukta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlatıyorsunuz? Hangi değerler ile eşleştiriyorsunuz?

3.27. 8. sınıf öğrencilerine verilen değerler öğrencide istendik davranışa dönüşüyor mu? Dönüşüyor ise kullandığınız farklı bir yöntem var mı? Dönüşmüyor ise sebepleri neler? Açıklar mısınız?

3.28. 8. Sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının dışında öğrenciye değerlerin kazandırılması konusunda farklı kaynaklardan yararlanıyor musunuz? Hangileri ve neden bu kaynakları tercih ettiğinizi açıkla mısınız?

Araştırmanın önemi

Günümüzde gençlerimize değerleri öğretmek her zamankinden daha önemlidir. Çocuklar doğdukları andan itibaren aldıkları eğitimden ve çevrelerinden oldukça etkilenirler. Ergenlik döneminde ise kendi fikirlerini ve dünya görüşlerini oluşturmaya başlarlar. Ebeveynler ve eğitimciler olarak çocuklara ve gençlere karşı en büyük sorumluluğumuz temel değerleri öğrenmeleri ve hayata geçirmelerini sağlamaktır. Böylece büyüdüklerinde şefkatli, kendine güvenen ve saygılı yetişkinler olabilirler. 8. sınıfa gelen öğrencilerde gerek ergenlik gerekse sınav stresi değerlerin geri planda kalmasına yol

açmakta bu durum da hem ebeveynleri hem de öğretmenleri tarafından Bu Gençlik Nereye Gidiyor? sorusuna neden olmaktadır. İşte bu çalışma da 8. Sınıf öğrencilerinin sınavda sorumlu olduğu konular ve bu konuların neredeyse tamamının yer aldığı bir kaynak olan Nutuk'tan metinlerin, öğrencilere aktarılırken değerlerle bağdaştırılabileceği ve sadece tarihi olayların aktarıldığı bir kaynak değil de değerler eğitimi konusunda da kullanılabilir bir kaynak olduğunun ispatıdır. Nutuk değerler eğitimi açısından incelenmesi yönüyle farklı bir çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır.

Problem cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi 8. sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı ile Nutuk'ta yer alan değerlerin öğretmen görüşleri de alınarak bu doğrultuda değerlendirilmesini belirlemektir.

Alt problemler

- 1) SBÖP' nda yer alan değerlerin Nutuk'ta yer alma durumu nasıldır?
- 2) SBÖP' nda yer alan değerlerin TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında yer alma durumu nasıldır?
- 3) SBÖP' nda yer alan değer ifadelerinin 8. Sınıfta TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersine giren öğretmenler tarafından Nutuk ta ve TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders yer alma biçimine ilişkin değerlendirmeleri nasıldır?

Sayıtlar

- 1) Nutuk'ta yer alan değerlerin SBÖP' nda yer verilen değerlerle uygunluk içerisinde olduğu varsayılmıştır.
- 2) Değerlerin hedef kitleye ders kitabı dışında farklı kaynaklar yoluyla da kazandırılabilceği varsayılmıştır.
- 3) Görüşme yapılan öğretmenlerin yöneltilen sorulara doğru ve samimi bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1) Araştırma, Mustafa Kemal Atatürk tarafından kaleme alınan Nutuk'un değerler eğitimi bağlamında incelenmesi ile sınırlıdır.

2) Araştırma 2019-2020 yılında MEB tarafından hazırlanan TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı ile sınırlıdır.

3) Araştırma Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan 10 Sosyal Bilgiler Öğretmeninin görüş ve önerileri ile sınırlıdır.

Araştırma yöntemi

Nutuk ve 8. sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında yer alan değerleri tespit etmek ve bunları öğretmen görüşleri bağlamında değerlendirmek maksadıyla yapılan bu çalışma da Nitel Araştırma yöntemlerinden içerik analizi ve görüşme tekniklerine başvurulmuştur.

Görüşme: *“Sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniğidir. Görüşme bireylerin çeşitli konulardaki bilgi düşünce, tutum ve davranışları ile bunların olası nedenlerinin öğrenilmesinde en kestirme yoldur”* (Karasar, 2012: 166).

İçerik Analizi: *“Birbirine benzeyen verilerin belirli kavramlar ve temalar etrafında bir araya getirilmesi ve bunların anlaşılır biçimde düzenlenip yorumlanması sürecidir. İçerik analizine kodlama yardımıyla verilerin altında yatan kavramlar arasındaki ilişkiler ortaya çıkartılır. Bu sürece aynı zamanda tümevarımcı analiz ismi de verilmektedir”* (Akbulut, 2013: 155).

Nitel araştırma *“Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma”* olarak tanımlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 45).

Yarı yapılandırılmış görüşme formları ile veriler toplanmıştır. Araştırmada görev alan gönüllü öğretmenler ile çevrimiçi sistemler ile görüşülmüş ve düşüncelerini rahat ve doğru bir biçimde ifade etmeleri sağlanmıştır. Görüşme esnasında notlar alınmış, toplanan veriler çözümlenmiş ve analiz edilmiştir.

Çalışma grubu ve çalışma dokümanı

Araştırma da iki farklı çalışma dokümanı kullanılmıştır. Birincisi Mustafa Kemal Atatürk tarafından yazılan Nutuk, ikincisi ise 2019-2020 yılları arasında Talim ve Terbiye Kurulu tarafından onaylanarak Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda 8. Sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde okutulan ders kitabıdır.

Çalışma Grubu ise Türkiye'nin farklı illerinde MEB ve özel okullarda görev yapan ve 8. Sınıflarda İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersine giren 10 Sosyal Bilgiler öğretmenidir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin seçiminde Nutuk' u en az bir kez okumuş olması şartı aranmıştır. Katılımcılara ait bilgiler aşağıda tabloda yer almaktadır.

Tablo 1: Katılımcılara Ait Bilgiler

Kodu	Cinsiyeti	Mezun Olunan Üniversite	Kıdem Yılı
Ö1	Erkek	Anadolu Üni.	16
Ö2	Kadın	Niğde Üni.	9
Ö3	Erkek	19 Mayıs Üni.	12
Ö4	Erkek	Abant İzzet Baysal Üni.	7
Ö5	Kadın	Anadolu Üni.	13
Ö6	Erkek	Sakarya Üni.	2
Ö7	Erkek	Selçuk Üni.	22
Ö8	Erkek	Balıkesir Üni.	13
Ö9	Kadın	19 Mayıs Üni.	8
Ö10	Kadın	Afyon Kocatepe Üni.	15

Veri toplama araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Nutuk ile Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından onaylanmış TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı ve 8. Sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersine giren Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin görüşleri kullanılmıştır. Nutuk ve ders kitabında değer eğitimi yaklaşımlarını belirlenmesi amacıyla doküman analizi yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmada Nutuk ve TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı içerisinde, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı içerisinde yer alan 21 adet değer incelenmiştir. Nutuk ve Ders kitabı incelenirken metinlerdeki kök

değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik), ilişkili olduğu alt değerler ve öteki kök değerler de dikkate alınarak doğrudan ya da dolaylı olarak yer verilme durumuna göre incelenmiştir. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı internet sayfasındaki güncel öğretim programlarında yer alan değerler bu araştırmada kullanılacak veriler olduğundan bu öğretim programları tek tek incelenerek tespit edilen “bağımsızlık, dayanışma, vatanseverlik, barış, bilimsellik, sorumluluk, eşitlik, özgürlük, duyarlılık, saygı, dostluk, çalışkanlık, sevgi, yardımseverlik, dürüstlük, adalet, estetik, özdenetim, tasarruf, aile birliğine önem verme, sabır” değerlerinden hareketle veri toplama çalışması yapılmıştır.

Veriler yazılı dokümanların incelenmesi yoluyla elde edilmiştir. Bu çalışmada Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşlerini, daha ayrıntılı bir şekilde almak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen verilerin Nutuk ve ders kitabından elde edilen verilerle ilişkilendirilmesi amaçlanmıştır. Görüşme formu hazırlanırken Değerler Eğitimi konusunda öncelikle literatür taraması yapılmış ve daha önceki araştırmalarda kullanılan sorular incelenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşlerinin elde edilmesi amacıyla 28 adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Sorulara verilen cevaplar sınırlandırılmamıştır. Sorular uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Görüşme öğretmenler ile genel ağ üzerinden çevrimiçi, samimi bir ortamda gerçekleştirilmiştir. Sorular gönüllülere sözlü olarak iletilmiş ve görüşme esnasında notlar alınmıştır. Görüşme yapılan öğretmenlerde aranan öncelikli şart Nutuk’ u bir kez de olsa okumuş olmalarıdır. Bu şekilde araştırmada görev alan öğretmenlerin konuyu doğru olarak kavramaları amaçlanmıştır. Araştırmaya katılım tamamen isteğe bağlı olarak yapılmış ve bu araştırmaya katılan öğretmenlere söylenmiştir. Katılan tüm öğretmenler gönüllü olarak araştırmada yer almıştır. Toplanan veriler incelenmiş ve analiz edilerek istatistiksel olarak tablolara dönüştürülmüştür. Bu tablolar yorumlanarak bulgulara ve sonuçlara ulaşılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılında uygulanmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan kaynaklar aşağıda belirtilmiştir.

1) Kurt, Ö. (2019). *8. sınıf TC. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı*, Ankara: Korza Yayıncılık.

2) Atatürk, M.K. (2018). *Nutuk: Resimli ve açıklamalı tam metin Osmanlıca’ dan tam çeviri*, İstanbul: E-Kitap Yayıncılık.

Verilerin analizi ve yorumu

2019-2020 Eğitim-Öğretim yılında 8. Sınıflar da okutulan TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı ile Nutuk 2018 SBÖP' nda yer alan 21 değere göre incelenmiştir. Nutuk'ta ve ders kitabında yer alan metinler değerler açısından incelenmiş ve 21 başlık altında sınıflandırılmıştır. Sınıflandırma işlemi, metinlerde doğrudan yer verilen değerler ve dolaylı yollardan kazandırılmak istenen değerler dikkate alınarak belirlenmiştir. Nutuk'ta ve Ders kitabında hangi değere kaç adet metinde yer verildiği tespit edilmiştir. Belirlenen değerlerin sayısal karşılığı tablolar halinde ilgili alanda sunulmuştur. Elde edilen sonuçlar Nutuk'ta ve ders kitabında hangi değere daha fazla yer verildiği ya da yer verilmediğini, ortaya koymuştur.

Çalışmada ayrıca Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşlerinin alınması amacıyla değer tanımı, okullarında ya da kişisel olarak değerler eğitimine yönelik faaliyet yapıp yapmadıkları, Nutuk'ta ve ders kitabında değerlerin hangilerine ağırlık verildiği, onların ünitelerde hangi değerler üzerinde durdukları, Nutuk ve ders kitabını konular ve değerler açısından bağdaştırmaları, verilen değerlerin öğrencide istedik davranışa dönüşüp dönüşmediği, değerleri verirken kullandıkları kaynaklar ile hangi yöntem ve teknikleri kullandıklarını tespit etmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu MEB ve ona bağlı özel kurumlarda çalışan 10 Sosyal Bilgiler Öğretmenine uygulanmıştır. Görüşmeler öğretmenlerin müsait olduğu zaman aralıklarında öğretmenlerin soruları rahatça cevaplandırabilecekleri çevrimiçi sosyal medya platformlarında yapılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme esnasında görüşmeler not almak yoluyla kayıt altına alınmıştır. Sorulara verilen cevaplar benzerliklerine göre kategorize edilmiştir. Öğretmenlerin gizliliklerinin sağlanması amacıyla görüşmeye katılan öğretmenler 'Ö' harfi ile 1 den 10 a kadar belirtilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmede 28 adet soru kullanılmıştır ve her soruya verilen cevaplar değerlendirilerek elde edilen veriler bulgular kısmında ayrıntılarıyla kullanılmıştır.

1. BÖLÜM

1. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. I. Dünya Savaşı öncesi Osmanlı İmparatorluğu

16. yy'da Osmanlılar, Doğu Avrupa, Kuzey Afrika ve Orta Doğu'nun geniş alanlarını yönetmişlerdi. Osmanlı gücü, Basra Körfezi'nden Orta Avrupa'ya kadar uzanmaktaydı. Osmanlılar, Afrika'nın neredeyse tüm kuzey kıyılarını ve batıda Mısır ve Kutsal Toprakları (günümüzde İsrail ve Filistin) yönetmişlerdi. Donanmaları Akdeniz sularını yönetirken, tüccarları İspanya, Portekiz ve İtalya şehir devletlerine rakip olmuştu. (Emecen, 2016: 234).

Doğuda ve Batıda bu kadar güç kazanan Osmanlı Devleti 1683'te, 200.000 kişilik bir orduyla Avusturya'yı işgal etmiş ve uzun zamandır istedikleri bir şehir olan Viyana'yı kuşatmıştı. Avusturyalılar başkentlerini savunmak ve Osmanlıyı Orta Avrupa'dan atmak için, Almanlar ve Polonyalılardan oluşan güçlü bir birlik oluşturmuşlardı. Bu yenilgi, 1700'lerde Osmanlı genişlemesinin durmasına neden olmuştu. (Avcıoğlu, 2013: 186-187).

Osmanlı düşüşünün birkaç nedeni vardı. Osmanlı içindeki azınlıklar, dönemin diğer büyük imparatorluklarında olduğu gibi, kendi kaderini tayin ve bağımsızlık talep ettiğinden, yükselen milliyetçilik ve muhalefetle karşı karşıya kalmışlardı. Osmanlı İmparatorluğu'nun askeri gücü de önemli ölçüde azalmıştı. Osmanlılar, bir dizi başarısız savaştan sonra Kuzey Afrika ve Mısır'ı kaybetmişti. Zayıflayan askeri konumlarının ve savaşı sürdürme yetersizliklerinin farkına varan Osmanlı liderleri, Avrupa ülkeleriyle ittifak arayışına girecekti (Akçura, 2015: 19-24).

Tüm bunlar yaşanırken Osmanlı, çökmekte olan bir ekonomiyle de karşı karşıyaydı. Yüzyıllar önce, Osmanlı dünyanın en zengin imparatorluklarından biriydi ancak 1800' lü yıllarda İngilizler, Fransızlar ve diğer Avrupalı devletler tarafından ticari olarak çoktan ele geçirilmişti. 1870' lerin ortasına gelindiğinde, Osmanlı Devleti uluslararası borçlarını ödeyemez hale gelmişti (Quataert, 2004: 118).

Osmanlı, dış baskılar ve iç karışıklıklar ile mücadele ederken imparatorluğun kontrolünü elinde tutmaya çalışsa da, 19. yy. problemler ve yıkımlardan oluşmaktaydı. 1850'lerde durum o kadar çaresizdi ki, Rus Çarı I. Nicholas, Osmanlı İmparatorluğunu

“Hasta Adam” olarak tanımlayacaktı (Turan, Safran, Hayta, Çakmak, Dönmez, Şahin, 2011: 25).

1800'lerin ortalarına gelindiğinde, imparatorluğun iç sorunları ve Batı fikrinin ülkeye sızması, modernleşme çabalarına yol açacaktı. Tanzimat Fermanı (1839), Osmanlı askeri teşkilatına, kamu idaresine, çiftçiliğine hatta üniforma ve kıyafetlere sirayet eden, Avrupa'dan esinlenen kapsamlı reformlar getirmişti. 1876'da, Avrupa üniversitelerinde eğitim gören bir grup genç Osmanlı aydını, kısa ömürlü bir devrim başlattı. Bu siyasi reformlar uzun sürmedi, ancak 1908'de anayasayı ve Osmanlı Parlamentosunu restore eden Jön Türk hareketi tarafından yeniden canlandırıldı. Jön Türklerden Mustafa Kemal, ilerleyen tarihlerde Gelibolu'da Türk kuvvetlerine komuta edecek (1915) ve ülkesini düşman işgalinden bağımsızlığa götürerek (1923) tarih yazacaktı (Ertan, 2011: 35-41).

1908 yılına gelindiğinde, Osmanlı İmparatorluğu çökmekte olan bir devlet haline gelmişti. Osmanlılar, geniş Akdeniz ve Karadeniz kıyı şeridi ve Karadeniz'i Akdeniz'e bağlayan Boğaz'lar da dâhil olmak üzere coğrafi ve stratejik öneme sahip çoğu bölgeyi elinde tuttuğu için, Avrupalı hükümdar ve diplomatlarının ablukası altındaydı. Rusya ve Avusturya-Macaristan, Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılmasını kendi toprak ve nüfuzlarını artırmak için bir fırsat olarak görüyordu. Rusya Boğaz'ların kontrolünü ele geçirirse Karadeniz üzerinden Akdeniz'e erişim sağlayacaktı (Atabay, 2010: 1-5). İngiltere ve Almanya ise Osmanlı imparatorluğunun; Avusturya-Macaristan ve Rusya'nın toprak emellerine karşı tampon görevi göreceğini umuyordu. Avrupalı liderler özellikle İngiltere, Fransa ve Almanya 1900'lerin başında bir tür Osmanlı ittifakı aradılar. Bu durumda, Osmanlı siyasetçileri ya yabancı müttefiklerden birini seçecek ya da tarafsız kalarak savaştan uzak durmayı tercih edecekti (Reynolds, 2016: 112-118).

Padişahın Fransa ile ittifak fikrine ve en yakınında olup aynı zamanda en büyük düşmanı da olan Rusya ile ortaklığına çok az kişi destek vermişti. Bir grup yönetici Mısır'ı ve Irak'ın güneyini kontrol eden ve ticaret anlaşmaları önerebilecek olan İngiltere ile bir anlaşma yapmaktan yanaydı. Osmanlılar arasında bir grup, imparatorluğun Avrupa entrikaları ve gerilimlerinden kopuk kalması gerektiğine inandıkları için tarafsızlığı tercih etti. Almanya'nın başlangıçta kazandığı zaferler, Rusya'ya karşı güçlü pozisyonu, mali destek vaatleri ve Berlin-Bağdat demiryolu inşaatı bizi Almanya yanında yer almaya itmişti (Reynolds, 2016: 112-118).

1.1.1. I. Dünya Savaşının başlangıcı

Birinci Dünya Savaşı, 28 Temmuz 1914'te Avusturya-Macaristan'ın Sırbistan'a savaş ilan etmesiyle başladı. İki ülke arasındaki görünüşte küçük çatışma hızla çok geniş bir alana yayıldı. Kısa süre sonra, Almanya, Rusya, İngiltere ve Fransa savaşın içine çekildiler (Hart, 2014: 28-66).

Çarpışmanın ilk ayları, her iki cephede de cesur saldırılar ve hızlı birlik hareketlerinden oluşuyordu. Batıda Almanya önce Belçika'ya sonra da Fransa'ya, Doğuda Rusya hem Almanya'ya hem de Avusturya-Macaristan'a, Güneyde Avusturya-Macaristan Sırbistan'a saldırdı. Doğudaki cepheler de yavaş yavaş yerine yerleşmeye başlamıştı (Akşin, 2018: 93-96).

1914' ün sonlarında, Osmanlı İmparatorluğu da çatışmaya girdi. Sonuç olarak, 1915' in büyük bir bölümünde, Akdeniz'de Osmanlılara karşı müttefiklerin eylemleri hâkim oldu. İlkinde, İngiltere ve Fransa Çanakkale Boğazı'na başarısızlıkla sonuçlanan bir saldırı başlattı. Bu seferi İngilizlerin Gelibolu Yarımadası'nı işgali izledi. İngiltere ayrıca güneyde Osmanlı'ya karşı farklı cephelerde savaşlar başlattı. İngilizler güneyde bazı başarılar elde etse de Gelibolu seferi ve Çanakkale'ye yapılan saldırılar İngilizlerin yenilgiyle sonuçlandı (İnan, 1999: 9).

Savaşın orta kısmı olan 1916 ve 1917, hem doğuda hem de batıda devam eden Siper Savaşlarını oluşturuyordu. Askerler; makineli tüfekler, ağır top ve silahlarla, kazılmış cephelerde birbirlerine saldırarak savaştılar. Milyonlarca askerin acımasız koşullarda ölmesine rağmen, taraflardan hiçbiri gerçek bir başarıya ulaşamadı veya herhangi bir avantaj elde edemedi (Alpkaya ve Alpkaya, 2004: 76).

Avrupa'da her iki cephede yaşanan çıkmaza rağmen, 1917' de iki önemli gelişme meydana geldi. Nisan ayı başlarında, Atlantik'teki gemilerine saldırılan ABD, Almanya' ya savaş ilan etti. Ardından Kasım ayında Rusya da gerçekleşen Bolşevik Devrimi onun savaştan çekilmesine neden oldu (1. Dünya Savaşı Ansiklopedisi II, 1975: 704-719).

1.1.2 I. Dünya Savaşının Sonu ve Ateşkes

Osmanlı İmparatorluğu, 16. yüzyılın sonlarından bu yana gerileme dönemindeydi ve başlangıçta I. Dünya Savaşı'nda tarafsız kalmayı hedeflemişti. Kısa süre sonra Almanya ile ittifak kurmuş ve Ekim 1914'te İttifak Devletleri safında savaşa girmişti. Türkler şiddetli bir

şekilde savaştılar ve Gelibolu Yarımadası' nı 1915-1916' da büyük bir müttefik istilasına karşı başarıyla savundular ancak 1918' de İngiliz ve Rus kuvvetlerine karşı başarısız olmamız, çıkan Arap isyanı, Osmanlı'nın savaşı kaybetmesinde etkili oldu ve bu savaş Osmanlı askerleri de dahil olmak üzere geride yaklaşık altı milyon ölü bıraktı (Kinross, 1984: 118-124).

Her iki taraf da 1918' de savaşı kazanmak için ya hep ya hiç mantığıyla yeni yeni harekâtlar başlatsa da, iki tarafın çabası da başarısız olmuştu. Yorgun, morali bozuk birlikler arasındaki savaş, Almanların bir dizi bireysel savaşı kaybedene ve yavaş yavaş geri çekilmeye başlayana kadar devam etti. Bu arada ölümcül bir grip salgını, her iki tarafın da askerlerini ağır şekilde etkiledi. Sonunda, Almanya ve Avusturya-Macaristan'ın kendi askeri yapıları içinde çok sayıda isyan yaşanırken, askerler üzerinde ki kontrolleri de kaybolmaya başlamıştı (Çekiç, 2007: 165-175).

Savaş, 1918 sonbaharının sonlarında, İttifak Devletleri'ne üye ülkelerin tek tek Ateşkes Anlaşmaları imzalamasıyla sona erdi. Almanya, 11 Kasım 1918'de ateşkes imzalayan sonuncu ülke oldu. Bu anlaşmaların bir sonucu olarak, Avusturya-Macaristan birkaç küçük ülkeye bölündü. Savaşın sonunda Almanya, Versay Antlaşması uyarınca ağır ekonomik tazminatlar ödeyecek, toprak kayıpları yaşayacak ve askeri olarak gelişme haklarına katı sınırlamalarla ağır şekilde cezalandırılacaktı. Ve tüm bu ağır şartlar ileride 2. Dünya Savaşı'na neden olacaktı (Westwell, 2012: 244-245).

Osmanlı'nın Birinci Dünya Savaşı'na katılımının sona erdiğini belirten ateşkes antlaşması 30 Ekim 1918'de Limni' nin Mondros limanına demirleyen İngiliz savaş gemisi Agamemnon' da, İngiltere temsilcisi Amiral Calthorpe ve Osmanlı Denizcilik Bakanı Rauf Bey (Orbay) başkanlığındaki İstanbul Heyeti temsilcileri arasında imzalandı (Çavdaroğlu, 2011: 13-17).

İmzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması, çatışmaların ertesi gün öğlen sona ereceğini belirtiyordu. Osmanlı kendi şartlarına göre Çanakkale ve Boğazları müttefik savaş gemilerine, kalelerini askeri işgale açmak zorunda kaldı; aynı zamanda ordusunu terhis etmek, tüm savaş esirlerini serbest bırakmak ve çoğunluğu hali hazırda müttefiklerin kontrolü altında olan Arap vilayetlerini boşaltmak zorunda da kalacaktı (Karal, 1999: 559-560). Rauf Bey (Orbay) ve diğer delegeler anlaşmayı Osmanlı için bir teslim eylemi olarak nitelemeyi reddediyorlardı. Daha sonra İstanbul'da hayal kırıklığına ve öfkeye neden olsa

da gerçekte olan durum buydu. Mondros Ateşkes Antlaşması, Osmanlı'nın 1. Dünya Savaşı'na katılımını sona erdirdi ve yasal olarak olmasa da bir zamanlar dünyadaki güçlü imparatorluklardan birinin dağılmasının işareti olacaktı. Birinci Dünya Savaşı'nın galipleri, yıkıntularından yeni, daha öngörülemeyen güçlü bir devlet doğacağına henüz farkında değildi (Çavdaroğlu, 2011: 13-17).

1.1.3 Milliyetçi Hareket ve Kurtuluş Savaşı

Müttefikler, barış antlaşmasının yapılmasını beklemeden Osmanlı topraklarını talep etmeye başlamışlardı. Aralık 1918'in başlarında, müttefik birlikleri İstanbul'un bazı bölgelerini işgal etti ve burada askeri bir yönetim kurdu. 8 Şubat 1919'da Fransız General Louis Franchet d'Esperey, 1453'te Fatih Sultan Mehmet'in şehre girişine kıyasla bir gösteri içinde girdi ancak onun girişi bu sefer imparatorluk şehri üzerindeki Osmanlı egemenliğinin sona erdiğini gösteriyordu (Vardar, 2011: 92-93).

Bu sırada Mustafa Kemal'in orduları dağıtılmıştı. 13 Kasım 1918'de müttefik donanmasının gemileri İstanbul Boğazı'na çıkarken o İstanbul'u izliyordu. Bu sahne, kentin İngiliz, Fransız ve İtalyan birliklerinin işgali kadar Mustafa Kemal üzerinde kalıcı bir etki bıraktı. Onları kovmaya kararlıydı. Ülkeyi kurtaracak bir formül bulmak için arkadaşlarıyla buluşmaya başladı. Bu arkadaşlar arasında Ali Fuat Bey (Cebesoy) ve Rauf Bey (Orbay) de vardı. Ali Fuat Bey (Cebesoy) Anadolu'da görev yapıyordu ve oradaki durumu yakından biliyordu. O ve Mustafa Kemal, Ankara merkezli bir ulusal hareket için plan geliştirdiler (Coşkun, 2009: 39-42).

Müttefikler, Doğu Anadolu vilayetlerini bağımsız bir Ermeni devletine dâhil etmek için planlar yaptılar. Fransız birlikleri Güney Doğudaki Adana'ya ilerledi. Yunanistan ve İtalya, Güney Batı Anadolu için birbiriyle yarışan iddialar ortaya attı. İtalyanlar Marmaris, Antalya ve Burdur'u işgal ettiler. 15 Mayıs 1919'da Yunan birlikleri İzmir'e asker çıkardı ve Anadolu'nun içlerine doğru hareket halinde Türk halkına saldırarak, şehirleri yağmaladı. Müttefik devlet adamları, Wilson'un on dört maddesini, gizli anlaşmalarda belirtilen ve kendi gizli emellerinde yer alan eski emperyalist görüşler lehine terk ediyor gibiydiler (Acun, 2010: 109).

Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde Türkler meseleyi kendi ölçüsüne algılamış, bölgelerini savunmak için dernekler kurmuş ve örgütlenmişlerdi. Gayrimüslimlerle silahlı

çatışmaya başlamaları ve bunu işgal güçlerine karşı da göstermeleri Kuvay-ı Milliye adını alacaktı (Baykara, 1985: 81).

Bu başkaldırıdan korkan müttefikler, padişahı Anadolu'da düzeni yeniden tesis etmeye çağırdı. Sadrazam, Mustafa Kemal'i IX. Ordu Müfettişi olarak Anadolu'ya gönderilebilecek sadık bir subay olarak tavsiye etti. Mustafa Kemal, emirlerin kendisine olağanüstü geniş yetkiler verecek şekilde yazılmasını istedi. Bunlar arasında Anadolu'nun her yerinde emir verme ve valilere emretme yetkisi de vardı (Artuç, 2010: 110).

Bu geniş yetkilerle Mustafa Kemal'in 19 Mayıs 1919 sabahı Anadolu'nun Karadeniz kıyısındaki Samsun'a çıkmasıyla Türkiye tarihinin başladığı söylenebilir (Belen, 2014: 77). Mustafa Kemal için bu tarih psikolojik olarak o kadar anlamlıdır ki, daha sonraki yaşamında bir ansiklopedi makalesi için doğum tarihini vermesi istendiğinde, bunu 19 Mayıs 1919 olarak cevaplamıştır (Volkan ve Itzkowitz, 2008: 178). 12 Haziran'da Anadolu'da bulunmak için resmi görev gerekçesini terk ederek, Milli Mücadeleyi başlatmak için Amasya'ya yöneldi. Orada tezahürat yapan bir kalabalığa padişahın müttefiklerin tutsağı olduğunu ve milletinin, halkının parmaklarının arasından kayıp gitmesini engellemek için geldiğini söyledi. Bu onun Anadolu halkına ilk mesajı idi (Milli Savunma Bakanlığı, 1999: 16).

Müttefikler, İstanbul'dan gelen tüm iletişimi görmezden gelen Mustafa Kemal'i geri çağırması için padişaha baskı yaptılar. Padişah onu görevden aldı ve tüm valilere telgraf çekerek Mustafa Kemal'in emirlerini görmezden gelmeleri talimatını verdi. Tutuklanması için de imparatorluk emirleri dağıtıldı (Türkmen, 2010: 207).

Mustafa Kemal, 7 Temmuz akşamı geç saatlerde resmen kendisi istifa ederek ordudan ihraç edilmekten kurtuldu. Bir sivil olarak, maiyetiyle Sivas'tan Erzurum'a, 18.000 kişilik 15. Kolordu Komutanı Kazım Bey (Karabekir) in karargâhının bulunduğu Erzurum'a geçecekti. Mustafa Kemal'in askeri desteğinin ve resmi statüsünün olmadığı bu kritik süreçte Kazım Bey (Karabekir), askerlerini Mustafa Kemal'in emrine vererek ona olan bağlılığını gösterdi. Bu, bağımsızlık mücadelesinde çok önemli bir dönüm noktasıydı. Kazım Bey (Karabekir), 23 Temmuz 1919'da Erzurum'da mücadele eden derneklerin bir kongre ile toplanması çağrısında bulunmuştu (Özkaya, 2003: 172). Mustafa Kemal'in, Erzurum Kongresi başkanlığına seçilmesi liderliğine resmiyet kazandırdı. Kongre, Osmanlı'nın altı doğu vilayetini kapsayan bir belge hazırladı. Daha sonraları Misak-ı Milli'nin de temelini oluşturan kongre, Osmanlı sınırlarının dokunulmazlığını, yani Mondros

Mütarekesi imzalandığında Türklerin yaşadığı tüm Osmanlı topraklarının dokunulmazlığını teyit etti. Ayrıca geçici bir hükümet kurulması fikri, kapitülasyonların kaldırılması ve Mustafa Kemal'i başkan olarak seçen bir Temsil Heyeti oluşturulması konusunda kararlar alındı (Baykal, 1969).

Mustafa Kemal, Misak-ı Milli'yi imparatorluğun tüm Osmanlı-Müslüman nüfusunu kapsayacak şekilde genişletmeye çalıştı. Bunun için 4 Eylül 1919' da Sivas'ta, anlaşmayı onaylayan ulusal bir kongre toplandı. Padişah hükümetinin kendisini tutuklama ve Sivas Kongresi'ni bozma girişimleri başarısızlık ile sonuçlanmıştı. İstanbul'daki sadrazam görevinden sürüldü. Milliyetçi harekete sempati duyan yeni hükümet, Mustafa Kemal ile uzlaşma fikrine sıcak bakıyordu (Goloğlu, 2006).

Tüm bunlar yaşanırken 16 Mart 1920'de İstanbul'u işgal eden müttefikler, aralarında Rauf Bey (Orbay) in de bulunduğu milliyetçi milletvekillerini tutuklayarak Malta'ya sürgün etti. Bu olayın ardından Mustafa Kemal, İstanbul' dan 480 km uzaklıkta Ankara'da geçici bir hükümet kurdu. Orada hem padişahтан hem de müttefiklerden uzakta daha güvende olacaktı. Bunun ne kadar akıllıca bir karar olduğunu İstanbul'un işgali doğrulamıştı (Yurdakul, 2010: 153-156).

İstanbul'un işgalinin ardından uzlaşmacı Ali Rıza Paşa hükümetinin yerini, Mustafa Kemal ve arkadaşlarını vatan haini olarak gösteren, görüldükleri yerde vurulması gerektiğini belirten Damat Ferit hükümeti aldı. İsmet Bey (İnönü) ve padişahın savaş bakanı Fevzi Bey (Çakmak) de dâhil olmak üzere birçok tanınmış komutan İstanbul'dan Ankara'ya geldiler. Fevzi Bey (Çakmak), Mustafa Kemal'in Genelkurmay başkanı oldu. Yeni seçimler yapıldı ve 23 Nisan 1920'de Ankara'da Büyük Millet Meclisi açıldı. Meclis, Mustafa Kemal'i başkanları olarak seçecekti (Mikusch, 2000: 147-152).

Haziran 1920'de müttefikler, padişaha, 10 Ağustos 1920'de imzalanacak olan Sevr Antlaşması'nın taslağını teslim ettiler. Bu antlaşmanın hükümleri ile, Osmanlı devleti büyük ölçüde küçülecek, Yunanistan en büyük paydaşlardan biri olacak ve Ermenistan bağımsız devleti ilan edilecekti. Mustafa Kemal anlaşmayı reddetti. Sovyetler Birliği'nden askeri yardım aldıktan sonra Yunanlıları Anadolu ve Trakya'dan sürmek ve yeni Ermeni devletini kontrol altına almak için yola çıktı (Aydoğan, 2005: 275-280).

Yunanlılara karşı yapılan savaş, Mustafa Kemal'in güçleri için iyi gitmeye başlayınca, Fransa ve İtalya, Ankara'da BMM ile görüştü. Askerlerini Anadolu'dan çektiler. Bu,

Güneydoğu Anadolu'daki Ermenileri Fransız birliklerinin korumasından mahrum bıraktı. Fransızlar ve İtalyanlar ortadan kalkınca Kazım Bey (Karabekir) , Ermeni devletine karşı çıktı. BMM ile ilişki kuran Bolşevikler ona yardım etti. Ermeni çetelerini terk eden Ruslar, Türklere silah ve mühimmat tedarik etti ve kendi eserleri olan Ermeni Sosyalist Cumhuriyeti'ne yönelik saldırıya katıldı. 1920 Ekim ve Kasım aylarında gerçekleşen bu birleşik saldırı, Ermeniler' in Kasım ayı başında teslim olmasına neden olacaktı. Gümrü Antlaşması (3 Aralık 1920) ve Moskova Antlaşması (16 Mart 1921) ile Türkler doğu vilayetlerinin yanı sıra Kars ve Ardahan şehirlerini de geri aldılar. Sovyetler Birliği TBMM' yi tanıyan ilk devlet oldu. Türkiye'nin doğu sınırı da bu antlaşmalarla çizilmiş oldu (Turan, 2017: 204-205).

Rumlar, Haziran 1920'de Ankara'ya doğru ilerlemeye devam ettiler ve Temmuz sonunda Bursa'yı aldılar. Ali Fuat Bey (Cebesoy) bu cephede komutanlıktan alınarak yerine İsmet Bey (İnönü) getirildi. Türk ordusu, Kütahya'nın kuzeyindeki İnönü Nehri'nde yerini aldı. Yunanlıları 10 Ocak 1921'de Birinci İnönü Muharebesi'nde; 27 Mart - 1 Nisan tarihleri arasında İkinci İnönü Muharebesinde geri püskürttüler (Öztürk, 2018: 147-150). Bu iki başarıda Türk ordusunda büyük sevinç yaratacak; 1934 yılında Türklerin kanunen soyadı almaları zorunlu olduğunda İsmet Bey (İnönü), bu önemli zaferlerin anısına İnönü soyadını alacaktı (Kocatürk, 1988: 350).

Rumlar, 13 Temmuz 1921'de yılmadan bir saldırı daha başlattı. Kütahya-Eskişehir' deki bu mücadele Türklerin başarısızlığı ile sonuçlandı. Bu başarısızlık Mustafa Kemal'e muhalefet oluşmasına neden oldu. Muhalefet, yeni bir politika geliştirilebilmesi için Mustafa Kemal'in yetkilerinin kısıtlanmasını talep etti. Buna ek olarak, Mustafa Kemal'in Yunanlılara karşı savaşta kişisel sorumluluk üstlenmesini istediler ve Mustafa Kemal'in itibarını ve karizmasını yok edecek bir Yunan zaferi beklediler. 4 Ağustos'ta Mustafa Kemal, BMM' ye verilen tüm yetkilerin kendisine verilmesini kabul etti. Daha sonra tam yetkiyle Başkomutan rolünü üstlendi. Sakarya Meydan Muharebesi'nde (23 Ağustos - 13 Eylül 1921) Yunanlıları mağlup ederek, İzmir'de Yunanlıları denize döken bir taarruz (26 Ağustos - 9 Eylül 1922) başlattı (Méchin, 1997: 210-214).

Anadolu'nun düşmanların tamamından kurtulmasıyla, Mustafa Kemal'in emri üzerine TBMM' de, 1 Kasım 1922'de saltanatın kaldırılması yönünde oy kullanıldı. Bu olayı kısa süre sonra Sultan VI. Mehmed' in 17 Kasım'da sürgüne gidişi takip etti. Müttefikler daha sonra Ankara hükümetini 24 Temmuz 1923'te Lozan Antlaşması'nın imzalanması için

İsviçre'ye davet ettiler. Bu antlaşma ile Türkiye'nin sınırı ve bağımsızlığı tescillendi. Türkler 2 Ekim'de İstanbul'u teslim aldılar. Başkent Ankara seçildi ve 29 Ekim'de Türkiye Cumhuriyeti ilan edildi. Türkiye artık topraklarının ve egemenliğinin tam kontrolünü elinde bulunduruyordu (Çavdaroğlu, 2011: 267-268).

1.1.4. Mustafa Kemal Atatürk

Atatürk, hayatını kendi milletine adayan dünyanın sayılı tarihi şahsiyetlerinden biridir. 1881 yılında o zamanlar bir Osmanlı şehri olan şimdi Yunanistan'a bağlı Selanik'te doğmuştur. Önce gümrük memurluğu ardından kereste tüccarlığı yapan babası Ali Rıza Efendi, Mustafa henüz çocukken vefat etmiştir. İtaatkâr ve iradeli bir kadın olan annesi Zübeyde Hanım, onu ve kız kardeşini tek başına büyütüştür. İlk önce geleneksel ve dini bir okula, kısa süre sonra modern eğitim veren Mahalle mektebine kaydolmuştur. 1893'te askeri liseye girmiş ve burada matematik öğretmeni genç Mustafa'nın üstün başarısı nedeniyle kendisine ikinci adı Kemal'i (mükemmellik anlamını taşır) vermiştir. Bundan sonra Mustafa Kemal olarak anılacaktır (Yorgancı, 2009: 13-21).

Mustafa Kemal, 1905 yılında İstanbul Harp Akademisi'nden Kurmay Yüzbaşı rütbesiyle mezun olmuş, Şam'da görev yapmıştır. Birkaç meslektaşıyla birlikte "Vatan ve Hürriyet" adlı gizli bir cemiyet kurmuş 1909 yılında 31 Mart Olayı üzerine, ayaklanmayı bastırmakla görevli Hareket Ordusu'nun kurmay başkanı olarak, Selanik'ten İstanbul'a gelmiştir. Mustafa Kemal'in kariyeri, Arnavutluk ve Trablusgarp dâhil Osmanlı İmparatorluğu'nun uzak köşelerinde kahramanlıklar kazandıkça gelişmiştir. Kısa bir süre Selanik ve İstanbul'da kurmay subay, Sofya'da askeri ateşe olarak görev yapacaktır (Nesa, 1999: 21-23).

1915 yılına gelindiğinde Albay Mustafa Kemal Çanakkale Savaşında arka arkaya zaferler kazanmış ve sonunda işgalcileri püskürterek milli bir kahraman olmuştur. 1916' da generalliğe yükselen Mustafa Kemal 35 yaşına geldiğinde, Türkiye' nin doğusundaki iki büyük ili Muş ve Bitlis' i kurtarmıştır. Sonraki iki yıl içinde Filistin, Halep ve farklı bölgelerde Osmanlı ordusunun komutanı olarak görev yapmış ve Halep'teki düşman ilerlemesini durdurarak bir başka büyük zafere imza atmıştır (Yorgancı, 2009: 65-84).

19 Mayıs 1919' a gelindiğinde Kurtuluş Savaşı'nı başlatmak için Karadeniz'de Samsun limanına çıkmıştır. Padişah hükümetine meydan okuyarak Anadolu'da bir kurtuluş mücadelesi başlatmış, liderliğinde yeni milli çabanın temelini oluşturan Erzurum ve Sivas

kongrelerini toplamıştır. 23 Nisan 1920' de Büyük Millet Meclisi açılmış; başkanlığına Mustafa Kemal Paşa seçilmiştir. (Özdamarlar, 2021: 23). Birçok cephede savaşarak, isyancılara ve işgalci ordulara karşı zafer kazanmıştır. Türkiye'nin batısındaki İnönü'de iki büyük muharebede elde edilen Türk zaferinin ardından, Kütahya Eskişehir Muharebelerinde yaşanan yenilgi sonrası Büyük Millet Meclisi, Mustafa Kemal Paşa'ya Başkomutanlık yetkisini vermiştir (İnönü, 1985: 240-256). Ağustos 1922' nin sonunda, Türk orduları onun önderliğinde nihai zaferlerini kazanmıştır. Birkaç hafta içinde Türk Devleti tamamen bağımsızlığını kazanacak, Lozan Barış antlaşması imzalanacak ve Osmanlı hanedan yönetimi kaldırılacaktır. 29 Ekim' de Cumhuriyet ilan edilmiş ve Mustafa Kemal oy birliğiyle Cumhurbaşkanı seçilmiştir (Atabay, 2010: 217-255).

Atatürk'ün on beş yıllık Cumhurbaşkanlığı hikâyesi, bir modernleşme destanıdır, yorulmak bilmeyen bir kararlılıkla yeni bir siyasi ve hukuk sistemi yaratmış, Halifeliği kaldırmış, hem hükümeti hem de eğitimi laikleştirmiş, kadınlara eşit haklar vermiş, alfabeyi ve kıyafeti değiştirmiş, sanatı, bilimi, tarımı ve sanayiye geliştirmiştir (Tarakçıoğlu, 2017: 190-255).1923'ün başlarında resmi nikah ile Latife Hanım (Uşaklıgil) ile evlenmiş, evlilik 1925'te boşanmayla sona ermiştir. (Deliorman, 1999: 175-226). 1934'te soyadı kanunu kabul edildiğinde, ulusal parlamento ona Türklerin Babası anlamını taşıyan "Atatürk" soyadını verecektir. (Kocatürk, 1988: 350)

Ulusal kurtarıcı ve modern Türkiye'nin babası 1934 ve 1938 yılları arasında sayısız yeniliklere imza atarken, 10 Kasım 1938'de, birkaç aylık bir hastalığın ardından, vefat edecektir. Ancak halkına ve dünyaya çok büyük miraslar bırakacak, bu mirasın en büyüğü Türkiye Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyetine giden süreci tüm gerçekliğiyle anlattığı ‘‘NUTUK’’ olacaktır. (Özkan, 2007: 132)

1.2. Nutuk

Nutuk, " *Bir topluluğa düşünceler, duygular aşlamak amacıyla söylenen uzunca coşkulu, güzel söz, hitabe* " (TDK, 1988) anlamına gelen Arapça bir kelimedir. Nutuk un etkili olabilmesi için anlaşılması kolay, cümleleri kısa, uyumlu ve anlamlı olmalıdır. Konuşmacının dilin inceliklerini bilmesi ve doğru sese sahip olması Nutuk'un etkisini artıran bir diğer faktördür. Dünya tarihine baktığımızda büyük liderlere ait Nutuk türünde kalıcı eserleri vardır. Bu eserlerde ülke yönetimi için yaptıkları icraatları halk kitlelerine anlatırlar. İmparator Augustus'un Ankara'daki Augustus Mabedi'nin Cella duvarlarında yer

alan nutku ve eski Türk tarihi için Bilge Kağan Yazıtları bu türe özgü örneklerdir (Ortaylı, 2018: 507).

20. yy' a geldiğimizde Cumhuriyet döneminin tartışmasız en önemli siyasi konuşmalarından biri olan Nutuk, bir tarih yazarı tarafından değil de o olayların içinde bizzat bulunmuş bir tarih yapıcısı tarafından kaleme alınmış olması özelliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarihi için önemli bir kaynak eser özelliği taşır. O zamanlarda olduğu gibi bugün de yazılı belgelerin önem taşıması ve eserin hazırlandığı dönemde yazılı malzemeler dışında başka bir belgenin olmaması bu eseri kıymetli yapar (Özkaya, 2003: 466).

Mustafa Kemal (Atatürk) CHF' nin kongresinden hemen önce çetin bir çalışma temposuna girmiş ve böylece eser üç ayda tamamlanmıştır. Ayrıca tüm belgeleri ve notları kendi eliyle sınıflandırmış ve metinleri hazırlamıştır. Çalışmaların bazen arka arkaya 30 saati aşması neticesinde Nutuk'un yazma süreci Mustafa Kemal (Atatürk) için çok yorucu geçmiştir. Atatürk bu yoğun çalışma nedeniyle kalp spazmı bile yaşamıştır (Şimşir, 2011: 1).

1 Temmuz 1927'de doktorunun kendisine dinlenmesi konusunda uyarıda bulunmasının ardından Mustafa Kemal (Atatürk), İstanbul'a gelerek Dolmabahçe Sarayı'nda bir süre istirahata çekilmiş ve ardından çalışma planına kaldığı yerden devam etmiştir (Soyak, 1973: 728).

Yazma çalışmalarına katılan Falih Rıfkı Atay, Mustafa Kemal (Atatürk)' in eserini yazarken o günlere şahitlik edenlerden biridir. Ve o günleri ileride şu sözlerle anlatacaktır:

"Çalışma odasında yarı ayaküstü, yarı oturarak ve yüzlerce arasında vesikalar ayırarak Nutuk'unu dikte ederdi. Yorulan değişirdi. Bir defasında pek genç bir arkadaşı baygınlık geçirmişti. Akşama doğru bir banyo aldıktan sonra, hiç dinlenmeden sofraya iner, o gün yazdıklarını bize okur veya okutur, hadiseler üzerinde ter-ü taze bir muhakeme ile tartışmalar yapardı." (Atay, 1953: 460)

Mustafa Kemal'in (Atatürk) Nutuk'u nasıl yazdığını birlikte çalıştığı köşkün kütüphanecisi Nuri Ulu da anılarında şu sözlerle anlatacaktır:

"Atatürk, köşkün büyük salonunun bir köşesinde hazırlattıkları bürosunda Nutuk'u hazırlama çalışmalarına günlerce devam etmişlerdir. Bu çalışmaların hepsinde beni yanında bulundurmuştu. Yazdıkları tabedildikten sonra yüksek sesle kendi kendine okuyarak

bazı yerleri bana tashih ettirip düzelttirir ve tekrar son haliyle okurdu. Büyük Nutuk'u hazırlarken hiç mübalağa etmeden rahatlıkla söyleyebilirim ki otuz, otuz beş saat çalıştığımız olurdu." (Ulus, 2008: 57-59)

Profesör Dr. Afet İnan ise,

"1919'dan 1927'ye kadar geçen tarihi olayların belgelerini Gazi M. Kemal Ankara'da toplamış, yazmış ve Cumhuriyet Halk Partisi Kongresi'nde okumaya hazırlanmaktadır. Dolmabahçe Sarayı'nın geniş salonlarından birinde her gece toplanan kalabalık arkadaşları arasında bu büyük Nutuk'tan parçalar okumakta ve üzerinde tartışmalı konuşmalar yapılmaktadır. Atatürk, kendisi okuyor, okutuyor ve yazdığı konular üzerinde açıklamalar yaparak çok hararetle konuşmaları idare ediyordu " sözleriyle aktarır. (İnan, 2009: 440)

Nutuk üzerinde en çok çalışılan ve tartışılan eserlerden biridir. Yazılma amacının ne olduğuyla ilgili en önemli ipucu ise Mustafa Kemal (Atatürk) 'in şu sözleridir:

"Amacım, inkılâplarımızın (devrimlerimizin) incelenmesinde tarihe kolaylık sağlamaktır. Bütün bu olayların oluşumu ve gelişiminde Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Hükümet Başkanı, Başkomutan ve Cumhurbaşkanı olarak bulunmuş olmaktan daha çok, teşkilatımızın (Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ve Söylev'in verildiği tarihte Cumhuriyet Halk Partisi) genel başkanı olarak bu görevi yapmaya kendimi mecbur sayarım " (Atatürk, 2006: 1).

Bu sözlerden yola çıkarak, Nutuk'un yazılma amacının, geçmişin hesabını vermek ve muhasebesini yapmak olduğu söylenebilir.

Sinan Meydan'a göre Atatürk'ün Nutuk'u yazmaktaki amacı, *" Sadece geçmişteki birtakım olayları anlatmak veya birilerini eleştirmek değildir. Atatürk'ün asıl amacı bu destansı mücadelenin sürekli canlı kalmasını ve sürekli hatırlanmasını sağlamaktır "* (Meydan, 2009: 44).

Sadun Tanju' ya göre Atatürk'ün Nutuk' u yazmaktaki amacı *"Barış içerisinde yeni devletin dördüncü yılı dolarken Mustafa Kemal, devrim denilen tarihsel açığı kapatma eyleminin nasıl kafalar ve yürekler istediğini çevresindekilerin portrelerini çizerek, onlarla beraberlik ayrılık ve karşı karşıya geliş nedenlerini, Ulusal Kurtuluş Savaşının başından*

beri geçmiş olayları ele alıp tartışarak, o günün ve geleceğin kuşakları önünde kendi düşünce ve duygu dünyasını gözler önüne sermek istemiştir " (Tanju, 1981: 7).

Nutuk Kurtuluş Savaşının ve Türk Devrimi'nin belgesel romanıdır. Mustafa Kemal (Atatürk) 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkmasından başlayarak 1927 yılına kadar gelişen olayları, bu olayları tam merkezindeki kişi olarak tarihsel sıra içinde anlatmıştır (Aydemir, 1999: 293).

Nutuk' ta bu süreç üç aşamada ele alınmıştır.

Birinci aşama: 1918-1920 yılları arasında yer alır ve Kuvay-ı Milliye adını taşır.

İkinci aşama: 1920- 1923 yılları arasında Büyük Millet Meclisi aşamasıdır.

Üçüncü aşama: 1923-1927 yılları arasında Cumhuriyet aşamasıdır. (Meydan, 2009: 35)

İsmail Arar Nutuk'ta adı geçen kimselerin biyografileri üzerinde yaptığı bir çalışmada 820 ismin yer aldığını saptamıştır. Bu 820 kişi, din ve milliyet, yaşadıkları çağ, tahsil ve meslek, sosyal köken ve hayat tarzları itibariyle birbirinden tamamen farklı, kelimenin gerçek anlamı ile ayrı dünyaların insanlarıdır. Bu isimler arasında İslam aleminin ileri gelen simaları, Osmanlı padişahları, Türk ve Moğol cihângirleri, Batılı hükümdarlar ve devlet adamları, Birinci Dünya Savaşı'nın ünlü kumandanları, Bolşevik İhtilali' nin üne kavuşturduğu kimseler, Osmanlı tarihinde sık sık rastladığımız Türk kumandan ve devlet adamları, Mütareke döneminin bütün Sadrazamları ve Nazırları, Şeyhülislam, Milli Mücadeleyi destekleyen ve karşı çıkan gazeteciler, paşalar, tarihçiler, Anadolu isyanlarında adları geçen kişiler, milli davaya inanmış ve inançlarını hayatlarını feda etmeye adanmış kahramanlar, Atatürk' ün yanında olmuş pek çok asker, siyaset ve idare adamı yer alır (Arar, 1980: 146-148).

Tarihler 15 Ekim 1927'yi gösterdiğinde Mustafa Kemal Paşa'nın CHF kongresinde önemli bir eser okuyacağı daha öncesinde gazeteler aracılığıyla halka duyurulmuştur. Bu haberler üzerine Mustafa Kemal'in bu konuşmayı kaç gün kaç saatte tamamlayacağına dair tahminler yürütülmüştür. Kamuoyuna Nutuk'un okunmasının ardından kitap olarak basılacağı ve bu işi Türk Teyyâre Cemiyetinin üstleneceği de basın tarafından duyurulmuştur (Uzun, 2006: 17-28).

Nutuk'un söyleneceği gün, Meclis'te toplanacak olan CHF kongresine büyük bir rağbet olmuş, halk Mustafa Kemal Paşa'yı görmek için meclisin önünde yoğun bir kalabalık oluşturmuştur. Kongreye katılanlar arasında Hükümet üyesi bakanlar, Milletvekilleri (350 milletvekili), tüm illerden gelen CHF delegeleri (63 ilden gelen 126 temsilci), CHF ileri gelenleri, yüksek rütbeli komutanlar, bürokraside yer alan üst düzey yöneticiler, Ankara'da bulunan tüm büyükelçiler ve özel davetliler yer almıştır (Başkaya ve Kaynar, 2010: 36-37).

Meclis tıklım tıklım dolmuş konuklar Mustafa Kemal Paşa'yı heyecanla beklemektedir. Mustafa Kemal Paşa 15 Ekim 1927 Cumartesi günü tam saat 10.00 da askeri törenle karşılandıktan sonra Meclis salonuna girer. Üzerinde lacivert bir takım elbise, cebinde kırmızı kaplı bir defter vardır. Kürsüye çıktıktan sonra başını eğmek suretiyle kongreyi selamlar ve "*Halk Fırkası Kongresi açıldı*" diyerek, cebinden çıkardığı kırmızı kaplı, küçük defterinin sayfalarını karıştırarak, defteri önüne koyar ve kongrenin açılış nutkuna başlar. Söze Sivas Kongresi'ni CHF' nin ilk kongresi olarak kabul ettiğini, bu kongrenin CHF' nin ikinci kongresi olduğunu söyleyerek başlar (Uzun, 2006: 17-28).

Nutuk'u söylemesinin kendisi için zorunlu bir görev olduğunu ve böylelikle milletine dokuz senelik faaliyetlerinin de hesabını verebileceğini ifade etmiştir. Mustafa Kemal Paşa'nın açılış konuşmasından sonra, yapılan seçimler sonucunda kongre ikinci başkanlığına İsmet Bey (İnönü), kongre kâtipliklerine de Afyon milletvekili Ruşen Eşref Bey (Günaydın), Van milletvekili Hakkı Bey (Ungan) ve Zonguldak milletvekili Ragıp Bey (Özdemiroğlu) getirilmiştir. Seçimler sonrasında Mustafa Kemal Paşa kürsüye yeniden çıkar ve tarihi Nutuk'una başlar. Nutuk'un metin kısımları bizzat Mustafa Kemal tarafından, belgeler ise Ruşen Eşref Bey (Günaydın) tarafından okunmuştur (Başkaya ve Kaynar, 2010: 36-37).

Nutuk toplam 6 gün, 36 saat 31 dakikada söylenmiştir.

15 Ekim 1927 Cumartesi (5 saat 32 dakika) ; Birinci gün 19 Mayıs 1919'da Samsun'a ayak basmasından, Sivas Kongresine kadar olan süreci,

16 Ekim 1927 Pazar (5 saat 37 dakika) ; İkinci gün Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nin seçimlerine kadar olan süreci,

17 Ekim 1927 Pazartesi (6 saat 20 dakika) ; Üçüncü gün Büyük Millet Meclisi'nin açılışına kadar olan süreci,

18 Ekim 1927 Salı (6 saat 24 dakika) ; Dördüncü gün İkinci İnönü Zaferi'ne kadar olan süreci,

19 Ekim 1927 Çarşamba (6 saat 24 dakika) ; Beşinci gün Lozan Barış Antlaşması'na kadar olan süreci,

20 Ekim 1927 Perşembe (6 saat 14 dakika) ; Altıncı yani son gün ise Nutuk'unu "Gençliğe Hitabe" ile tamamlamıştır.

Yabancılar bu uzun konuşmaya "*Six Day Speech*" (*Altı Günlük Konuşma*) ya da "*Maraton Konuşma*" adını vermiştir (Turan, 1995: 287).

Nutuk, Atatürk'ün bir nevi siyasi vasiyetnamesi niteliğinde olan Gençliğe Hitabı ile sona ermiştir. Prof. Afet İnan, Atatürk'ün bu bölümü yakın çevresinde okuduğu akşam heyecanını ve iki damla gözyaşını etrafındakilerden gizleyemediğini dile getirmiştir (İnan, 2009: 441). Kongreyi izleyenlerden Mehmet Asım Bey (Us) ve Yusuf Akçura' nın o günlerde yayınlanmış yazılarından anladığımızı göre Atatürk Gençliğe Hitabını okurken, kürsüde de heyecanına hâkim olamamış, sesi titremiş ve gözlerinden yaşlar akmıştır (Arar, 1980: 128).

Türk Gençliğine hitabesindeki sözler, bir kimsenin başarılı olmak için diğerlerine dayanmak zorunda olmadığını ispat eden, kendi içsel gücü ve kuvvetine dayanarak gerçekleştirmiş olduğu kişiliğinin zaferinin ilanıdır.

Atatürk Nutuk'u okuyup bitirdiğinde Necip Asım Bey'in teklifi ile kurultay Atatürk'e teşekkürlerini ve takdirlerini bildirmiştir (İnan, 2009: 448).

1.2.1 Nutuk'taki dil ve üslup

Eser, ilk seslendirildiği 1927 yılına ait dil ve anlatım özelliklerine sahiptir. Eser'de yer alan açıklamalar ve dikkat çekici sözler insanların ilgisini çeker. Osmanlıca olarak yazılan eserde dil çok ağır değildir. Eser de zengin bir kelime haznesi vardır, cümleler birleşik ve hızlı olmasına rağmen akıcı bir şekilde ifade edilir. Ayrıca dili kullanırken duruma göre bazen kısa ve keskin bazen de uzun ve aktif cümleler yer alır.

Eserin doğasına bağlı olarak, çeşitli kelime türleri ve bunların cümle ve cümlelerde yayılması arasında koordinasyon vardır. Eserin içeriği % 58 Arapça, % 30 Türkçe, % 6

Farsça ve % 6 diğer dilleri içermektedir. Eser ayrıca içerdiği sözlerle ne tür bir dünya görüşü ve yaşam felsefesi olduğuna dair de ipuçları verir. Örneğin en çok kullanılan kelimeler; " *millet, devlet, millî, vatan, Anadolu, memleket, istiklâl, ordu, vahdet, tesanüd, yekvücut, meşru, hukuk* "dur. 425 defa "ben", 139 defa da "biz" zamirini kullanmıştır. (Uzun, 2006: 163)

Öte yandan,182 kez "*Türk*" kelimesini kullandığı görülmüştür. Mustafa Kemal Paşa, özellikle de ülkeye hainlikleri dokunduğuna inandığı kişilere karşı daha sert bir üslûpla hitap edip, onlara karşı "*aciz, haysiyetsiz, alçak, ,mecnun, cani, hain, gafil, cahil, zavallı, safdil, serseri, küstah*" vb. sıfatlar kullanmıştır. Hata yapanları böylesi sıfatlarla eleştiren Mustafa Kemal Paşa, eserinde kahramanları ve kahramanlıkları da dile getirmiş onları da "*güzide, namuslu, hamiyetli, temiz, zeki, kahraman, fedakâr, cesur, şehit*" gibi sıfatlarla anmıştır. Eserde yer alan en önemli ayrıntılardan biri de yeni ulusal siyasi sistemin adına değinilmesidir. Bu bakımdan eserde 128 kez "*Cumhuriyet*" kelimesin kullanması önemlidir. Her sayfada ortalama 360 kelime yer almaktadır. Orhan Çekiç'e göre Nutuk toplam 192.240 kelimedenden oluşmaktadır (Çekiç, 2013: 10).

1.2.2 Nutuk'un basımı

Eser okunduktan sonra hızla yayınlanması amacıyla 1927 yılında Arap harfleri ile tek cilt olarak 50 bin adet basılmıştır. Harf devrimi henüz gerçekleşmediği için eser Osmanlıca'dır. Türkçe olarak 1928 yılında 100 bin adet basılmıştır. Belgeleri içeren ikinci cilt ise daha sonra basılacaktır.1934 yılının sonlarında Latin harfleriyle üç cilt olarak basılmıştır. Bu basım İstanbul Devlet Matbaası tarafından gerçekleştirilmiştir. Mustafa Kemal ile bugünkü adı Türk Hava Kurumu olan Türk Teyyare Cemiyeti arasında sözleşme imzalanmış ve bundan sonra yurt içinde ve yurt dışında basılan Nutuk'un telif haklarını ve elde edilen geliri bu kuruma bağışlamıştır (Uzun, 2006: 117-124).

Eser tüm dünyada geniş ilgi görmüş ve yabancı dillere çevrilmiştir. İngilizce' ye çevrilmiş ilk baskısı 2750 adet basılmıştır. Vesikalar/Belgeler hariç Birinci Cildi Bir İngiliz Sterlinine satılmıştır. Fransızca' ya çevrilmiş ilk baskısı 2750 adet basılmış, Vesikalar/Belgeler hariç Birinci Cildi 125 Fransız Frangına satılmıştır. Rusça' ya çevrilen Nutuk referanslarla üç cilt halinde basılmıştır. Rusça baskıları Ruslar tarafından satılmıştır. Almanca' ya, Farsça' ya, Türkmençe' ye ve Kazakça' ya çevrilmiştir (Uzun, 2006: 132-135).

Zamanla klasik değere ulaşan bir eser olmuştur. "Kırmızı Kitap" (Çin), "Yeşil Kitap" (Libya) vb. gibi benzerlerinin yazılmasına vesile olmuştur. Ama hiçbiri aynı etkiyi yapmamıştır. "Nutuk", devlet adamları, politikacı ve yöneticiler için bir "başucu" kitabı olmuştur. Onu okuyan herkes, ülkesini ve ulusunu daha çok sevmiş, sorumluluk bilincinin geliştiğini görmüştür (Uzun, 2006: 132-135).

Nutuk'un Rusça hariç diğer dillerde basımı Almanya'nın Leipzig kentindeki K.F. Koehler Yayınevi tarafından 1930 yılında 3 yıl gecikmeyle yapılmıştır (Uzun, 2006: 119). Nutuk'un yabancı dilde yapılan baskılarında sekiz sayfalık giriş bölümü bulunmaktadır. Giriş bölümünde Nutuk'un yabancı dillere niçin tercüme edildiği açıklanmaktadır.

1.2.3 Ders kitaplarında Nutuk

Nutuk hakkında o dönemde yazılan lise tarih kitabında şöyle denilmektedir: "*Nutuk'ta Büyük Gazi, memleketin Umumi Harp sonunda, Mondros Mütarekesi'nin imzasından sonraki vaziyetini anlatarak söze başlamış, ancak Türk milletinin ve ondan doğacak irade kudretinin başarabileceği ağır şartlar altında geçen Milli Mücadele safhalarını, bunların iç yüzündeki hakikatleri, 1927 yılına kadar olan İnkılap hareketlerini bütün vesikalarıyla bizzat konuşan bir tarih halinde anlatmıştır*" "*Ben Türküm Türk vatandaşım!*" diyen her fert, büyük Nutuk'u bir değil birçok defalar dikkatle, hassasiyetle, hürmet ve tazim ile okumak mecburiyetindedir" (Köklügiller, 2005: 55).

2019-2020 yılı MEB tarafından yayınlanan 8. Sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında Nutuk "*Bir Devrin Tanığı: Nutuk*" Nev Yayınları tarafından hazırlanan ders kitabında ise "*Büyük Nutuk*" başlığı ile anlatılmaktadır (Baydar ve Öztürk, 2019: 132). Her iki ders kitabında Büyük Nutuk'un ne olduğu ve içeriğinde ne anlatıldığı açıklanmıştır. Ders kitabında Nutuk için "*Milli ve tarihi olayları tarafsız gözle yazmak isteyen bir tarihçinin eseri değil, doğrudan doğruya tarih yapanla yazanın aynı kişi olduğu bir eserdir. Benzerleriyle kıyaslamak mümkün değildir. Yakın tarihimizle ilgili araştırma yapmak isteyen herkesin başucu kitabıdır*" ifadeleri kullanılmıştır (Kurt, 2019: 198).

1.2. Değer nedir?

Değerler pek çok araştırmacı tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Değerler Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre; "*Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık*" (TDK, 2014) olarak tanımlanmaktadır.

Türk Bilim insanlarından Ahmet Doğanay' a göre değer; *“Yaşamımızı etkileyen, yaşamda önem verdiğimiz düşünceler”* (Doğanay, 2006: 258) , Kadir Ulusoy ve Bülent Dilmaç'a göre değer; *“İnsanı insan yapan özelliklere sahip olan ve insanı diğer canlılardan ayıran temel özellikleri içinde barındıran ve insanların davranışlarına yön veren, inançlar bütünüdür”* (Ulusoy ve Dilmaç, 2012: 6), Ali Çankırılı' ya göre değer; *“Toplumunu oluşturan bireylere; iyi-kötü, doğru-yanlış, güzel-çirkin vb. uyulması ve uzak durulması gereken, hareket tarzlarını belirleyen, zamana göre yenilenmesi ya da farklı yargılara bürünmesi gereken yol göstericilerdir”* (Çankırılı, 2015: 11) şeklinde tanımlamışlardır.

Nevzat Tarhan ise değeri; *“Toplumun geneli tarafından kabul edilen ortak kavramlardır. Bir anlamda, mutluluğun standartlar kümesidir. Standartları, evrensel doğrular şeklinde tanımlayabiliriz”* şeklinde ifade etmiştir (Tarhan, 2012: 20).

Hayati Hökelekli' ye göre değer *“Neyin, hangi ve nasıl davranışların iyi, güzel, doğru ve kutsal; neyin, hangi ve nasıl davranışların da böyle olmadığına dair inanç ve kabullerimiz”* (Hökelekli, 2006: 50), İsmail Doğan'a göre ise değer; *“Değerler davranışlarımıza rehberlik yapar, eylemlerimizi, yargılarımızı, anlık hedeflerimizi daha üst hedeflere taşıyarak nasıl olmamız, nasıl davranmamız gerektiğini bize bildirir”* (Doğan, 2004) olarak tanımlanmıştır.

Yabancı bilim insanlarından J. M. Halstead ve M. J. Taylor' a göre değer; *“Genel olarak davranışlara rehberlik eden ilkeler ve temel inançlar, eylemlerin iyi ya da istenilen olarak yargılandığı standartlar”* (Halstead ve Taylor, 2000: 169), İoanna Kuçuradi' ye göre *“Değer, yani bir şeyin değeri, kendisiyle aynı cinsten olan şeyler arasında özel yeridir. Buna göre bir şeyin değerliliği - ve dereceleri - kendisiyle aynı cinsten olan şeyler arasındaki yerinden dolayı insanla olan özel ilgisi, insan için taşıdığı özel manadır”* (Kuçuradi, 1971: 58-59) şeklinde tanımlamışlardır. Denis Hayes' e göre değer; *“İnsana karşı tutumları belirleyen temel inançlar veya ilkelerdir. Neyin doğru neyin yanlış olduğuna dair yargılara rehberlik ederler”*. Okullarda değerler, uygulayıcıların neler yaptığının temel ifadeleridir. Eğitimin olduğu beş temel değer vardır. Öğrencilere kazandırılması gereken bu değerler: *“manevi değerler, kültürel değerler, çevresel değerler, estetik değerler ve politik değerlerdir”* (Hayes, 2006: 170).

1.3.1 Değerler eğitimi niçin gereklidir?

Değerler, insanların davranışlarını, düşüncelerini ve faaliyetlerini şekillendiren en yüksek unsurlardan biridir. Değerler davranışlarımıza rehberlik eder ve yol gösterir. Kişiliğimizi ve davranışlarımızı şekillendiren değerler, varlığı halinde toplumda barışın, yokluğu halinde şiddetin temelini oluşturur. Demokratik ve barışçıl bir toplum inşa etmek istiyorsak evrensel ve ulusal değerlerimizi yeni nesle taşımamız gerekir. Sağlıklı değerler eğitimi sayesinde, demokratik, hoşgörülü, şefkatli, çalışkan ve üretken bireyler yetiştirebilir, kendilerine ve başkalarına saygı duymalarını sağlayabiliriz (Turan ve Ulusoy, 2019: 273).

Değerler eğitimi, bir öğrencinin genel karakterini yükseltme sürecidir, ayrıca karakter gelişimini, kişilik gelişimini ve ruhsal gelişimini destekler. Bu nedenle değerler eğitimi öğrencinin dış dünyayla yüzleşmek için doğru tutum ve yaklaşımlarının oluşmasını sağlamaktadır. Değerler eğitimi aracılığı ile varılmak istenen amaçlar şöyle sıralanabilir;

- Değerleri tanıma, bilinçli bireyler yetiştirme,
- Öğrencilerin, ruhsal, zihinsel ve bedensel gelişimlerine katkıda bulunma,
- Beceri ve yeteneklerini geliştirme,
- Merak uyandırma, davranışa dönüştürme,
- Araştırma, keşfetme ve üretmeye yönlendirme. (Çağlayan, 2013: 96-97)

1.3.2. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi ve değerler eğitimi

Toplumda yaşanan ve yaşanabilecek sorunların ortadan kaldırılması için o toplumdaki bireylerin, sahip olmaları gereken değerleri kazanmaları gerekmektedir. Bireylere verilecek olan değer eğitimi, bireylerin mutluluğu, toplumsal huzur, güven, toplumlar arası olumlu ilişkiler, barış ve genel olarak insanlık için daha iyi bir geleceğin oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Bu noktada tarih eğitiminde değerler, hem amaç hem de araç olmak bakımından büyük önem taşımaktadırlar (Safran, 2011: 131).

Geçmişte olduğu gibi bugünde bu dersin amaçlarına baktığımızda değerler eğitimi hep yer almaktadır. Geçmişten bugüne tarih dersinin temel amaçlarından biri içinde yaşanan toplumun ve insanlığın geçmişten bugüne geçirdiği süreçleri, olayları ve yaşadığı deneyimleri yeni nesle aktarmaktır. İnsanların geçmişteki eylem ve faaliyetlerinde onların

inanç ve değerleri önemli rol oynamıştır. Bu sebeple değerler dikkate alınmadan sağlıklı bir biçimde tarihsel olay ve eylemleri araştıramaz ve öğretemeyiz. Başka bir deyişle tarih derslerinde öğrencilere tarihteki olay, eylem ve etkinlikleri anlatılırken bunların meydana gelmesinde değerler açısından yerinin ne olduğu ve nasıl bir rol oynadığı da öğretilmelidir. Günümüzde sağlıklı bireyler yetiştirmek için tarih dersleri değer eğitimi destekleyecek şekilde yapılandırılmalıdır (Turan ve Ulusoy, 2019: 275).

Tarih derslerinin sadece zihinsel becerileri geliştirmesi gerektiğini iddia eden bilim insanlarına karşın, değer eğitimi destekleyecek bir şekilde yapılması gerektiğini savunan bilim insanları da bulunmaktadır (Philips, 2002: 24).

Tarih dersinde öğrenciler yalnızca müfredat konularını öğrenmekle kalmayıp aynı zamanda farkındalıklarını da artırırlar. Daha okul sıralarında, bu dersin içerisinde yer alan konular ile bir bireyin sahip olması gereken değerler bütünleştirilerek verilmelidir.

Bu derste öğrencilere pek çok özellik ve yetenek kazandırmayı başarabilir, bunun sonucunda da öğrencide değerleri inşa edebiliriz. Geçmişte var olan değerler ile yeni değerleri harmanlayarak bu derste öğrenciye kazandırabiliriz.

1.3.3. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde değerler eğitimi ile ilgili yaklaşım ve etkinlikler

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde yer alan değerlerin öğrenciye aktarılması ve öğrencilerde kalıcı hale gelmesi zor olsa da değerler eğitimi yaklaşımları ve farklı etkinlik örnekleri ile öğrencilerin aktif katılımı sağlanarak istenen başarıya ulaşılabilir.

Değerler eğitiminde 4 temel yaklaşım vardır. Bunlar; değerleri telkin etmek (aşılmak), değerleri açıklamak (belirginleştirmek), ahlaki muhakeme ve değer analizidir. Değerleri telkin etmek (aşılmak), empoze ile öğretmenin neyin iyi neyin kötü olduğunu ifade ederek özünde dikte olan bir yaklaşımdır. Öğretmen merkezli olan bu yaklaşım amaca ulaşmada en etkisiz olandır.

Değer açıklama (belirginleştirme), kişinin duygularının, inançlarının, önceliklerinin ve değerlerinin farkına varmasına yolunlaştır. Telkin etme yaklaşımının aksine birey tüm kararları kendisi alır ve bu kararların sorumluluklarını üstlenir. Öğretmenler bu yaklaşımda sadece öğrencilerin farkına varmaları konusunda yardımcı olur. Bu yaklaşım üç adımdan oluşur. Bunlar seçme, ödüllendirme ve harekete geçmedir. Değer açıklama

(belirginleştirme) yaklaşımı ortaokul öğrencilerine rahatlıkla uygulanabilir. Çünkü önemli olan öğrencilerin kendi değerleri ve değerlerle ilgili farkındalıklarını sağlamaktır. Ortaokulda öğrenciler soyut düşünme becerisi açısından gelişimlerinin başlarında olduklarından bu yöntem her değer için kullanılabilir (Yeşiltaş, 2014: 91-94).

Ahlaki muhakeme, öğrenciler tarafından okulda ikilem temelli tartışmalar yoluyla incelenip değerlendirilebilen bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım Kohlberg'in ahlaki ikilemlerine dayanarak sınıf ortamında değer öğretiminin yapılmasıdır. Öğretmen bunu yaparken, her öğrenciyi ahlâki ikilemle karşılaştırır ve diğer öğrencilerin verilen örnek olayla ilgili söylediklerini duyma fırsatı verir. Öğrencilere verilen ikilem üzerinden akli yürütmesi sonucunda bir üst düzey ahlaki gelişim seviyesine ulaşılır. Bu yaklaşımda öğretmenin rolü, öğrencilerin kendi çıkmazlarını çözmelerine yardım etmektir. Ahlaki muhakeme yaklaşımı ortaokul öğrencilerine rahatlıkla uygulanabilmektedir. Uygulamada öğrencinin düzeyine, konuya, değere ve amaca uygun ahlaki ikilemler oluşturulmasına dikkat edilmelidir (Doğanay, 2006). Değer eğitiminin faydalı olmasını sağlayan ahlaki ikilemlerin niteliğidir.

Değer analizi, öğrencilerin değerlerle ilgili karşılaşılan sorunlar hakkında karar verebilmeleri için bilimsel araştırma ve mantıksal düşünme sürecini kullanabilmelerine yardımcı olmaktır. Başka bir deyişle bu yaklaşımın temel amacı, değer içeren soru ya da sorunları, mümkün olduğunca duyguları katmadan akıl yürütmeye dayalı inceleyerek karara varmadır (Bacanlı, 2006). Değer analizi yaklaşımı değer açıklama yaklaşımının bir üst aşaması olarak da açıklanabilir. Daha önce öğrencilerin bilmediği değerler üzerinde önce değer açıklama yaklaşımı daha sonra değer analizi yaklaşımı uygulanabilir, öğrencilerin bildikleri değerler konusunda ise doğrudan değer analizi yaklaşımı üzerinden değer eğitimi yapılabilir. Değer analizi üst düzey bilişsel yani soyut düşünme becerisini gerektirdiğinden daha çok liselerde uygulanabilir niteliktedir (Safran, 2011: 133).

Değerlerin aktarılmasında sınıf içi veya dışında yapılan etkinliklerinde rolü büyüktür. Bu etkinliklerde öğrencinin aktif ve öğretmenin sadece ihtiyaç halinde destek olması beklenir. Aşağıda TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde değerleri verirken uygulanabilecek etkinlik örnekleri yer almaktadır.

- 1) Değer eğitiminde kronoloji ve sıralamanın kullanılması,
- 2) Değer eğitiminde sorulara dayalı etkinlikler,

- 3) Değer eğitiminde doküman analizine dayalı etkinlikler,
- 4) Değer eğitiminde sözlü tarih öğretimine dayalı etkinlikler,
- 5) Değer eğitiminde mülakata dayalı etkinlikler,
- 6) Değer eğitiminde drama ve rol oynamaya dayalı etkinlikler,
- 7) Değer eğitiminde hikaye ve öykü kullanmaya dayalı etkinlikler,
- 8) Değer eğitiminde müze ve tarihi mekan kullanımına dayalı etkinlikler,
- 9) Değer eğitiminde empati kullanımı (Turan ve Ulusoy, 2019: 276-280).

1.3.4. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük programında doğrudan verilecek beceri ve değerler

İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi 12 Eylül 1980 harekâtından sonra programa konulmuş ve Eylül 1983' ten itibaren adı TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi adıyla değiştirilmiştir. 1985 yılında Talim ve Terbiye Kurulu tarafından Sosyal Bilgiler dersi kaldırılmış yerine Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi dersleri konulmuş 8. sınıflarda ise TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi programda yer almaya günümüze kadar devam etmiştir (Şimşek, 2020: 14-15). Değerler ve değerler eğitimi Sosyal Bilgiler dersi için 2005 yılında hazırlanan öğretim programında, TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi için 2006 yılında hazırlanan öğretim programında yerini almıştır (MEB, 2005: 2006).

MEB tarafından hazırlanan 2006 yılı TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında yer alan ünite, beceri ve değerler ile 2018 yılı öğretim programında yer alan değerler aşağıdaki tabloda yer almaktadır. 2006 yılında hazırlanan TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında sorumluluk, vatanseverlik, dayanışma, özgürlük, bağımsızlık, özgüven, çağdaşlaşma, çalışkanlık, barış, Türk büyüklerine saygı ve duyarlılık değerleri yer alırken, 2018 yılı öğretim programında bu 11 değere, 10 değer daha eklenerek toplam 21 değer kazandırılması amaçlanmıştır. 2018 yılı öğretim programında Türk büyüklerine saygı değeri, saygı ifadesi ile çağdaşlaşma değeri ise bilimsellik ifadesi ile değiştirilmiştir. (Şimşek, 2000: 14-18)

2006 yılında gerek öğretim programında gerek öğretmen kılavuz kitaplarında ünite adı, beceri ve değer eşleştirmesi yapılmış, öğretmen hangi üniteye hangi beceri ve değeri vermesi konusunda bilgilendirilmiştir. 2018 yılında yenilenen öğretim programında değer

eğitimi sadece değerler başlığı altında yer almış herhangi bir ünite eşleştirmesine gidilmemiştir. İki programın kazanım ve kazanım sayıları açısından farklılıklar oluşturması verilecek değer ve becerilerin de değişmesine neden olmuştur.

Tablo 2. 2006 yılı İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında yer alan değerler(MEB, 2006: 1-7)

ÜNİTE NO	ÜNİTE ADI	BECERİLER	DEğERLER
1	Bir Kahraman Doğuyor	Zaman ve kronolojiyi algılama	Sorumluluk
2	Milli Uyanış: Yurdumuzun işgaline tepkiler	İletişim	Vatanseverlik
3	Ya istiklal Ya Ölüm	Karar verme	Dayanışma, özgürlük ve bağımsızlık
4	ağdaş Türkiye Yolunda Adımlar	Değişim ve sürekliliği algılama	Özgüven, sorumluluk, ağdaşlaşma
5	Atatürkçülük	Sosyal katılım	alışkanlık
6	Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ve Atatürk'ün Ölümü	çıkarımda bulunma	Barış, Türk büyüklerine sayđı
7	Atatürk'ten Sonra Türkiye: İkinci Dünya Savaşı ve Sonrası	Bilgi teknolojilerini kullanma	Duyarlılık

Tablo 3. 2018 yılı İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında yer alan değerler(MEB, 2018: 4)

1)Adalet	8) Dürüstlük	15)Eşitlik
2)alışkanlık	9) Tasarruf	16)Yardımseverlik
3)Bağımsızlık	10) Duyarlılık	17)Barış
4)Özgürlük	11)Sorumluluk	18)Dostluk
5) Vatanseverlik	12) Bilimsellik	19)Özdenetim
6) Sayđı	13)Dayanışma	20)Sabır
7) Sevgi	14)Estetik	21)Aile Birliğine Önem verme

1.3.5. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi amaçları ve değerler eğitimi ilişkisi

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programının özel amaçlarında değer ifadeleri doğrudan ya da dolaylı şekilde yer almaktadır. Aşağıda özel amaçlar ile bu amaçların içinde yer alan doğrudan ya da dolaylı değer ifadeleri belirtilmiştir. (MEB, 2018: 8)

1. Atatürk'ün askeri ve politik becerileri ile devrimci niteliklerini kavrayarak, ona ait kişilik özelliklerini örnek almaları,

2. Ulusal mücadele örneğinden yola çıkarak her türlü güçlük karşısında Türk halkının **milli birlik ve beraberlik** duyguları içinde, **özgürlük, bağımsızlık ve vatanseverlik** duygularıyla her zorluğun üstesinden gelinebileceğini anlamaları (***Dayanışma, Özgürlük, Bağımsızlık, Vatanseverlik***),

3. Türk milli mücadelesi ve devrimlerine ait milli ve evrensel özellikleri anlamaları,

4. Dönemin ağır şartlarına rağmen büyük güçlüklerle karşılaşan Türk halkının; Atatürk öncülüğünde gerçekleşen Türk Devrimi'nin tarihsel önemini anlamaları,

5. İnsan hakları, milli egemenlik, **tam bağımsızlık**, milliyetçilik, demokrasi, **modernlik**, laiklik ve cumhuriyet kavramlarının Türk milleti için anlam ve önemini kavramaları (***Bağımsızlık, Bilimsellik***),

6. Türkiye'nin sosyal, kültürel ve ekonomik olarak gelişmesinde Atatürk ilke ve devrimlerinin önemini anlayarak, bu ilke ve devrimlerin esas aldığı **değerlere** göre yaşama ve yaşatmaya istekli olmaları (***Tüm Değerler***),

7. **Vatani ve milletini seven** bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak haklarını anlar ve kullanır, vatanına karşı görevlerini yerine getirir, milli bilinç, milli karakter sahibi, **manevi ve evrensel değerleri** benimseyen vatandaşlar olarak yetişir (***Vatanseverlik, Tüm Değerler***),

8. Atatürk İlke ve devrimlerinin, ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti'nin dinamik temelini oluşturduğunu kavramaları,

9. Türkiye'nin jeopolitik önemini bölgesel ve küresel etkileri açısından değerlendirerek iç ve dış tehditlere karşı **duyarlı** olmaları (***Duyarlılık***),

10. Bu programda ifade edilen kişisel ve sosyal yeterlik ve becerilerin yanı sıra, tarihe özgü beceri ve yeterlikleri de kazanarak geçmiş, günümüz ve gelecek arasında bağlantılar kurmaya dayalı bir tarih bilinci geliştirmeleri,

11. Türk milletinin bir üyesi ve insanlığın bir ferdi olduğu bilincini taşıyarak Türkiye'yi ve dünyayı ilgilendiren konulara **duyarlılık** göstermeleri (***Duyarlılık***),

12. Bugünün sorunlarına mantıklı bir şekilde çözüm üreterek, geleceğe hazırlanabilmeleri için bilgi, beceri, değer ve tutumlar edinmeyi hedefler (*Tüm Değerler*),

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programında dersin doğasına uygun olarak millî, manevi, insani ve evrensel değerlere yer verilmiştir (*Tüm Değerler*).

1.3.6. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlar

1) Öğrenci, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin konuları ile ilkökul birinci sınıftan itibaren karşılaşmaktadır. Dersin öğretmeni, sekizinci sınıfa kadar ki öğretim programlarından yararlanarak öğrencinin işlenecek konular hakkında daha önce öğrendiklerini dikkate almalıdır.

2) Atatürk'ün kişilik özellikleri (vatan ve millet sevgisi, idealist oluşu, mantıklı ve gerçekçi oluşu, sabır ve disiplin anlayışı, ileri görüşlülüğü, açık sözlülüğü, çok yönlülüğü, öğreticilik yönü, sanatseverliği, yöneticiliği, yenilikçi düşüncesi, önder oluşu, kararlı ve mücadeleci oluşu, planlı çalışması, inkılapçılığı, birleştirici ve bütünleştirici oluşu, insan sevgisi) her bir ünitenin uygun yerinde işlenmelidir.

3) Öğretmen, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde geçen tarih metodolojisine dair kavramlar (kanıt, sebep-sonuç, süreklilik-değişim, benzerlik-farklılık gibi) ile dersin içeriğine özgü kavramları (Tekalif-i Millîye, Kuvâ-yı Millîye, millî egemenlik, tam bağımsızlık, cumhuriyet, demokrasi, meclis, insan hakları gibi) öğrencilerin öğrenmelerine ve bu kavramları doğru kullanmalarına dikkat etmelidir.

4) Millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencilerin tarihsel duyarlılıkları ile Türk milletine, Türk devletine, Türk vatanına ve Türk bayrağına sevgi, saygı ve takdir duyguları geliştirilmelidir.

5) Öğretmen, öğrencilerin millî, manevi ve evrensel değerlerini pekiştirmeli; millî, üniter, çağdaş, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmeleri konusunda onlara rol model/yol gösterici olmalıdır.

6) Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, tarihsel düşünme becerileri, öğrenmeyi öğrenme, sosyal beceriler, vatandaşlık becerileri, kültürel farkındalık, bilgi teknolojilerini

kullanma, girişimcilik gibi becerilerin geliştirilebilmesi için farklı yöntem ve teknikler kullanılmalıdır.

7) Konuların işlenişinde birinci el kaynakların (arşiv belgeleri, somut tarihî miras öğeleri, Nutuk vb.) kullanılması önemlidir. Öğrencilerin ele alınan olayları kendi bağlamları içerisinde kavrayabilmeleri için o dönemle ilgili yazılı, sesli, görsel ve görüntülü kaynaklara yer verilmesine özen gösterilmelidir. Bu amaçla ayrıca sözlü ve yazılı edebî ürünler ile gazete, İnternet vb. medya araçlarından yararlanılabilir (MEB, 2018: 9).

1.4. İlgili araştırmalar

Konuyla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde Nutuk ve 8. sınıflar TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında yer alan değerler ve ders öğretmenlerinin değerler ve değerler eğitimini bu iki kaynağı baz alarak değerlendirmesine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bölümde araştırmaya dolaylıda olsa katkıda bulunabilecek ve araştırmının konusuna farklı açılardan benzerlik gösteren çalışmaların bir kısmına yer verilmiştir.

Ginesar' ın (2017) "8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabına yönelik Sosyal bilgiler öğretmenlerinin algı ve tutumlarının belirlenmesi" isimli yüksek lisans çalışmasında" Sosyal Bilgiler Öğretmenleri T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının kullanımı ile ilgili karşılaştıkları güçlüklerden içeriğin yoğun olması, metinlerin uzun olması ve konuların açık, net ve anlaşılır ifade edilmeyişi görüşleri ön plana çıkmıştır. Yine Sosyal Bilgiler Öğretmenleri T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının eksik bulunan yönlerin görselliğin az olması, özet bilgilerin olmaması, yeterli sorunun olmaması şeklinde görüş belirtmiştir. Ayrıca Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ders kitabındaki konuların ve görsellerin yeterli olup olmadığı hususunda olumsuz görüş belirtmiştir.

Özyurt' un (2014) " Ortaöğretimde Vatandaşlık Bilincinin Oluşmasında TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin rolü " isimli yüksek lisans çalışmasında ortaöğretimdeki öğrenciler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi konularını doğrudan vatandaşlık için gerekli görmüşler, ortaöğretim programında yer almasının nedeni olarak da Türkiye Cumhuriyeti'ne bağlı vatandaşlar olarak yetişmelerine katkı sağladığı görüşünü ortaya koymuşlardır. Örnekleme oluşturan öğrencilerin anket cevaplarına göre vatandaşlığı millet

kavramı ile aynı gördüğü anlaşılmaktadır. Bu durum günümüzde modern vatandaşlık anlayışı doğrultusunda eğitimin devam ettiğinin bir göstergesidir.

Doğan' ın (2020) "Nutuk'ta geçen bazı konuların 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında yer alan kazanımlara ve ders kitaplarına göre incelenmesi " isimli yüksek lisans çalışmasında TC İTA dersi konularının, Atatürk'ün bizzat kaleme aldığı Nutuk'ta yer alan konularla aynı olduğu ve Nutuk'un söz konusu ders için birinci elden bir kaynak olarak kullanılabilceği bu yüzden de TTKB' nin ders kitabı yazımına dair, kitaplarda konulara ayrılması gereken yer ile ilgili oranlar da göz önünde bulundurularak Nutuk'tan mümkün olduğu kadar fazla yararlanılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Uçar' ın (2019) "İlkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarında değerler eğitimi" isimli yüksek lisans çalışmasında Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ders kitapları değerler eğitimi açısından değerlendirilmiştir.

Erbaş' ın (2019) "Öğretmenlerin değerler eğitimi algısının farklı değişkenler açısından incelenmesi (Kırşehir ili örneği)" adlı yüksek lisans çalışmasında öğretmenlerin değerler eğitimi algısı farklı değişkenler açısından değerlendirilmiştir.

Kantar' ın (2014) "İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde 100 Temel Eser yoluyla değerler eğitimi" isimli yüksek lisans çalışmasında incelenen eserlerin bütün değerlerin olmasa da, çoğunun kazandırılmasında kullanılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde değerlerin kazandırılabilmesi için bu eserler, gerekli olmakta, ancak yeterli olamamaktadır.

Karademir' ın (2015) "8. sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların incelenmesi" adlı yüksek lisans çalışmasında Türkiye'de TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programı yapılandırmacı yaklaşıma göre tasarlanmış olsa bile araştırmada belirlenen bariyerler nedeniyle halen geleneksel, öğretmen merkezli, ezbere dayalı, bilgi temelli, sınav odaklı özetle yapılandırmacı yaklaşımın ilke ve prensiplerinden uzak bir anlayışla tarih öğretiminin devam ettiğini vurgulamıştır.

Ayaydın' ın (2019) "Ortaokul Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük dersi öğretim programının ve uygulamasının değerlendirilmesi" adlı doktora çalışmasında

öğretmenler öğrencilerin derse ve konulara yönelik ön yargılarının olması, öğrencilerin ilgilerinin düşük olması, derse karşı farklı bakış açıları ve konuların çok yoğun olmasını en çok karşılaştıkları güçlükler olarak belirtmiştir. Bunların yanında ders dışı öğrenmeler, konuların somutlaştırılmaması, hazırbulunuşluluğun yeterli olmaması, kavram öğretimi, sınav kaygısı, kaynakların yetersizliği ve günümüzle bağlantı kurulmamasını karşılaştıkları güçlükler olarak belirtmiştir. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programının uygulamasında ders saatlerinin yetersiz olması, müfredatın yoğun olması, konuları yetiştirme kaygısı, öğrenci seviyesine uygun olmama, öğrencilerin ilgisizliği, öğrencilerin aktif hale getirilememesi, derse karşı önyargı, materyal eksikliği, konuların tekrar etmesi, geçmişle günümüz arasında bağlantı kuramamak, somutlaştırmada yaşanan sıkıntılar, içeriğin ezbere dayalı olması gibi zorluklarla karşılaştığını belirtmiştir. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde birçok yöntem ve teknik kullanmakla birlikte yoğun olarak anlatım, soru cevap ve tartışma yönteminden yararlandıkları tespit edilmiştir. Bunların yanında beyin fırtınası, drama, araştırma, örnek olay, buluş, grup çalışması, gösteri gibi yöntem ve tekniklerinden yararlanan öğretmenlerin olduğu da tespit edilmiştir. Öğretmenlerin kullandıkları yöntem-teknik tercih etme nedenlerinin ders saatinin az olması, konuları kavratmak, müfredatın yoğun olması, müfredatı yetiştirmek, içeriğe uygun olması, kalıcılığı sağlamak, sınıfların kalabalık olması, yarar sağladığını düşünmesi, öğrenciyi derse katmak, materyal eksikliği, öğrenci hazırbulunuşluğu, test usulü sınav olması, öğrenci ilgisini çekmek olarak tespit edilmiştir. Öğretmenlerin çoğunun TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programında belirtilen yöntem-tekniklere rahatlıkla başvuramadıkları tespit edilmiştir.

Avcı' nın (2020) "Öğretmenlerin değerler eğitimine yönelik tutumlarının incelenmesi" adlı yüksek lisans çalışmasında öğretmenler; değerlerin birey ve toplum arasındaki ilişkileri düzenleyici görevinden yola çıkarak değer ile davranış ilişkilerine ve değer ile toplumsal kural, normlar arasındaki ilişkilere önem verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Öğretmenlerin değer kavramına ilişkin paha, yarar, önem, kıymet, karşılık, ölçüt, ölçü, eder ve bedel benzeri ifadelerle başvurarak günlük konuşma dilindeki sözcük karşılığına da başvurdukları sonucuna ulaşılmıştır. Değerlerin eğitim programındaki yetersizliğine değinmişlerdir. Aynı zamanda öğretimin daha çok önemsendiğini ifade edip değerler eğitiminin de en az öğretim kadar önemsenmesi gerektiğini vurgulayarak derslerde içerik olarak artırılması ve teoride kalmayıp bolca uygulama yapılması gerektiğini söylemişlerdir. Bunun yanında değerler eğitiminin ayrı bir ders olması gerektiğini de ifade etmişlerdir.

Özpek' in (2020) "Tarihî romanların Sosyal Bilgiler ile TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde kullanılması üzerine bir inceleme" adlı yüksek lisans çalışmasında Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programı ekseninde incelenen Ateşten Gömlek ve Vurun Kahpeye romanları "Millî Uyanış ve Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar " ve "Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm" başlıklı ünitelerdeki tarih konularıyla ciddi bir örtüşme göstermektedir. Bu kitapların yazarı Halide Edip Adıvar'ın Türkiye Cumhuriyeti İnkılap tarihinin tarihi şahsiyetlerinden olması, eserlerindeki realiteye yansımıştır. Bu kitaplar tarih bilincine erişmiş, vatanseverlik ve bağımsızlık kavramlarını benimsemiş bireylerin yetişmesi noktasında yararlı olacağı belirtilmiştir.

Güçlü' nün (2019) "Sosyal Bilgiler ders kitaplarının değerler eğitimi açısından değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans çalışmasında sosyal bilgiler dersinin değerler bakımından oldukça zengin olduğu ve bunun da uzun bir aradan sonra 2017 yılında güncellenen öğretim programının değer eğitimi anlayışının ders kitaplarına yansıdığı belirtilmiştir. Değerler eğitimi başlığının ilk kez 2005 programıyla yer aldığı ve kazandırılmasında önemli bir sorumluluğu olan dersin Sosyal Bilgiler olduğu vurgulanmıştır.

Yazıcı ve Aslan' ın (2011) " Değerler eğitiminde kahramanlardan yararlanma: Sosyal Bilgiler ders kitapları ile öğretmen adaylarının kahraman tercihlerinin karşılaştırılması üzerine bir çalışma " adlı makalelerinde Mustafa Kemal Atatürk'ün her iki bulgu sonuçlarında yer alan ortak kahraman olduğu görülmektedir. Atatürk ders kitaplarında 12 değer, öğretmen adaylarının tercihinde ise 7 değer için kahraman olarak seçilmiştir. Atatürk, bunlar arasında 'bağımsızlık', 'barış', 'çalışkanlık', 'özgürlük', 'sorumluluk' ve 'vatanseverlik' değerlerinde hem Sosyal Bilgiler ders kitaplarının hem de öğretmen adaylarının ortak kahramanı olmuştur. Değerler eğitiminde kahramanlardan yararlanmada Atatürk'ün ders kitaplarında sıklıkla yer alması devletin kurucu önderi olmasının yanı sıra eğitim sistemimizin üzerine kurulu olduğu anayasal ve ideolojik yapısı ile MEB Temel Kanunu'nda belirtilen eğitimsel amaçlarla da uyumluluk göstermektedir. Bu olgudan hareketle, ülkemiz eğitim programlarında en çok başvurulan kahramanın Atatürk olması öngörülebilir bir sonuçtur. Değerler eğitiminde ders kitapları dışında öğretmenlerin farklı ders araç ve gereçlerinden yararlanmalarını artırmak için Milli Eğitim Bakanlığının kahramanlarla ilgili VCD, resim, afiş vs. gibi ders materyali hazırlayarak eğitim-öğretim yılı

başında okullara gönderebileceği ayrıca, benzer materyallerden eğitim fakültelerinde de yararlanılması değerler eğitimi açısından önemli katkılar sağlayabileceği belirtilmiştir.

1.5. Tanımlar

Bu bölümde değer, değerler eğitimi, İnkılap, İnkılap Tarihi, Atatürkçülük, ders kitabı, öğretim programı, eğitim programı, kazanım, beceri, aile birliği, adalet, çalışkanlık, bağımsızlık, özgürlük, vatanseverlik, saygı, sevgi, dürüstlük, tasarruf, duyarlılık, dostluk, eşitlik, dürüstlük, dayanışma, sorumluluk, bilimsellik, estetik, yardımseverlik, barış, özdenetim, sabır değerleri ve tanımları üzerinde durulmuştur.

Değer

- 1) Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet (TDK, 1988).
- 2) Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, paha (TDK, 1988).
- 3) Yüksek ve yararlı nitelik (TDK, 1988).
- 4) Üstün yararlı nitelikleri olan kimse (TDK, 1988).
- 5) Kişinin isteyen, ihtiyaç duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey (TDK,1988).
- 6) Bir değişkenin veya bilinmeyenin sayı ile anlatımı (TDK, 1988).
- 7) Faydalı, anlamlı, hikmetli; yararlı ve gerekli tutumlar ve tavırlar (Balcı, 2014).
- 8) "Bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inançtır" (Güngör, 1998).

Değer Eğitimi

"Toplumca benimsenmiş milli ve evrensel değerlerin aile, çevre ve medya kuruluşlarının desteği ile okullar tarafından bir program içerisinde ders içi ve ders dışı etkinliklerle bireylere aktarılmasıdır." (Gülmüş, 2015: 4).

İnkılap

“Bir milletin sahip olduğu siyasi, sosyal ve askeri alanlardaki kurumların devlet eliyle, makul ve ölçülü metotlarla köklü bir şekilde değiştirerek yenileşirmesidir” (Develioğlu, 1986: 525).

İnkılap Tarihi

Osmanlı Devleti’nin yıkılma döneminden Türkiye Cumhuriyeti’nin 1945’li yıllarına kadar anlatıldığı dönem.

Atatürkçülük

Atatürkçülük; “Türk milletinin bugün ve gelecekte tam bağımsızlığa, huzur ve refaha sahip olması, devletin rehberliğinde Türk kültürünün çağdaş uygarlık düzeyi üzerine çıkarılması amacı ile temel esasları yine Atatürk tarafından belirtilen devlet, fikir ve ekonomik hayata, toplumun temel müesseselerine ilişkin gerçekçi fikirlere denir” (Atatürkçülük 3, 2001:7).

Ders Kitabı

Talim Terbiye Kurulu tarafından örgün ve yaygın eğitim kurumlarında okutulmak üzere uygun bulunan, içerisinde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan kazanımlar ile ilgili konu, açıklama ve görselleri içeren kitaptır.

Öğretim programı

“Her ders için öğrencilerin ulaşması beklenen genel amaçları, bu amaçlar doğrultusunda öğrencinin edinmesi hedeflenen bilgi, beceri ve tutumları ifade eden kazanımlarla bunların öğrencilere aktarılması sürecinde kullanılacak öğretim ve değerlendirme, yöntem teknik ve stratejilerine ilişkin açıklama, yönlendirme ve uyarıları kapsar” (MEB, 2018: 3).

Eğitim programı

“Öğretim-öğrenme süreçlerini kapsayan ve öğretim programı dışındaki faaliyetlerin programlarının tümüdür” (Küçükahmet, 2009: 9).

Kazanım

“Eğitim süreci sonunda öğrencilerin edinebilecekleri bilgi, beceri, değer ve tutumları kapsamaktadır” (MEB, 2018: 10).

Beceri

Öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir (MEB, 2005).

Aile Birliği

“Aile, karı, koca ve çocuklardan oluşan topluluk, aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümü, birlikte oturan hısımlar ve yakınların tümü, aynı gaye üzerinde anlaşan ve birlikte çalışan kimselerin bütünü (TDK, 1988).

Adalet

1) Hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme, doğruluk, türe (TDK, 1988).

2) Bu işi uygulayan, yerine getiren devlet kuruluşları (TDK, 1988).

3) Herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme (TDK, 1988).

4) “Adl” kökünden gelen “adalet” kavramı; “insafli ve doğru olmak, doğru davranmak, zulmetmemek, eşit olmak, eşit tutmak, her şeye hakkını vermek, düzeltmek, mutedil olmak, her şeyi yerli yerinde yapmak, istikamet ve hakkaniyet” anlamlarına gelir. “Adl” kökü (Balcı, 2014).

Arapçada “an” harf-i cerri ile kullanıldığında doğruluktan ve yoldan sapmak ve meyletmek; (ilâ) edatı ile kullanıldığında dönmek; (be) edatı ile kullanıldığında denk ve eşit tutmak anlamına gelir. Dinî bir terim olarak; ifrat ve tefrit arasında orta yolu takip etmek, hak yol üzere dosdoğru olmak, dinen haram kılınan şeyleri terk etmek, farzları yapmak, içi ve dışı, özü, sözü, fiil ve davranışları eşit olmak, haklıya hakkını, haksıza cezasını vermek, suç ve cezada eşit davranmak, şirk, küfür, nifak ve zulmü terk etmek, anlamlarına gelir (Balcı, 2014).

5) İnsanlar arasında bir hak veya ceza paylaşımı söz konusu olduğunda, bu paylaşımın hak ve eşitlik kavramları esas alınarak, doğal, yasal ve vicdani ölçülere göre paylaşım yapılmasını hedefleyen ve bu hedefi tanımlayan sözcüktür (Karadağ, 2020).

Çalışkanlık

Çalışkan olma durumu, faaliyet (TDK, 1988).

Bağımsızlık

Bağımsız olma durumu veya niteliği, istiklal. (TDK, 1988).

Özgürlük

1) Herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya bağlı olmaksızın düşünme veya davranma, herhangi bir şarta bağlı olmama durumu, serbestlik (TDK, 1988).

2) Her türlü dış etkiden bağımsız olarak insanın kendi iradesine, kendi düşüncesine dayanarak karar vermesi durumu, hürriyet (TDK, 1988).

Dostluk

Dost olma durumu, dostça davranış (TDK,1988).

Eşitlik

1) İki veya daha çok şeyin eşit olması durumu, denklik, Müsavat, muadelet (TDK, 1988).

2) Kanunlar yönünden insanlar arasında ayırım bulunmaması durumu (TDK, 1988).

3) Bedeni, ruhi, başlıkları ne olursa olsun, insanlar arasında toplumsal ve siyasi haklar yönünden ayırım bulunmaması durumu (TDK, 1988).

Dürüstlük

1) Doğruluk (TDK, 1988).

2) Sözünde, tutum ve davranışlarında doğruluktan ayrılmama, her türlü kötülükten uzak durma, sosyal ahlâk esaslarını tatbik etme hali (Balcı, 2014).

Dayanışma

- 1) Dayanışmak işi, tesanüt (TDK, 1988).
- 2) Bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine karşılıklı bağlanması, tesanüt (TDK, 1988).

Barış

- 1) Barışmak işi (TDK,1988).
- 2) Savaşın bittiğinin bir antlaşmayla belirtilmesinde sonraki durum, sulh (TDK, 1988).
- 3) Böyle bir antlaşmadan sonra insanlık tarihindeki süreç (TDK, 1988).
- 4) Uyum, karşılıklı anlayış ve hoşgörü ile oluşturulan ortam (TDK, 1988).
- 5) Dargınlıktan sonra tarafların anlaşıp uzlaşması (Balcı, 2014).
- 6) Devletlerarasında bir savaştan sonra varılan uzlaşma (Balcı, 2014).

Bilimsellik

Bilimsel olma durumu (TDK, 1988).

Özdenetim

- 1) Daha önemli bir amaca ulaşabilmek için kişinin tepkilerini, davranışlarını veya başka amaca yönelme eğilimini denetleyip kısıtlaması (TDK, 1988).

Duyarlılık

- 1) Duyarlı olma durumu (TDK, 1988).
- 2) Belirli bir yönde veya genel olarak duyumları ve duyguları algılayabilme kabiliyeti (Balcı, 2014).

Estetik

- 1) Sanatsal yaratının genel yasalarıyla sanatta ve hayatta güzelliğin kuramsal bilimi, güzel duyu, bediiyat (TDK, 1988).

- 2) Güzellik duygusu ile ilgili olan veya güzellik duygusuna uygun olan (TDK, 1988).
- 3) Güzelliği ve güzelliğin insan belleğindeki ve duygularındaki etkilerini konu olarak ele alan felsefe kolu, güzel duygu (TDK, 1988).
- 4) Kusurlu bir organı düzeltmek veya güzelleştirmek amacıyla uygulanan (yöntemler) (TDK, 1988).
- 5) Sanatsal yaratının genel yasalarıyla sanatta ve hayatta güzelliğinin kuramsal bilimi, güzel duygu, güzellikle ilgili olan. 2. Sıfat. Güzellik duygusu ile ilgili olan (Balcı, 2014).

Yardıms severlik

Yardıms ever olma durumu (TDK, 1988).

Saygı

- 1) Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet, ihtiram (TDK, 1988).
- 2) Başkalarını rahatsız etmekten çekinme duygusu (TDK, 1988).
- 3) Sosyal ahlâk değerlerini düzenleyen bir kavram olarak saygı, büyüğe ve değerli bulunana, içten bağlılık ile hürmet göstermektir Değerli, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet, ihtiram (Balcı, 2014).

Vatanseverlik

Vatansever olma durumu (TDK, 1988).

Tasarruf

- 1) (bir şeyi)istediği gibi kullanma yetkisi, kullanım (TDK, 1988).
- 2) Para veya herhangi bir şeyi dikkatli kullanma, iradeli tüketme (TDK, 1988).
- 3) Para biriktirme, artırım (TDK, 1988).

Sorumluluk

1) Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, mesuliyet (TDK, 1988).

2) Bireyin uyum sağlaması, üzerine düşen görevleri yerine getirmesi ve kendine ait bir olayın başkaları üzerindeki etkilerinin sonuçlarını üstlenmesi, başkalarının haklarına saygı göstermesi ve kendi davranışının sonuçlarına sahip çıkabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Balcı, 2014).

3) Bir insanın kendisini, bir iş veya amaç için görevlendirmesi durumunda, bu görevin doğru bir şekilde yerine getirerek sonuçlandırması için kararlı ve bilinçli davranması ile ilgili duyarlılık durumudur (Karadağ, 2020).

Sevgi

1) İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu (TDK, 1988).

2) (Genel olarak) Hoşa giden bir şeye eğilim; tutkuya dek varabilen bir ruh durumu (Balcı, 2014).

3) (Felsefede) Eski Yunan felsefesinde sevgi evrende birleştirici ilkedir (Empedokies), Platon'da güzele duyulan sevgi (Eros) ideaların bilgisine götüren yoldur. Hristiyanlık'ta; yardım elini uzatma anlamındaki sevgi (Caritas) ve hastalara, acı çekenlere, yoksullara duyulan sevgi (agape), yakın sevgisi, giderek hiç bir ayırma yapmaksızın tüm insanlara gösterilen sevgi (insanlık sevgisi) ve Tanrı sevgisi; çağımızda Max Scheler'in felsefesinde sevgi temel kavramlardan biridir. Scheler'in baş sorunu olan kişiliğin asıl özü sevgi olduğu gibi, insanları birbirine bağlayan da sevgidir (Balcı, 2014).

Sabır

1) Acı, yoksulluk, haksızlık gibi üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç (TDK, 1988).

2) Olacak veya gelecek bir şeyi telaş göstermeden bekleme (TDK, 1988).

2. BÖLÜM

2. BULGULAR

2.1. Kurtuluş Savaşı Dönemini İlk Ağızdan Anlatan Ve Ülkenin 1919-1927 Yıllarına Işık Tutan Nutuk Da Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular

Nutuk 6 bölümden oluşmaktadır.

1. BÖLÜM: 19 Mayıs 1919-27 Haziran 1919 tarihleri arasındaki olayları kapsamaktadır.

2. BÖLÜM: 3 Temmuz 1919 - Ocak 1920 tarihleri arasındaki olayları kapsamaktadır.

3. BÖLÜM: 27 Aralık 1919 - 5 Mayıs 1920 tarihleri arasındaki olayları kapsamaktadır.

4. BÖLÜM: 28 Mayıs 1919 - 12 Temmuz 1922 tarihleri arasındaki olayları kapsamaktadır.

5. BÖLÜM: Haziran 1922 - 13 Ağustos 1923 tarihleri arasındaki olayları kapsamaktadır.

6. BÖLÜM: 13 Ekim 1923 - 20 Ekim 1927 tarihleri arasındaki olayları kapsamaktadır.

Aşağıdaki tabloda Nutuk'un 6 bölümünde yer alan toplam 982 değer, bölümlere ve değerlere göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 4. Nutuk'ta yer alan değerler

Değerler	1.Bölüm	2.Bölüm	3.Bölüm	4.Bölüm	5.Bölüm	6.Bölüm	Toplam
Bağımsızlık	36	43	43	57	34	10	223
Vatanseverlik	23	27	32	59	10	7	158
Özgürlük	17	16	20	44	20	4	121
Saygı	2	10	14	30	22	16	94
Dayanışma	5	31	12	20	2	0	70
Sorumluluk	9	12	19	19	5	5	69
Barış	3	5	8	32	20	0	68
Sevgi	2	4	7	16	14	12	55
Dürüstlük	5	11	4	4	1	3	28
Dostluk	2	11	4	8	1	1	27
Eşitlik	0	4	2	6	4	1	17
Çalışkanlık	1	3	4	5	0	0	13
Adalet	2	3	1	3	1	0	10
Duyarlılık	1	1	0	6	0	0	8
Bilimsellik	2	0	1	1	0	3	7
Yardımsızlık	1	1	1	1	0	0	4
Öz Denetim	4	0	0	0	0	0	4
Sabır	4	0	0	0	0	0	4
Tasarruf	0	0	0	1	0	0	1
Aile birliğine önem verme	0	0	0	0	0	1	1
Estetik	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	119	182	172	312	134	63	982

1. BÖLÜM (19 Mayıs 1919-27 Haziran 1919)

Nutuk birinci bölümde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden 17' si yer almaktadır. Bu 17 değerin bu bölümde, toplam 119 kez doğrudan ya da dolaylı olarak farklı ifadelerin içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Nutuk birinci bölüm konu başlıkları ve bu başlıkların içeriklerinde yer alan değerler, sayıları ile birlikte aşağıda yer almaktadır.

-Türk Yurdunun Genel Durumu

-Samsun'a Çıktığım Gün Genel Durum ve Görünüş başlığında yer alan değerler:
Bağımsızlık (12), Özgürlük (4), Barış (2), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Türk Milletinin Yurdunu Savunma Kararı

-Düşünülen Kurtuluş Yolları başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (5), Bağımsızlık (3) kez yer almaktadır.

-Ulusal Kuruluşlar, Siyasal Amaçlar başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (3), Dayanışma (2), Barış (1), Özgürlük (1), Yardımseverlik (1), Adalet (1), Dostluk (1), Bilimsellik (1) kez yer almaktadır

-Yurt İçinde ve İstanbul'da Ulusal Varlığa Düşman Kuruluşlar başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (2) kez yer almaktadır.

-İngiliz Muhipler Cemiyeti başlığında yer alan değerler:

Dostluk (1), Dayanışma (1), Dürüstlük (1) kez yer almaktadır.

-Amerika'nın güdümünü isteyenler başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Ordumuzun durumu başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Müfettişlik görevimin geniş yetkileri başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Genel duruma dar bir çerçeveden bakış başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (2), Vatanseverlik (2), Saygı (1), Sevgi (1) kez yer almaktadır.

-Düşünülen kurtuluş yolları başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Benim kararım başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Ya bağımsızlık ya ölüm başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (6), Özgürlük (6), Bilimsellik (1) kez yer almaktadır.

-Uygulamayı evrelere ayırmak ve adım adım ilerleyerek amaca varmak başlığında yer alan değerler:

Özdenetim (3), Sabır (3) Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Ulusal Sır başlığında yer alan değerler:

Özdenetim (1), Sabır (1) kez yer almaktadır.

-Harekete Geçmek İçin Yapılan Ön Hazırlıklar

-Ordu ile ilişki başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (4), Bağımsızlık (2), Özgürlük (2), Sorumluluk (2), Dürüstlük (1) kez yer almaktadır.

-Yunan ordusunun Manisa ve Aydın çevresine girişi başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Çalışkanlık (1) kez yer almaktadır.

-Ulusal örgütler kurulması ve ulusun uyarılması başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Bağımsızlık (1), Özgürlük (1), Adalet (1), Sorumluluk (1), Duyarlılık (1) kez yer almaktadır.

-Ulusal Gösteri Toplantıları

-Ulusal gösterilerin yankıları başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (6), Vatanseverlik (4), Dürüstlük (2), Sorumluluk (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-İstanbul'a geri çağırılışım başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (2), Dürüstlük (1), Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Sivas'ta genel bir kongre toplama kararı başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (2), Vatanseverlik (1), Sorumluluk (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Adını Saklayan Bir Tanıdığın Amasya'ya Gelmesi başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Rauf ve Refet Beylerin Kararsızlığı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-İstanbul'daki bazı kimselere gönderdiğim mektup başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Ali Kemal Bey'in Genelgesi başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ali Kemal Bey ve Padişah başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ali Galip Bey Sivas'ta başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Sivas'a Gidiş başlığında yer alan değerler:

Saygı (1), Sevgi (1) kez yer almaktadır.

2. BÖLÜM (3 Temmuz 1919 - Ocak 1920)

Nutuk ikinci bölümde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden 15' i yer almaktadır. Bu 15 değer in bu bölümde, toplam 182 kez doğrudan ya da dolaylı olarak farklı ifadelerin içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Nutuk ikinci bölüm konu başlıkları ve bu başlıkların içeriklerinde yer alan değerler, sayıları ile birlikte aşağıda yer almaktadır.

-Milli Kongreler ve Gelişen Olaylar

-Erzurum'a Gidiş başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ulusal amaç yolunda ortaya atılmak kararı başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Dayanışma (1), Sorumluluk (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Erzurum Kongresi hazırlıkları başlığında yer alan değerler:

Çalışkanlık (1) kez yer almıştır.

-Resmi görev ve yetkileri bırakarak ulusun sevgisine, cömertliğine ve yiğitliğine güvenmek ve böylece göreve devam etmek kararı başlığında yer alan değerler:

Saygı (1), Sevgi (1), Dayanışma (1) kez yer almaktadır.

-Mersinli Cemal Paşa'nın İstanbul'a gitmesi başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (1) kez yer almıştır.

-Komutayı bırakmamak uğruna başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (3), Dayanışma (2), Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Refet Bey'in Üçüncü Kolordu Komutanlığını Bırakması başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (2), Dostluk (1) kez yer almaktadır.

-Hamit Bey'in İstanbul Hükümetince görevden çıkarılması başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Refet Bey'le Yazışmalar başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Erzurumluların yardımları başlığında yer alan değerler:

Saygı (1), Sevgi (1) kez yer almaktadır.

-Erzurum Kongresi başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Erzurum Kongresinin Bildirisi ve Kararları başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (5), Vatanseverlik (2), Özgürlük (1), Eşitlik (1) kez yer almaktadır.

-Erzurum Kongresinde görülen duraksamalar başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (1), Dürüstlük (1) kez yer almaktadır.

-Karakol Cemiyeti başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Bir iş göremeden Avrupa'dan dönen Ferit Paşa'ya çektiğim şifre başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (2), Dayanışma (2), Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Sivas Kongresi Hazırlıkları başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Sivas Valisinin kaygıları başlığında yer alan değerler:

Saygı (3), Dostluk (3), Dürüstlük (3), Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Erzurum'dan Ayrılma Gereği başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Sivas yolunda başlığında yer alan değerler:

Sevgi (1), Dayanışma (1), Çalışkanlık (1) kez yer almaktadır.

-Sivas Kongresi Açılıyor başlığında yer alan değerler:

Dürüstlük (1), Eşitlik (1) kez yer almaktadır.

-Sivas Kongresinin üzerinde durduğu işler başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1), Özgürlük (1), Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Amerikan güdümü için propagandalar başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (3), Özgürlük (2), Dayanışma (2), Eşitlik (1), Adalet (1), Dürüstlük (1), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Geçici güdüm işinin kongrede görüşülmesi başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (10), Dayanışma (2) kez yer almaktadır.

-Erzurum Kongresi hiçbir türlü güdüm kabulüne karar vermiş değildir başlığında yer alan değerler: Barış (3), Dayanışma (2), Bağımsızlık (2), Dürüstlük (1) kez yer almaktadır.

-Sivas Kongresini Sonuçsuz Bırakma Çabaları başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ali Galip Olayı başlığında yer alan değerler: Dürüstlük (1), Sorumluluk (1), Bağımsızlık (1), Vatanseverlik (1), Özgürlük (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Hainlerle işbirliği yapan Ferit Paşa Hükümetine saldırı başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-İstanbul'da Hükümet Değişikliği ve Gelişen Olaylar

-Ferit Paşa'nın Çekilmesi başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ali Rıza Paşa Hükümeti başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Ali Rıza Paşa Hükümetinde sezilen duraksama başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1) ,Dayanışma (1) kez yer almaktadır.

-Ali Rıza Paşa Hükümeti Ulusal örgütleri ve amaçları sorguluyor başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (2), Özgürlük (2), Vatanseverlik (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Yunus Nadi Bey'e aracılık yaptırıyorlar başlığında yer alan değerler:

Sevgi (1), Dostluk (1) kez yer almaktadır.

-Cemal Paşa, hükümet adına ulusal iradeye aykırı davranışlardan kaçınılacağına söz veriyor başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (4), Saygı (2), Vatanseverlik (1), Özgürlük (1), Sorumluluk (1), Çalışkanlık (1) kez yer almaktadır.

-Kazım Karabekir Paşa'nın benim hükümet işlerine karışmamla ilgili düşüncesi başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Kazım Karabekir Paşa'nın hükümet işlerine karışmak istemesi başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Padişah köleliği ile kazanılan iktidar, iktidarsızlık örneğidir başlığında yer alan değerler: Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Damat Şerif Paşa ulusu zehirliyor başlığında yer alan değerler:

Adalet (1), Dostluk (1) kez yer almaktadır.

-Biricik Suçumuz başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ahmet İzzet Paşa'nın öğüt yazısı başlığında yer alan değerler:

Dostluk (2), Dayanışma (2), Vatanseverlik(1) kez yer almaktadır.

-Ali Rıza Paşa Cumhuriyet yapılacağını seziyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Salih Paşa Heyeti Temsiliye ile görüşmek için geliyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Askeri Nigehban Cemiyeti başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-İşgali kötü bulmayan bir siyasa başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1), Özgürlük (1), Dostluk (1), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Süngülerini ulusun kalbine saplayan yabancıları konuk sayan bir Harbiye Nazırı başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (1), Özgürlük (1), Vatanseverlik (1), Dürüstlük (1) kez yer almaktadır.

-Ulusal Örgüt Genişliyor ve Güçleniyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Meclisi Mebusan' ın toplanacağı yer başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Amasya Görüşmeleri başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (5), Özgürlük (3), Eşitlik (1), Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Sivas' ta bana karşı yapılan bir girişim başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (1), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Adapazarı Dolaylarında Kışkırtmalar başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ali Rıza Paşa Hükümetini Tutma Kararı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Barış yapılıncaya değin İstanbul'a ayak basmamaklığımız ve milletvekili olmamaklığımız öğüdü başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Komutanlarla Danışma başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Dört Aykırı Görüş ve Aldığımız Karar başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Milletvekillerine verilen yönerge başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (4), Dayanışma (1) kez yer almaktadır.

-Ekim 1919'da Önemli İç Olaylar başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ali Rıza Paşa Hükümeti görüşünde direniyor başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Dahiliye Nazırının yurda gönderdiği öğütçü kurallar başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Refet Paşa Salihli ve Aydın çevrelerine komutan olarak gönderiliyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Refet Paşa Demirci Efe'nin buyruğuna giriyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Dahiliye Nazırının kuşku uyandıran davranışları başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Bağımsızlık (1), Dayanışma (1) kez yer almaktadır.

-Ali Rıza Paşa Hükümeti Ulusal Örgütü Düşman Örgütü

-Bizi de Ali Kemal ve Sait Molla ile Bir Tutuyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Dahiliye Nazırı Damat Şerif Paşa boyuna ulusal birliği bozmaya, delegemiz Harbiye Nazırı Cemal Paşa'da hükümetin yürütümünü savunmaya çalışıyor başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (2) kez yer almaktadır.

-Sait Molla Nasıl Çalışıyordu başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Mr. Fru'ya yazdığım mektup başlığında yer alan değerler:

Dostluk (2), Adalet (1) kez yer almaktadır.

-Ali Rıza Paşa Hükümeti düşmanın yalanlarına gerçek gözüyle bakıyor başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (3), Barış (1), Duyarlılık (1) kez yer almaktadır.

-Çürüksulu Mahmut Paşa'nın demeci başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Barış (1), Bağımsızlık (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Ulusal Örgütlerin Düzene Sokulması başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Yahya kaptan işi başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (3), Dayanışma (2), Dürüstlük (1) kez yer almaktadır.

-Vicdan ödevlerimden biri başlığında yer alan değerler:

Yardımseverlik (1), Sorumluluk (1), Dürüstlük (1) kez yer almaktadır.

-1919 sonbaharında karşılaştığımız başka bazı olaylar başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Dayanışma (1) kez yer almaktadır.

3. BÖLÜM (27 Aralık 1919 - 5 Mayıs 1920)

Nutuk üçüncü bölümde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden 15' i yer almaktadır. Bu 15 değer in bu bölümde, toplam 172 kez doğrudan ya da dolaylı olarak farklı ifadelerin içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Nutuk üçüncü bölüm konu başlıkları ve bu başlıkların içeriklerinde yer alan değerler, sayıları ile birlikte aşağıda yer almaktadır.

-Heyeti Temsiliye'nin Ankara'ya Gelmesi

-Ankara'ya geliş başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (3), Dayanışma (3), Bağımsızlık (1), Özgürlük (1), Saygı (1), Sevgi (1), Çalışkanlık (1) kez yer almaktadır.

-Kazım Karabekir Paşa Heyeti Temsiliye' nin Ankara'ya gitmesinden yana değildi:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Genel durum yönetme sorumluluğunu üstüne alanlar en önemli hedefe ve en yakın tehlikeye elden geldiğince yakın bulunmalıdırlar başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Yeni Milletvekilleriyle Ankara'da Görüşme başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Bayburt'ta Bir Yalancı Peygamber başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Harbiye Nazırı Cemal Paşa genç komutanları iş başından uzaklaştırmak istiyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Harbiye Nazırı Cemal Paşa dediklerim yapılmazsa çekilirim ve Meclisi Mebusan'ın açılması gerçekleşmeyecek bir düş olur, diyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-İtilaf devletleri olağanüstü temsilcilerinin Ali Rıza Paşa Hükümetine verdikleri ortak nota başlığında yer alan değerler:

Saygı (1) kez yer almaktadır.

-İtilaf Devletlerinin Karadeniz Başkomutanı, Osmanlı Harbiye Nazırına doğrudan doğruya yönerge ve buyruk vermektedir başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (3), Saygı (1), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Adalet dilenmekle ve acınmakla, devlet işleri görülemez başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (2), Barış (1), Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Ankaralılar ile yakından tanışmak için verdiğim konferans başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (2), Bağımsızlık (1), Sevgi (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Ankara'ya gelen milletvekilleriyle yaptığım görüşmeler başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (4), Vatanseverlik (2), Sorumluluk (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Türk Ulusunun en belirgin istek ve inancı: Kurtuluş başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Misakı Milli Hazırlanıyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ulusal ülkünün ve ulusal örgütün kısa bir zamanda sağladığı şerefi ve varlığı küçümseyenler başlığında yer alan değerler:

Dürüstlük (1) kez yer almaktadır.

-Ankara'da Toplanma Düşüncesi başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Harbiye Nazırı Cemal Paşa'nın işten uzaklaştırılması önerisi karşısında Ali Rıza Paşa Hükümeti başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (13), Sorumluluk (4), Özgürlük (1), Barış (1) kez yer almaktadır.

-Anadolu'da Bulunan Yabancı Subayların Tutuklanması Kararı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Meclisi Mebusan' a başkan seçilmem sakıncalı görülüyor başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Hükümeti Düşürmek ve Kesin Savaşım Durum Almak Gereği başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ali Rıza Paşa'nın ve Hükümetinin İçyüzü başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (1), Dayanışma (1) kez yer almaktadır.

-Aldatıcı sözler ve ağır karalamalar başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Ulusal bir hükümet kurulamayışı başlığında yer alan değerler:

Bariş (3), Sorumluluk (2), Dayanışma (1), Vatanseverlik (1), Bağımsızlık (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Kuvay-ı Milliye'nin çalışmalarını sürdürmesi konusunda kamuoyunun yoklanması başlığında yer alan değerler:

Özgürlük (2), Sorumluluk (1), Bariş (1), Vatanseverlik (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Olayların gidişine bağlı kalamazlık başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Çalışkanlık (1) kez yer almaktadır.

- Akbaş cephaneliği ve Köprülü'lü Hamdi Bey başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Anzavur'un ulusal cephemizi arkadan vurmaya çalışması başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ali Rıza Paşa kabinesinin çekilmesi, İstanbul'un İşgali ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanması başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ali Rıza Paşa Hükümetinin çekilmesi başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Padişah, işin ve durumun gereğine göre bir kişiyi Sadrazamlığa seçeceğini bildiriyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Beni işlere karıştırmak istemeyenler, hemen sonuç verecek önlem bekliyorlar başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (3) Vatanseverlik (2), Özgürlük (1), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Salih Paşa Sadrazam Oluyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Trakya'da Cafer Tayyar Bey'in izlediği yanlış bir görüş başlığında yer alan değerler:

Dürüstlük (3) Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Karakol Cemiyeti İstanbul'da örgütünü genişletmeye çalışıyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-İstanbul'daki Kuvay-ı Milliye ileri gelenlerinin tutuklanması için Londra'dan gelen buyruk başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-İstanbul'un İşgali başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Manastırlı Hamdi Efendi başlığında yer alan değerler:

Sevgi (2), Vatanseverlik (1), Dostluk (1), Sorumluluk (1), Saygı (1), Eşitlik (1) kez yer almaktadır.

-İtilaf Devletlerinin Yurda Telle Yapmak İstedikleri Resmi Bildiri başlığında yer alan değerler:

Barış (2) kez yer almaktadır.

-Yabancı devletlere yaptığım protesto başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (3), Özgürlük (3), Bağımsızlık (3), Sorumluluk (2), Yardımseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Ulusa yayımladığım bildiri başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (5), Özgürlük (5), Bağımsızlık (5), Dayanışma (1) kez yer almaktadır.

-Olağanüstü Yetkili Bir Meclisin Ankara'da toplanması kararı başlığında yer alan değerler:

Adalet (1), Bağımsızlık (1), Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Celalettin Arif Bey'le görüş ayrılığı başlığında yer alan değerler:

Saygı (2) kez yer almaktadır.

-Celalettin Arif Bey, Millet Meclisi Başkanlığını Bırakmıyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Seçim sırasında kimi yerlerde büyük hükümet memurlarının çıkardıkları zorluk başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Samsun'daki Subaylar Sözde Padişahı Tutuyorlarmış başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Türkiye Büyük Millet Meclisi toplanıyor başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (2), Özgürlük (2), Bağımsızlık (2), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Türk ulusunun izleyeceği ilke başlığında yer alan değerler:

Saygı (2), Dostluk (2), Vatanseverlik (1), Özgürlük (1), Bağımsızlık (1), Sorumluluk (1), Sevgi (1), Eşitlik (1), Bilimsellik (1), Çalışkanlık (1), Dayanışma (1) kez yer almaktadır.

-Hükümet kurma işi başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ulusal Egemenlik temeline dayanan halk hükümeti: Cumhuriyet başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Özgürlük (1), Bağımsızlık (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Türkiye Büyük Millet Meclisi, başkanlığa beni seçti başlığında yer alan değerler:

Saygı (1), Sevgi (1) kez yer almaktadır.

-Bakanlar Kurulu oluşturulması başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Çalışkanlık (1), Dayanışma (1) kez yer almaktadır.

-Yurt Hainliği Yasası ve İstiklal Mahkemelerinin Kurulması başlığında yer alan değerler:

Saygı (1), Vatanseverlik (1), Özgürlük (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-İç İsyenlar

-İç Ayaklanmalar başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Anzavur ve Düzce ayaklanmaları başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Hilafet Ordusu başlığında yer alan değerler:

Dostluk (1), Sevgi (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Yenihan, Yozgat ve Boğazlıyan Ayaklanmaları başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Güney Sınırımızdaki Olaylar başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Konya Ayaklanması başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

4. BÖLÜM (28 Mayıs 1919 - 12 Temmuz 1922)

Nutuk dördüncü bölümde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden 17'si yer almaktadır. Bu 17 değer bu bölümde, toplam 312 kez doğrudan ya da dolaylı olarak farklı ifadelerin içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Nutuk dördüncü bölüm konu başlıkları ve bu başlıkların içeriklerinde yer alan değerler, sayıları ile birlikte aşağıda yer almaktadır.

-Savaş cephelerinin durumu başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (4), Özgürlük (4), Bağımsızlık (4), Dayanışma (2), Saygı (1), Sevgi (1), Sorumluluk (1), Barış (1) kez yer almaktadır.

-İstanbul Hükümeti'nin TBMM Hükümetiyle Anlaşmak İstemesi

-İstanbul, Ankara ile ilişki arıyor ve bunu Nurettin Paşa sağlamaya çalışıyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Nurettin Paşa Ankara'da başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Özgürlük (1), Bağımsızlık (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin dışişleri üzerine verdiği ilk karar: Moskova'ya bir kurul gönderilmesi başlığında yer alan değerler:

Barış (1) kez yer almaktadır.

-Yunanlıların İlk Genel Saldırısı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Yunan saldırısı karşısında ulusal cephelerin bozulması üzerine mecliste sert sataşmalar ve eleştiriler başlığında yer alan değerler:

Duyarlılık (1), Vatanseverlik (1), Dayanışma (1) kez yer almaktadır.

-Sağlam bir askerlik örgütü kurabilmek ve bunda başarı sağlamayabilmek için zaman ister başlığında yer alan değerler:

Dürüstlük (1) kez yer almaktadır.

-Yeşil Ordu başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Çerkez Ethem ve kardeşlerinin ilk kez göze çarpmaya başlayan kimi davranışları ve tutumları başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Celalettin Arif ve Hüseyin Avni beylerin Erzurum'a Gidişi ve orada ortaya attıkları sorunlar başlığında yer alan değerler:

Duyarlılık (1) kez yer almaktadır.

-Celalettin Arif Bey'in Doğu illerine atanması öneriliyor başlığında yer alan değerler:

Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Celalettin Arif Bey kendi kendine Erzurum vali vekili oluyor başlığında yer alan değerler: Duyarlılık (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Doğu Cephesinde Ermenistan üzerine yürümeye karar verdiğimiz sırada başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Celalettin Arif Bey'in Kesin Önerisi çalışıyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Yiğit Erzurum halkının bana açtığı dost kucağını, kötüye kullanabileceğini hiç sanmıyorum başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Dostluk (1), Sevgi (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Doğu Cephemizde Ermenilerle Savaş Başlıyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ordularımızın komutan ve subayları üzerine bilinen bir gerçek başlığında yer alan değerler:

Barış (1) kez yer almaktadır.

-Ulusal Hükümetin yaptığı ilk anlaşma: Gümrü Antlaşması başlığında yer alan değerler:

Barış (2), Bağımsızlık (2), Vatanseverlik (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Trakya'daki durum başlığında yer alan değerler: Bağımsızlık (1), Vatanseverlik (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Trakya'daki kolordumuzun askerlik gereklerini yapamamasının ve yurtseverlik namusunu yerine getirememesinin tek sorumlusu Cafer Tayyar Paşa'dır başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (2), Saygı (1), Sevgi(1), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-İkinci Konya ayaklanması başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (2), Bağımsızlık (1), kez yer almaktadır.

-"Ordudan Yararlanılmıyor" Sözleri ve Batı Cephesi Komutanının Saldırı Önerisi başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Gediz Saldırısı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Çerkez Ethem ve Kardeşlerinin Çıkardığı Dedikodular başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Mecliste Görülen Aykırı Eğilimler ve Nazım Bey'in İçişleri Bakanlığına Seçilmesi Karşısında Davranışım başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ulus, vekillerini seçerken çok dikkatli ve kıskanç olmalıdır başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ali Fuat Paşa'nın Moskova Büyükelçiliğine atanması ve cephenin ikiye ayrılması kararı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-İvedilikle düzenli ordu ve süvari birlikleri kurmak ve düzensiz örgüt düşünce siyasasını yıkmak kararı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Görünüşte yumuşak sanılacak bir siyasayla içerden bizi çökertme girişimi başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1), Vatanseverlik (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-İstanbul'da iş başına getirilen Teyfik Paşa hükümeti Ankara ile ilişki kurma yollarını arıyor başlığında yer alan değerler:

Saygı (1), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır

-Bilecik buluşması kararlaştırılıyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ethem ve kardeşleri zaman kazanmak için bizi aldatmaya çalışıyorlar başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Çerkez Ethem hükümetin yasalarını tanımıyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Demirci Efe de işe karışıyor başlığında yer alan değerler:

Dürüstlük (1), Sevgi (1) kez yer almaktadır.

-Reşit orduyu yanıltmaya çalışıyor başlığında yer alan değerler:

Bariş (1) kez yer almaktadır.

-Çerkez Ethem'e bir öğüt kurulu gönderiliyor başlığında yer alan değerler:

Sevgi (1) kez yer almaktadır.

-Ayaklanan Ethem ve kardeşlerine karşı savaşa girişilmesini buyurdum başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ethem ve Kardeşleri, kuvvetleri ile birlikte düşmanlarının yanında kendilerine yararlı yeri aldılar başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-İnönü Zaferleri

-Birinci İnönü Utkusu (Zaferi) başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1), Vatanseverlik (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Düşmanla işbirliği yapan Manisa Milletvekili Reşit Bey'in milletvekilliğinden çıkarılması kararı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ethem ve kardeşleri, canlarını Refet Paşa'ya borçludurlar başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (2), Bağımsızlık (1), Özgürlük (1), Sevgi (1) kez yer almaktadır.

-İzzet ve Salih Paşalar, Ankara'dan kıvanır görünmüyorlar ne olursa olsun, İstanbul'a gitmek istiyorlardı başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Bağımsızlık (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Sadrazam Tevfik Paşa benimle ilişki kuruyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Tevfik Paşa'ya verdiğim resmi ve özel karşılıklar başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (4), Saygı (3), Vatanseverlik (3), Sorumluluk (3), Barış (2) Özgürlük (2), Bağımsızlık (1), Adalet (1) kez yer almaktadır.

-Tevfik Paşa ve arkadaşları Anadolu'yu İstanbul Hükümetine bağlamaya çalışıyor başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (3), Vatanseverlik (1), Sevgi (1), Dostluk (1) kez yer almaktadır.

-Anayasanın temel maddelerini Tevfik Paşa'ya bildirdim başlığında yer alan değerler:

Özgürlük (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-İlk Anayasamızın tarihçesi başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (2) kez yer almaktadır

-Halifelik ve Padişahlık sorunları üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisinde yaptığım açıklama başlığında yer alan değerler:

Özgürlük (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Londra Konferansına katılacak delegeler doğrudan doğruya Ulusal İradeyi temsil eden Büyük Millet Meclisince seçilmelidir başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (2), Barış (1), Sorumluluk (1), Özgürlük (1), Bağımsızlık (1), Dostluk (1) kez yer almaktadır.

-Tevfik Paşa korumaya ant içtiği anayasaya bağlılıktan ayrılmıyor başlığında yer alan değerler: Bağımsızlık (1), Dayanışma (1), Dostluk (1) kez yer almaktadır.

-Osmanlı Devlet Adamlarının Özel Nitelikleri başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Tevfik Paşa'nın önerileri karşısında Büyük Millet Meclisinin kararı başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (5), Özgürlük (4), Vatanseverlik (2), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Londra Konferansına Katılmamız başlığında yer alan değerler:

Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Delegeler Daha Yolda İken Başlayan Yunan Saldırısı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-İkinci İnönü Utkusu (Zaferi) ve İsmet Paşa'nın Metristepe'den gördüğü durum başlığında yer alan değerler:

Saygı (4), Bağımsızlık (3), Özgürlük (3), Vatanseverlik (3), Sevgi (3), Dostluk (1), Duyarlılık (1), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Güney Cephesindeki eylemler başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Yunan Ordusunun Genel Saldırı Planında Çok Göze Çarpan Bir Yanılgı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Refet Paşa, Kendisi Yenildiği Halde Düşmanı Yenilmiş Sayıyordu başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Refet Paşa Türk Ordusuna Başkomutan Olmak İstiyordu başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Londra Konferansından dönen Dışişleri Bakanı Bekir Sami Bey'in imzaladığı sözleşmeler başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (3), Özgürlük (3), Vatanseverlik (1), Eşitlik (1), Barış (1), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Bekir Sami Bey ne pahasına olursa olsun barış yapmak istiyordu başlığında yer alan değerler:

Saygı (2), Barış (1) kez yer almaktadır.

-Mecliste belirmeye başlayan siyasi gruplar başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (2), Barış (2), Vatanseverlik (1), Özgürlük (1), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Grubunun Kurulması başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Hoca Raif Efendi, "Muhafaza-i Mukaddesat Cemiyeti" Kuruyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Kâzım Karabekir Paşa "Devlet biçiminde tarihsel değişiklikler yapılacağı zaman asker ve sivil devlet adamlarının gereği gibi düşünceleri alınmalıdır" diyor başlığında yer alan değerler:

Eşitlik (2), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-İzzet ve Salih Paşaların İstanbul'da siyasal görev almayacaklarına söz vermeleri üzerine İstanbul'a dönmelerine izin verildi başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-İzzet ve Salih Paşalar sözlerinde durmadılar başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (1), Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Ahmet İzzet Paşa Türk ulusuna hizmet etmeyi Vahdettin'e kul olmaktan üstün göremedi başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Saygıdeğer Ulusuma öğüt başlığında yer alan değerler:

Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Sakarya Zaferi

-Sakarya Meydan Savaşı başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Ordunun Başına Geçmemi İsteyenler başlığında yer alan değerler: Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Başkomutanlığı kabul ediyorum başlığında yer alan değerler:

Saygı (1), Sevgi (1) kez yer almaktadır.

-Başkomutanlığıma karşı davranışlar başlığında yer alan değerler:

Saygı (1), Sevgi (1), Sorumluluk (1), Bağımsızlık (1), Vatanseverlik (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Başkomutanlığı eylemli olarak üstüme aldım çalışıyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ulusal vergi buyrukları başlığında yer alan değerler:

Eşitlik (1), Sevgi (1), Sorumluluk (1), Dostluk (1), Duyarlılık (1), Tasarruf (1), Vatanseverlik (1), Dayanışma (1), Çalışkanlık (1), Yardımseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Cephe karargahına gidiş başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Savunma hattı yoktur savunma alanı vardır başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (2), Vatanseverlik (2), Dayanışma (1), Bağımsızlık (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Bütün Türk Ulusunu, düşüncesi ve duygusuyla eylemli olarak cephedeki ordu kadar savaşla ilgilendirmeliydim başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (1), Dayanışma (1), Duyarlılık (1) kez yer almaktadır.

-Büyük Millet Meclisince bana Mareşal ve Gazi sanı verilmesi başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (1), Vatanseverlik (1), Çalışkanlık (1), Saygı (1), Sevgi (1) kez yer almaktadır.

-Fransa Hükümeti İle Yapılan Görüşmeler ve Ankara Anlaşması başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (8), Barış (6), Özgürlük (5), Vatanseverlik (3), Saygı (2), Eşitlik (2), Sorumluluk (1), Dostluk (1) kez yer almaktadır.

-Pontus Sorunu başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (3), Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Anadolu ortasında yeniden çıkan birtakım iç ayaklanmalar başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır

-Merkez ordunun kurulması ve Nurettin Paşa'nın komutanlığa atanması başlığında yer alan değerler:

Sevgi (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Malta'dan yeni dönen Bayındırlık Bakanı Rauf Bey İle Kara Vasıf Bey, askerlik bakımından güdülen siyaseti öğrenmek istiyorlar başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Özgürlük (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Benim Ankara'dan Uzaklaşmam İsteniyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-İkinci grup kuruluyor başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (1), Çalışkanlık (1) kez yer almaktadır.

-Ordu Birliklerine Değın Sokulan Kışkırtıcı Düşünceler başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ordumuzun kararı saldırıya geçmektir başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (3), Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Yeterince hazırlanmış olması gereken üç araç iç ve görünürdeki cephelerimiz başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (3), Bağımsızlık (1), Dayanışma (1) kez yer almaktadır.

-Doğu Cephesi komutanının bir düşüncesi başlığında yer alan değerler:

Bilimsellik (1) kez yer almaktadır

-Kimi devletlerle yapılan resmi ve özel görüşmeler başlığında yer alan değerler:

Bariş (3), Saygı (2), Özgürlük (2), Dostluk (1), Eşitlik (1), Bağımsızlık (1), Çalışkanlık (1), Adalet (1) kez yer almaktadır.

-Dünya önünde vereceğimiz sınava hazırlanırken başlığında yer alan değerler:

Bariş (1) kez yer almaktadır.

-22 Mart 1922 Günlü Ateşkes anlaşması önerisi başlığında yer alan değerler:

Bariş (4), Bağımsızlık (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Ateşkes önerisine yanıt vermeye hazırlanırken alınan barış önerisi başlığında yer alan değerler:

Bariş (4), Bağımsızlık (2), Adalet (1), Vatanseverlik (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Başkomutanlık yasınınin tarihçesi başlığında yer alan değerler:

Sevgi (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Yurdun yüce çıkarı adına başkomutanlık görevimi bırakmaya karar verdim başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (7), Bağımsızlık (4), Özgürlük (4), Dürüstlük (2), Sorumluluk (2), Çalışkanlık (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Ordunun kıpırdanamayacağını ileri süren bir aymazı alkışlayanlar başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Ordumuzun maddi ve manevi gücü, ulusal amacı tam bir güvenle gerçekleştirecek bir kerteye ulaşmıştı başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (2), Özgürlük (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Muhafif grubun meclisteki çalışmaları başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Rauf Bey, Bakanlar Kurulu Başkanı Oldu başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

5. BÖLÜM (Haziran 1922 - 13 Ağustos 1923)

Nutuk beşinci bölümde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden 12' si yer almaktadır. Bu 12 değer bu bölümde, toplam 134 kez doğrudan ya da dolaylı olarak farklı ifadelerin içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Nutuk beşinci bölüm konu başlıkları ve bu başlıkların içeriklerinde yer alan değerler, sayıları ile birlikte aşağıda yer almaktadır.

-Büyük Taarruz'a Hazırlık, Başkumandan Meydan Muharebesi, Saltanatın Kaldırılması ve Gelişen Diğer Olaylar

-Saldırıya Geçme Kararı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Birinci Ordu Komutanı Ali İhsan Paşa'nın Yarattığı Durumlar başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Saldırı planımızın ana çizgileri başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Saldırıya hazırlık buyruğu başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-22 Ağustos 1922 saldırı buyruğu başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Başkomutan savaşı başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Özgürlük (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Ateşkes önerisi başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1), Özgürlük (1), Sorumluluk (1), Barış (1) kez yer almaktadır.

-Ordularımız İzmir rıhtımında ilk verdiğim hedefe, Akdeniz'e ulaştılar başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (2), Özgürlük (2), Bağımsızlık (2) kez yer almaktadır.

-İtilaf Devletleri'nin 23 Eylül 1922 Günlü Ateşkes Önerisi başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Özgürlük (1), Bağımsızlık (1), Barış (1) kez yer almaktadır.

-Mudanya konferansı başlığında yer alan değerler:

Barış (1), Saygı (1), Sevgi (1) kez yer almaktadır

-Barış konferansına göndereceğimiz delegeler başlığında yer alan değerler:

Saygı (1), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır

-İsmet Paşa'nın Dışişleri Bakanlığı'na ve delegeler kurulu başkanlığına seçilmesi başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Lozan Barış konferansına çağırılmamız başlığında yer alan değerler:

Saygı (1) kez yer almaktadır

-Padişahlığın Kaldırılması başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Rauf Bey'in Padişahlık ve Halifelik konusundaki düşünceleri başlığında yer alan değerler:

Saygı (2), Sorumluluk (2), Sevgi (2) kez yer almaktadır

-Padişahlığın kaldırılması Mecliste görüşülürken Rauf Bey'e verdiğim ödev başlığında yer alan değerler:

Dürüstlük (1) kez yer almaktadır

-Lozan Barış Konferansına Tevfik Paşa ve arkadaşları da delege göndermek istiyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Çıkarlarını kirli bir tahtın çürümüş, çökmüş ayaklarına sarılmakta bulanlar başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır

-Osmanlı padişahlığının kaldırılması kararı verildiği gün, anayasa, dinîleri ve adalet komisyonlarının ortak toplantısı başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır

-Karma komisyona anlattığım gerçek başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır

-Osmanlı padişahlığının çökme ve dağılma töreninin son evresi başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Hain Vahdettin bir İngiliz gemisiyle İstanbul'dan kaçıyor başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Soylu bir ulusu utançlı bir duruma düşüren alçak başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Abdülmecit Efendi'nin Büyük Millet Meclisince Halife Seçilmesi başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Abdülmecit Efendi babasının adı dolayısıyla "Han" sanından vazgeçemiyor başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Halife olacak kişinin niteliği ve yetkisi ne olacaktı başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Türkiye halkı sınırsız ve koşulsuz olarak egemenliğini elinde tutar başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Lozan Barışı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Meydana Gelen Gelişmeler

-Lozan Barış Konferansı başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (2), Özgürlük (2), Eşitlik (2), Barış (1) kez yer almaktadır.

-Osmanlı Devleti'nin dünya gözünde hiçbir değeri kalmamıştı başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (2), Özgürlük (1), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Halk ile yakından görüştüm, düşüncesini bir daha incelemek önemliydi başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ulusal egemenlik ile halifelik makamının durumları ve ilişkileri başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Halife olan kişiyi umuda düşürecek içten bağlılık gösterileri başlığında yer alan değerler:

Saygı (6), Sevgi (5), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Din oyuncuları Halifeyi bütün Müslümanlara egemen bir devlet başkanı yapmak istiyorlardı başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Halifelik konusunda halkın kuşku ve kaygılarını gidermek için yaptığım açıklama başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (3), Dayanışma (1) kez yer almaktadır.

-Anayasada düğümlü kalan noktalar başlığında yer alan değerler:

Özgürlük (3), Bağımsızlık (1), Eşitlik (1), Adalet (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Halk Partisini kurma girişimi başlığında yer alan değerler:

Eşitlik (1) kez yer almaktadır.

-Dokuz İlke, partimizin ilk programı başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1), Barış (1) kez yer almaktadır.

-Lozan Konferansı görüşmeleri kesildi başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1), Barış (1), Adalet (1) kez yer almaktadır.

-Lozan Konferansı görüşmeleri üzerine Mecliste ateşli tartışmalar başlığında yer alan değerler:

Barış (4), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Meclisteki karşıculların çeşitli saldırıları başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-"Beni yurttaşlık haklarından yoksun etmek" isteyen önerge üzerine yaptığım konuşma başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Önerge koşullarının bende bulunmayışının nedenleri başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Saygı (1), Sevgi (1) kez yer almaktadır.

-Ulusun benim için beslediği içten sevgi ve güveni göstermesi başlığında yer alan değerler:

Saygı (2), Sevgi (2), Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Yeniden Seçim Yapılması Kararı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Lozan Konferansının ikinci evresi ve yeni seçimlerde ulusun gösterdiği uyanıklık başlığında yer alan değerler:

Barış (1) kez yer almaktadır.

-Nurettin Paşa'nın bağımsız olarak milletvekili seçilmeye girişmesi ve yayımladığı yaşamöyküsü kitapçığı başlığında yer alan değerler:

Saygı (1), Bağımsızlık (1), Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Nurettin Paşa ile babasının Meşrutiyet Devrimine katılışları ile ilgili anılarım başlığında yer alan değerler:

Özgürlük (2), Bağımsızlık (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Yaşam öyküsü kitapçığına göre, Nurettin Paşa'nın meşrutiyet kuruluşundan sonra yaptığı işler başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Nurettin Paşa, Büyük Utkuda En Az Onur Payı Olan Kişidir başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Nurettin Paşa'yı ve Ordusunu İzlemek ve Yönetmek Zorunda Kaldım başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ulus ve tarih san vermekte o kadar eli açık değildir başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Lozan Barış Antlaşması başlığında yer alan değerler:

Barış (1) kez yer almaktadır.

-Mondros Ateşkes Anlaşmasından Sonra Türkiye'ye yapılan dört barış önerisinin karşılaştırılması başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Delegeler Kurulu Başkanı İsmet Paşa İle Bakanlar Kurulu Başkanı Rauf Bey arasında çıkan anlaşmazlık başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-İsmet Paşa'da Bakanlar Kurulu başkanı Rauf Bey'e karşı güvensizlik duygusu uyanmıştı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Yunan onarımları işinden dolayı İsmet Paşa İle Bakanlar Kurulu arasında doğan görüş ayrılığı ve gerginlik başlığında yer alan değerler:

Barış (3), Bağımsızlık (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Ben İsmet Paşa'nın Görüşünü Uygun Buldum başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır

-Sorunu çözmek için bir yana hak vererek öbür yanı susturmak yoluna gitmedim başlığında yer alan değerler:

Bariş (3), Bağımsızlık (1), Özgürlük (1) kez yer almaktadır.

-Kuponlar ve ayrıcalıklarla ilgili yazışmalar iki yanı yeniden sinirlendirdi başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Rauf Bey'in bu görüş ayrılığını kendisi ile ismet paşa arasında başlı başına bir sorun sayması doğru değildir başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Bariş Antlaşmasını imzadan önce İsmet Paşa'nın Hükümet Görüşünü öğrenmek üzere çektiği tele Rauf Bey karşılık vermemiştir başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-İsmet Paşa'ya antlaşmayı imzalamasını bildirdim başlığında yer alan değerler:

Sevgi (1) kez yer almaktadır.

-İsmet Paşa'nın üzüntüsü başlığında yer alan değerler:

Sevgi (2), Saygı (1), Dostluk (1) kez yer almaktadır.

-Hazırlayan ve imzalayanların kutlanması başlığında yer alan değerler:

Bariş (1), Saygı (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Rauf Bey Kutlamak İstemiyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Rauf Bey'in yazdığı ya da yazdırıldığı tel başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Özgürlük (1), Bağımsızlık (1), Saygı (1), Bariş (1) kez yer almaktadır.

-Rauf Bey Lozan Antlaşmasını yapan İsmet Paşa'yı kutlama dolayısıyla Mondros Ateşkes Anlaşmasını yapan kendisini savunmaya çalışıyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Rauf Bey utku kazanmış ordunun başından Lozan'a giden kişiye utkudan utkuya yürüyen ordunun öyküsünü anlatıyor başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Özgürlük (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Rauf Bey İsmet Paşa ile karşı karşıya gelemeyeceğini ve onun karşısında bulunamayacağını söylüyor başlığında yer alan değerler:

Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Rauf Bey, devlet başkanlığı katının güçlendirilmesini önerirken ne düşünüyordu başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Yurda ve ulusa kimler hizmet ederse izlemci onlardır başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Rauf Bey'in Bakanlar Kurulu başkanlığından ve Ali Fuat Paşa'nın Büyük Millet Meclisi ikinci başkanlığından çekilmeleri başlığında yer alan değerler:

Saygı (1) kez yer almaktadır.

6. BÖLÜM (13 Ekim 1923 - 20 Ekim 1927)

Nutuk altıncı bölümde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden 11' i yer almaktadır. Bu 11 değer bu bölümde, toplam 63 kez doğrudan ya da dolaylı olarak farklı ifadelerin içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Nutuk altıncı bölüm konu başlıkları ve bu başlıkların içeriklerinde yer alan değerler, sayıları ile birlikte aşağıda yer almaktadır.

-Ankara'nın Başkent Olması, Barış Dönemi Meclisi, Cumhuriyetin İlanı ve Gelişen Olaylar

-Yeni Türkiye devletinin başkenti: ANKARA başlığında yer alan değerler:

Özgürlük (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Meclis Fethi Bey'in Başkanlığındaki Bakanlar Kuruluna ve Fethi Bey'in kendisine karşı taşlamalar ve eleştiriler başladı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Uygulamak için sırasını beklediğim tasarının uygulanması zamanı gelmişti başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Fethi Bey'in başkanlığındaki Bakanlar Kurulu çekiliyor başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Bakanlar Kurulu Aday Listeleri ve Bakanlar Kurulu başkanlığına seçileceği umulan kişiler başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ulusal Egemenliğimizi her şeye ve her şeye karşı koruyalım, diyen kişi başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Parti Yönetim Kurulu da kesin Bakanlar Kurulu listesi çıkaramadı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Cumhuriyetin kurulacağını nerede, kimlere söyledim başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Cumhuriyetin kuruluşuna ilişkin yasa tasarısını İsmet Paşa ile hazırladık başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-29 Ekim 1923 Günü Halk Partisi grubunda yapılan görüşmeler başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ben genel başkan olarak sorunun çözülmesiyle görevlendirildim başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-28 - 29 Ekim gecesi hazırladığım yasa tasarısını önerdim başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ne olursa olsun hükümetimizin biçimi Cumhuriyet olacaktır başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Önerim parti grubunda ve hemen mecliste görüşülerek "Yaşasın Cumhuriyet" sesleri arasında kabul olundu başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Türkiye Cumhuriyeti başkanlığına, Türkiye Büyük Millet Meclisi oybirliğiyle beni seçti başlığında yer alan değerler:

Sevgi (4), Saygı (3) kez yer almaktadır.

-Cumhuriyetin kuruluşu üzerine ulusun duyduğu genel ve içten sevince katılmaktan çekinenler başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Rauf Bey'in Cumhuriyetin İlanı üzerine gazetecilerle konuşması başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-İstanbul halkının temsilcileri Cumhuriyetin İlanını nasıl karşılamışlardı başlığında yer alan değerler:

Saygı (2), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

- Cumhuriyetin ilanıyla boşa çıkan umutlar başlığında yer alan değerler:

Saygı (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Cumhuriyetin ilanı üzerine Halifeye yaptırılmak istenen rol ve halife için yapılan yayın başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (4), Özgürlük (1), Sevgi (1), Dostluk (1) kez yer almaktadır.

-Rauf Bey'in Ankara'ya Gelerek Birtakım Propagandalarla, Parti Üyelerini Bize Karşı Kışkırtmaya Koyulması başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Rauf Bey'in oynatmak istediği oyunu anlayanların kendisini bir parti toplantısında sınava çekmeleri başlığında yer alan değerler:

Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Kazım Paşa'ya "Cumhuriyetin İlanını önleyebilirsen yurda büyük yardımlarda bulunmuş olursun" diyen Rauf Bey hiçbir zaman Cumhuriyetçi olamaz başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Padişahlıktan Cumhuriyete geçiş ve bu dönemde iki görüşün sürekli çarpışması başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-İsmet Paşa'nın Mecliste Rauf Bey'e verdiği yanıtlar başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Hilafetin Kaldırılması, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde meydana gelen gelişmeler, memlekette huzur ve güveni sağlamak için alınan tedbirler, Gençliğe Hitabe

-Halifeliğin kaldırılmasının zamanı gelmişti başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Halifeliğin Din İşleri ve Evkaf Bakanlığı'nın kaldırılması ve öğretimin birleştirilmesi kararı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Halifelik makamının bize dinsel ve siyasal bakımlardan yararlı ve zorunlu olduğunu ileri sürenlere verdiğim yanıt başlığında yer alan değerler:

Sevgi (1) kez yer almaktadır.

-Müslümanları Bir Halife hayaliyle hala yanıltmaya çalışma gayretinde bulunanlar özellikle Türkiye'nin düşmanlarıdır başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Büyük bir komplo başlığında yer alan değerler:

Bilimsellik (1) kez yer almaktadır.

-Komploya karşı aldığımız tedbirler başlığında yer alan değerler:

Sevgi (5), Saygı (5), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Komplo Kuranların Meclise ve Kamuoyuna Karşı Ordu İle Yapmak İstedikleri Gösteri başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Kazım Karabekir Paşa'nın Meclise bir an önce katılmasını isteyenler yaptığımız işlemi bozmaya çalışıyorlar başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Hükümet açıktan ve karşı karşıya savaşmayı kabul etti başlığında yer alan değerler:

Dürüstlük (2), Saygı (1), Eşitlik (1), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Cumhuriyet sözünü söylemeye Rauf Bey'in dili varmıyordu başlığında yer alan değerler:

Adalet (3), Saygı (2) kez yer almaktadır

-Meclisteki görüşmelerin karşıcıl basında yankıları başlığında yer alan değerler:

Saygı (1), Dürüstlük (1), Bağımsızlık (1), Vatanseverlik (1), Bilimsellik (1) kez yer almaktadır.

-Mecliste Gensorunun Son Günü başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Rıza Nur Bey'in Arnavutları Türklere karşı ayaklandırmaya çalışanlardan biri olduğu anlaşıldı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Büyük Millet Meclisinin İsmet Paşa Hükümetine güvenoyu vermesi üzerine muhalif yazarlara daha neler yazdırıldı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Terakkiperver Cumhuriyet Partisi ve en hain kafaların verimi olan programı başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Cumhuriyet düşmanlarının son alçakça girişimleri başlığında yer alan değerler:

Herhangi bir değer bulunmamaktadır.

-Ülkede dirlik ve düzeni kurmak için olağanüstü tedbirlerin iyi sonuçları başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1), Vatanseverlik (1), Aile birliğine önem verme (1) kez yer almaktadır.

-Türk gençliğine bıraktığımız kutsal armağan başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (4), Sorumluluk (3), Özgürlük (2), Vatanseverlik (1), Bilimsellik (1), Sevgi (1) kez yer almaktadır.

2.2. 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılında Okutulan 8. Sınıf TC İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Ders Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Bulgular

İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı 7 üniteden ve 39 kazanımdan oluşmaktadır. Her üniteye tespit ettiğimiz değerler ve sayıları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 5. 8. sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında yer alan değerler

Değerler	1.Ünite	2.Ünite	3.Ünite	4.Ünite	5.Ünite	6.Ünite	7.Ünite	Toplam
Bağımsızlık	4	31	11	37	4	8	1	96
Vatanseverlik	11	31	17	5	3	0	1	68
Dayanışma	1	24	12	19	2	8	1	67
Eşitlik	4	3	1	42	0	0	1	51
Bilimsellik	9	0	3	30	2	2	2	48
Sorumluluk	4	8	2	24	2	1	0	41
Barış	0	5	5	4	0	19	5	38
Özgürlük	7	7	2	12	2	2	2	34
Çalışkanlık	6	2	2	10	2	0	1	23
Dostluk	0	1	4	1	0	9	4	19
Sevgi	0	4	4	10	1	0	0	19
Duyarlılık	4	12	1	0	0	0	0	17
Saygı	2	5	0	6	1	1	0	15
Yardımseverlik	0	1	7	1	0	0	0	9
Dürüstlük	0	6	2	0	0	1	0	9
Tasarruf	0	0	3	2	0	0	0	5
Estetik	1	0	0	3	0	0	0	4
Adalet	3	0	0	0	0	1	0	4
Öz Denetim	0	1	1	1	0	0	0	3
Aile Birliğine Önem Verme	1	0	0	1	0	0	0	2
Sabır	1	0	0	0	0	0	0	1
Toplam	58	141	77	208	19	52	18	573

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden 14' ü yer almaktadır. Bu 14 değerın toplam 58 kez doğrudan ya da dolaylı olarak farklı ifadelerin içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen bu 58 değerin konu başlıkları ve bu başlıkların içeriklerine ait dağılımları aşağıda yer almaktadır.

-Güçlü Avrupa'nın doğuşu ve Osmanlı Devleti başlığında yer alan değerler:

Bilimsellik (5), Özgürlük (4), Eşitlik (4), Bağımsızlık (3), Çalışkanlık (2), Adalet (2), Vatanseverlik (2), Sorumluluk (2), Saygı (2) kez yer almaktadır.

-Mustafa Kemal'in Hayatı başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (3), Duyarlılık (3), Bilimsellik (2), Çalışkanlık (2), Özgürlük (1), Saygı (1), Aile Birliğine önem verme (1) kez yer almaktadır.

-Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen kişiler başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (4), Özgürlük (2), Adalet (1), Bilimsellik (1) kez yer almaktadır.

-Mustafa Kemal'in askerlik hayatı başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (2), Çalışkanlık (2), Sorumluluk (2), Duyarlılık (1), Bağımsızlık (1), Dayanışma (1), Estetik (1), Sabır (1), Barış (1), Bilimsellik (1) kez yer almaktadır.

2. ÜNİTE: MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

Milli uyanış: Bağımsızlık yolunda atılan adımlar ünitesinde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden 15' i yer almaktadır. Bu 15 değerin toplam 141 kez doğrudan ya da dolaylı olarak farklı ifadelerin içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen bu 141 değerin konu başlıkları ve bu başlıkların içeriklerine ait dağılımları aşağıda yer almaktadır.

-Büyük savaşa doğru başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (3) kez yer almaktadır.

-Birinci Dünya savaşında Osmanlı Devleti başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (4), Barış (3), Vatanseverlik (3), Dayanışma (2), Dostluk (1), Çalışkanlık (1) kez yer almaktadır.

-Mondros Ateşkes Antlaşması ve işgaller başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (6), Bağımsızlık (5), Duyarlılık (4), Dayanışma (3), Barış (2), Öz denetim (1) kez yer almaktadır.

-Kuvay-ı Milliye ve cemiyetler başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (7), Dayanışma (5), Vatanseverlik (4), Duyarlılık (4), Sorumluluk (2), Dürüstlük (2), Özgürlük (1), Saygı (1), Sevgi (1), Yardımseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Milli Mücadelenin hazırlık dönemi başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (14), Vatanseverlik (14), Dayanışma (10), Duyarlılık (4), Sorumluluk (4), Özgürlük (3), Sevgi (3), Dürüstlük (3), Eşitlik (2), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Büyük Millet Meclisinin açılışı başlığında yer alan değerler:

Saygı (3), Sorumluluk (2), Özgürlük (2), Bağımsızlık (1), Vatanseverlik (1), Eşitlik (1) kez yer almaktadır.

-Büyük Millet Meclisine karşı çıkan ayaklanmalar başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (2), Dürüstlük (1), Dayanışma (1), Çalışkanlık (1) kez yer almaktadır.

-Yok hükmünde bir antlaşma: Sevr başlığında yer alan değerler:

Özgürlük (1), Vatanseverlik (1) kez yer almaktadır.

3. ÜNİTE: MİLLİ BİR DESTAN: YA İSTİKLAL YA ÖLÜM

Milli bir destan: Ya İstiklal ya Ölüm ünitesinde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden 16' sı yer almaktadır. Bu 16 değer toplam 77 kez doğrudan ya da dolaylı olarak farklı ifadelerin içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen bu 77 değer konu başlıkları ve bu başlıkların içeriklerine ait dağılımları aşağıda yer almaktadır.

-Doğu ve Güney cephesi başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (5), Barış (2), Dayanışma (1), Bağımsızlık (1), Yardımseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Batı Cephesi başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (4), Dayanışma (4), Dostluk (3), Yardımseverlik (2), Çalışkanlık (2), Bağımsızlık (1), Özgürlük (1), Sevgi (1), Sorumluluk (1) kez yer almaktadır.

-Savaş ortamında Maarif Kongresi başlığında yer alan değerler:

Bilimsellik (3), Vatanseverlik (2) kez yer almaktadır.

-Tekalif-i Milliye (Milli Yükümlülükler) emirleri başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (4), Sevgi (3), Yardımseverlik (3), Tasarruf (3), Vatanseverlik (2), Dürüstlük (1), Bağımsızlık (1), Sorumluluk (1), Duyarlılık (1) kez yer almaktadır.

-Mustafa Kemal cephe başlığında yer alan değerler:

Dayanışma (3), Vatanseverlik (3), Barış (3), Yardımseverlik (1), Dostluk (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Lozan Barış Antlaşması başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (7), Özgürlük (1), Öz denetim (1), Eşitlik (1) kez yer almaktadır.

-Milli Mücadelenin savaşa etkisi başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Dürüstlük (1) kez yer almaktadır.

4. ÜNİTE: ATATÜRKÇÜLÜK VE ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE

Atatürkçülük ve çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden 17'si yer almaktadır. Bu 17 değer toplam 208 kez doğrudan ya da dolaylı olarak farklı ifadelerin içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen bu 208 değer konu başlıkları ve bu başlıkların içeriklerine ait dağılımları aşağıda yer almaktadır.

-Çağdaşlaşan Türkiye'nin temeli: Atatürk İlkeleri başlığında yer alan değerler:

Eşitlik (19), Bağımsızlık (13), Sorumluluk (10), Özgürlük (4), Saygı (4), Sevgi (4), Dayanışma (4), Bilimsellik (4), Barış (3), Çalışkanlık (2), Öz denetim (1) kez yer almaktadır.

-Siyasi alanda yapılan yenilikler başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (6), Bilimsellik (1), Barış (1) kez yer almaktadır.

-Hukuk alanında yapılan yenilikler başlığında yer alan değerler:

Eşitlik (9), Sorumluluk (1), Aile Birliğine önem verme (1) kez yer almaktadır.

-Eğitim ve Kültür alanında yapılan yenilikler başlığında yer alan değerler:

Bilimsellik (7), Dayanışma (3), Sorumluluk (3), Sevgi (3), Vatanseverlik (1), Çalışkanlık (1), Bağımsızlık (1) kez yer almaktadır.

-Toplumsal alanda yapılan yenilikler başlığında yer alan değerler:

Eşitlik (11), Estetik (3), Dayanışma (3), Özgürlük (1), Saygı (1), Vatanseverlik (1), Bilimsellik (1), Yardımseverlik (1) kez yer almaktadır.

-Ekonomi alanında yapılan yenilikler başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (5), Dayanışma (2), Tasarruf (2), Eşitlik (1), Sorumluluk (1), Bilimsellik (1) kez yer almaktadır.

-Sağlık alanında yapılan yenilikler başlığında yer alan değerler:

Sorumluluk (2) kez yer almaktadır.

-Cumhuriyet'in Türk toplumuna sağladığı kazanımlar başlığında yer alan değerler:

Bilimsellik (13), Bağımsızlık (4), Özgürlük (3), Dayanışma (3), Sorumluluk (3), Çalışkanlık (3), Eşitlik (2), Vatanseverlik (2), Dostluk (1) kez yer almaktadır.

-Atatürk ilke ve İnkıplarının dayandığı esaslar başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (8), Özgürlük (4), Dayanışma (4), Sorumluluk (4), Çalışkanlık (4), Bilimsellik (3), Sevgi (3), Vatanseverlik (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

5. ÜNİTE: DEMOKRATİKLEŞME ÇABALARI

Demokratikleşme Çabaları ünitesinde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden 9' u yer almaktadır. Bu 9 değerın toplam 19 kez doğrudan ya da dolaylı olarak farklı ifadelerin içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen bu 19 değerın konu başlıkları ve bu başlıkların içeriklerine ait dağılımları aşağıda yer almaktadır.

-Çok partili hayat denemeleri başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (4), Özgürlük (2), Sorumluluk (1), Saygı (1) kez yer almaktadır.

-Mustafa Kemal'e suikast girişimi başlığında yer alan değerler:

Sevgi (1) kez yer almaktadır.

-Cumhuriyet yönetimine yönelik tehditler başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (3), Çalışkanlık (2), Bilimsellik (2), Dayanışma (2) Sorumluluk (1), kez yer almaktadır.

6. ÜNİTE: ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

Atatürk Dönemi Türk Dış politikası ünitesinde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden 10' u yer almaktadır. Bu 10 değerın toplam 52 kez doğrudan ya da dolaylı olarak farklı ifadelerin içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen bu 52 değerın konu başlıkları ve bu başlıkların içeriklerine ait dağılımları aşağıda yer almaktadır.

-Atatürk dönemi Türk dış politikasının temel ilkeleri başlığında yer alan değerler:

Barış (7), Dostluk (5), Bilimsellik (2), Bağımsızlık (1), Özgürlük (1), Dayanışma (1), Sorumluluk (1), Saygı (1), Dürüstlük (1) kez yer almaktadır.

-Atatürk dönemi Türk dış politikası başlığında yer alan değerler:

Bariş (11), Dayanışma (7), Bağımsızlık (6), Dostluk (3), Özgürlük (1), Adalet (1) kez yer almaktadır.

-Hatay'ın anavatana katılması başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1), Dostluk (1), Bariş (1) kez yer almaktadır.

7. ÜNİTE: ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE SONRASI

Atatürk'ün ölümü ve sonrası ünitesinde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden 9' u yer almaktadır. Bu 9 değerın toplam 18 kez doğrudan ya da dolaylı olarak farklı ifadelerin içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen bu 18 değerın konu başlıkları ve bu başlıkların içeriklerine ait dağılımları aşağıda yer almaktadır.

-Atatürk'ün ölümü, yurt içi ve yurt dışındaki yankıları başlığında yer alan değerler:

Vatanseverlik (1), Bilimsellik (1) kez yer almaktadır.

-Atatürk'ün eserleri başlığında yer alan değerler:

Bağımsızlık (1), Özgürlük (1), Bilimsellik (1), Çalışkanlık (1) kez yer almaktadır.

-Atatürk'ün İkinci Dünya Savaşı öncesi tespitleri başlığında yer alan değerler:

Dostluk (3), Bariş (3) kez yer almaktadır.

-İkinci Dünya Savaşı ve Türkiye'ye etkileri başlığında yer alan değerler:

Bariş (1), Dayanışma (1), Eşitlik (1), Dostluk (1) kez yer almaktadır.

-Yeniden çok partili siyasi hayat başlığında yer alan değerler:

Özgürlük (1), Bariş (1) kez yer almaktadır.

2.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin TC İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersine Yönelik Ders Kitabı Ve Nutuk Da Yer Alan Değer Algıları Ve Bunu Derse Yansıtışlarına Yönelik Bulgular

2.3.1. Değer kavramının tanımına yönelik öğretmen görüşüne yönelik bulgular

Tablo 6. Değer kavramının tanımına yönelik öğretmen görüşleri

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değer tanımları	<ul style="list-style-type: none">- Çoğunluğu tarafından doğru olduğuna ve gerekli görüldüğüne inanılan ortak düşünce, genel kanı (Ö 3,4,6)- İnsanı insan yapan özellikler (Ö5,10)- Önem verdiği maddi ve manevi kavramlar (Ö7,8)- Karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudret ve güç (Ö1)- Yaşadığı toplumda şekillenen, hayata dair yargılar (Ö2)- Yol gösteren- toplum tarafından da önemsenen öznel yargılar (Ö9)	10

Tablo 6 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda değeri nasıl tanımladıkları sorulmuş çalışmaya katılan katılımcıların cevaplarından hareketle değeri tanımlarken katılımcıların 10'unun da üzerinde durduğu değerin; toplumu ilgilendiren, toplumsal bir kavram olduğudur. Oluşturulan kodlardan hareketle değeri tanımlarken 10 katılımcının 3'ü çoğunluğu tarafından doğru olduğuna ve gerekli görüldüğüne inanılan ortak düşünce genel kanı, 2'si insanı insan yapan özellikler, 2'si önem verdiği maddi ve manevi kavramlar, 1'i karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudret ve güç, 1'i yaşadığı toplumda şekillenen hayata dair yargılar, 1'i yol gösteren toplum tarafından da önemsenen öznel yargı şeklinde tanımlamıştır. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünüme ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır

(Ö2) Kişilerin yaşadığı toplumda, kültürle birlikte yoğrulan hayata dair yargıları, bakış açısı, ve yaşam tarzıdır. Kişilerin değerleri yaşadığı toplumla şekillenir.

(Ö3) Toplumda kendiliğinden gelişen ve insanlar da genel kanı olarak görülen düşünce biçimidir.

(Ö4) Değer; toplumun kendi varlığını, birlik bilincini, işleyiş ve devamlılığını sağlamak için toplumdaki insanların çoğunluğu tarafından doğru olduğuna ve gerekli görüldüğüne inanılan ortak düşünce, duygu, amaç ve temel ahlaki ilkelerin bütünüdür.

(Ö5) Değer kavramı güncel hayatta, genel anlamda bir şeyin değdiği karşılık, kıymet vb. Tanımlarla daha yüzeysel anlamlar çağrışırsa da bir eğitimci, daha da özeli bir Sosyal Bilgiler Öğretmeni olarak bende oluşturduğu izlenim; insanı insan yapan tüm özellikler diyebilirim. Özsaygıdan, empatiye, vatanseverlikten, çevreye gösterilen duyarlılığa onlarca güzel vasfı barındırmak insan olmanın en temel düsturudur bence ve insan değerlere verdiği önem, onlara gösterdiği bağlılık nispetinde kendine, topluma ve insanlığa faydalar sunacaktır.

(Ö6) Bir sosyal grup veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen; onların ortak duygu, düşünce, amaç ve menfaatini yansıtan temel ahlaki ilke ve inançlardır.

(Ö7) Değer, bir toplumun sahip olduğu ve önem verdiği maddi ve manevi kavramlar bütünüdür. Sevgi, barış, misafirperverlik gibi...

(Ö8) Değer, kıymet verdiğimiz şey demektir. Varlığıyla bizi mutlu eden, yokluğunda buruk kaldığımız ve sürekliliğini istediğimiz şeylerdir.

(Ö9) İnsanlara yapıp ettiklerinde yol gösteren ve toplum tarafından da önemsenen bazı öznel yargılardır.

(Ö10) Değer soyut veya somut olarak yaşamsal süreçte hayatımıza kattıklarımız ve sahip olduğumuz da insana anlam katan her şey.

2.3.2. Okullarda değerler eğitimine yönelik hangi faaliyetlerin yapıldığına ait bulgular

Tablo 7. Okulda değerler eğitimine yönelik faaliyetler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Okullarında değerler eğitimine yönelik faaliyet yapılan öğretmenler	Ö2,3,4,5,6,7,8,9,10	10
Okullarında değerler eğitimine yönelik faaliyet yapılmayan öğretmenler	Ö1	

Tablo 7 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda okullarında değerler eğitimine yönelik faaliyetlerin yapıp yapılmadığı yapıyor ise bu faaliyetlerin neler olduğu sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplardan hareketle 9 katılımcının

okulunda değerler eğitimine yönelik faaliyetlerin yapıldığını 1 katılımcı okul olarak herhangi bir faaliyetin yapılmadığını belirtmiştir. 9 katılımcıdan 3'ü çalışmaların her ay yapıldığını, 2'si çalışmaların belirli gün ve haftalarla ilişkilendirildiğini belirtmiştir. 9 katılımcıdan elde edilen bulgulara göre değerler eğitimi çalışmalarının dağılımı 3 katılımcı pano çalışmaları, 3 katılımcı resim yarışmaları, 3 katılımcı kompozisyon yarışmaları, 3 katılımcı konferans-sunum, 2 katılımcı toplum hizmeti çalışmaları, 1 katılımcı bayrak sevgisini gösteren şiir yarışması, 1 katılımcı yemeğini paylaşma, 1 katılımcı sabah günaydınlaşma, 1 katılımcı maddi durumu kötü olan öğrenci arkadaşına maddi ve manevi yardım, 1 katılımcı cami ziyareti, 1 katılımcı ağaçlandırma, 1 katılımcı rehberlik faaliyetleri, 1 katılımcı milli ve dini bayramlarımızı kutlama, 1 katılımcı tarihi kahramanlarımızı anma, 1 katılımcı karikatür yarışması faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Katılımcılar yapılan etkinliklerin sonunda öğrencilerde vatan-millet-bayrak sevgisi, selamlaşma, dayanışma, hoşgörü, farklılıklara saygı, yardımlaşma, kurallara uyma, maddi ve manevi değerlere saygı, sorumluluk, saygı, sevgi, azim, kararlılık, birlikte yaşama kültürü, planlı olma, görev bilinci, temizlik, çevreye duyarlılık, doğaya saygı, empati, eşitlik, adalet, yardımseverlik değerlerini oluşturmayı planlamaktadır. Katılımcıların belirttiği 23 değer ifadesinden sadece 6 ifade doğrudur. Bunlar eşitlik, adalet, yardımseverlik, saygı, sevgi, dayanışmadır. Diğer 17 ifade değerler içerisinde yer almamaktadır. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Okulumuzda değerler eğitimine yönelik herhangi bir faaliyet yapılmamaktadır.

(Ö2) Okulumuzda değerler eğitimi her ay düzenli olarak yapılmaktadır. Belirlenen değerler kavramları okulumuzdaki öğretmenlerimize gönüllülük esasına göre planlı olarak dağıtılmaktadır. Değerler eğitimine uygun öğrencilerimizle birlikte pankart, afiş, gezi-gözlem, işbirlikçi çalışma vb. yöntemleri uygulanarak, vatan ve millet sevgisi, selamlaşma, dayanışma, hoşgörü, farklılıklara saygı, yardımlaşma, kurallara uyma, maddi ve manevi değerlere saygı vb. alanlara uygun bayrak sevgisini gösteren şiir yarışması, yemeğini paylaşma, sabah günaydınlaşma, maddi durumu kötü olan öğrenci arkadaşına maddi ve manevi yardım, cami ziyareti, ağaçlandırma vb. faaliyetler yapılmıştır.

(Ö3) Yardımlaşma, dayanışma, sorumluluk, saygı ve sevgi, azim ve kararlılık, hoşgörü ve birlikte yaşama kültürü, planlı olma, görev bilinci, temizlik vb. değerler ile ilgili resim, kompozisyon, topluma hizmet çalışmaları gibi faaliyetler düzenli olarak yapılmaktadır.

(Ö4) Değerler eğitimine yönelik belirlenen kavramlar üzerine yapılan konferans, sunum, rehberlik faaliyetleri ve pano çalışmaları.

(Ö5) Pandemi süreci dolayısıyla bitirdiğim eğitim-öğretim yılında çoğunlukla ilk dönem itibariyle değerler okulumuzda da yaşatılmaya çalışıldı, bunlar; belirli gün ve haftalarla da ilişkili olarak; vatan, millet, bayrak sevgisi, çevreye duyarlılık, doğaya saygı, empati gibi değerlerdi.

(Ö6) Okulumuzda bu kapsamda öğrencilerde farkındalık oluşturma ve dikkat çekme adına pano çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca idarenin yönlendirmesiyle belli aralıklarla ders öğretmenini kendi dersinin ilk on dakikasında verilmesi gereken değer üzerine bilgilendirme yapmaktadır

(Ö7) Genellikle her ay bir değerle ilgili çalışmalar yapıyor. Verilmek istenen değerler ilgili yazılar, sözler okul panosunda sergileniyor. Derslerde ilgili değerle ilgili konuşmalar ve etkinlikler yapıyor.

(Ö8) Okulumuzda ulusal ve evrensel değerler konusunda faaliyetler yapılmaktadır. Bu faaliyetler de daha çok belirli gün ve haftalarda yapılmaktadır. Milli ve dini bayramlarımızı kutlama, tarihi kahramanlarımızı anma gibi etkinlikleri belirli gün ve haftalarda yapmaktayız.

(Ö9) Eşitlik, adalet, yardımseverlik, hoşgörü, sevgi, saygı gibi değerlerle ilgili resim, kompozisyon, toplum hizmeti çalışmaları yapılmakta.

(Ö10) Okulumuzda değerler kulübü bulunmakta. Bu kulübün yapmış olduğu aylık etkinlikler var. Bu etkinlikler seçilen her bir değer üzerinden resim, kompozisyon, karikatür yarışması yapıyor. Bir de her ay belirlenen değer ile ilgili tüm öğrencilerin görebileceği bir yere pano hazırlanıyor. Yine o ay belirlenen değer ile ilgili tüm branş öğretmenleri girdikleri sınıflarda derslerinin 5 dakikasını bu değere ayırıp farkındalık oluşturmaya çalışıyoruz.

2.3.3. Kişisel olarak değerler eğitimine yönelik hangi faaliyetleri yaptıklarına yönelik bulgular

Katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda değerler eğitimine yönelik kişisel olarak neler yaptıkları sorulmuş katılımcıların tamamı kişisel olarak değerler eğitimine yönelik

faaliyet yaptıklarını belirtmiştir. Katılımcıların cevaplarından hareketle 10 katılımcıdan 4'ü ders anlatımı sırasında, 4'ü drama yöntemiyle, 3'ü izlettiği filmler aracılığıyla değerleri öğrencilere aktardığını belirtmiştir. Katılımcılardan 3'ü sınıf içinde değer panosu hazırladıklarını belirtmiştir. Özel olarak iki farklı çalışma yaptığını belirten katılımcılardan Ö1 Atatürk'e mektup yarışması düzenlediğini, Ö3 ise Lösev için kumbara oluşturup yardım kampanyası düzenlediğini belirtmiştir. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Özellikle 15 Temmuz, 23 Nisan, 19 Mayıs, 29 Ekim, 30 Ağustos, 10 Kasım gibi özel günlerde duyarlılığı artırıcı konuşmalar, videolar, filmler izletiyor, "Atatürk'e mektup yarışması" gibi özel etkinlikler yapıyorum.

(Ö2) Öğrencilerimde değerler eğitimine yönelik özellikle yaratıcı drama faaliyetini uygulamaktayım. Öğrencilere empati, hoşgörü, farklılıklara saygının yerleşmesinde oldukça etkili olduğunu düşünüyorum. Bunun yanında maddi ve manevi değerlerin yerleşmesi için film izleme faaliyetini kullanıyorum.

(Ö3) Kişisel olarak değerler eğitimi kapsamında dayanışma üzerine çalışmalar yaptım. Pano hazırlayarak öğrencilerimizin dayanışma ile ilgili bilgilerini geliştirip dayanışmanın önemini kavratmaya çalıştım. Okulumuzda LÖSEV için kumbara oluşturup başta öğretmenlerimiz olmak üzere öğrencilerimizle birlikte yardım kampanyası yaptık.

(Ö4) Belirlenen değerler kavramları ile alakalı hikâyeler, dramalar, rehberlik faaliyeti ve pano çalışmaları.

(Ö5) Branşımız neredeyse tüm değerlerin birleşme noktası olduğundan hemen her seviye, şube ve derste bazen kazanımla ilişkili olarak bazen de o gün sınıfta/okulda yaşanmış bir olaydan yola çıkarak, öğrencilerimize sıklıkla değerlerle ilgili eğitim verme gayreti içerisindeyim. Bunlar yine genellikle; arkadaşlarına sevgi ve saygı, bir arada yaşama kültürü, sorumluluk, temizlik, farklılıklara saygı, empati, iyilik ve yardımlaşma gibi değerler olmaktadır. Bu değerleri kazandırmak adına; genel olarak anlatım, bazen bir örnek olay, canlandırma, ya da tarihten bir anekdotla çalışmalar yapıyorum.

(Ö6) Dersimizin içerisinde yer alan yazı, deneme, ferman ve kaynak kitapları kullanarak öğrencilere değerler hakkında bilgiler vermekteyiz. Olayların içindeki kahramanlar, kahramanların başından geçen olaylar, olayların ne gibi sonuçlar doğurduğu

öğrencilerin empati kurması sağlanarak verilmektedir. En çok kullandığımız faaliyet ise bu yönde soru cevap ve dramadır.

(Ö7) Ders saatimizden dolayı özel bir faaliyet yapamıyorum. Ancak özellikle vermek istediğim değeri, konularımızla ilişkilendirerek ve örneklerle pekiştirerek vermeye çalışıyorum.

(Ö8) Kişisel olarak en fazla önem verdiğim değer 'Vatan'dır. Vatan sevgisini en yüce değer olarak görürüm. Derslerimde vatan sevgisi üzerine, vatanın önemi üzerine, konuşmalar yaparım. Evrensel değerlerle ilgili de (sevgi, saygı, adalet) etkileyici videolar izletirim.

(Ö9) Belirlenen değer ile ilgili okul panolarına resimler ve bilgilendirici yazılar koyup öğrencilere şiir ve kompozisyonlar yazdırdım.

(Ö10) Sosyal bilgiler öğretmeni olarak dersimizin müfredatı da değerler eğitimi vermek için çok uygun olmakta. Bu sebeple derslerimde sıklıkla hak-adalet-anlayış-empati-saygı-sevgi vb. konulara değiniyorum.

2.3.4. Ders anlatımı sırasında ders kitabı haricinde kazanımları verirken Nutuk' ta yer alan metinlere ve anlatımlara yer verip, yer vermediklerine yönelik bulgular

Katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda ders kitabı haricinde kazanımları verirken Nutuk'ta yer alan metinlere yer verip yer vermedikleri sorulmuş katılımcıların cevaplarından hareketle katılımcıların tamamının derste Nutuk'tan metinlere yer verdiği görülmüştür. Katılımcılar konu ile ilgili olan kısımlar ile Nutuk'ta yer alan bölümleri eşleştirmekte, öğrenciye Nutuk'ta yer alan metinlerden okuyarak dersin anlatımını gerçekleştirmektedir.

(Ö1) Evet, Bu kapsamda Nutuk referans metinlerden biri oluyor.

(Ö2) Özellikle 8. sınıflarda yer veriyorum. Fakat sınav hazırlığı olduğu için sınava yönelik çalışmalarım daha fazladır.

(Ö3) TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde konu ile ilgili olarak Nutuk'tan tabii ki yer veriyoruz. Nutuk Milli Mücadele'yi doğrudan öğrenebileceğimiz en önemli kaynak olduğu için derslerimizde yer vermekteyiz.

(Ö4) Özellikle 8. sınıflar olmak üzere ilköğretim basamağının diğer bölümlerinde sık sık yer veriyorum. Böylece hem dönemin hem konunun daha iyi kavrandığını ve anlaşıldığını düşünüyorum.

(Ö5) Özellikle 8.sınıflarımızda Nutuk o dönemi anlatan diğer bazı kitaplarla birlikte sık sık andığım ve öğrencilerime de aktardığım kaynaklardan. Konu ile ilgili uygun bir metin ya da cümle varsa mümkün olduğunca Nutuk'a da yer vererek derslerimi işliyorum.

(Ö6) Evet, zaman buldukça yer vermeye çalışıyoruz. Konumuzla ilgili olan ve Nutukta bahsi geçen kısımlardan bir bölüm seçerek sınıfta okuyoruz. Sonrasında karşılıklı öğrencilerle yorumluyoruz.

(Ö7) Özellikle TC İnkılap Tarihi dersinde konuları işlerken, Nutuk'ta yer alan metinlerden yararlanmaya ve onlarla ilişkilendirmeye çalışıyorum.

(Ö8) Nutuk, konularımız itibariyle 8. sınıflarda yararlandığımız bir kaynak. Milli Mücadelemizin lideri Mustafa Kemal Atatürk olduğundan dolayı, olayları onun diliyle görmek değerlendirmek daha faydalı sonuçlar veriyor. Örneğin; kendisini Anadolu'ya götürecektir atama emrini eline aldığı gün yaşadığı duyguları daha sonra şöyle anlatacaktı: "Talih bana öyle müsait şartlar hazırlamıştı ki, kendimi onların kucağında hissettiğim zaman ne kadar bahtiyarlık duydum, tarif edemem. Harbiye Nezaretinden çıkarken, heyecanımdan dudaklarımı ısırığımı hatırlıyorum. Kafes açılmış, önünde geniş bir âlem, kanatlarını çırparak uçmaya hazırlanan bir kuş gibiydim." bu ve bunun gibi, olayları ilk ağızdan anlatan metinleri derste kullanmak, olayların duygusal boyutunu da anlamamıza olanak veriyor.

(Ö9) TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde konu ile ilgili olabilecek noktalarda nutuk tan doğrudan alıntılar yaparak derslerde yer veriyorum.

(Ö10) 5 yıldır 8. sınıf öğrencilerimi sınava hazırlama sürecinde aktif bir şekilde görev alıyorum. Bu süreçte sadece 8. sınıfların derslerine giriyorum. Soruların çözümlerinde sıklıkla Nutuk ta yer alan Atatürk ün sözlerini analiz ediyoruz. Bunun dışında konuyla ilgili kısımlarda ders kitabı dışında Nutuk'tan örnekler veriyorum.

2.3.5. Nutuk'un geneline bakıldığında içeriğinde en çok hangi değerlere yer verildiğine yönelik bulgular

Tablo 8. Nutuk'ta yer aldığını düşündükleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değindikleri değerler	- Vatanseverlik (Ö 1,3,5,6,7,9) - Dayanışma (Ö 2,5,6) - Adalet (Ö 3,9) - Özgürlük (Ö 3,9) - Barış (Ö 1,5) - Eşitlik (Ö1) - Bağımsızlık (Ö1) - Sorumluluk (Ö1) - Duyarlılık (Ö1) - Çalışkanlık (Ö1)	20

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 8 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Nutuk'ta yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur.10 katılımcıdan 6'sı vatanseverlik, 3'ü dayanışma, 2'si adalet, 2'si özgürlük, 2' si barış, 1'i eşitlik, 1'i bağımsızlık, 1'i sorumluluk, 1'i duyarlılık, 1'i çalışkanlık cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine cevaplarında hiç yer vermeyen 3 katılımcı vardır. Bunlar Ö4,Ö8 ve Ö10'dur.Elde edilen bulgulara göre Ö1 (7), Ö3 (3), Ö5 (3), Ö9 (3), Ö6 (2), Ö2 (1), Ö7 (1) doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 9. Nutuk'ta yer aldığını düşünmedikleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin hiç değinmedikleri değerler	-Saygı- Sevgi- Dostluk- Sabır- Dürüstlük- Estetik- Bilimsellik- Tasarruf- Özdenetim- Yardımseverlik- Aile birliğine önem verme	0

Tablo 9 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Nutuk'ta yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür.

Tablo 10. Nutuk'ta yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak belirttikleri değerler	<ul style="list-style-type: none"> -Milli Birlik ve Beraberlik (Ö 3,6,9) -Vatan ve Millet Sevgisi (Ö 2,5) -Fedakarlık (Ö 2,10) -Zorluklarla Mücadele (Ö 6,10) -Bayrak Sevgisi (Ö2) -Birliktelik (Ö2) -Akıl ve Bilim (Ö3) -Engin bir ulus ve yurt sevgisi (Ö4) -Üstün düzeyde insan sevgisi (Ö4) -Barış tutkusu (Ö4) -Düşünce ve uygulamalarında yapıcı, yaratıcı, kapsayıcı, yönlendirici ve geliştirici bir ölçüye yer verme (Ö4) -Bütün uygulamalarında akıl ve bilim yolunu ön planda tutma (Ö4) -Kültür değerlerini devlet felsefesinin temeline yerleştirme (Ö4) -Ulusal değerleri çağdaş değerlerle yoğuran yapıcı bir sentez gücüne sahip olma (Ö4) -Derinlemesine bir sezgi gücü ve uzak görüşlülük (Ö4) -Millete verilen değer (Ö5) -Özgüven (Ö5) -Farklı Milletlere Saygı (Ö5) -Ülke içinde farklı görüşlere saygı (Ö5) -Empati (Ö5) -Açık Sözlülük (Ö6) -Yeniliklere Açık Olma (Ö6) -Eleştirel Düşünme (Ö6) -Millet Sevgisi (Ö7) -Milliyetçilik (Ö7) -Çağdaşlık (Ö7) -Akılcılık (Ö8) -Aklını Kullanma (Ö8) -Azim (Ö10) -Kararlılık (Ö10) -Vatan Toprağına Bağlılık (Ö10) -Sadakat (Ö10) -Güven (Ö10) 	38

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 10 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Nutuk'ta yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcılar 33 ifade kullanmış ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden farklıdır. Katılımcılardan 3'ü birlik ve beraberlik cevabını vermiştir. Katılımcılardan elde edilen birlik ve beraberlik cevabı dayanışma ile eşleştirilebilir. Ancak doğru ifade dayanışma olduğu için yanlış değer ifadesi olarak kodlama yapılmıştır. Katılımcılar vatan ve millet sevgisi, bayrak sevgisi, engin bir ulus ve yurt sevgisi, üstün düzeyde insan sevgisi, millet sevgisi cevaplarını vermişlerdir. Bu cevapların ortak ifadesi sevgidir. Öğretim programında yer alan değer ifadesi de sevgidir ve genel bir sevgiyi ifade

etmektedir. Ancak katılımcılar yanlış ifadeler ile sevgiyi özele indirgemekte bu da yanlış değer ifadesi oluşturmaktadır. Katılımcılar aynı ifadeyi saygı için de kullanmışlar öğretim programında geçtiği şekilde saygı cevabını vermek yerine farklı milletlere saygı ve ülke içinde farklı görüşlere saygı şeklinde ifade etmişlerdir. Katılımcılar öğretim programında yer aldığı doğru şekliyle bilimsellik ifadesini kullanmak yerine akıl ve bilim, bütün uygulamalarında akıl ve bilim yolunu ön planda tutma, yeniliklere açık olma, aklını kullanma, çağdaşlık, akılcılık gibi yanlış ifadeler kullanmışlardır. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programında yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 9'u tabloda yer alan 33 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 33 yanlış ifadenin 8'ine Ö4, 7'sine Ö10, 6'sına Ö5, 4'üne Ö2, 3'üne Ö7, 2'sine Ö3, 2'sine Ö8, 1'ine Ö9 cevaplarında yer vermiştir. Ö1 cevaplarında yanlış değer ifadesine yer vermeyen tek katılımcıdır.

2.3.6. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik bulgular

Tablo 11. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değindikleri değerler	<ul style="list-style-type: none"> - Vatanseverlik (Ö 3,6,9,10) - Sorumluluk (Ö 1,4,6,8) - Çalışkanlık (Ö 1,5) - Saygı (Ö 1,5) - Sevgi (Ö1,5) - Özgürlük (Ö1) - Sabır (Ö5) - Duyarlılık (Ö6) - Dürüstlük (Ö5) - Dayanışma (Ö6) - Özdenetim (Ö5) - Aile birliğine önem verme (Ö1) 	21

***Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.**

Tablo 11 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. 10 katılımcıdan 4'ü vatanseverlik, 4'ü sorumluluk, 2'si çalışkanlık, 2'si saygı, 2'si sevgi, 1'i özgürlük, 1'i sabır, 1'i duyarlılık, 1'i dürüstlük, 1'i dayanışma, 1'i öz denetim, 1'i aile birliğine önem verme cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine cevaplarında hiç yer vermeyen 2 katılımcı vardır. Bunlar Ö2 ve Ö7'dir. Elde edilen bulgulara göre Ö1 (6) ,Ö5 (6), Ö6 (4), Ö3 (1), Ö4 (1), Ö8 (1), Ö9 (1), Ö10 (1) doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 12. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer aldığını düşünmedikleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin hiç değinmedikleri değerler	- Adalet- Eşitlik- Bağımsızlık- Barış- Dostluk- Estetik- Bilimsellik- Tasarruf- Yardımseverlik	0

Tablo 12 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür.

Tablo 13. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak belirttikleri değerler	- Cesaret (Ö 3,9) - Akıl ve Bilim (Ö 3,9) - Vatan, bayrak ve Millet sevgisi (Ö2) - Aile içerisindeki sevgi ve saygı (Ö3) - Türk büyüklerine saygı (Ö4) - Vatan ve millet sevgisi (Ö5) - Vatan sevgisi (Ö7) - Millet sevgisi (Ö7) - Milliyetçilik (Ö7) - Tarih bilinci (Ö7) - Aile sevgisi (Ö9) - Hoşgörülü (Ö10) - Hoşgörü (Ö5) - Lider (Ö10) - Özgüven (Ö5) - Azim (Ö5) - Kararlı (Ö10) - Zorluklarla mücadelede kendinden çok toplumun vatanın çıkarlarını ön planda tutması (Ö10)	20

***Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.**

Tablo 13 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcılar tabloda yer alan 18 değer için Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde olduğunu ifade etmiştir. Ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değer ifadesi değildir. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 2 ifade sevgi ve saygıdır. Katılımcılar sevgi ifadesini kullanmaları gerekirken vatan, bayrak ve millet sevgisi, aile içerisindeki sevgi ve saygı, vatan ve millet sevgisi, vatan sevgisi, millet sevgisi, aile sevgisi ifadelerini; saygı ifadesini kullanmaları gerekirken aile içerisindeki sevgi ve saygı, Türk büyüklerine saygı ifadelerini kullanmışlardır. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programında yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 7'si

tabloda yer alan 18 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 18 yanlış ifadenin 4'üne Ö5, 4'üne Ö7, 4'üne Ö10, 3'üne Ö3, 3'üne Ö9, 1'ine Ö2, 1'ine Ö4 cevaplarında yer vermiştir. Ö1, Ö6 ve Ö8 cevaplarında yanlış değer ifadesine hiç yer vermemiştir.

Tablo 14. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer alan değerlerin yeterlilik düzeyi

KATEGORİ	KODLAR	F;
Değerleri yeterli bulan öğretmenler	Ö 2,5,9,10	10
Değerleri yetersiz bulan öğretmenler	Ö 3,4,6	
Görüş belirtmeyenler	Ö 1,7,8	

Tablo 14 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer alan değerlerin yeterli olup olmadığı sorulmuştur. 10 katılımcıdan 4 'ü bu ünite de değerleri yeterli bulurken, 3 katılımcı yetersiz bulmuş, 3 katılımcı da herhangi bir görüş belirtmemiştir. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö2) Yeteri kadar yer verildiğine inanıyorum.

(Ö3) Biraz daha bilgi verilmesi gerektiğine inanıyorum.

(Ö4) Verilen değerleri yetersiz buluyorum. Atatürk'ün kişilik ve karakter özellikleriyle bağlantılı olacak şekilde yeniden yapılandırılmalı.

(Ö5) Değerler Eğitimi anlamında yeterli buluyorum. Öğrencinin kendine örnek alması için bilgi yoğunluğu biraz daha azaltılıp Mustafa Kemal'in şahsi örnek olaylarla bu değerleri nasıl yaşattığına daha çok yer verilmeli.

(Ö6) Değerlerin yeterli olmadığını Milli Kültürü ön plana çıkaracak bu yönde öğrenciye kazanım sağlayacak değerlerin verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Eleştirel düşünme üzerine biraz daha kazanım verilebilir.

(Ö9,10) Verilen değerleri yeterli görüyorum.

(Ö1,7,8) Görüş belirtmemiş.

2.3.7. Bir Kahraman Doğuyor ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik bulgular

Tablo 15. Bir Kahraman Doğuyor ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin üzerinde durdukları değerler	- Vatanseverlik (Ö 1,3,6,7,9) - Sorumluluk (Ö 1,4,6,8) - Duyarlılık (Ö 1,6) - Çalışkanlık (Ö 1,6) - Eşitlik (Ö1) - Özgürlük (Ö1) - Bağımsızlık (Ö1) - Dayanışma (Ö6) - Aile Birliğine önem verme (Ö1)	18

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 15 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Bir Kahraman Doğuyor ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. 10 katılımcıdan 5'i vatanseverlik, 4'ü sorumluluk, 2'si duyarlılık, 2'si çalışkanlık, 1' i eşitlik, 1'i özgürlük, 1'i bağımsızlık, 1'i dayanışma, 1'i aile birliğine önem verme cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine cevaplarında hiç yer vermeyen 3 katılımcı vardır. Bunlar Ö2, Ö5 ve Ö10'dur. Elde edilen bulgulara göre Ö1 (8) , Ö6 (5), Ö3 (1), Ö4 (1), Ö7 (1), Ö8 (1), Ö9 (1) doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 16. Bir Kahraman Doğuyor ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin üzerinde durmadıkları değerler	- Adalet- Barış- Saygı- Sevgi- Dostluk- Sabır- Dürüstlük- Estetik- Bilimsellik- Tasarruf- Özdenetim- Yardımseverlik	0

Tablo 16 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Bir Kahraman Doğuyor ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun da tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür.

Tablo 17. Bir Kahraman Doğuyor ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak üzerinde durdukları değerler	<ul style="list-style-type: none"> - Vatan ve millet sevgisi (Ö2,4,5) - Hoşgörü (Ö2,10) - Çok yönlülük (Ö8,10) - Akıl ve bilim (Ö3,9) - Türk büyüklerine saygı (Ö4,6) - Millet sevgisi (Ö7,10) - Sabır (Ö10) - Kendine olan saygı (Ö2) - Fedakârlık (Ö2) - Okuma ve öğrenme (Ö2) - Yardımlaşma (Ö2) - Azim (Ö10) - Farklıklara saygılı olmak (Ö10) - Arkadaş sevgisi (Ö2) - Değişimden korkmamak (Ö8) - Kararlı olmak (Ö10) - Yeniliklere açık olmak (Ö8) - Vatan sevgisi (Ö10) - Eğitimin önemi (Ö6) - Eleştirel düşünme (Ö6) - Olayları sebep-sonuç ilişkisiyle yorumlayabilme (Ö6) - Tarih bilinci (Ö7) - Empati kurabilme (Ö6) 	30

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 17 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Bir Kahraman Doğuyor ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. Katılımcılar tabloda yer alan 23 değerın Bir Kahraman Doğuyor ünitesini anlatırken üzerinde durduklarını belirtmiştir. Ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değer ifadesi değildir. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programında yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 9’u tabloda yer alan 23 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 23 yanlış ifadenin 8’ine Ö10, 7’sine Ö2, 5’ine Ö4, 3’üne Ö8, 2’sine Ö4, 2’sine Ö7, 1’ine Ö3, 1’ine Ö5,1’ine Ö9 cevaplarında yer vermiştir. Ö1 cevaplarında yanlış değer ifadesine hiç yer vermemiştir.

Tablo 18. Bir Kahraman Doğuyor ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değerleri nasıl verdiklerine yönelik bulgular	-Kazanımları verirken değerleri de veriyorum (Ö1) -Atatürk'ün yaşantısı ve söylediği sözler üzerinde duruyorum (Ö3) -Bu derse verecekleri önemin ve değerini bizi bu günlere getiren vatan uğruna can veren fedâkarlık yapan tüm güzel insanlara verilen bir değer olduğuna vurgu yaparak ilk dersten bir merak ve ilgi oluşturarak derse başlıyorum. Örnek olay, hatıra ve anekdotlardan bahsediyorum. (Ö5) -Değerleri Tarihi olaylarla ilişkilendiriyorum (Ö7) -Sözlü anlatım, özlü sözler, Atatürk'ün sözlerini kullanarak dersi işliyorum. Öğrencilerin değerlerle ilgili davranışlarını pekiştiriyorum.(Ö9) -Soyut kavramları somut olaylarla ilişkilendirerek anlatıyorum (Ö10)	6
Öğretmenlerin değerleri verirken kullandıkları yöntemlere yönelik bulgular	- Soru-cevap (Ö4) - Beyin fırtınası (Ö4) - Münazara (Ö4) - Küçük grupla tartışma (Ö4) - Hikâyelendirilmiş anlatım (Ö4) - Örneklendirme (Ö7)	6
Görüş belirtmeyenler	Ö 2,6,8	3

Tablo 18 de katılımcılara Bir Kahraman Doğuyor ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri sorulmuştur. Katılımcılardan 6' sısı değerleri nasıl verdiğini, 6'sı hangi yöntemleri kullandıklarını belirtmiştir. 3 katılımcı herhangi bir görüş belirtmemiştir. İki katılımcı Ö3 ve Ö9 Atatürk'ün hayatı ve sözlerini değerler ile ilişkilendirerek verdiklerini belirtmiştir. Ö1 kazanımları verirken değerleri verdiğini, Ö5 derse başlarken bu derse verdikleri değerini o günkü vatan kahramanlarına verilen değerle eş değer olduğunu söyleyerek merak ve ilgi uyandırdığını, Ö7 değerleri tarihi olaylar ile ilişkilendiğini, Ö10 ise soyut kavramları somut olayla ile ilişkilendirerek verdiğini belirtmiştir. Yöntem belirten sadece iki katılımcı vardır. Ö4 soru cevap, beyin fırtınası, münazara, küçük grupla tartışma, hikâyelendirilmiş anlatımı kullandığını, Ö7 örneklendirme kullandığını belirtmiştir. Ö2, Ö6 ve Ö8 herhangi bir görüş belirtmemiştir. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) *Kazanımları verirken değerleri de veriyorum.*

(Ö3) *Atatürk'ün yaşantısı ve söylediği sözler üzerinde durup öğrencilerin değerleri daha iyi anlamalarını sağlamaya çalışıyorum.*

(Ö4) *Soru-cevap, beyin fırtınası, münazara, küçük grupla tartışma ve hikâyelendirilmiş anlatım.*

(Ö5) *Yakın tarihimiz, bizi biz yapan olay ve değerleri bire bir aktardığına dikkat çekmekle başlıyorum. Bu derse verecekleri önemin ve değer aslında bizi bu günlere getiren sürece, vatan uğruna can veren fedâkarlık yapan tüm güzel insanlara verilen bir değer olduğuna da vurgu yaptığımdan ilk dersten bir merak ve ilgi oluşturarak verimin arttığına inanıyorum. Örnek olay, hatıra ve anekdotlardan bahsediyorum. Ancak ders saati az, müfredat yoğun olunca her değere yeterince vakit ayıramıyorum. Daha çok üzerinde durmak istediğim bir değere yeterince vakit ayıramadan geçmek durumunda kaldığımız da oluyor.*

(Ö7) *Değerleri Tarihi olaylarla ilişkilendirmeye çalışıyorum. Örneklendirme yöntemini kullanıyorum.*

(Ö9) *Sözlü anlatım, özlü sözler, Atatürk'ün sözlerini kullanarak öğrencilere aktarıyorum. Öğrencilerin bu değerlerle ilgili davranışlarını pekiştiriyorum.*

(Ö10) *Soyut kavramları somut olaylarla ilişkilendirerek kavratmaya çalışıyorum. Örneğin M. Kemal'in doğduğu şehir olan Selanik'in toplumsal yapısının çok uluslu olduğunu, farklı milletlerin iç içe ve dostça yaşadığını bu durumda M. Kemal'e hoşgörü kazandırdığını belirtiyorum.*

(Ö2,6,8) *3 kişi görüş belirtmemiş.*

2.3.8. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk'ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair bulgular

Tablo 19. Bir Kahraman Doğuyor ünitesi ve Nutuk'ta bu üniteyle ilgili bölümlerin hangi olay ve değerler ile eşleştirildiği

KATEGORİ	KODLAR	F;
Ünitede yer alan kazanımlar ile Nutuk'ta yer alan olayların bağdaştırılmasına dair bulgular	Eşleştirdikleri değerlere ait bulgular	10
<i>Nutuk 1919'da başladığı için bu kapsamda kullanılması pek mümkün değil. (Ö1)</i>	-	
<i>-M. Kemal'in Ömer Naci'yle olan arkadaşlığı, ülkesi için vatan ve hürriyet cemiyetini kurması, Fransızca'yı öğrenme çabası, Osmanlı yunan savaşına katılmak için okuldan kaçmasını anlatıyorum (Ö2)</i>	<i>-Vatan, millet ve arkadaş sevgisi, fedakârlık (Ö2)</i>	
<i>-Annesinden izin almadan askeri sınavlara girmesi -Nutuk'ta milli mücadele döneminde yaptığı faaliyetler (Ö3)</i>	<i>-Vatanseverlik (Ö3)</i>	
<i>-Atatürk'ün ilk dönem kişilik özellikleri yaşadığı etkilendiği çevre şehir okul ve kişiler üzerinde duruyorum. -Nutukta yer alan bölümlerden okumalar yapıyorum. (Ö4)</i>	-	
<i>-Mustafa Kemal'i tanıyanlarca anlatılmış bilgilerle öğrencilerle paylaşıyorum. Nutuk'ta bu üniteyle ilgili en çok vurguladığım kavram, çocukluk dönemi ve genç yaşına rağmen vatanseverlik duygusunun ön planda oluşu. (Ö5)</i>	<i>-Vatanseverlik (Ö5)</i>	
<i>-Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir kazanımı doğrultusunda Nutukta yer alan milli mücadele dönemi sürecini bağdaştırıyorum. -Milli Mücadele sürecinde özellikle Sakarya Meydan Muharebesi'nin anlatıldığı bölümle Mustafa Kemal'in kişilik özelliklerinden sabır ve disiplinini örtüştürerek vermekteyiz. (Ö6)</i>	-	
<i>-Osmanlı devletinin içinde bulunduğu durum ile yeni Türk devletinin kuruluş aşamasında karşılaşılan sorunları benzetiyorum(Ö7)</i>	<i>-Bağımsızlık, -Vatanseverlik.(Ö7)</i>	
<i>-Mustafa Kemal Nutuk'ta milli gaye için ortaya atılma fikrini açıklarken anlattıklarını kullanıyorum. (Ö8)</i>	<i>-Sorumluluk.(Ö8)</i>	
<i>-Avrupa da yaşanan Rönesans, Reform, Aydınlanma gibi gelişmeleri işlerken bu durum laiklikle ilgili olduğu için Nutuk'ta laiklik ile bağdaşan bölümleri kullanıyorum. - Atatürk'ün askerlik mesleğini sevdiği ve istediği konularda Nutuk ta vatanseverlikle bağdaşan bölümlere değiniyorum. (Ö9)</i>	<i>-Akıl ve bilim (Ö9) - Vatanseverlik (Ö9)</i>	
<i>-Nutuk'ta geçen ''Samsun'a çıktığımda arkamda sadece milletim vardı'' cümlesini örnek veriyorum. -''Geldikleri gibi giderler'' cümlesini örnek veriyorum (Ö10)</i>	<i>- Millet sevgisi - Kararlı (Ö10)</i>	

Tablo 19 da katılımcılara Bir Kahraman Doğuyor ünitesi kazanımları ile Nutuk'ta hangi bölümler ve olaylar ile eşleştirdikleri, bunu yaparken hangi değerler üzerinde durdukları sorulmuştur. Tabloda iki ayrı kategori oluşturulmuştur. İlk kategoride

katılımcıların Nutuk ve ders kitabı eşleştirmeleri, 2. kategoride ise hangi değerler ile eşleştirdikleri yer almaktadır. 10 katılımcı da ders kitabı ve Nutuk eşleştirmesini yapmış ancak 3 katılımcı herhangi bir değer eşleştirmesini yapmamıştır. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Nutuk 1919'da başladığı için bu kapsamda kullanılması pek mümkün değil.

(Ö2) M. Kemal'in Ömer Naci'yle olan arkadaşlığı, ülkesi için vatan ve hürriyet cemiyetini kurması, Fransızca'yı öğrenme çabası, Osmanlı Yunan savaşına katılmak için okuldan kaçması üzerindeki olayları bağdaştırarak anlatıyorum. Vatan ve Millet sevgisi, arkadaş sevgisi, fedakârlık değerlerini eşleştiriyorum.

(Ö3) M. Kemal'in çocukluk dönemine bakacak olursak annesinden izin almadan askeri sınavlara girmesi M. Kemal'in vatansever olduğunu göstermektedir. Nutuk'ta Milli Mücadele döneminde yaptığı faaliyetler vatanseverlik açısından örnek teşkil edebilir.

(Ö4) Atatürk'ün ilk dönem kişilik özellikleri yaşadığı etkilendiği çevre şehir okul ve kişiler üzerinde duruyorum. Bununla ilgili olarak nutukta yer alan bölümlerden okumalar yapıyorum.

(Ö5) Yukarıda bahsettiğim değerleri genel olarak ve daha çok Mustafa Kemal'i tanıyanlarca anlatılmış bilgilerle öğrencilerle paylaşıyorum. Nutuk'ta bu üniteyle ilgili en çok vurguladığım kavram, çocukluk dönemi ve genç yaşına rağmen vatanseverlik duygusunun ön planda oluşu.

(Ö6) Özellikle Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir kazanımı doğrultusunda Nutuk'ta yer alan Milli Mücadele dönemi sürecini bağdaştırıyoruz. Milli Mücadele sürecinde özellikle Sakarya Meydan Muharebesi'nin anlatıldığı bölümle Mustafa Kemal'in kişilik özelliklerinden sabır ve disiplinini örtüştürerek vermekteyiz.

(Ö7) Osmanlı devletinin içinde bulunduğu durum ile yeni Türk devletinin kuruluş aşamasında karşılaşılan sorunlar benzetilebilir. Bağımsızlık, vatanseverlik.

(Ö8) Bu ünitenin ana değeri sorumluluktur. Örneğin Mustafa Kemal Nutuk'ta milli gaye için ortaya atılma fikrini açıklarken anlattıklarını buradaki sorumluluk değeriyle ilişkilendirebilirim.

(Ö9) İlk kazanımda Avrupa da yaşanan Rönesans, Reform, Aydınlanma gibi gelişmeleri işlerken akıl ve bilimin önemine değiniyorum ve bu durum laiklikle ilgili olduğu için Nutuk'ta laiklik ile bağdaşan bölümleri bu konuda kullanıyorum. Atatürk'ün askerlik mesleğini sevdiği ve istediği konularda vatanseverlik değerini veriyorum ve Nutuk ta vatanseverlikle bağdaşan bölümlere değiniyorum.

(Ö10) Millet sevgisi konusunda Nutuk'ta geçen ''Samsun'a çıktığımda arkamda sadece milletim vardı'' cümlesini örnek gösteriyorum. Kararlı özelliğinde ''Geldikleri gibi giderler'' örneğini veriyorum.

2.3.9. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde kazanımlar kapsamında kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik bulgular

Tablo 20. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değindikleri değerler	-Vatanseverlik (Ö1,3,4,6,7,8) -Bağımsızlık (Ö1,2,3,4,9) -Özgürlük (Ö1,3,9) -Dayanışma (Ö2,10) -Eşitlik (Ö1) -Sorumluluk (Ö1) -Duyarlılık (Ö1)	19

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 20 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. 10 katılımcıdan 6'sı vatanseverlik, 5'i bağımsızlık, 3'ü özgürlük, 2'si dayanışma, 1'i eşitlik, 1'i sorumluluk, , 1'i duyarlılık cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine cevaplarında hiç yer vermeyen 1 katılımcı Ö5'tir.Elde edilen bulgulara göre Ö1 (6) , Ö3 (3), Ö2 (2), Ö4 (2), Ö9 (2), Ö6 (1), Ö7 (1), Ö8 (1), Ö10 (1) doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 21. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer aldığını düşünmedikleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin hiç değinmedikleri değerler	-Adalet-Barış-Saygı-Sevgi-Dostluk-Sabır -Dürüstlük-Estetik-Bilimsellik-Çalışkanlık-Tasarruf- Özdenetim-Yardımseverlik-Aile birliğine önem verme	0

Tablo 21 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür.

Tablo 22. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak belirttikleri değerler	<ul style="list-style-type: none"> -Vatan sevgisi (Ö5,9,10) -Milli birlik ve beraberlik (Ö3,9,10) -Kararlılık (Ö7,10) -Fedakarlık (Ö2,10) -Vatan ve millet sevgisi (Ö2) -Demokratikleşme (Ö2) -Birlik (Ö5) -İleri görüşlülük (Ö10) -Ulusal egemenlik (Ö4) -Beraberlik (Ö5) -Milli birlik (Ö6) -Millet sevgisi (Ö7) -Liderlik (Ö10) -Paylaşma (Ö2) -Yardımlaşma (Ö5) -Mücadelecilik (Ö7) -Milli bilinç (Ö10) 	23

***Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.**

Tablo 22 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcılar tabloda yer alan 17 değer için Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer aldığını ifade etmiştir. Ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değer ifadesi değildir. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programında yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 8'i tabloda yer alan 17 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 17 yanlış ifadenin 6'sına Ö10, 4'üne Ö2, 4'üne Ö5, 3'üne Ö7, 2'sine Ö9, 1'ine Ö3, 1'ine Ö4, 1'ine Ö6 cevaplarında yer vermiştir. Ö1 ve Ö8 cevaplarında yanlış değer ifadesine hiç yer vermemiştir.

Tablo 23. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer alan değerlerin yeterlilik düzeyi

KATEGORİ	KODLAR	F;
Değerleri yeterli bulan öğretmenler	(Ö 1,2,3,4,5,7,8,9)	10
Değerleri yetersiz bulan öğretmenler	-	
Görüş belirtmeyenler	(Ö 6,10)	

Tablo 23 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer alan değerlerin yeterli olup olmadığı sorulmuştur. 10 katılımcının 8'i bu ünite de değerleri yeterli bulurken 2 katılımcı herhangi bir görüş belirtmemiştir. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Üç farklı ders kitabı olduğu için MEB tarafından yayımlanan iki kitap da değerlerin uygun şekilde verildiğini düşünüyorum. Özel yayınevi kitabı için aynı şeyi söylemem mümkün değil.

(Ö 2,3,7,9) Yeterli düzeyde.

(Ö4) Verilen değerleri yeterli bulmakla birlikte ilgili ünitenin içeriğinden kaynaklı müfredatla bağlantılı olarak yeterince üzerinde durulmadığını düşünüyorum.

(Ö5) Temel eksiklik ders saatinin az, bilgi ve kazanımların yoğun olması sebebiyle bu değerler üzerinde öğrencilerle yeterince fikir alışverişinde bulunulmayışıdır.

(Ö8) Burada verilen değer eksikliğinden ziyade, maalesef LGS konularını yetiştirmek ön plana çıkıyor. İnkılap Tarihi ders kitabını çok ağır buluyorum. Bilgilerin fazlalığından, değerlerin arada kaynadığını düşünüyorum. Ortaokul seviyesinde bu kadar çok kazanım ve bilgi içeren bir kitap yerine, konuları değerler üzerinden ele alan bir kitap olsa bence çok daha faydalı olacaktır.

(Ö6,10) 2 kişi görüş belirtmemiş.

2.3.10. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik bulgular

Tablo 24. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin üzerinde durdukları değerler	- <i>Vatanserverlik (Ö1,3,4,7,8)</i> - <i>Bağımsızlık (Ö1,2,3,9)</i> - <i>Özgürlük (Ö1,3,9)</i> - <i>Eşitlik (Ö1)</i> - <i>Sorumluluk (Ö1)</i> - <i>Duyarlılık (Ö1)</i>	15

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 24 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur.10 katılımcıdan 5'i vatanserverlik, 4'ü bağımsızlık, 3'ü özgürlük, 1' i eşitlik, 1'i sorumluluk, 1'i duyarlılık cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine cevaplarında hiç yer vermeyen 3 katılımcı vardır. Bunlar Ö5,Ö6 ve Ö10'dur. Elde edilen bulgulara göre Ö1 (6) , Ö3 (3), Ö9 (2), Ö2 (1), Ö4 (1), Ö7 (1), Ö8 (1) doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 25. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durmadıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin üzerinde durmadıkları değerler	- <i>Adalet- Barış- Saygı- Sevgi- Dostluk- Sabır- Dürüstlük- Dayanışma- Estetik- Bilimsellik- Çalışkanlık- Tasarruf- Özdenetim- Yardımserverlik</i> - <i>Aile birliğine önem verme</i>	0

Tablo 25 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür.

Tablo 26. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak üzerinde durdukları değerler	- Milli birlik ve beraberlik (Ö3,6,9) - Vatan sevgisi (Ö2,9) - Tam bağımsızlık (Ö4) - Millet sevgisi (Ö7) - Vatanın önemi (Ö8) - Bağımsızlığa olan düşkünlük (Ö4) - Vatan ve millet sevgisi (Ö4) - Ulusal egemenlik (Ö4) - Kararlılık (Ö7) - Mücadelecilik (Ö7) - Olaylara karşı duyarlı olabilme (Ö6)	14

***Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.**

Tablo 26 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. Katılımcılar tabloda yer alan 11 değer Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini anlatırken üzerinde durduklarını belirtmiştir. Ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değer ifadesi değildir. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programında yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 7'si tabloda yer alan 11 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 11 yanlış ifadenin 4'üne Ö4, 3'üne Ö7, 2'sine Ö9, 1'ine Ö2, 1'ine Ö3, 1'ine Ö6, 1'ine Ö8 cevaplarında yer vermiştir. Ö1, Ö5 ve Ö10 cevaplarında yanlış değer ifadesine hiç yer vermemiştir.

Tablo 27. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değerleri nasıl verdiklerine yönelik bulgular	<ul style="list-style-type: none"> - Değerleri, tarihi olaylarla ilişkilendirmeye çalışıyorum. (Ö 7,Ö10) - Kazanımları verirken değerleri de veriyorum (Ö1) - Atatürk'ün sözlerinden örneklerle anlatıyorum (Ö3) - Atatürk'ün hayatından anekdotlar, dönemin tanıklarının ifadeleri (Ö4) - O dönemi anlatan görseller ve alıntılarla aktarmaya çalışıyorum (Ö5) - Empati çalışması yaparak öğrencilere siz olsaydınız nasıl davranırdınız sorusunu yöneltiyorum (Ö6) - Örnek olaylardan yararlanıyorum. Örnek olaylarla ilgili empati kurmalarını sağlıyorum (Ö8) - Özlü sözler, örnek olaylar, dünyada yaşanan gelişmeler ile benzetmeler yapıyorum (Ö9) 	10
Öğretmenlerin değerleri verirken kullandıkları yöntemlere yönelik bulgular	<ul style="list-style-type: none"> - Sunuş Yöntemi (Ö 2,5,9) - Örneklendirme (Ö 7,10) - Soru Cevap (Ö4) - Tartışma (Ö4) 	7

Tablo 27 de katılımcılara Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri sorulmuştur. Katılımcılardan tamamı bu konuda görüş belirtmiştir. Ö7 ve Ö10 değerleri tarihi olaylarla ilişkilendiğini, Ö1 kazanımları verirken değerleri verdiğini, Ö3 Atatürk'ün sözlerinden örneklerle, Ö4 Atatürk'ün ve dönemin tanıklarının hayatından örneklerle, Ö5 o dönemi anlatan görsel ve anekdotlarla, Ö6 siz olsaydınız ne yapardınız sorusuyla empati yapmalarını sağlayarak, Ö8 örnek olaylar yoluyla empati yapmalarını sağlayarak ve Ö9 özlü sözler, dünyada yaşanan gelişmeler ile ilgili benzetmeler yaparak değerleri verdiğini belirtmiştir. 3 katılımcı sunuş, 2 katılımcı örneklendirme, 1 katılımcı soru cevap, 1 katılımcı tartışma yöntemini kullandığını belirtmiştir. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(**Ö1**) Kazanımları verirken değerleri de veriyorum.

(**Ö2**) Sunuş Yöntemini Kullanıyorum.

(**Ö3**) Değerleri Öğrenciye Aktarırken Atatürk'ün Sözlerinden Örneklerle Anlatıyorum.

(**Ö4**) Atatürk'ün hayatından anekdotlar, dönemin tanıklarının ifadeleri, soru cevap, tartışma.

(Ö5) Dersi anlatırken okulun imkanlarına da bağlı olarak anlatımımı, O dönemi anlatan görseller ve alıntularla aktarmaya çalışıyorum. Geçen yıl görev yaptığım okulda etkileşimli tahta bulunduğundan o dönemi gösteren harita, bilgi ve görselleri öğrencilerle paylaşmıştım, bu yıl etkileşimli tahtamız olmadığından bilgi ve değer aktarımında sadece anlatım yöntemini kullandım.

(Ö6) Örneğin işgallere karşı halkın tepki göstermesi ve cemiyetler kurması üzerine empati çalışması yaparak öğrencilere siz olsaydınız nasıl davranırdınız sorusunu yöneltiyoruz. Bu şekilde milli duyguları harekete geçirmeyi hedefliyoruz.

(Ö7) Değerleri, tarihi olaylarla ilişkilendirmeye çalışıyorum. Örneklendirme.

(Ö8) Örnek olaylardan yararlanıyorum. Vatanın önemini, vatanseverliğin kişisel çıkarlarımızdan daha önemli olduğunu anlattıktan sonra örnek olaylarla ilgili empati kurmalarını sağlıyorum.

(Ö9) Özlü sözler, örnek olaylar, dünyada yaşanan gelişmeler ile benzetmeler yaparak sözlü anlatımla aktarıyorum.

(Ö10) Değerleri olaylarla ve kişilik özellikleriyle ilişkilendirerek veriyorum. Daha çok örneklendirme yöntemini kullanıyorum.

2.3.11. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk'ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair bulgular

Tablo 28. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ve Nutuk'ta bu üniteyle ilgili bölümlerin hangi olay ve değerler ile eşleştirildiği

KATEGORİ	KODLAR	F;
Üniteye yer alan kazanımlar ile Nutuk'ta yer alan olayların bağdaştırılmasına dair bulgular	Eşleştirdikleri değerlere ait bulgular	10
- Nutuk'ta ilgili metinleri yer yer kendi paylaşımlarım, ya da ders kitabında yer alan metinler üzerinden değerlerle bağdaştırarak anlatıyorum. (Ö1)	- Bağımsızlık, - Duyarlılık, - Eşitlik, - Özgürlük, - Sorumluluk, - Vatanseverlik (Ö1)	
- Kurtuluş Savaşını anlatıldığı dönem eseri olduğu için tüm olaylara neredeyse yer veriliyor (Ö2)	- Vatan - Millet Sevgisi - Bağımsızlık (Ö2)	
- Milli Mücadeleye hazırlık döneminde ilgili bölümlere değinerek konuyu daha anlaşılır hale getiriyorum (Ö3)	- Vatanseverlik - Milli birlik ve beraberlik - Özgürlük (Ö3)	
- Milli Mücadele dönemi olayları anlatımlar ve belgeler üzerinde duruyorum (Ö4)	-Vatan Millet Sevgisi -Bağımsızlık (Ö4)	
- Nutuk'ta milletin içinde bulunduğu zor zamanlar, fakr-ü zaruret, işgaller ve Osmanlı Hükümeti'nin durumu ayrıntılı olarak aktarılıp, derhal bir şeyler yapılması gerektiği üzerinde durulduğundan bende bu konular üzerinde duruyorum (Ö5)	- Fedakarlık - Vatanseverlik. (Ö5)	
- Halkın cemiyetler kurması daha sonrasında Kuvay-ı Milliye ile mücadeleye başlaması - Nutukta yer alan özellikle yararlı cemiyetlerden Milli Kongre ve Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin anlatıldığı kısmı sınıfta okuyorum (Ö6)	- Vatanseverlik (Ö6)	
Milli Mücadele sırasında karşılaşılan güçlükler ile yeni Türk devletinin kuruluş aşamasında karşılaşılan sorunlar benzetilebilir (Ö7)	- Bağımsızlık - Vatanseverlik - Kararlılık.(Ö7)	
-Mustafa Kemal'in Nutuk'ta anlattığı; ülkenin kurtuluşu için kendi düşünceleri, -Askerlik mesleğinden istifa ederek milli gaye için kendini sivil olarak ortaya atması, - Milli Bilinç, Milli Birlik Ve Beraberlik için kongreler toplaması, -Sakarya Savaşı'ndan önce tekrar ordunun başına geçmesi gibi olayları aktarıyorum (Ö8)	- Vatanseverlik (Ö8)	
Nutuk'un İlk Bölümünde Yer Alan Milli Mücadeleye Hazırlık Dönemi İle İlgili bölümlere Değinerek (Ö9)	-Milli Birlik Ve Beraberlik -Vatan Sevgisi (Ö9)	
-Nutuk'un başlangıç tarihi Samsun'a çıkış, 19 Mayıs 1919 itibari ile derslerde geçen konularımızı iç içe işliyorum. -Kurtuluş Savaşının aşamalarını Nutuk'tan örnekler vererek işliyorum. -Kongreler dönemi, BMM'nin açılışı, Kuvay-ı Milliye, Cemiyetler, BMM'ye karşı isyanlar konularında Nutuk'tan yararlanıyorum. Bu süreçte Mustafa Kemal'in kararlı tavrına vurgu yapıyorum. Nutuk'ta geçen olayları değerler ile ilişkilendiriyorum (Ö10)	-Milletine olan güven -Zorluklarla mücadele etmesi, -Karşılaşılan problemlere çözüm üretmesi -Yokluklara rağmen asla mücadeleden vazgeçmemesi (Ö10)	

Tablo 28 de katılımcılara Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesi kazanımları ile Nutuk'ta hangi bölümler ve olaylar ile eşleştirdikleri, bunu yaparken hangi değerler üzerinde durdukları sorulmuştur. Tabloda iki ayrı kategori oluşturulmuştur. İlk kategoride katılımcıların Nutuk ve ders kitabı eşleştirmeleri, 2. kategoride ise hangi değerler ile eşleştirdikleri yer almaktadır. 10 katılımcı da ders kitabı, Nutuk ve değerler eşleştirmesini yapmıştır. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Nutuk'ta ilgili metinleri yer yer kendi paylaşımlarım, ya da ders kitabında yer alan metinler üzerinden değerlerle bağdaştırarak anlatıyorum. Bağımsızlık, duyarlılık, eşitlik, özgürlük, sorumluluk, vatanseverlik değerli üzerinde duruyorum.

(Ö2) Nutuk'ta vatan ve millet sevgisi ve bağımsızlık değerleri üzerinde yer aldığı için bunun üzerinde duruyorum. Nutuk Kurtuluş Savaşının anlatıldığı dönem eseri olduğu için tüm olaylara neredeyse yer verilir.

(Ö3) Nutuk'un ilk bölümünde yer alan milli mücadeleye hazırlık döneminde ilgili bölümlere değinerek konuyu daha anlaşılır hale getiriyorum. Vatanseverlik, milli birlik ve beraberlik ve özgürlük gibi değerlerle bağdaştırıyorum.

(Ö4) Milli Mücadele dönemi olayları anlatımlar ve belgeler üzerinde durarak Atatürk'ün vatan millet sevgisi bağımsızlık vb. kavramlarla eşleştirerek anlatıyorum.

(Ö5) Nutuk'ta (şu an net olarak basım ve sayfa sayılarını hatırlamamakla beraber) milletin içinde bulunduğu zor zamanlar, fakr-ü zaruret, işgaller ve Osmanlı Hükümeti'nin durumu ayrıntılı olarak aktarılıp, derhal bir şeyler yapılması gerektiği üzerinde durulduğundan yine en temel değer olarak, fedakârlık ve vatanseverlik ön plana çıkmaktadır.

(Ö6) Mesela halkın cemiyetler kurması daha sonrasında Kuvay-ı Milliye ile mücadeleye başlaması vatanseverlik değerinin yoğun verildiği bölümdür. Nutukta yer alan özellikle yararlı cemiyetlerden Milli Kongre ve Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin anlatıldığı kısmı sınıfta okuyarak. Vatanseverlik değerini.

(Ö7) Milli Mücadele sırasında karşılaşılan güçlükler ile yeni Türk devletinin kuruluş aşamasında karşılaşılan sorunlar benzetilebilir. Bağımsızlık, vatanseverlik, kararlılık.

(Ö8) Mustafa Kemal'in Nutuk'ta anlattığı; ülkenin kurtuluşu için kendi düşünceleri, askerlik mesleğinden istifa ederek milli gaye için kendini sivil olarak ortaya atması, milli bilinç, milli birlik ve beraberlik için kongreler toplaması, Sakarya Savaşı'ndan önce tekrar ordunun başına geçmesi gibi olayları ve değerleri bu üniteye vatansızlık değerleriyle ilişkilendirebiliriz.

(Ö9) Nutuk'un ilk bölümünde yer alan milli mücadeleye hazırlık dönemi ile ilgili bölümlere değinerek milli birlik ve beraberlik, vatan sevgisi gibi değerleri öğrenciye aktarmaya çalışıyorum.

(Ö10) Nutuk'un başlangıç tarihi Samsun'a çıkış,19 Mayıs 1919 itibari ile derslerde geçen konularımızı iç içe işliyoruz. Kurtuluş Savaşının aşamalarını Nutuk'tan örnekler vererek işliyoruz. Kongreler dönemi, BMM' nin açılışı, Kuvay-ı Milliye, cemiyetler, BMM' ye karşı isyanlar konularında Nutuk'tan yararlanıyorum. Bu süreçte Mustafa Kemal'in kararlı tavrına vurgu yapıyorum. Nutuk'ta geçen olayları değerler ile ilişkilendiriyorum. Milletine olan güveni, zorluklarla mücadele etmesi, karşılaşılan problemlere çözüm üretmesi, yokluklara rağmen asla mücadeleden vazgeçmemesi gibi değerlerle ilişkilendiriyorum.

2.3.12. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde kazanımlar kapsamında kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik bulgular

Tablo 29. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değindikleri değerler	- Bağımsızlık (Ö1,2,4,5,7,8) - Dayanışma (Ö2,3,4,8,9,10) - Özgürlük (Ö1,4,8,9) - Vatanseverlik (Ö1,6,7) - Duyarlılık (Ö1,6) - Eşitlik (Ö1) - Sorumluluk (Ö1)	23

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 29 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. 10 katılımcıdan 6'sı bağımsızlık, 6'sı dayanışma, 4'ü özgürlük, 3'ü vatanseverlik, 2'si duyarlılık, 1'i eşitlik, 1'i sorumluluk cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine

cevaplarında hiç yer vermeyen katılımcı bulunmamaktadır. Elde edilen bulgulara göre Ö1 (6) , Ö4 (3), Ö8 (3), Ö2 (2), Ö6 (2), Ö7 (2), Ö9 (2), Ö3 (1), Ö5 (1), Ö10 (1) doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 30. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer aldığını düşünmedikleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin hiç değinmedikleri değerler	- Adalet- Barış- Saygı- Sevgi- Dostluk- Sabır - Dürüstlük- Estetik- Bilimsellik- Çalışkanlık- Tasarruf- Özdenetim- Yardımseverlik- Aile birliğine önem verme	0

Tablo 30 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür.

Tablo 31. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak belirttikleri değerler	- Vatan sevgisi (Ö3,9,10) - Milli birlik ve beraberlik (Ö3,9,10) - Tam bağımsızlık (Ö3,9) - Fedakarlık (Ö2,10) - Vatan ve millet sevgisi (Ö2) - Özgüven (Ö5) - Paylaşma (Ö2) - Yardımlaşma (Ö9) - Birlik, beraberlik (Ö8) - Kararlılık (Ö7) - Birlik (Ö5) - Beraberlik (Ö5) - Toplumsal dayanışma (Ö6) - Özgürlük ruhu (Ö5) - Bilinç (Ö5) - Demokratikleşme (Ö2) - Öz saygı (Ö5) - Mücadelecilik (Ö7) - İnanç (Ö5) - Sabır (Ö5) - Azim (Ö5) - Vatan, millet, bayrak sevgisi (Ö5) - Zorluklara rağmen mücadeleden vazgeçmemek (Ö10)	29

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 31 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcılar tabloda yer alan 23 değerın Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer aldığını ifade etmiştir. Ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değer ifadesi değildir. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan dayanışma ifadesi yerine milli birlik ve beraberlik, toplumsal dayanışma, beraberlik, birlik, birlik beraberlik, özgürlük yerine özgürlük ruhu, çalışkanlık yerine mücadelecilik, inanç, sabır, azim ifadeleri ile değerleri belirtmişlerdir. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programında yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 8'i tabloda yer alan 23 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 23 yanlış ifadenin 10'una Ö5, 4'üne Ö2, 3'üne Ö9, 3'üne Ö10, 2'sine Ö3, 2'sine Ö7, 1'ine Ö6, 1'ine Ö8 cevaplarında yer vermiştir. Ö1 ve Ö4 cevaplarında yanlış değer ifadesine hiç yer vermemiştir.

Tablo 32. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer alan değerlerin yeterlilik düzeyi

KATEGORİ	KODLAR	F;
Değerleri yeterli bulan öğretmenler	(Ö 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10)	10
Değerleri yetersiz bulan öğretmenler	-	
Görüş belirtmeyenler	-	

Tablo 32 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer alan değerlerin yeterli olup olmadığı sorulmuştur. 10 katılımcının 10'u da bu ünite de değerleri yeterli bulmuştur. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Üç farklı ders kitabı olduğu için MEB tarafından yayımlanan iki kitap da değerlerin uygun şekilde verildiğini düşünüyorum. Özel yayınevi kitabı için aynı şeyi söylemem mümkün değil

(Ö 2,3,4,6,7,8,9,10) Yeterli Düzeydedir.

(Ö5) Milli Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesi yıllardır gözlemlediğim kadarıyla öğrencilerimizin de en fazla ilgisini çeken ünite oluyor. Mustafa Kemal'in aşama aşama kendini yetiştirmesi, ardından devletin büyük ve acı bir savaş tecrübesi yaşaması, çöküş süreci, işgaller ve yeniden uyanarak birlik olma hallerinden sonra dünyaya yeniden "Biz

buradayız ve bu vatan bizimdir" mesajının en net verildiği, cepheden cepheye hareketli bir anlatım sağlandığından bence bilgi yanında değerlerin de en yoğun aktarıldığı ünite.

2.3.13. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik bulgular;

Tablo 33. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin üzerinde durdukları değerler	- Bağımsızlık (Ö1,2,4,7,8) - Vatanseverlik (Ö1,3,6,7,8) - Özgürlük (Ö1,4,8,9) - Dayanışma (Ö3,4,9,10) - Sorumluluk (Ö1,8) - Duyarlılık (Ö1,6) - Eşitlik (Ö1)	23

***Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.**

Tablo 33 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur.10 katılımcıdan 5'i bağımsızlık, 5'ivatanseverlik, 4'ü özgürlük, 4'ü dayanışma, 2'si sorumluluk, 2'si duyarlılık,1' i eşitlik cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine cevaplarında hiç yer vermeyen 1 katılımcı Ö5'tir.Elde edilen bulgulara göre Ö1 (6) , Ö8 (4) , Ö4 (3) , Ö3 (2) , Ö6 (2) , Ö7 (2) , Ö9 (2) , Ö2 (1) , Ö10 (1) doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 34. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durmadıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin üzerinde durmadıkları değerler	- Adalet- Barış- Saygı- Sevgi- Dostluk- Sabır- Dürüstlük- Estetik- Bilimsellik- Çalışkanlık- Tasarruf- Özdenetim- Yardımseverlik- Aile birliğine önem verme	0

Tablo 34 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür.

Tablo 35. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak üzerinde durdukları değerler	<ul style="list-style-type: none"> - Milli birlik ve beraberlik (Ö 3,6,8,9,10) - Vatan sevgisi (Ö 2,9,10) - Tam bağımsızlık (Ö 3,9) - Sabır (Ö6) - Kararlılık (Ö7) - İnisyatif alma (Ö8) - Yardımlaşma (Ö9) - Toplumsal dayanışma (Ö6) - Disiplin (Ö6) - Mücadelecilik (Ö7) - Millet sevgisi (Ö7) - Fedakarlık (Ö10) - Zorluklara rağmen mücadeleden vazgeçmemek (Ö10) 	20

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 35 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. Katılımcılar tabloda yer alan 13 değer Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini anlatırken üzerinde durduklarını belirtmiştir. Ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değer ifadesi değildir. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programında yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 7'si tabloda yer alan 13 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 13 yanlış ifadenin 4'üne Ö6, 4'üne Ö9, 4'üne Ö10, 3'üne Ö7, 2'sine Ö3, 2'sine Ö8, 1'ine Ö2 cevaplarında yer vermiştir. Ö1, Ö4 ve Ö5 cevaplarında yanlış değer ifadesine hiç yer vermemiştir.

Tablo 36. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değerleri nasıl verdiklerine yönelik bulgular	<ul style="list-style-type: none"> - Kurtuluş Savaşından küçük hikayelerle onların vatan sevgisini artıracak hikayelerle dikkatlerini çekmeye çalışıyorum (Ö,3,5,6) - Değerleri ve tarihi gelişmeleri ilişkilendirmeye çalışıyorum (Ö7,10) - Kazanımları verirken değerleri de veriyorum (Ö1) - Örnek olayları yorumlama ve empati yapma gibi tekniklerle vermeye çalışıyorum (Ö8) - Kompozisyon yazdırma gibi etkinliklerle değerleri öğretiyorum (Ö9) 	8
Öğretmenlerin değerleri verirken kullandıkları yöntemlere yönelik bulgular	<ul style="list-style-type: none"> - Sunuş Yöntemi (Ö 2,4,5) - Drama (Ö4,9) - Örneklendirme (Ö7,10) - Soru Cevap (Ö4) - Tartışma (Ö4) 	9

Tablo 36 da katılımcılara Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri sorulmuştur. Katılımcılardan tamamı bu konuda görüş belirtmiştir. Katılımcılardan Ö3, Ö5, Ö6 değerleri verirken kahramanların hikayelerini anlattıklarını, Ö7 ve Ö10 değerleri ve tarihi gelişmeleri ilişkilendirdiğini, Ö1 kazanımları verirken değerleri verdiğini, Ö8 örnek olayları yorumlama ve empati yapma ile değerleri verdiğini, Ö9 ise kompozisyon yazdırarak değerleri verdiğini belirtmiştir. 3 katılımcı sunuş, 2 katılımcı drama, 2 katılımcı örneklendirme, 1 katılımcı soru-cevap, 1 katılımcı tartışma yöntemini kullanmaktadır. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Kazanımları verirken değerleri de veriyorum.

(Ö2) Sunuş yöntemini kullanıyorum.

(Ö3) Öğrencilere değerleri aktarırken Kurtuluş Savaşından küçük hikayelerle onların vatan sevgisini artıracak hikayelerle dikkatlerini çekmeye çalışıyorum.

(Ö4) Anlatım, soru cevap, tartışma, drama.

(Ö5) 10.soruda verdiğim cevapla hemen hemen aynı bir cevapla imkanlar nispetinde sadece ders kitabı ve anlatım yöntemini kullandım bu yıl. Ama ek olarak bu şanlı mücadelede yer almış (Kazım Karabekir, Gördesli Makbule, Kara Fatma, Şahin Bey, Sütçü İmam vb...) onlarca güzel insanımızın da hikayelerine kısa kısa yer vermeye çalıştım. Bu ünite ve aslında genel anlamda bence en temel eksikliğimiz, bu güzel insanları genç nesillere aktaracak yeterince kitabımız, belgeselimiz, filmimiz yok. genç nesiller değerler anlamında başka milletlerin yapay kahramanlarına imreneceklerine tüm güzel hasletleri kendinde birleştirmiş, özgün ve cesur bu kahraman insanlarımızı tanısalar pek çok değeri de kendilerinden kavrayacaklar bence. Özellikle okumanın bile görsellik yanında ikinci plana doğru kaydığı ve her şeyin dijitalleştiği şu dönemde, animasyon ve kısa filmlerle bu kahramanları ve onların aktardığı o güzel değerleri gençlerimizle buluşturabiliriz.

(Ö6) Değerleri verirken özellikle Güney Cephesinde öne çıkan kahramanların hayat hikâyelerini anlatarak veriyoruz.

(Ö7) Değerleri, tarihi gelişmelerle ilişkilendirmeye çalışıyorum. Örneklendirme.

(Ö8) Değerleri örnek olayları yorumlama ve empati yapma gibi tekniklerle vermeye çalışıyorum.

(Ö9) Öğrencilere drama, kompozisyon yazdırma gibi etkinliklerle değerleri öğretiyorum.

(Ö10) Olay-olgu ilişkilendirmesi, örneklendirme yöntemini kullanıyorum.

2.3.14. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair bulgular

Tablo 37. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesi ve Nutuk'ta bu üniteyle ilgili bölümlerin hangi olay ve değerler ile eşleştirildiği

KATEGORİ	KODLAR	F;
Ünitede yer alan kazanımlar ile Nutuk'ta yer alan olayların bağdaştırılmasına dair bulgular	Eşleştirdikleri değerlere ait bulgular	10
- Nutuk'ta ilgili metinleri yer yer kendi paylaşımlarım, ya da ders kitabında yer alan metinler üzerinden değerlerle bağdaştırarak anlatıyorum (Ö1)	- Bağımsızlık - Duyarlılık - Eşitlik - Özgürlük - Sorumluluk - Vatanseverlik (Ö1)	
- Tekalif-i Milliye Emirleri - Yapılan Savaşlar (Ö2)	- Dayanışma - Vatan ve Millet Sevgisi (Ö2)	
- Kütahya-Eskişehir savaşından sonra yayınlanan Tekalif-i Milliye Emirleri ile halkın milli mücadele için ellerinde ne varsa orduya vermesi (Ö3)	- Dayanışma - Yardımlaşma (Ö3)	
- Savaş döneminde Atatürk'ün yaşadığı olaylar ve tarihi gerçekleri kitaptaki konu içerikleri ve anlatımlarla eşleştiriyorum (Ö4)	- Bağımsızlık - Dayanışma (Ö4)	
- Ünitemizin adı da, kurtuluş mücadelemizin parolası da bu süreçteki en temel duygu ve değeri işaret etmektedir; vatan ve millet ya özgürce var olacak, ya da esir yaşamaktansa ölmeyi tercih edecektir (Ö5)	- Vatan sevgisi - Fedakarlık - Özgürlük (Ö5)	
- Nutukta yer alan Doğu cephesinin anlatıldığı ve Mustafa Kemal'in Kazım Karabekir ile yapmış olduğu görüşmeleri okutarak (Ö6)	- Milli birlik ve beraberlik (Ö6)	
- Kurtuluş Savaşı sırasında karşılaşılan zorluklar ile yeni Türk devletinin kuruluş aşamasında karşılaşılan sorunlar benzetilebilir (Ö7)	- Bağımsızlık - Vatanseverlik - Mücadelecilik (Ö7)	
- Mustafa Kemal, Nutuk'ta memleket için düşünülen kurtuluş çarelerini tek tek sıraladıktan sonra benim kararım diyerek; tüm bu kurtuluş çarelerini reddediyor ve Ya İstiklal Ya Ölüm diyerek koşulsuz şartsız bağımsızlıktan yana olduğunu ifade ediyor (Ö8)	- Bağımsızlık (Ö8)	
- Kütahya-Eskişehir savaşları ve Tekalif-i Milliye emirleri ile ilgili bölümden faydalaniyorum - Güney cephesi ve Kuvay-ı Milliye'nin anlatıldığı bölümlerden faydalaniyorum (Ö9)	- Dayanışma ve yardımlaşma (Ö9) - Tam Bağımsızlık - Vatan Sevgisi - Özgürlük (Ö9)	
- Tekalif-i Milliye Emirlerinin yer aldığı bölümü özellikle derslerimde okuyorum. - Ya İstiklal Ya Ölüm sözünün manasını kavramaları ve bunu kendilerinde vazgeçilmez bir değer olması için çabalıyorum. (Ö10)	- Fedakârlık (Ö10) - Bağımsızlık (Ö10)	

Tablo 37 de katılımcılara Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesi kazanımları ile Nutuk'ta hangi bölümler ve olaylar ile eşleştirdikleri, bunu yaparken hangi değerler üzerinde durdukları sorulmuştur. Tabloda iki ayrı kategori oluşturulmuştur. İlk kategoride katılımcıların Nutuk ve ders kitabı eşleştirmeleri, 2. kategoride ise hangi değerler ile eşleştirdikleri yer almaktadır. 10 katılımcı da ders kitabı, Nutuk ve değerler eşleştirmesini yapmıştır. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Nutuk'ta ilgili metinleri yer yer kendi paylaşımlarım, ya da ders kitabında yer alan metinler üzerinden değerlerle bağdaştırarak anlatıyorum. Bağımsızlık, duyarlılık, eşitlik, özgürlük, sorumluluk, vatanseverlik değerli üzerinde duruyorum.

(Ö2) Dayanışma- Tekalif-i Milli Emirleri. Yapılan Savaşlar- Vatan Ve Millet Sevgisi.

(Ö3)Dayanışma ve yardımlaşma ile ilgili Kütahya-Eskişehir savaşından sonra yayınlanan Tekalif-i Milliye Emirleri ile halkın milli mücadele için ellerinde ne varsa orduya vermesi dayanışmanın en güzel örneği olarak öğrencilerime aktarmaktayım.

(Ö4) Savaş döneminde Atatürk'ün yaşadığı olaylar ve tarihi gerçekleri kitaptaki konu içerikleri ve anlatımlarla eşleştiriyorum. Bağımsızlık ve dayanışma kavramları en çok üzerinde durduğum oluyor.

(Ö5) Ünitimizin adı da, kurtuluş mücadelemizin parolası da bu süreçteki en temel duygu ve değeri işaret etmektedir; vatan ve millet ya özgürce var olacak, ya da esir yaşamaktansa ölmeyi tercih edecektir. Bu sebeple Nutuk'ta vurgulanan temel değerler, yine vatan sevgisi, fedakarlık, özgürlük gibi değerlerdir.

(Ö6) Nutuk' ta yer alan doğu cephesinin anlatıldığı ve Mustafa Kemal'in Kazım Karabekir ile yapmış olduğu görüşmeleri okutarak milli birlik ve beraberliğin önemine vurgu yapıyoruz.

(Ö7) Kurtuluş savaşı sırasında karşılaşılan zorluklar ile yeni Türk devletinin kuruluş aşamasında karşılaşılan sorunlar benzetilebilir. Bağımsızlık, vatanseverlik, mücadelecilik.

(Ö8) Mustafa Kemal, Nutuk'ta memleket için düşünülen kurtuluş çarelerini tek tek sıraladıktan sonra benim kararım diyerek; tüm bu kurtuluş çarelerini reddediyor ve ya istiklal ya ölüm diyerek koşulsuz şartsız bağımsızlıktan yana olduğunu ifade ediyor. Bu da bu ünitedeki bağımsızlık değeriyle ilişkilendirilir.

(Ö9) Dayanışma ve yardımlaşma ile ilgili olarak Kütahya-Eskişehir savaşları ve Tekalif-i Milliye emirleri ile ilgili bölümden faydalaniyorum. Tam bağımsızlık, vatan sevgisi, özgürlük değerinde ise Güney cephesi ve Kuvay-ı Milliye'nin anlatıldığı bölümlerden faydalaniyorum.

(Ö10) Tekalif-İ Milliye Emirlerinin yer aldığı bölümü özellikle okuyorum derslerimde. Çünkü atalarımızın vatan topraklarını kurtarmak için ne kadar fedakârlık yaptıklarını öğrencilerimin çok iyi anlamasını istiyorum. En çok vurgu yaptığım konulardandır. Minnet duygularının gelişmesi açısından önemli olduğuna inanıyorum. Bu ünite de özellikle bağımsızlık kavramına da önem veriyorum. Ya İstiklal Ya Ölüm sözünün manasını kavramaları ve bunu kendilerinde vazgeçilmez bir değer olması için çabalıyorum.

2.3.15. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde kazanımlar kapsamında kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik bulgular

Tablo 38. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değindikleri değerler	- Sorumluluk (Ö 1,4,8) - Çalışkanlık (Ö 4,5,8) - Eşitlik (Ö1) - Özgürlük (Ö1) - Bağımsızlık (Ö1) - Duyarlılık (Ö1) - Vatanseverlik (Ö1)	11

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 38 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. 10 katılımcıdan 3'ü sorumluluk, 3'ü çalışkanlık, 1'i eşitlik, 1'i özgürlük, 1'i bağımsızlık, 1'i duyarlılık 1'i vatanseverlik cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine cevaplarında hiç yer vermeyen 6 katılımcı vardır. Bunlar Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10' dur. Elde edilen bulgulara göre Ö1 (6) , Ö4 (2) , Ö8 (2) , Ö5 (1) doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 39. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer aldığını düşünmedikleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin hiç değinmedikleri değerler	- <i>Adalet – Barış – Saygı – Sevgi – Dostluk – Sabır - Dürüstlük</i> - <i>Dayanışma- Estetik- Bilimsellik- Tasarruf- Özdenetim</i> - <i>Yardıms severlik- Aile birliğine önem verme</i>	0

Tablo 39 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür.

Tablo 40. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak belirttikleri değerler	- <i>Çağdaşlık (Ö 3,8,9)</i> - <i>Akil ve bilim (Ö 3,9)</i> - <i>Çağdaşlaşma (Ö 4,7)</i> - <i>Modernlik (Ö 3,9)</i> - <i>Özgüven (Ö 4,8)</i> - <i>Yardımlaşma (Ö2)</i> - <i>Kararlılık (Ö5)</i> - <i>İlerleme (Ö7)</i> - <i>Birleştirici (Ö10)</i> - <i>İnanç (Ö5)</i> - <i>Sabır (Ö5)</i> - <i>Değişim (Ö7)</i> - <i>Azim (Ö5)</i> - <i>Cesaret (Ö8)</i> - <i>Birlik ve beraberliğin önemi (Ö10)</i> - <i>Milli birlik ve beraberlik (Ö3)</i> - <i>Kadın erkek eşitliği (Ö6)</i> - <i>Gelişmeyi hedef alan yenilikçi bireyler (Ö10)</i>	24

***Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.**

Tablo 40 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcılar tabloda yer alan 18 değer ATATÜRKÇÜLÜK VE ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE ünitesinde olduğunu ifade etmiştir. Ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değer ifadesi değildir. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programda yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 9'u tabloda yer alan 18 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 18 yanlış ifadenin 4'üne

Ö3, 4'üne Ö5, 3'üne Ö8, 3'üne Ö9, 3'üne Ö10, 2'sine Ö4, 2'sine Ö7, 1'ine Ö2, 1'ine Ö6 cevaplarında yer vermiştir. Ö1 cevaplarında yanlış değer ifadesine hiç yer vermemiştir.

Tablo 41. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer alan değerlerin yeterlilik düzeyi

KATEGORİ	KODLAR	F;
Değerleri yeterli bulan öğretmenler	(Ö 1,3,7,8,9)	10
Değerleri yetersiz bulan öğretmenler	(Ö 2,4)	
Görüş belirtmeyenler	(Ö 5,6,10)	

Tablo 41 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer alan değerlerin yeterli olup olmadığı sorulmuştur. 10 katılımcının 5'i bu ünite de değerleri yeterli bulurken, 2'si yetersiz bulmuş, 3 katılımcı da herhangi bir görüş belirtmemiştir. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Üç farklı ders kitabı olduğu için MEB tarafından yayımlanan iki kitap da değerlerin uygun şekilde verildiğini düşünüyorum. Özel yayınevi kitabı için aynı şeyi söylemem mümkün değil.

(Ö2) Fakat bu ünite de pek fazla değerler eğitime yer verildiğine düşünmüyorum.

(Ö3) Eksik görmüyorum.

(Ö4) Yetersiz olduğunu düşünüyorum. Özellikle bu kavram ve değerleri kitapta biraz daha somutlaştırarak anlatılması taraftarıyım.

(Ö7,8,9) Verilen değerler yeterli.

(Ö10) Atatürk İlkelerinin tam olarak kavranması ve bu ilkelerin hayatları içerisinde yer alması, ilkeleri değerler haline getirmelerine gayret ediyorum.

(Ö 5,6) 2 kişi görüş belirtmemiş.

2.3.16. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik bulgular

Tablo 42. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin üzerinde durdukları değerler	- Çalışkanlık (Ö4,6,8) - Eşitlik (Ö1,10) - Bağımsızlık (Ö1,10) - Sorumluluk (Ö1,4) - Duyarlılık (Ö1,6) - Adalet (Ö10) - Özgürlük (Ö1) - Dayanışma (Ö10) - Bilimsellik (Ö1) - Vatanseverlik (Ö1)	16

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 42 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. 10 katılımcıdan 3'ü çalışkanlık, 2'si eşitlik, 2'si bağımsızlık, 2'si sorumluluk, 2'si duyarlılık, 1' i adalet, 1'i özgürlük, 1'i dayanışma, 1'i bilimsellik, 1'i vatanseverlik cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine cevaplarında hiç yer vermeyen 5 katılımcı vardır. Bunlar Ö2, Ö3, Ö5, Ö7 ve Ö9' dur. Elde edilen bulgulara göre Ö1 (7), Ö10 (4), Ö4 (2), Ö6 (2), Ö8(1) doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 43. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durmadıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin üzerinde durmadıkları değerler	- Barış- Saygı- Sevgi- Dostluk- Sabır- Dürüstlük- Estetik- Tasarruf- Özdenetim- Yardımseverlik- Aile birliğine önem verme	0

Tablo 43 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür.

Tablo 44. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak üzerinde durdukları değerler	<ul style="list-style-type: none"> - Çağdaşlık (Ö 3,8,9) - Çağdaşlaşma (Ö 4,6,7) - Özgüven (Ö 4,8) - Akıl ve bilim (Ö9) - Akıl ve bilimin önemi (Ö3) - Yenilikler (Ö3) - Birleştirici (Ö10) - Yeniliklere açık olma (Ö6) - Modernlik (Ö9) - Milli kimlik (Ö10) - Sabırlı olma (Ö6) - Disiplinli olma (Ö6) - İlerleme (Ö7) - Değişim (Ö7) - Yenilikçi (Ö10) 	20

***Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.**

Tablo 44 de görüldüğü katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. Katılımcılar tabloda yer alan 15 değer ATATÜRKÇÜLÜK VE ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE ünitesini anlatırken üzerinde durduklarını belirtmiştir. Ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değer ifadesi değildir. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programında yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 7'si tabloda yer alan 15 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 15 yanlış ifadenin 4'üne Ö6, 3'üne Ö3, 3'üne Ö7, 3'üne Ö9, 3'üne Ö10, 2'sine Ö4, 2'sine Ö8 cevaplarında yer vermiştir. Ö1, Ö2 ve Ö5 cevaplarında yanlış değer ifadesine hiç yer vermemiştir.

Tablo 45. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değerleri nasıl verdiklerine yönelik bulgular	<ul style="list-style-type: none"> - Kazanımları verirken değerleri de veriyorum (Ö1) - Gelişimin yenileşmenin önemi üzerinde durarak değerleri bu şekilde veriyorum.(Ö3) - Geçmiş ve bugünden örnekler vererek Atatürk dönemine bağlantı kuruyorum. Aradaki farkları ve ortak noktaları açıklamaya çalışıyorum. O dönemde yaşanmış durumlar ve Atatürk'ün başından geçen olayları anlatıyorum.(Ö4) - Avrupa'da görülen değişimleri analiz ederek ülkemizle kıyaslama yaptırarak veriyorum (Ö6) - İnkılaplarla ilişkilendiriyorum (Ö7) - Özgüvenli olmaya vurgu yapıyorum; ama bunu yaparken kuru bir özgüvenden ziyade sorumluklarını yerine getirerek çalışan insanların hayata karşı daha özgüvenli olduğuna vurgu yapıyorum (Ö8) -Araştırma görevleri veriyorum.(Ö9) 	7
Öğretmenlerin değerleri verirken kullandıkları yöntemlere yönelik bulgular	<ul style="list-style-type: none"> - Tartışma (Ö4,6,8) - Örneklendirme (Ö7,10) - Örnek olay (Ö8,10) - Anlatım (Ö7,9) - Münazara.(Ö4) - Soru-cevap (Ö6) - İnceleme (Ö10) - Beyin fırtınası (Ö10) 	12
Görüş belirtmeyenler	(Ö 2,5)	2

Tablo 45 de katılımcılara Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri sorulmuştur. Ö1 kazanımları verirken değerleri verdiğini, Ö3 gelişim ve yenileşmenin üzerinde durarak değerleri verdiğini, Ö4 Atatürk'ün hayatından örneklerle değerleri verdiğini, Ö6 Avrupa'da görülen değişimleri analiz ederek ülkemizle kıyaslayarak değerleri verdiğini, Ö7 İnkılaplarla ilişkilendirerek değerleri verdiğini, Ö8 özgüvenli olmaya vurgu yaparak değerleri verdiğini, Ö9 öğrencilere araştırma görevleri ile değerleri verdiğini belirtmiştir. 3 katılımcı tartışma, 2 katılımcı örneklendirme, 2 katılımcı örnek olay, 2 katılımcı düz anlatım, 2 katılımcı münazara, 2 katılımcı soru-cevap, 1 katılımcı inceleme, 1 katılımcı beyin fırtınası yöntemini kullanmaktadır. 2 katılımcı Ö2 ve Ö5 bu konuda herhangi bir görüş belirtmemiştir. Bunun nedeni ders saati azlığı, bilgi yoğunluğu ve öğrencileri LGS sınavına hazırlama üzerine durulmasıdır. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Kazanımları verirken değerleri de veriyorum.

(Ö2) Bu ünite de çok fazla değerler eğitimi üzerinde durmuyorum. Öğrencileri sınav hazırlığına daha çok önem veriyorum.

(Ö3) Dünya da meydana gelen gelişmeler, ülkemizde yapılan güzel gelişmeler üzerinde durarak gelişimin yenileşmenin önemi üzerinde durarak değerleri bu şekilde veriyorum.

(Ö4) Geçmiş ve bugünden örnekler vererek Atatürk dönemine bağlantı kuruyorum. Aradaki farkları ve ortak noktaları açıklamaya çalışıyorum. O dönemde yaşanmış durumlar ve Atatürk'ün başından geçen olayları anlatıyorum. Ayrıca tartışma ve münazara tekniklerini sıklıkla kullanıyorum.

(Ö5) Konular yine bu değerleri aktarmada yeterlidir, ancak yine öncesinde farklı maddelerde bahsettiğim ders saati azlığı ve bilgi yoğunluğu dolayısıyla öğrencilerin bu değerlerden tam olarak ne anladıkları, onları nasıl yorumladıkları noktalarında eksiklikler kalmaktadır.

(Ö6) Özellikle o tarihte Avrupa'da görülen değişimler analiz edilerek ülkemizle kıyaslama yaptırarak vermekteyiz. Yöntem olarak soru cevap ve tartışma kullanılmaktadır.

(Ö7) İnkılaplarla ilişkilendirerek. Anlatım, örneklendirme.

(Ö8) Bu üniteye Mustafa Kemal'in ülkemizi modernleştirme çalışmalarını görüyoruz. İnandığı doğruları, büyük bir cesaretle ve özgüvenle hayata geçirmeye çalışan Mustafa Kemal'i görüyoruz. Ben de özellikle, özgüvenli olmaya vurgu yapıyorum; ama bunu yaparken kuru bir özgüvenden ziyade sorumluklarını yerine getirerek çalışan insanların hayata karşı daha özgüvenli olduğunu vurguluyorum. Yapılan yeniliklere baktığımızda çağın ilerisinde yenilikler olduğunu görüyoruz. Özgüven, çalışkanlık, çağdaşlık gibi değerleri örnek olay ve tartışma yöntemleriyle vermeye çalışıyorum.

(Ö9) Bu değerlerle ilgili Atatürk'ün sözleri, dünyada yaşanan teknolojik gelişmeler, yeni buluşlar ve icatlar ile ilgili öğrencileri bilgilendirici konuşmalar yapıyorum. Araştırma görevleri veriyorum.

(Ö10) Örnek olay, inceleme, örneklendirme, beyin fırtınası yöntemlerini kullanıyorum.

2.3.17. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair bulgular

Tablo 46. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesi ve Nutuk'ta bu üniteyle ilgili bölümlerin hangi olay ve değerler ile eşleştirildiği

KATEGORİ	KODLAR	F;
Ünitede yer alan kazanımlar ile Nutuk'ta yer alan olayların bağdaştırılmasına dair bulgular	Eşleştirdikleri değerlere ait bulgular;	10
<i>Nutuk'ta ilgili metinleri yer yer kendi paylaşımlarım, ya da ders kitabında yer alan metinler üzerinden değerlerle bağdaştırarak anlatıyorum. (Ö1)</i>	-Bağımsızlık -Duyarlılık -Eşitlik -Bilimsellik -Özgürlük -Sorumluluk -Vatanseverlik (Ö1)	
<i>-Nutukta yer alan Mustafa Kemal'in Cumhuriyet'in ilanını kimlere söylediğinin anısını anlatıyorum (Ö2)</i>	-Demokratikleşme (Ö2)	
<i>-Tevhid-i Tedrisat, Latin alfabesinin kabulü (Ö3)</i>	- Akıl Ve Bilim (Ö3)	
<i>-Şapka Kanunu konularında Nutuk'tan yararlanıyorum (Ö3)</i>	-Çağdaşlıkla (Ö3)	
<i>-Atatürk'ün çağdaşlaşma yolunda attığı adımlar yaşadığı güçlükler ve çizdiği yol ve gösterdiği hedefler üzerinden dönemle alakalı bakış açısını değerlendirmelerini bağdaştırarak anlatıyorum (Ö4)</i>	-	
<i>-Nutuk'ta temel hedef olarak yeni kurulacak devletin, tam bağımsızlık ve milli egemenlik ilkeleri üzerine muasır medeniyetler seviyesine ulaşması ve hatta onu da aşması gösterilmektedir. Bu sebeple bu üniteye Nutuk'a başvurduğumuzda, ümitsizlikten uzak, özgüvenli, çalışkan, üretken, barıştan yana bir lider ve millet görmektediriz (Ö5)</i>	-	
<i>-Nutuk ta 6. Bölümde bahsi geçen Mustafa Kemal'in bahsettiği ülkede birlik ve düzeni kurmak için uygulanan olağanüstü tedbirlerin iyi sonuçları kısmını öğrenciye okutuyorum (Ö6)</i>	-Milli birlik ve beraberlik (Ö6)	
<i>-İnkıpların Yapılması Ve Yerleşmesi Sırasında Karşılaşılan Zorluklar İle Nutuk'ta Mustafa Kemal Atatürk'ün Anlattığı Olaylarla İlişkilendiriyorum (Ö7)</i>	- Çağdaşlaşma, -Mücadelecilik (Ö7)	
<i>-Atatürk'ün Nutuk'ta Anlattığı Saltanatın kaldırılması, Halifeliğin kaldırılması, Cumhuriyetin ilanı gibi olayları ve bu olaylar yaşanırken karşılaşılan zorlukları (Ö8)</i>	-Özgüven -Cesaret -Çağdaşlık (Ö8)	
<i>-Tevhid-i tedrisat (Ö9) -Kılık-kiyafet inkılabı (Ö9) -Tarım devrimleri, Medeni kanun ile ilgili Nutuk konularını kullanıyorum (Ö9)</i>	-Akıl ve bilim (Ö9) -Çağdaşlık (Ö9) -Modernlik (Ö9)	
<i>-Cumhuriyet'in ilanı konusunda Nutuk'tan yararlanıyorum. Cumhuriyet'in ilanı süresince yaşananları (Ö10)</i>	-Bağımsızlık -Yenilikçi -Eşit -Birleştirici (Ö10)	

Tablo 46 da katılımcılara Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesi kazanımları ile Nutuk'ta hangi bölümler ve olaylar ile eşleştirdikleri, bunu yaparken hangi değerler üzerinde durdukları sorulmuştur. Tabloda iki ayrı kategori oluşturulmuştur. İlk kategoride katılımcıların Nutuk ve ders kitabı eşleştirmeleri, 2. kategoride ise hangi değerler ile eşleştirdikleri yer almaktadır. 10 katılımcı da ders kitabı ve Nutuk eşleştirmesini yapmış

ancak 2 katılımcı herhangi bir değer eşleştirmesini yapmamıştır. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) *Nutuk'ta ilgili metinleri yer yer kendi paylaşımlarım, ya da ders kitabında yer alan metinler üzerinden değerlerle bağdaştırarak anlatıyorum. Bağımsızlık, duyarlılık, eşitlik, bilimsellik, özgürlük, sorumluluk, vatanseverlik değerli üzerinde duruyorum.*

(Ö2) *Burada demokratikleşme değerine önem veriyorum. Nutukta yer alan Mustafa Kemal'in Cumhuriyet'in ilanını kimlere söylediğini anısını anlatıyorum.*

(Ö3) *Akıl ve bilim ile ilgili, Tevhid-i Tedrisat, Latin alfabesinin kabul, çağdaşlıkla ilgili şapka kanunu vb. konularda Nutuk'tan yararlanıyorum.*

(Ö4) *Atatürk'ün ağdaşlaşma yolunda attığı adımlar yaşadığı güçlükler ve çizdiği yol ve gösterdiği hedefler üzerinden dönemle alakalı bakış açısını değerlendirmelerini bağdaştırarak anlatıyorum.*

(Ö5) *Nutuk'ta temel hedef olarak yeni kurulacak devletin, tam bağımsızlık ve milli egemenlik ilkeleri üzerine muasır medeniyetler seviyesine ulaşması ve hatta onu da aşması gösterilmektedir. Bu sebeple bu nitede Nutuk'a başvurduğumuzda, ümitsizlikten uzak, özgüvenli, alışkan, üretken, barıştan yana bir lider ve millet görmekteyiz.*

(Ö6) *Nutuk'un 6.bölümünde Mustafa Kemal'in bahsettiği ülkede birlik ve düzeni kurmak için uygulanan olağanüstü tedbirlerin iyi sonuçları kısmını öğrenciye okutarak milli birlik ve beraberlik değerine vurgu yapmaktayız.*

(Ö7) *İnkılapların yapılması ve yerleşmesi sırasında karşılaşılan zorluklar ile Nutuk'ta Mustafa Kemal Atatürk'ün anlattığı olaylarla ilişkilendirilebilir. ağdaşlaşma, mücadelecilik.*

(Ö8) *Atatürk'n Nutuk'ta Anlattığı Saltanatın Kaldırılması, Halifeliğin Kaldırılması, Cumhuriyetin İlanı gibi olayları ve bu olaylar yaşanırken karşılaşılan zorlukları bu ünitedeki zgven, cesaret ve çağdaşlık gibi değerlerle ilişkilendirebiliriz.*

(Ö9) *Akıl ve bilim ile ilgili Tevhid-i Tedrisat, ağdaşlıkla ilgili kılık-kıyafet inkılabı modernlikle ilgili tarım devrimleri, Medeni Kanun ile ilgili Nutuk konularını kullanıyorum.*

(Ö10) Bu ünite de özellikle Cumhuriyet'in ilanı konusunda Nutuk'tan yararlanıyorum. Cumhuriyet'in ilanı süresince yaşananları, bağımsızlık, yenilikçi, eşit, birleştirici değerleriyle bağdaştırarak işliyorum.

2.3.18. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde kazanımlar kapsamında kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik bulgular

Tablo 47. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değindikleri değerler	- Adalet (Ö 3,9,10) - Eşitlik (Ö 1,3,10) - Özgürlük (Ö 1,3,6) - Bağımsızlık (Ö 1,10) - Sorumluluk (Ö 1,6) - Vatanseverlik (Ö 1,6) - Duyarlılık (Ö1) - Bilimsellik (Ö1)	17

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 47 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. 10 katılımcıdan 3'ü adalet,3'ü eşitlik,3'ü özgürlük, 2'si bağımsızlık, 2'si sorumluluk, 2'si vatanseverlik, 1'i duyarlılık 1'i bilimsellik cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine cevaplarında hiç yer vermeyen 5 katılımcı vardır. Bunlar Ö2, Ö4, Ö5, Ö7 ve Ö8'dir.Elde edilen bulgulara göre Ö1 (7) ,Ö3 (3), Ö6 (3), Ö10 (3), Ö9 (1) doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 48. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer aldığını düşünmedikleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin hiç değinmedikleri değerler	- Barış- Saygı- Sevgi- Dostluk- Sabır- Dürüstlük- Dayanışma- Estetik- Çalışkanlık- Tasarruf- Özdenetim- Yardımseverlik - Aile birliğine önem verme	0

Tablo 48 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür.

Tablo 49 Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler.

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak belirttikleri değerler	<ul style="list-style-type: none"> - Demokratikleşme (Ö 2,6) - İnsan hakları (Ö 3,9) - Milli egemenlik (Ö 7,10) - Kadın hakları (Ö 3,9) - Demokrasi (Ö 7,8) - Demokratik tutum (Ö4) - İşbirliği (Ö6) - Dış politikada eşitlik (Ö9) - Milli birlik ve beraberlik (Ö8) - Sabır (Ö4) - Milli bilinç (Ö10) - Demokratik yaşam (Ö7) - Farklı görüşlere saygı (Ö5) - Milli kimlik (Ö10) - Milli irade (Ö7) 	20

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 49 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcılar tabloda yer alan 15 değerın Demokratikleşme Çabaları ünitesinde olduğunu ifade etmiştir. Ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değer ifadesi değildir. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programda yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 9'u tabloda yer alan 15 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 15 yanlış ifadenin 4'üne Ö7, 3'üne Ö9, 2'sine Ö3, 2'sine Ö4,2'sine Ö6, 2'sine Ö8, 1'ine Ö2, 1'ine Ö5,1'ine Ö10 cevaplarında yer vermiştir. Ö1 cevaplarında yanlış değer ifadesine hiç yer vermemiştir.

Tablo 50. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer alan değerlerin yeterlilik düzeyi

KATEGORİ	KODLAR	F;
Değerleri yeterli bulan öğretmenler	(Ö 1,3,5,6,7,8,9,10)	10
Değerleri yetersiz bulan öğretmenler	(Ö 2,4)	
Görüş belirtmeyenler	-	

Tablo 50 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer alan değerlerin yeterli olup olmadığı sorulmuştur. 10 katılımcının 8'i bu ünite de değerleri yeterli bulurken, 2'si yetersiz bulmuştur. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Üç farklı ders kitabı olduğu için MEB tarafından yayımlanan iki kitap da değerlerin uygun şekilde verildiğini düşünüyorum. Özel yayınevi kitabı için aynı şeyi söylemem mümkün değil.

(Ö2) Yeterli görmüyorum. Mili birlik ve beraberlik, seçme ve seçilme, hoşgörü değerlerinin eksik kaldığı yeteri kadar derinleştirilmediğini düşünüyorum.

(Ö3) Verilen değerleri yeterli buluyorum.

(Ö4) Verilen değerleri yetersiz buluyorum. Bu ünite üzerinde daha fazla durulması müfredat içinde hem içerik hem zaman olarak daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

(Ö5) Egemenliğin millete ait olduğu, hakların özgürce kullanıldığı, eşitliğin olduğu, her fikrin kendini ifade etme imkanı bulduğu bir dönem görmekteyiz ve değerleri aktarmada ders kitabı yeterlidir.

(Ö6,7,8,9,10) Verilen değerlerin yeterli olduğu kanaatindeyim.

2.3.19. Demokratikleşme Çabaları ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik bulgular

Tablo 51. Demokratikleşme Çabaları ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin üzerinde durdukları değerler	- Özgürlük (Ö 1,3,6,8) - Eşitlik (Ö 1,3,9) - Adalet (Ö 3,9) - Bağımsızlık (Ö 1,10) - Sorumluluk (Ö 1,6) - Duyarlılık (Ö1) - Bilimsellik (Ö1) - Vatanseverlik (Ö1)	16

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 51 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Demokratikleşme Çabaları ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur.10 katılımcıdan 4'ü özgürlük, 3'ü eşitlik, 2'si adalet, 2'si bağımsızlık, 2' si sorumluluk, 1'i duyarlılık, 1'i bilimsellik, 1'i vatanseverlik cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine cevaplarında hiç yer vermeyen 4 katılımcı vardır. Bunlar

Ö2, Ö4, Ö5 ve Ö7'dir. Elde edilen bulgulara göre Ö1 (7) , Ö3 (3), Ö6 (2), Ö9 (2), Ö8 (1), Ö10 (1) doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 52. Demokratikleşme Çabaları ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durmadıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin üzerinde durmadıkları değerler	- Barış- Saygı- Sevgi- Dostluk- Sabır- Dürüstlük - Dayanışma- Estetik- Çalışkanlık- Tasarruf - Özdenetim- Yardımseverlik- Aile birliğine önem verme	0

Tablo 52 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Bir Kahraman Doğuyor ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür.

Tablo 53. Demokratikleşme Çabaları ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak üzerinde durdukları değerler	- Demokrasi (Ö 4,7,8) - Demokratikleşme (Ö 2,4) - Kadın hakları (Ö 3,9) - Demokratik tutum (Ö4) - İşbirliği (Ö6) - Milli egemenlik (Ö10) - Adil ve eşit bir yönetim (Ö10) - Ulusal egemenlik (Ö7) - Özgür düşünce (Ö8) - İnsan hakları (Ö9) - Milli irade (Ö7) - Atatürk ve devrimlerine yönelik tehditler (Ö4)	16

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 53 de görüldüğü katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Demokratikleşme Çabaları ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. Katılımcılar tabloda yer alan 12 değerın Demokratikleşme Çabaları ünitesini anlatırken üzerinde durduklarını belirtmiştir. Ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değer ifadesi değildir. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programında yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 8'i tabloda yer alan 12 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 12 yanlış ifadenin 4'üne Ö4, 3'üne Ö7, 2'sine Ö8, 2'sine Ö9, 2'sine Ö10, 1'ine Ö2,1'ine Ö3,1'ine Ö6

cevaplarında yer vermiştir. Ö1 ve Ö5 cevaplarında yanlış değer ifadesine hiç yer vermemiştir.

Tablo 54. Demokratikleşme Çabaları ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değerleri nasıl verdiklerine yönelik bulgular	<ul style="list-style-type: none"> - Kazanımları Verirken Değerleri De Veriyorum. (Ö1,10) - Seçme ve seçilme hakkı üzerinde duruyorum (Ö2) - Değerlerle ilgili afişler, panolar yaparak çocuklara görsellerle destekleyerek öğretmeye çalışıyorum. (Ö3) - Geçmiş ve günümüz arasındaki ortak nokta ve farklılıklara dikkat çekiyorum (Ö4) - Günümüzde var olan demokratik hareketlerle karşılaştırma yaparak öğrencilerin yorumlamasını ve empati yaparak konuyu içselleştirmelerini sağlıyorum. (Ö6) - Kurulan Siyasi Partilerle İlişkilendirerek anlatıyorum. (Ö7) - Fikirlerini ifade edemeyen vatandaşların çoğunlukta olduğu ülkelerin mutsuz olduğunu örnek olaylar ve ülke karşılaştırmaları yaparak vermeye çalışıyorum (Ö8) - Bu değerlerle ilgili resimler yaptırıyorum. Medyada çıkan haberlerle ilgili benzetmeler yapıyorum (Ö9) 	9
Öğretmenlerin değerleri verirken kullandıkları yöntemlere yönelik bulgular	<ul style="list-style-type: none"> - Anlatım (Ö 2,4,5,7) - Tartışma (Ö 4,5,6) - Soru cevap (Ö5,6) - Beyin fırtınası (Ö4) - Grup çalışması (Ö4) - Video İzletme (Ö2) - Münazara. (Ö4) - Drama (Ö6) - Örneklendirme (Ö7) 	15

Tablo 54 de katılımcılara Demokratikleşme Çabaları ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri sorulmuştur. Katılımcılardan tamamı bu konuda görüş belirtmiştir. Katılımcılardan Ö1 ve Ö10 kazanımları verirken, Ö2 seçme ve seçilme hakkının üzerinde durarak, Ö3 değerlerle ilgili afiş, pano ve görsellerle destekleyerek, Ö4 geçmiş ve bugüne dikkat çekerek, Ö6 günümüzdeki demokratik hareketleri yorumlayarak ve empati yaparak, Ö7 kurulan siyasi partiler ile ilişkilendirerek, Ö8 fikirlerini ifade edemeyen insanların yaşadığı ülkelerin durumlarını örnek olaylar ile vererek, Ö9 resimler yaptırarak ve medyada çıkan haberlerle ilgili benzetmeler yaparak değerleri verdiğini belirtmiştir. 4 katılımcı düz anlatım, 3 katılımcı tartışma, 2 katılımcı soru-cevap, 1 katılımcı beyin fırtınası, 1 katılımcı grup çalışması, 1 katılımcı video izletimi, 1 katılımcı münazara, 1 katılımcı drama, 1 katılımcı örneklendirme yöntemini kullanmaktadır. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

- (Ö1) Kazanımları verirken değerleri de veriyorum.*
- (Ö2) Bununla birlikte seçme ve seçilme hakkı üzerinde de duruyorum video izletme ve anlatım yöntemini kullanıyorum.*
- (Ö3) Öğrencilere bu değerleri aktarırken değerlerle ilgili afişler, panolar yaparak çocuklara görsellerle destekleyerek o şekilde öğretmeye çalışıyorum.*
- (Ö4) Geçmiş ve günümüz arasındaki ortak nokta ve farklılıklara dikkat çekiyorum. Beyin fırtınası grup çalışması tartışma sunum münazara gibi teknikler üzerinde duruyorum.*
- (Ö5) Anlatım, soru cevap, tartışma gibi yöntemler kullanılmaktadır.*
- (Ö6) Günümüzde var olan demokratik hareketlerle karşılaştırma yaparak öğrencilerin yorumlamasını ve empati yaparak konuyu içselleştirmelerini sağlıyoruz. Bunu yaparken soru cevap, tartışma ve drama tekniğini kullanıyoruz.*
- (Ö7) Kurulan siyasi partilerle ilişkilendirerek. Anlatım, örneklendirme.*
- (Ö8) Fikirlerini ifade edemeyen vatandaşların çoğunlukta olduğu ülkelerin mutsuz olduğunu örnek olaylar ve ülke karşılaştırmaları yaparak vermeye çalışıyorum.*
- (Ö9) Bu değerlerle ilgili resimler yaptırıyorum. Medyada çıkan haberlerle ilgili benzetmeler yapıyorum.*
- (Ö10) Konu içerisinde değerlere vurgu yaparak dersi işliyorum.*

2.3.20. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair bulgular

Tablo 55. Demokratikleşme Çabaları ünitesi ve Nutuk'ta bu üniteyle ilgili bölümlerin hangi olay ve değerler ile eşleştirildiği

KATEGORİ	KODLAR	F;
Ünitede yer alan kazanımlar ile Nutuk'ta yer alan olayların bağdaştırılmasına dair bulgular	Eşleştirdikleri değerlere ait bulgular;	10
-Üç farklı ders kitabı olduğu için MEB tarafından yayımlanan iki kitap da değerlerin uygun şekilde verildiğini düşünsem de özel yayınevi kitabı için aynı şeyi söylemem mümkün değil (Ö1)	-Bağımsızlık -Duyarlılık -Eşitlik -Özgürlük -Bilimsellik -Sorumluluk -Vatanseverlik (Ö1)	
-Nutukta yer alan Temsil Heyetinin kurulması, BMM açılışı, Erzurum ve Sivas kongrelerini (Ö2)	- Milli irade (Ö2)	
-Nutuk ta yer alan kongreler döneminde seçimle belirlenmiş delegelerin katılması ile partiler döneminde seçimleri (Ö3)	- Halkın iradesine önem (Ö3)	
-Demokrasi, demokratikleşme, demokratik tutum, Atatürk ve devrimlerine yönelik tehditler gibi kavramları dönem içinde yaşanan gelişmelerle bağ kurarak aktarıyorum. (Ö4)	-	
- Nutuk'ta da "Halk fırkası dediğimiz zaman, bunun içinde bir kısım değil, bütün millet dahildir" diyerek demokrasinin kuşatıcılığını, birlik ve beraberlik ruhunu işaret ettiğini görmekteyiz. (Ö5)	-	
- Nutuk'un altıncı bölümünde yer alan Cumhuriyetin İlanı ve gelişen olaylar kısmı öğrenciye okutularak partilerin kuruluş süreci verilmektedir (Ö6)	-Özgürlük, -Demokratikleşme İşbirliği (Ö6)	
- Siyasi partilerin kurulması ve çok partili hayata geçilmesi sırasında verilen çaba, Nutuk'ta Mustafa Kemal Atatürk'ün anlattığı olaylarla ilişkilendirilebilir (Ö7)	-Demokrasi -Milli egemenlik -Cumhuriyetçilik.(Ö7)	
- Bu ünitedeki Nutuk'ta eşleştireceğimiz olaylar yine saltanatın kaldırılması, halifeliğin kaldırılması ve cumhuriyetin ilanı olabilir. Cumhuriyet ve demokrasi karşıtlarıyla yapılan mücadeleler ön plana çıkmıştır. Bu mücadeleler de doğal olarak demokratikleşme çabalarının ilk adımları olduğundan, bu olayları demokratikleşme çabalarıyla ilişkilendirebiliriz. (Ö8)	-Bağımsızlık - Özgürlük (Ö8)	
- Nutuk'ta yer alan hukuk devrimleri	- İnsan hakları (Ö9)	
- Lozan Antlaşması ile ilgili bölümlerde faydalanyorum. (Ö9)	- Eşitlik (Ö9)	
- Bu ünite de Nutuk'tan yararlanmıyorum. (Ö10)	-	

Tablo 55 de katılımcılara Demokratikleşme Çabaları ünitesi kazanımları ile Nutuk'ta hangi bölümler ve olaylar ile eşleştirdikleri, bunu yaparken hangi değerler üzerinde durdukları sorulmuştur. Tabloda iki ayrı kategori oluşturulmuştur. İlk kategoride katılımcıların Nutuk ve ders kitabı eşleştirmeleri, 2. kategoride ise hangi değerler ile eşleştirdikleri yer almaktadır. 10 katılımcı da ders kitabı ve Nutuk eşleştirmesini yapmış ancak 3 katılımcı herhangi bir değer eşleştirmesini yapmamıştır. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Bu ünite kapsamında ders kitabında bağımsızlık, duyarlılık, eşitlik, özgürlük, bilimsellik, sorumluluk, vatanseverlik değerli üzerinde durulduğunu düşünüyorum. Üç farklı ders kitabı olduğu için MEB tarafından yayımlanan iki kitap da değerlerin uygun şekilde verildiğini düşünüyorum. Özel yayınevi kitabı için aynı şeyi söylemem mümkün değil.

(Ö2) Demokratikleşme çabalarında Nutukta yer alan Temsil Heyetinin kurulması, yine BMM açılışı, Erzurum ve Sivas kongrelerinde milli irade kavramları ile ilişkilendirerek anlatıyorum.

(Ö3) Nutuk ta yer alan kongreler döneminde seçimle belirlenmiş delegelerin katılması ile partiler döneminde seçimleri yani halkın iradesine önem verilmesini bağdaştırarak anlatmaya çalışıyorum.

(Ö4) Demokrasi demokratikleşme demokratik tutum Atatürk ve devrimlerine yönelik tehditler gibi kavramları dönem içinde yaşanan gelişmelerle bağ kurarak aktarıyorum.

(Ö5) Mustafa Kemal, demokratik bir ülkenin şartlarını oluşturmak için çalışmalar yapmış, en başta ülkenin ilk siyasi partisini bizzat kendisi kurarak, milleti de aynı ya da farklı fikirlerini iletmeleri için teşvik etmiştir. Nutuk'ta da "Halk fırkası dediğimiz zaman, bunun içinde bir kısım değil, bütün millet dâhildir" diyerek demokrasinin kuşatıcılığını, birlik ve beraberlik ruhunu işaret ettiğini görmekteyiz.

(Ö6) Nutuk'un yine altıncı bölümünde yer alan Cumhuriyetin İlanı ve gelişen olaylar kısmı öğrenciye okutularak partilerin kuruluş süreci verilmektedir. Bu süreci özgürlük, demokratikleşme ve işbirliği ile eşleştiriyoruz.

(Ö7) Siyasi partilerin kurulması ve çok partili hayata geçilmesi sırasında verilen çaba, Nutuk'ta Mustafa Kemal Atatürk'ün anlattığı olaylarla ilişkilendirilebilir. Demokrasi, Milli Egemenlik, Cumhuriyetçilik.

(Ö8) Bu ünitedeki kazanım ve değerlerle Nutuk'ta eşleştireceğimiz olaylar yine Saltanatın Kaldırılması, Halifeliğin Kaldırılması ve Cumhuriyetin İlanı olabilir. Çünkü Nutuk'un anlattığı dönemlere baktığımızda demokratikleşmeden daha çok bağımsızlık ve özgürlük gibi değerlerin ön plana çıktığını görüyoruz. Cumhuriyet ve demokrasi karşıtlarıyla yapılan mücadeleler ön plana çıkmıştır. Bu mücadeleler de doğal olarak demokratikleşme çabalarının ilk adımları olduğundan, bu olayları demokratikleşme çabalarıyla ilişkilendirebiliriz.

(Ö9) İnsan haklarıyla ilgili olarak Nutuk'ta yer alan hukuk devrimleri ile ilgili, eşitlik ile ilgili olarak, Lozan Antlaşması ile ilgili bölümlerde faydalanıyorum.

(Ö10) Bu ünite de Nutuk'tan yararlanmıyorum.

2.3.21. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik bulgular

Tablo 56. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değindikleri değerler	-Barış (Ö 2,4,5,6,8) -Bağımsızlık (Ö 1,2,4,7) -Eşitlik (Ö 1,3,9) -Vatanseverlik (Ö 1,7,9) -Özgürlük (Ö 3,8) -Sorumluluk (Ö1) -Duyarlılık (Ö6) -Dayanışma (Ö4)	20

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 56 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. 10 katılımcıdan 5'i barış, 4'ü bağımsızlık, 3'ü eşitlik, 3'ü vatanseverlik, 2'si özgürlük, 1'sorumluluk, 1'i duyarlılık, 1'i dayanışma cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine cevaplarında hiç yer vermeyen 1 katılımcı Ö10'dur. Elde edilen bulgulara göre Ö1 (4) ,Ö4 (3), Ö2 (2), Ö3 (2), Ö6 (2), Ö7 (2), Ö8 (2), Ö9 (2), Ö5 (1) doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 57. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer aldığını düşünmedikleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin hiç değinmedikleri değerler	- Adalet- Saygı- Sevgi- Dostluk- Sabır- Dürüstlük - Estetik- Bilimsellik- Çalışkanlık- Tasarruf- Özdenetim - Yardımsızlık- Aile birliğine önem verme	0

Tablo 57 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür.

Tablo 58. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak belirttikleri değerler	<ul style="list-style-type: none"> - Tam bağımsızlık (Ö 3,6,9,10) - Hoşgörü (Ö2) - Yardımlaşma (Ö4) - Mütakabiliyet (Ö6) - İşbirliği (Ö4) - Barışçılık (Ö7) - Uluslararası eşitlik (Ö10) - Misak-ı milli (Ö7) - Akılcılık (Ö6) - Gerçekçilik (Ö6) - Hukuka bağlılık (Ö7) - Demokrasi (Ö9) - Vatan ve millet sevgisi (Ö2) - Milli menfaatleri esas alma (Ö6) - Yenilikçi düşünme (Ö4) - Milli birlik ve beraberlik (Ö6) - Özveri (Ö9) - Uluslararası ilişkilerde karşılıklı saygı (Ö10) - Sorunları barışçı yollarla çözme (Ö10) 	22

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 58 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcılar tabloda yer alan 19 değerın Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde olduğunu ifade etmiştir. Ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değer ifadesi değildir. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programda yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 7'si tabloda yer alan 19 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 19 yanlış ifadenin 6'sına Ö6, 4'üne Ö10, 3'üne Ö4, 3'üne Ö7, 3'üne Ö9, 2'sine Ö2, 1'ine Ö3 cevaplarında yer vermiştir. Ö1, Ö5 ve Ö8 cevaplarında yanlış değer ifadesine hiç yer vermemiştir.

Tablo 59. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer alan değerlerin yeterlilik düzeyi

KATEGORİ	KODLAR	F;
Değerleri yeterli bulan öğretmenler	(Ö 1,4,5,6,7,9,10)	10
Değerleri yetersiz bulan öğretmenler	(Ö 2)	
Görüş belirtmeyenler	(Ö 3,8)	

Tablo 59 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer alan değerlerin yeterli olup olmadığı

sorulmuştur. 10 katılımcının 7'si bu üniteye yer alan değerleri yeterli bulurken, 1'i yetersiz bulmuş, 2 katılımcı da görüş belirtmemiştir. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Üç farklı ders kitabı olduğu için MEB tarafından yayımlanan iki kitap da değerlerin uygun şekilde verildiğini düşünüyorum. Özel yayınevi kitabı için aynı şeyi söylemem mümkün değil.

(Ö2) Yeterince yer verilmediğini düşünüyorum.

(Ö4,6,7,9) Verilen değerleri yeterli buluyorum.

(Ö5) Çok ağır tecrübeler atlatmış olan bu millet yeni bir devlet kurmanın, yeniden ayağa kalkmanın gereği olarak çalışıp, üretmekte, haliyle de bu süreci artık barış üzerine sürdürmek istemektedir. Ancak dünya geneli olaylar adım adım tüm dünyayı yeni bir savaşa sürüklerken Atatürk, savaş mecburi haller dışında cinayettir diyerek hep barıştan yana olmuştur. Bu anlamda ders kitabı yeterlidir.

(Ö10) Değerlerinin verildiğini düşünüyorum. Eksik olduğunu düşünmüyorum.

(Ö3,8) 2 kişi görüş belirtmemiş.

2.3.22. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik bulgular

Tablo 60. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin üzerinde durdukları değerler	- Eşitlik (Ö 1,3,5,9) - Özgürlük (Ö 3,5,8) - Bağımsızlık (Ö 1,7,10) - Barış (Ö 2,4,5) - Vatanseverlik (Ö 1,7,9) - Dayanışma (Ö 2,4) - Saygı (Ö10) - Sorumluluk (Ö1)	20

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 60 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. 10 katılımcıdan 4'ü eşitlik, 3'ü özgürlük, 3'ü bağımsızlık, 3'ü barış, 3'ü vatanseverlik, 2'si dayanışma, 1' i saygı, 1'i sorumluluk cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine cevaplarında hiç yer vermeyen 1 katılımcı Ö6'dır. Elde edilen bulgulara göre Ö1 (4) , Ö5 (3), Ö2 (2), Ö3 (2), Ö4 (2), Ö7 (2), Ö9 (2), Ö10 (2), Ö8 (1) doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 61. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durmadıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin üzerinde durmadıkları değerler	- <i>Adalet- Sevgi- Dostluk- Sabır- Duyarlılık- Dürüstlük</i> - <i>Estetik- Bilimsellik- Çalışkanlık- Tasarruf- Özdenetim</i> - <i>Yardımseverlik- Aile birliğine önem verme</i>	0

Tablo 61 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür.

Tablo 62. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak üzerinde durdukları değerler	- <i>Yardımlaşma (Ö 2,4)</i> - <i>Tam bağımsızlık (Ö 3,9)</i> - <i>Vatan ve millet sevgisi (Ö2)</i> - <i>Duyarlı (Ö6)</i> - <i>Barışçılık (Ö7)</i> - <i>Demokrasi (Ö9)</i> - <i>Uluslararası denklik (Ö10)</i> - <i>Gerçekçi (Ö6)</i> - <i>Barışçı (Ö6)</i> - <i>Misak-ı milli (Ö7)</i> - <i>Akul (Ö8)</i> - <i>Maddi ve manevi değerler (Ö2)</i> - <i>Özgürlükçü (Ö6)</i> - <i>Hukuka bağlılık (Ö7)</i> - <i>Özveri (Ö9)</i>	17

***Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.**

Tablo 2.59 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde

durdukları sorulmuştur. Katılımcılar tabloda yer alan 15 değerın Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini anlatırken üzerinde durduklarını belirtmiştir. Ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değer ifadesi değildir. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programında yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 8'i tabloda yer alan 15 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 15 yanlış ifadenin 4'üne Ö6, 3'üne Ö2, 3'üne Ö7, 3'üne Ö9, 1'ine Ö3, 1'ine Ö4, 1'ine Ö8, 1'ine Ö10 cevaplarında yer vermiştir. Ö1 ve Ö5 cevaplarında yanlış değer ifadesine hiç yer vermemiştir.

Tablo 63. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değerleri nasıl verdiklerine yönelik bulgular	- Kazanımları verirken değerleri de veriyorum. (Ö1) - Daha çok sorunların hangi çerçevede çözüldüğünü anlatırken vatan ve millet sevgisi milli birlik kavramlarına değiniyorum. (Ö2) - Pano, afiş vb. gibi yöntemlerle soyut konuları somutlaştırarak daha kalıcı hale getirmeye çalışıyorum (Ö3) - Lozan Antlaşması ve misakı milli ile ilişkilendirerek anlatıyorum (Ö7) - Ülkemizin günümüzde yaşadığı ülkeler arası gelişmeleri geçmişle bağdaştırıyorum (Ö9)	5
Öğretmenlerin değerleri verirken kullandıkları yöntemlere yönelik bulgular	- Anlatım (Ö 5,6,8) - Soru-Cevap (Ö 5,6) - Tartışma (Ö 5,6) - Örneklendirme (Ö7,8) - Yapılan işi yorumlama(Ö6)	10
Görüş belirtmeyenler	Ö 4,10	2

Tablo 63 de katılımcılara Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri sorulmuştur. Katılımcılardan Ö1 ve Ö10 kazanımları verirken, Ö2 sorunların çözümüne değinirken, Ö3 pano afiş yaptırarak, Ö7 Lozan Antlaşması ve Misak-ı Milli ile ilişkilendirerek, Ö9 ülkemizin diğer ülkeler ile yaşadığı gelişmeleri geçmişle bağdaştırarak değerleri verdiğini belirtmiştir. 3 katılımcı düz anlatım, 2 katılımcı soru-cevap, 2 katılımcı tartışmal katılımcı yapılan işi yorumlama, 1 katılımcı örneklendirme yöntemini kullanmaktadır. Katılımcılardan Ö4 ve Ö10 bu konuda herhangi bir görüş belirtmemiştir. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Kazanımları verirken değerleri de veriyorum.

(Ö2) Daha çok sorunların hangi çerçevede çözüldüğünü anlatırken vatan ve millet sevgisi milli birlik kavramlarına değiniyorum.

(Ö3) Pano, afiş vb. gibi yöntemlerle soyut konuları somutlaştırarak daha kalıcı hale getirmeye çalışıyorum.

(Ö5) Anlatım, Soru-Cevap Tartışma yöntemleri kullanıyorum.

(Ö6) Bu değerleri verirken; anlatım, soru-cevap, grup tartışması ve yapılan işi yorumlama yöntemlerini kullanıyoruz.

(Ö7) Lozan Antlaşması ve Misakı Milli ile ilişkilendirerek. Anlatım, örneklendirme.

(Ö8) Özgürlük olmadan refahın olamayacağını yine örnek olaylardan anlatmaya çalışıyorum. Ayrıca dış politikada akılcı siyasetin öneminden dolayı akıl değerine yine vurgu yapıyorum. Ülke savunması dışında yapılan savaşların cinayetten farksız olduğunu, dünyaya savaşların değil barışın hâkim olmasını ama bunu isterken de güçlü olmamız gerektiğini anlatıyorum.

(Ö9) Ülkemizin günümüzde yaşadığı ülkeler arası gelişmeleri geçmişle bağdaştırıyorum. Öğrencilerin geçmişle günümüzü bağdaştırarak bu değerleri kazanmasını sağlıyorum.

(Ö4,10) 2 kişi görüş belirtmemiş.

2.3.23. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair bulgular

Tablo 64. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesi ve Nutuk'ta bu üniteyle ilgili bölümlerin hangi olay ve değerler ile eşleştirildiği

KATEGORİ	KODLAR	F;
Ünitede yer alan kazanımlar ile Nutuk'ta yer alan olayların bağdaştırılmasına dair bulgular	Eşleştirdikleri değerlere ait bulgular	10
- Üç farklı ders kitabı olduğu için MEB tarafından yayımlanan iki kitap da değerlerin uygun şekilde verildiğini düşünüyorum. Özel yayınevi kitabı için aynı şeyi söylemem mümkün değil (Ö1)	- Bağımsızlık - Eşitlik - Sorumluluk - Vatanseverlik (Ö1)	
- Lozan Antlaşması ve Lozan antlaşmasının kesintiye uğraması bu dönemdeki yeniden savaş hazırlıklarının başlamasına değiniyorum (Ö2)	- Bağımsızlık (Ö2)	
- Nutuk'ta yer alan bölümler ile Atatürk dönemi Türk dış politikasında yer alan eşitlikle ilgili değerleri bağdaştırıyorum (Ö3)	- Eşitlik (Ö3)	
- Atatürk dönemi Türk dış politikasının temel ilkelerini ve amaçlarını, o dönemde yaşanan dış politika gelişmelerini ve Hatay sorununu bu uğurda yaptığı mücadele ve çalışmaları Nutuktaki anlatıları baz alarak anlatıyorum. (Ö4)	- Yardımlaşma - Dayanışma - Bağımsızlık (Ö4)	
- Atatürk "Yurtta sulh, cihanda sulh" diyerek dönemin ve bu ünitenin en temel değerine vurgu yapmıştır. Bunu destekleyen olaylar olarak, İran ve Afganistan kralı gibi devlet başkanlarının bizzat kendisi tarafından ağırlanması ve bu devletlerle dostluk antlaşmaları imzalanması örnek verilebilir (Ö5)	-	
- Nutuk kitabı 1919-1927 yılları arasında yaşanan olayları kapsadığı için bu ünitenin tamamında Nutuk kitabından yararlanamıyoruz. Nutuk un beşinci bölümünde yer alan Lozan görüşmeleri bölümü öğrenciye okutuyorum (Ö6)	- Özgürlük - Bağımsızlık (Ö6)	
- Musul Meselesi ve yabancı okullar sorunu ile ilişkilendirilebilir (Ö7)	- Bağımsızlık - Barışçılık - Uluslararası hukuka bağlılık (Ö7)	
- Nutuk'u incelediğimizde dış politika anlamında Birinci İnönü Zaferi'nden sonra Londra konferansı görüşmelerinin anlatıldığı bölüm ile bu ünitedeki değerleri ilişkilendirebiliriz. Londra Konferansı'na iştirakimiz bölümünde, Mustafa Kemal, bu konferansın olumlu hiçbir netice vermediğini söylüyor. Buna gerekçe olarak da Sevr Antlaşması'na benzer bir metni dayatmalarını söylüyor (Ö8)	- Barış - Özgürlük (Ö8)	
- Nutuk'ta yer alan Mudanya Ateşkes Antlaşması, Lozan Barış Antlaşması, yabancı okullar sorunu ile ilgili bölümleri bağdaştırarak anlatıyorum (Ö9)	- Eşitlik - Tam bağımsızlık - Vatanseverlik (Ö9)	
- Sorunların çözümünde Atatürk'ün izlediği yolları tam kavrayabilmeleri için Yunanistan ile nüfus mübadelesi ve Lozan Ant. 'nın imzalanma sürecindeki kararlılığı bağdaştırarak anlatıyorum (Ö10)	-	

Tablo 64 de katılımcılara Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesi kazanımları ile Nutuk'ta hangi bölümler ve olaylar ile eşleştirdikleri, bunu yaparken hangi değerler üzerinde durdukları sorulmuştur. Tabloda iki ayrı kategori oluşturulmuştur. İlk kategoride katılımcıların Nutuk ve ders kitabı eşleştirmeleri, 2. kategoride ise hangi değerler ile

eşleştirdikleri yer almaktadır.10 katılımcı da ders kitabı ve Nutuk eşleştirmesini yapmış ancak 2 katılımcı herhangi bir değer eşleştirmesini yapmamıştır. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Bu ünite kapsamında ders kitabında bağımsızlık, eşitlik, sorumluluk, vatanseverlik değerli üzerinde durulduğunu düşünüyorum. Üç farklı ders kitabı olduğu için MEB tarafından yayımlanan iki kitap da değerlerin uygun şekilde verildiğini düşünüyorum. Özel yayınevi kitabı için aynı şeyi söylemem mümkün değil.

(Ö2) Lozan Antlaşması ve Lozan Antlaşmasının kesintiye uğraması bu dönemdeki yeniden savaş hazırlıklarının başlamasına değiniyorum. Bağımsızlık değerine vurgu yapıyorum.

(Ö3) Eşitlik değeri ile ilgili olarak Nutuk'ta yer alan bölümler ile Atatürk dönemi Türk dış politikasında yer alan eşitlikle ilgili değerleri bağdaştırarak anlatmaya çalışıyorum.

(Ö4) Atatürk dönemi Türk dış politikasının temel ilkelerini ve amaçlarını o dönemde yaşanan dış politika gelişmelerini ve Hatay sorununu bu uğurda yaptığı mücadele ve çalışmaları yardımlaşma ve dayanışma ve bağımsızlık kavramları üzerinden Nutuk'taki anlatıları baz alarak anlatıyorum.

(Ö5) 21.madde de belirttiğim gibi Atatürk "Yurtta sulh, cihanda sulh" diyerek dönemin ve bu ünitenin en temel değerine vurgu yapmıştır. Bunu destekleyen olaylar olarak, İran ve Afganistan kralı gibi devlet başkanlarının bizzat kendisi tarafından ağırlanması ve bu devletlerle dostluk antlaşmaları imzalanması örnek verilebilir.

(Ö6) Nutuk kitabı 1919-1927 yılları arasında yaşanan olayları kapsadığı için bu ünitenin tamamında nutuk kitabından yararlanamıyoruz. Nutuk kitabının beşinci bölümünde yer alan Lozan görüşmeleri bölümü öğrenciye okutularak özgürlük ve bağımsızlık değeri ile eşleştirme yapmaktayız.

(Ö7) Musul Meselesi ve yabancı okullar sorunu ile ilişkilendirilebilir. Bağımsızlık, barışçılık, uluslararası hukuka bağlılık.

(Ö8) Bu ünite de barış ve özgürlük değerleri ön plana çıkmıştı. Nutuk'u incelediğimizde dış politika anlamında Birinci İnönü Zaferi'nden sonra Londra konferansı

görüşmelerinin anlatıldığı bölüm ile bu üitedeki değerleri ilişkilendirebiliriz. Londra Konferansı'na iştirakimiz bölümünde, Mustafa Kemal, bu konferansın olumlu hiçbir netice vermediğini söylüyor. Buna gerekçe olarak da Sevr Antlaşması'na benzer bir metni dayatmalarını söylüyor.

(Ö9) Nutuk'ta yer alan Mudanya Ateşkes Antlaşması, Lozan Barış Antlaşması, yabancı okullar sorunu ile ilgili bölümleri eşitlik, tam bağımsızlık, vatanseverlik değerleriyle bağdaştırarak anlatıyorum.

(Ö10) Bu üitede sorunların çözümünde Atatürk'ün izlediği yolları tam kavrayabilmeleri için Yunanistan ile Nüfus Mübadelesi ve Lozan Antlaşmasının imzalanma sürecindeki kararlılığı bağdaştırarak anlatıyorum.

2.3.24. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik bulgular

Tablo 65. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değindikleri değerler	- Barış (Ö 1,4,5,9) - Bağımsızlık (Ö 1,7) - Vatanseverlik (Ö 1,6) - Saygı (Ö1) - Sevgi (Ö1) - Sorumluluk (Ö1) - Dayanışma (Ö2) - Çalışkanlık (Ö1)	13

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 65 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. 10 katılımcıdan 4'ü barış, 2'si bağımsızlık, 2'si vatanseverlik, 1'i sevgi, 1'i saygı, 1'i sorumluluk, 1'i dayanışma, 1'i çalışkanlık cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine cevaplarında hiç yer vermeyen 3 katılımcı vardır. Bunlar Ö3, Ö8 ve Ö10'dur. Elde edilen bulgulara göre Ö1 (7), Ö2 (1), Ö4 (1), Ö5 (1), Ö6 (1), Ö7 (1), Ö9 (1) doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 66. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer aldığını düşünmedikleri değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin hiç değinmedikleri değerler	- <i>Adalet- Eşitlik- Özgürlük- Dostluk- Sabır- Duyarlılık</i> - <i>Dürüstlük- Estetik- Bilimsellik- Tasarruf- Özdenetim</i> - <i>Yardımsverlik- Aile birliğine önem verme</i>	0

Tablo 66 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür

Tablo 67. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer aldığını düşündükleri ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak belirttikleri değerler	- <i>Türk büyüklerine saygı (Ö 4,8)</i> - <i>Fedakârlık (Ö2)</i> - <i>Vefa (Ö3)</i> - <i>Demokratik tutum (Ö4)</i> - <i>Demokrasi (Ö9)</i> - <i>Vefalı olmak (Ö9)</i> - <i>İnsan sevgisi (Ö3)</i> - <i>Barışçılık (Ö7)</i> - <i>Milli kahramanlara sahip çıkma (Ö6)</i> - <i>Milli değerlere sahip çıkma (Ö6)</i> - <i>Uluslararası hukuka bağlılık (Ö7)</i> - <i>Atasına olan sevgi (Ö10)</i> - <i>Atasına olan bağlılık (Ö10)</i> - <i>Atasına olan minnettarlık (Ö10)</i>	15

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 67 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer aldığını düşündükleri değerler sorulmuştur Katılımcılar tabloda yer alan 14 değer ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE SONRASI ünitesinde olduğunu ifade etmiştir. Ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değer ifadesi değildir. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programda yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 8'i tabloda yer alan 14 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 14 yanlış ifadenin 3'üne Ö10, 2'sine Ö3, 2'sine Ö4, 2'sine Ö6, 2'sine Ö7, 2'sine Ö9, 1'ine Ö2, 1'ine Ö8 cevaplarında yer vermiştir. Ö1 ve Ö5 cevaplarında yanlış değer ifadesine hiç yer vermemiştir.

Tablo 68. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer alan değerlerin yeterlilik düzeyi

KATEGORİ	KODLAR	F;
Değerleri yeterli bulan öğretmenler	(Ö 1,4,5,6,7)	10
Değerleri yetersiz bulan öğretmenler	(Ö 2,3,9)	
Görüş belirtmeyenler	(Ö 8,10)	

Tablo 68 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer alan değerlerin yeterli olup olmadığı sorulmuştur. 10 katılımcının 5'i bu üniteye yer alan değerleri yeterli bulurken, 3'ü yetersiz bulmuştur, 2 katılımcı da görüş belirtmemiştir. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Üç farklı ders kitabı olduğu için MEB tarafından yayımlanan iki kitap da değerlerin uygun şekilde verildiğini düşünüyorum. Özel Yayınevi kitabı için aynı şeyi söylemem mümkün değil.

(Ö2) Sınav kaygısıyla yeteri kadar üzerinde durulmadığını düşünüyorum.

(Ö3) Verilen değerleri yeterli bulmuyorum. M. Kemal'in yapmaya çalıştığı şeylerin aslında ülkemizin geleceği açısından çok önemli olduğunu ve bunun üzerinde daha fazla durulması gerektiğini düşünüyorum. Yaptığı İnkılapların daha iyi anlatılması gerektiğini düşünüyorum.

(Ö4,6,7) Yeterli buluyorum.

(Ö5) Atatürk'ün ölümünden kısa bir süre sonra 2. dünya savaşı patlak vermiş, ancak Mustafa Kemal'in ileri görüşlülüğü ile olası bir savaş senaryosunda mümkün olduğunca dışarıda kalmak ilkesi sayesinde Türkiye denge politikası yürüterek bu süreci başarıyla atlattır. Ayrıca bu dönemde Atatürk döneminde de denenip başarılı olunamayan çok partili hayata geçiş ilk kez başarıyla gerçekleştirilmiştir, bu da yine farklı fikirlere saygı, empati, çok seslilik, özgünlük ve birlik ruhunu güçlendirmiştir. Bu olay, olgu ve değerleri aktarmakta ders kitabı yeterlidir.

(Ö9) Bu konuda verilmeye çalışılan değerlerin biraz havada kaldığını düşünüyorum. Devlet adamlarının, demokrasinin, Atatürk İlke ve İnkılaplarının ülkemiz açısından değerinin bu üniteye anlatılanlarla tam anlayamadığını düşünüyorum.

(Ö8,10) 2 kişi görüş belirtmemiş.

2.3.25. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik bulgular

Tablo 69. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin üzerinde durdukları değerler	- Barış (Ö 1,2,4,5,9) - Saygı (Ö 1,8,10) - Bağımsızlık (Ö 1,5) - Sevgi (Ö 1,10) - Çalışkanlık (Ö 1,5) - Vatanseverlik (Ö 1,6) - Dostluk (Ö1) - Sorumluluk (Ö1) - Duyarlılık (Ö6)	19

*Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 69 da görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. 10 katılımcıdan 5'i barış, 3'ü saygı, 2'si bağımsızlık, 2'si sevgi, 2' si çalışkanlık, 2'si vatanseverlik, 1'i dostluk, 1'i sorumluluk, 1'i duyarlılık cevabını vermiştir. Doğru değer ifadelerine cevaplarında hiç yer vermeyen 2 katılımcı vardır. Bunlar Ö3 ve Ö7'dir.Elde edilen bulgulara göre Ö1 (8) , Ö5 (3), Ö6 (2), Ö10 (2), Ö2 (1), Ö4 (1), Ö8 (1), Ö9 1 doğru değer ifadesine cevaplarında yer vermiştir.

Tablo 70. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durmadıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin üzerinde durmadıkları değerler	- Adalet- Eşitlik- Özgürlük- Sabır- Dürüstlük- Dayanışma - Estetik-Bilimsellik-Tasarruf-Özdenetim- Yardımseverlik- Aile birliğine önem verme	0

Tablo 70 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. Katılımcıların 10'unun tabloda yer alan değerlere cevaplarında yer vermedikleri görülmüştür.

Tablo 71. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini öğrenciye aktarırken üzerinde durdukları ancak yanlış değer ifadeleri kullandıkları değerler

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin farklı ifadeler kullanarak üzerinde durdukları değerler	<ul style="list-style-type: none"> - Vatan ve millet sevgisi (Ö 2,5) - Tam bağımsızlık (Ö2) - Türk büyüklerine saygı (Ö4) - Özgüven (Ö5) - Minnet (Ö10) - Sadakat (Ö10) - Ülkemizi sevme (Ö2) - Demokratik tutum (Ö4) - Cesaret (Ö5) - Vefa (Ö10) - Demokrasi (Ö9) - Gerçekçilik (Ö7) - Tarihsel empati (Ö4) - Vefalı olmak (Ö9) - Barışçılık (Ö7) - Uluslararası hukuka uygunluk (Ö7) 	17

***Bazı öğretmenler birden fazla kod ifadesi belirttiği için kaynak toplamı katılımcı sayısından fazladır.**

Tablo 71 de görüldüğü gibi katılımcılara dördüncü tema doğrultusunda Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini öğrenciye aktarırken hangi değerlerin üzerinde durdukları sorulmuştur. Katılımcılar tabloda yer alan 16 değer ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE SONRASI ünitesini anlatırken üzerinde durduklarını belirtmiştir. Ancak bu kullandıkları ifadeler TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değer ifadesi değildir. Katılımcılar değer ifadelerini öğretim programında yer aldığı şekliyle cevaplayamamıştır. Katılımcılardan 6'sı tabloda yer alan 16 yanlış ifadeden en az birine cevaplarında yer vermiştir. Bu 16 yanlış ifadenin 3'üne Ö2, 3'üne Ö4, 3'üne Ö5, 3'üne Ö7, 3'üne Ö10, 2'sine Ö9 cevaplarında yer vermiştir. Ö1, Ö3, Ö6, Ö8 cevaplarında yanlış değer ifadesine hiç yer vermemiştir.

Tablo 72. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğretmenlerin değerleri nasıl verdiklerine yönelik bulgular	- Kavram haritası oluşturuyorum (Ö2) - Bu değerleri Atatürk'ün kişisel özellikleri ile bağdaştırarak veriyorum (Ö4) - Ucu açık bir eğitimle, hayat boyu zihinlerinde bulundurmaları gereken olgu ve değerleri mümkün olduğunca yeniden vurgulamaya çalışıyorum (Ö5) - Atatürk'ün ölümü sonrasındaki gazete manşetlerini gösteriyorum. Dönemin diğer devlet adamlarıyla da kıyaslama yaparak Atatürk'ün önemini anlatmaya çalışıyorum (Ö8)	4
Öğretmenlerin değerleri verirken kullandıkları yöntemlere yönelik bulgular	- Sunuş yöntemi (Ö 2,3,4,6,7,9) - Öğrencilerle afiş çalışması (Ö 3,9) - Pano yapımı (Ö 3,9) - Soru cevap (Ö 4,6) - Örneklendirme (Ö 7,10) - Benzetme (Ö9) - Karşılaştırma (Ö9) - Araştırma (Ö4) - Grup çalışması (Ö6)	18
Görüş belirtmeyenler	(Ö1)	1

Tablo 72 de katılımcılara Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini öğrenciye aktarırken nasıl ve hangi yöntemlerle verdikleri sorulmuştur. Katılımcılardan Ö2 kavram haritası oluşturarak, Ö4 Atatürk'ün kişilik özellikleri ile bağdaştırarak, Ö5 devamlı vurgulayarak, Ö8 Atatürk'ün ölümü sonrası gazete manşetlerini göstererek ve Atatürk'ün öneminden bahsederek değerleri verdiğini belirtmiştir. 6 katılımcı sunuş, 2 katılımcı afiş çalışması, 2 katılımcı pano çalışması, 2 katılımcı soru-cevap, 2 katılımcı örneklendirme, 1 katılımcı benzetme, 1 katılımcı karşılaştırma, 1 katılımcı araştırma, 1 katılımcı grup çalışması yöntemini kullanmaktadır. Katılımcılardan Ö1 bu konuda herhangi bir görüş belirtmemiştir. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö2) Kavram haritası oluşturup sunuş yöntemini kullanıyorum.

(Ö3) Düz anlatım, öğrencilerle afiş çalışması, pano yapımı. Maalesef akıllı tahta olmadığı için görselleri kendim yapmaya çalışıyorum.

(Ö4) Bu değerleri Atatürk'ün kişisel özellikleri ile bağdaştırarak veriyorum. Sunuş, araştırma, soru cevap vb. yöntemleri kullanıyorum.

(Ö5) Bu ünite aynı zamanda eğitim yılımızın ve İnkılap Tarihi dersimizin de son ünitesi olduğundan öğrencilerimize ucu açık bir eğitimle, hayat boyu zihinlerinde bulundurmaları gereken olgu ve değerleri mümkün olduğunca yeniden vurgulamaya

çalışıyorum. Birincisi, bu ülke çok zor zamanlardan geçti ama yılmadan her zorluğun üstesinden gelmeyi başardı; özgüven ve cesaret, ikincisi; vatan ve millet sevgisi kişisel çıkarların çok üstünde yüce duygulardır, daima canlı tutulması gerekir. Üçüncüsü; dünyanın ve zamanın gidişatı olayları değiştirse de milli çıkarlar unutulmamalı, dünya ülkeleriyle dostluk ilişkileri geliştirilerek barış güçlendirilmeli, ancak bunu yaparken asla bağımsızlıktan ödün verilmemelidir. Ve son olarak da; tıpkı Mustafa Kemal ve o dönemin güzel insanları gibi, daima çalışkan, üretken tarafımızı aktif tutmalı, her ne olursa daima zihnimizi, bedenimizi, enerjimizi ülke adına üretime, üretmeye vermeliyiz.

(Ö6) *Mustafa Kemal'in bu millet ve bu ülke için yaptıklarını özetle tekrar anlatarak vatanseverliği ve milli konulara duyarlılık üzerinde durmaktayız. Bu değerleri verirken ders kitabı ve nutuktan yararlanmaktayız. Anlatım, soru cevap, grup çalışması gibi yöntemler kullanmaktayız.*

(Ö7) *Anlatım, örneklendirme.*

(Ö8) *Atatürk'ün ölümü sonrasındaki gazete manşetlerini gösteriyorum. Dönemin diğer devlet adamlarıyla da kıyaslama yaparak Atatürk'ün önemini anlatmaya çalışıyorum. Her şeyden öte vatan için fedakârlık göstermiş ve zor zamanlardan sonra Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmuş bir kişiye karşı gösterilmesi gereken derin saygıyı, Türk büyüklerine saygı duyulması gerektiğini anlatıyorum.*

(Ö9) *Düz anlatım, benzetme, karşılaştırma, afiş ve pano çalışmaları gibi çalışmalarla bu değerlerin öğrenciye kazandırılmasını sağlıyorum.*

(Ö10) *Değerleri konuları anlatırken konuyla iç içe bağlı şekilde örneklendirerek veriyorum.*

(Ö1) *1 kişi görüş belirtmemiş.*

2.3.26. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair bulgular

Tablo 73. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesi ve Nutuk'ta bu üniteyle ilgili bölümlerin hangi olay ve değerler ile eşleştirildiği

KATEGORİ	KODLAR	F;
Ünitede yer alan kazanımlar ile Nutuk'ta yer alan olayların bağdaştırılmasına dair bulgular	Eşleştirdikleri değerlere ait bulgular	10
-Nutuk'un 1927'de sona erdiğini düşünürsek sonraki olaylar için Nutuk'u kullanmak mümkün olmuyor (Ö1)	-	
- Özellikle Sivas ve Erzurum kongresi maddelerini kullanıyorum. Hem maddelerin kalıcılığını sağlamak hem de daha anlaşılır hale getirmek için (Ö2)	-Tam bağımsızlık (Ö2)	
-Atatürk'ün yazmış olduğu Nutuk 1919-1927 yılına kadar olan olayları kapsamaktadır. Bir bağdaştırma yapamazdım (Ö3)	-	
- Onun ilk günden ölümüne kadar geçen süreçte yaptıklarını Türk milletine bıraktığı eserleri ve ikinci dünya savaşına ve sonrasına yönelik tespitleri Atatürk'ün kişilik özelliklerinden olan ileri görüşlülüğü ile bağdaştırıp nutuktaki ilgili bölümler birleştirerek anlatıyorum. (Ö4)	-Türk büyüklerine saygı -Demokratik tutum -Barış -Tarihsel empati (Ö4)	
-Nutuk'ta bu üniteyle alakalı en temel olarak Mustafa Kemal'e suikast girişimi olayı ve bu olay neticesi söylediği; "Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır, fakat Türkiye cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır." ve gençlere yönelik; "Cumhuriyet'i biz kurduk, onu yaşatacak olan sizlersiniz." sözlerini önemsiyor ve vurguluyorum. Hedef muasır medeniyetler seviyesi olarak işaret edildiğinden, yerinde saymama, daima ilerleme, üretmek gelişme ve güçlenme idealleriyle gençlerimizin yollarına devam etmeleri, bu anlamda en temel yol göstericilerinin de bilim olması gerektiği üzerinde duruyorum. (Ö5)	-	
- (Ö6)	-	
- (Ö7)	-Bağımsızlık -Barışçılık -Uluslararası Hukuka Bağlılık (Ö7)	
-Nutuk eserinin tamamını bu üniteye değer ile ilişkilendirebilirim. Nutuk'u baştan sona okuduğumuzda Mustafa Kemal gibi bir Türk büyüğüne gösterilmesi gereken derin saygıyı, burada yaşanan olaylarla ilişkilendirmemiz gerekir (Ö8)	-Saygı (Ö8)	
-Bu üniteyle ilgili Nutuk ta bir bölüm bulunmamaktadır. (Ö9)	-	
-Bu üniteye Nutuk'tan yararlanmıyorum. (Ö10)	-	

Tablo 73 de katılımcılara Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesi kazanımları ile Nutuk'ta hangi bölümler ve olaylar ile eşleştirdikleri, bunu yaparken hangi değerler üzerinde durdukları sorulmuştur. Tabloda iki ayrı kategori oluşturulmuştur. İlk kategoride katılımcıların Nutuk ve ders kitabı eşleştirmeleri, 2. kategoride ise hangi değerler ile eşleştirdikleri yer almaktadır. 10 katılımcı dan 8 katılımcı ders kitabı ve Nutuk eşleştirmesini yapmış ancak 6 katılımcı herhangi bir değer eşleştirmesini yapmamıştır. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Nutuk'un 1927'de sona erdiğini düşünürsek sonraki olaylar için Nutuk'u kullanmak mümkün olmuyor.

(Ö2) Tam bağımsızlık özellikle Sivas ve Erzurum Kongresi maddelerini kullanıyorum. Hem maddelerin kalıcılığını sağlamak hem de daha anlaşılır hale getirmek için.

(Ö3) Atatürk'ün yazmış olduğu nutuk 1919-1927 yılına kadar olan olayları kapsamaktadır. Bir bağdaştırma yapamazdım bu konuyla alakalı.

(Ö4) Türk büyüklerine saygı demokratik tutum barış ve tarihsel empati gibi değer ve kavramları onun ilk günden ölümüne kadar geçen süreçte yaptıklarını Türk Milletine bıraktığı eserleri ve İkinci Dünya Savaşına ve sonrasına yönelik tespitleri Atatürk'ün kişilik özelliklerinden olan ileri görüşlülüğü ile bağdaştırıp Nutuktaki ilgili bölümler birleştirerek anlatıyorum.

(Ö5) Nutuk'ta bu üniteyle alakalı en temel olarak Mustafa Kemal'e suikast girişimi olayı ve bu olay neticesi söylediği; "Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır, fakat Türkiye cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır." ve gençlere yönelik; "Cumhuriyet'i biz kurduk, onu yaşatacak olan sizlersiniz." sözlerini önemsiyor ve vurguluyorum. Hedef muasır medeniyetler seviyesi olarak işaret edildiğinden, yerinde saymama, daima ilerleme, üretmek gelişme ve güçlenme idealleriyle gençlerimizin yollarına devam etmeleri, bu anlamda en temel yol göstericilerinin de bilim olması gerektiği üzerinde duruyorum.

(Ö6) Cevap vermemiş.

(Ö7) Bağımsızlık, barışçılık, uluslararası hukuka bağlılık.

(Ö8) Nutuk eserinin tamamını bu üniteye değer ile ilişkilendirebilirim. bu ünitenin en büyük değeri Türk büyüklerine saygı değeri idi. Nutuk'u baştan sona okuduğumuzda Mustafa Kemal gibi bir Türk büyüğüne gösterilmesi gereken derin saygıyı, burada yaşanan olaylarla ilişkilendirmemiz gerekir.

(Ö9) Direkt olarak bu üniteyle ilgili Nutuk ta bir bölüm bulunmamaktadır.

(Ö10) Bu üniteye Nutuk'tan yararlanmıyorum.

2.3.27. 8. sınıf öğrencilerine verilen değerlerin öğrencide istendik davranışa dönüşüp dönüşmediğine, dönüşüyor ise kullandıkları farklı yöntemlere, dönüşmüyor ise sebeplerinin neler olduğuna dair bulgular

Tablo 74. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde verilen değerlerin istendik davranışlara dönüşüp - dönüşmediği

KATEGORİ	KODLAR	F;
Öğrencide istendik davranışa dönüştüğünü düşünenler	Ö 1,3,5,6,7,9,	10
Öğrencide istendik davranışa dönüşmediğini düşünenler	Ö 2,4,8,10	

Tablo 74 de katılımcılara TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde verilen değerlerin istendik davranışlara dönüşüp dönüşmediği sorulmuştur. Katılımcılardan 6'sı verilen değerler eğitiminin öğrencide istendik davranışlara dönüştüğünü düşünürken, 4'ü verilen değerler eğitiminin öğrencide istendik davranışa dönüşmediğini belirtmiştir. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Dönüştüğünü öğrencilere fazlasıyla gözlemliyorum. Daha duyarlı ve sorumlu davranıyorlar. Bu konuları sadece sınavda puan almak için değil iyi bir yurttaş olmanın gereği olarak öğrenmeleri gerektiğinin farkındalar.

(Ö2) Dönüştüğünü düşünmüyorum. Öğrenciler bu dönemde değerlerinin büyük bir kısmını oluşturmuş oluyorlar. Vatan ve millet sevgisi, maddi ve manevi değerler, bağımsızlık gibi değerler biraz daha derinleştirilebiliyor. Ayrıca öğrenciler daha çok sınava yönelik çalışmalarını tercih ediyorlar.

(Ö3) Bence değerler eğitimi ile öğrencide istendik değişimler oluyor. İnkılap tarihi soyut bir ders ve çocuklara vatan sevgisinin gerçekten aşılandığı bir ders bundan dolayı değerler gerçek anlamda işe yaramaktadır.

(Ö4) Çok geniş bir soru olmakla beraber Türkiye'nin 97 yıllık cumhuriyet tarihine bakarak tam olarak yerleşmediğini düşünüyorum. Özellikle ilke ve devrimlerinin anlaşılmasında ciddi sorunlar olduğunu düşünüyorum. Hala Atatürk'ü tam olarak anlayabilmiş ve anlatabilmiş değiliz. Ülkemizin genel ve ciddi bir sorunu olan kavram karmaşası sorunu en çok Atatürk'ün anlaşılmasını zorlaştırmış durumda.

(Ö5) 8.sınıf öğrencilerimizde bu ders kapsamında, vatanseverlik, birlik beraberlik, yardımlaşma gibi değerlerin davranışa dönüştüğünü söyleyebilirim. Ancak bir değeri inşa

ederken bazen yeterince üzerinde duramamaktan, bazen de farklı ortamlarda devamını getirememekten kaynaklı, oluşan değer yargılarının bir süre sonra sönmeye başladığını da söyleyebiliriz. Örneğin ilk maddelerde bahsettiğim "Ya istiklal ya ölüm" ünitesi değerleri daha canlı yaşatma anlamında öncü iken, eğitim yılının sonuna doğru biraz yorulmuşluğun, biraz da sınav stresinin etkisiyle bu değerleri aynı coşkunlukta taşıyamadıklarını da gözlemliyorum. Ancak bu da gerek içinde buldukları yaş, gerekse şartlar anlamında anlaşılır bir durumdur. Yine de bu anlamda öğrencilerimizdeki değerleri inşa etmek adına; ders saatlerimizin artırılması, bilgilerin biraz daha hafifletilmesi, daha çok vatan millet sevgisi, özgüven, birlik ruhu gibi değerlere atıflarda bulunulması bence daha faydalı olacaktır.

(Ö6) Bu öğrenciden öğrenciye farklılık gösteren bir durumdur. Ama genel itibariyle verdiğimiz değerler istendik davranışlara dönüşmektedir. Kullandığımız yöntemler yukarıda anlattığımız şekildedir. Özellikle Nutuk kitabını her öğrencimizin okuması için gayret göstermekteyiz.

(Ö7) Verilen değerlerin davranışa dönüştüğünü ancak kalıcı olmadığını görüyorum. Çünkü dersimizin diğer derslere oranla yeterince önemsenmediğini düşünüyorum.

(Ö8) Sekizinci sınıf öğrencileri olaylara LGS açısından baktıkları için değerler kısmına pek odaklanamıyorlar. Ayrıca kronolojik olarak çok fazla bilginin verilmesinden dolayı, bilgileri bilmek, değerleri özümsemenin önüne geçiyor.

(Ö9) Değerler öğrencilere istendik şekilde aktarılıyor. Öğrenciler bu derste vatanseverlik, demokrasi, akıl ve bilim, bağımsızlık, millet sevgisi gibi değerleri öğreniyor. Fakat Atatürk ve Cumhuriyetle ilgili ülkemizde yaygın bir şekilde dolaşan hurafe ve yalan yanlış bilgiler dolayısıyla okul dışarısında öğrencilerin kafası karışabiliyor, özellikle toplumun eğitim dışında kalan kısımları Atatürk, Cumhuriyet ve ilkeler doğrultusunda daha etkin bir şekilde bilgilendirilmesi gerekiyor.

(Ö10) Değerlerin çoğunlukla istendik davranışlara dönüştüğünü düşünmüyorum. Yaş seviyesi olarak somut düşünce döneminin ağır basması manevi değerlerin özümsemesinde zorluk oluşturuyor. Dönüşmesini arttırmak için tarihsel olayları kişilere indirgeyerek bireysel olarak dönem kişilerinin yaşadıklarını, hissettiklerini empati kurarak içselleştirmelerine çalışıyorum. İstendik davranışlara dönüşmemesinde somut düşünme,

daha bireysel yani ben merkezli bir kuşak olmaları, manevi değerlerden çok maddi değerlere önem vermelerinin sebep olduğunu düşünüyorum.

2.3.28. 8. Sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının haricinde öğrenciye değerlerin kazandırılması konusunda farklı kaynaklardan yararlanıp yararlanmadıklarına ve bu konuda hangi kaynakları hangi gerekçe ile tercih ettiklerine yönelik bulgular

Tablo 75. Ders anlatımı sırasında değer aktarımında kullanılan kaynaklar

KATEGORİ	KODLAR	F
Ders kitabı ve Nutuk haricinde farklı kaynaklardan yararlananlar	Ö 1,3,4,5,6,9	6
Ders kitabı ve Nutuk haricinde farklı kaynaklardan yararlanmayanlar	Ö 2,7,8,10	4
Hangi kaynaklardan yararlandıkları	-Şu Çılgın Türkler (Ö1) -Sınıf Arkadaşım Atatürk (Ö1) -Küçük Ağa (Ö1) -Türk'ün Ateşle İmtihanı (Ö1) -Ateşten Gömlek (Ö1,6) -Yaban (Ö6) -Cumhuriyet ve Milli mücadele dönemi yazarlarının yazmış oldukları eserler (Ö4) -Atatürk araştırma vakfı eserleri (Ö4) -Dönem konusunda uzman olmuş tarihçi ve araştırmacıların eserleri (Ö4) -O dönemi yaşayanların ağızından mesela Kazım Karabekir'in hayatını anlattığı (Ö5) - Onların aile ve yakınlarının (mesela kızı Timsal Hanım'ın) anıları, hatıratları (Ö5) - Yakup kadri Karaosmanoğlu'nun, Halide Edip Adivar'ın, Tarık Buğra'nın, Turgut Özakman'ın, İlber Ortaylı'nın kitapları (Ö 5,9)	14

Tablo 75 de katılımcılara TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde dersin anlatımı sırasında kullandıkları kaynaklar sorulmuştur. Katılımcılardan 6'sı ders kitabı ve Nutuk haricinde farklı kaynaklardan da yararlandıklarını, 4'ü ise ders kitabı ve Nutuk haricinde farklı bir kaynaktan faydalanmadıklarını belirtmiştir. Aşağıda katılımcıların yaptıkları açıklamalardan örnekler bulunmaktadır.

(Ö1) Evet. Özellikle Şu Çılgın Türkler, Sınıf Arkadaşım Atatürk, Küçük Ağa, Ateşten Gömlek, Türk'ün Ateşle İmtihanı vb. milli mücadele dönemini yansıtan eserlerden alıntılara yaparak ders kitaplarında yer alan bilgileri özellikle vatanseverlik ile harmanlayarak veriyorum.

(Ö2) Ders Kitabı ve Nutuk Kullanıyorum. Farklı bir kaynak kullanmıyorum.

(Ö3) Farklı kaynaklardan yararlanıyorum. Ders kitabının görseller açısından biraz eksik kaldığını düşünüyorum. Bundan dolayı farklı kaynaklar çocuğun daha iyi bir şekilde öğrenmesine destek olarak görüyorum ve kullanıyorum.

(Ö4) Başta Nutuk olmak üzere Cumhuriyet ve milli mücadele dönemi yazarlarının yazmış olduğu eserleri, Atatürk araştırma vakfının eserlerini ve dönem konusunda uzman olmuş tarihçi ve araştırmacıların eserlerini tavsiye ediyorum. Bu kadar önemli bir dönemin daha net açık ve tarafsız bir şekilde değerlendirilmesi ve anlaşılması için özellikle Atatürk sevgisinin yerleşmesi, Atatürk'ün silah arkadaşlarının ve fikirdaşlarının ne gibi zorlulardan geçtiğinin daha rahat anlaşılması için tercih ediyorum. Çünkü bu kadar önemli ve yoğun bir içeriğin sınav baskısı ve müfredat yetiştirme baskısı yüzünden anlatımın yetersiz olduğunu düşünüyorum. Daha detaylı ele alınması gereken bir içerik olduğunu düşünüyorum.

(Ö5) Ders kitabı dışında burada da atıfta bulunduğumuz Nutuk'u temel kaynak olarak öğrencilerime de öneriyorum. Bunun yanı sıra o dönemi yaşayanların ağızından mesela Kazım Karabekir'in hayatını anlattığı, ya da onların aile ve yakınlarının (mesela kızı Timsal Hanım'ın) anıları, hatıratları aktarıyor, yine öğrencilerime de tavsiye ediyorum. O dönemi ve sonrası Cumhuriyet'in ilk yıllarını anlatan, Yakup kadri Karaosmanoğlu'nun, Halide Edip Adivar'ın, Tarık Buğra'nın, Turgut Özakman'ın, İlber Ortaylı'nın kitaplarını zaman zaman alıntılar yaparak ben de kullanıyor, hem de öğrencilerime bu yazarların kitaplarını okumaları için tavsiye ediyorum. Bunun yanı sıra yine yukarıda da belirttiğim gibi, bence bu anlamda bu özel süreci aktarmada ve değer inşa etmede halen eksiklerimiz var, görsellik ve dijitalleşme çağında bu güzel insanları anlatan daha çok kısa film, belgesel, animasyon vb. çalışmalar olursa bence akılda kalması ve isimlerin değerlerle beraber yaşaması için de katkısı mutlaka olacaktır.

(Ö6) Nutuk kitabı ikinci olarak tercih ettiğimiz kaynaklar içinde. Ayrıca milli mücadele dönemi eserlerini önermekteyiz. Örneğin; Ateşten Gömlek, Yaban gibi.

(Ö7) Güncel olaylar, tarihi filmler, belirli gün ve haftalar vb.

(Ö8) Sadece ders kitabından yararlanıyorum. Ders kitabının içindeki anekdotlar zaten bu konuda bize yeterince ışık tutuyor. İnteraktif kaynak olarak EBA'yı, ayrıca LGS hazırlık amaçlı da çeşitli yayınevlerinin hazırladığı LGS İnkılap Tarihi deneme sınavlarını kullanıyorum.

(Ö9) *Milli Mücadele dönemiyle ilgili yazılmış romanlardan o dönemin gazetelerinden, basında çıkan haberlerden ve görsellerden faydalıyorum. Yakup Kadri, Halide Edip Adivar, Tarık Buğra gibi yazarların cumhuriyet dönemi, kurtuluş savaşı ve sonrası ile ilgili eserlerin o dönemi iyi bir şekilde yansıttığını düşünüyorum. O yüzden konuyla ilgili bölümlerini derslerde kullanmaya çalışıyorum.*

(Ö10) *Ders kitabı ve Nutuk dışında bir kaynak kullanmıyorum.*

3. BÖLÜM

3.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölüm bulgular ile ilgili sonuç ve önerileri içermektedir.

3.1. Kurtuluş Savaşı Dönemini İlk Ağızdan Anlatan Ve Ülkenin 1919-1927 Yıllarına Işık Tutan Nutuk' ta Yer Alan Değerlere Yönelik Sonuçlar

Tablo 76. Nutuk'ta yer alan değerlere ait sonuçlar

Değerler	1.Bölüm	2.Bölüm	3.Bölüm	4.Bölüm	5.Bölüm	6.Bölüm	Toplam
Bağımsızlık	36	43	43	57	34	10	223
Vatanseverlik	23	27	32	59	10	7	158
Özgürlük	17	16	20	44	20	4	121
Saygı	2	10	14	30	22	16	94
Dayanışma	5	31	12	20	2	0	70
Sorumluluk	9	12	19	19	5	5	69
Barış	3	5	8	32	20	0	68
Sevgi	2	4	7	16	14	12	55
Dürüstlük	5	11	4	4	1	3	28
Dostluk	2	11	4	8	1	1	27
Eşitlik	0	4	2	6	4	1	17
Çalışkanlık	1	3	4	5	0	0	13
Adalet	2	3	1	3	1	0	10
Duyarlılık	1	1	0	6	0	0	8
Bilimsellik	2	0	1	1	0	3	7
Yardımselik	1	1	1	1	0	0	4
Öz Denetim	4	0	0	0	0	0	4
Sabır	4	0	0	0	0	0	4
Tasarruf	0	0	0	1	0	0	1
Aile Birliğine Önem Verme	0	0	0	0	0	1	1
Estetik	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	119	182	172	312	134	63	982

Bulguların analizi sonucunda Nutuk'ta toplam 982 değer tespit edilmiştir. Nutuk'ta en çok yer alan değer bağımsızlık; hiç yer almayan değer estetikdir. Nutuk içerisinde değerlerin yüzdelik olarak dağılımı % 22,71 bağımsızlık , % 16,09 vatanseverlik , % 12,32 özgürlük, % 9,57 saygı, % 7,13 dayanışma, % 7,03 sorumluluk, % 6,92 barış, % 5,60 sevgi, % 2,85 dürüstlük, % 2,75 dostluk, % 1,73 eşitlik, % 1,32 çalışkanlık, % 1,02 adalet, % 0,81 duyarlılık, % 0,71 bilimsellik , % 0,41 yardımselik, özdenetim ve sabır , % 0,10 tasarruf ve aile birliğine önem verme, % 0,00 estetikdir.

Elde edilen toplam 982 değerin yüzdelik dağılımına ait sonuçlar Őoyledir. 1. Bölümde toplam 119 değer tespit edilmiştir. Bunun bölümler arasındaki yüzdelik oranı % 12,12'dir. Bu bölümde en fazla tespit edilen değer bağımsızlıktır. 2. bölümde toplam 182 değer tespit edilmiştir. Bunun bölümler arasındaki yüzdelik oranı % 18,53'tür. Bu bölümde en fazla tespit edilen değer bağımsızlıktır. 3. bölümde toplam 172 değer tespit edilmiştir. Bunun bölümler arasındaki yüzdelik oranı % 17,52'dir. Bu bölümde en fazla tespit edilen değer bağımsızlıktır. 4. bölümde toplam 312 değer tespit edilmiştir. Bunun bölümler arasındaki yüzdelik oranı % 31,77'dir. Bu bölümde en fazla tespit edilen değer vatanseverliktir. 5. bölümde toplam 136 değer tespit edilmiştir. Bunun bölümler arasındaki yüzdelik oranı % 13,65'dir. Bu bölümde en fazla tespit edilen değer bağımsızlıktır. 6. bölümde toplam 63 değer tespit edilmiştir. Bunun bölümler arasındaki yüzdelik oranı % 6,42, Bu bölümde en fazla tespit edilen değer Saygı'dır.

Nutuk'ta geçen ifadelerde, TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük oğretim programında yer alan 21 değerin 20 si yer almaktadır. Tüm bu verilerin sonucunda Nutuk değerler açısından oldukça zengin bir kaynaktır.

3.2. 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılında Okutulan 8. Sınıf TC İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Ders Kitabında Yer Alan Değerlere Yönelik Sonuçlar

Tablo 77. 8. sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında yer alan değerlere ait sonuçlar

Değerler	1.Ünite	2.Ünite	3.Ünite	4.Ünite	5.Ünite	6.Ünite	7.Ünite	Toplam
Bağımsızlık	4	31	11	37	4	8	1	96
Vatanseverlik	11	31	17	5	3	0	1	68
Dayanışma	1	24	12	19	2	8	1	67
Eşitlik	4	3	1	42	0	0	1	51
Bilimsellik	9	0	3	30	2	2	2	48
Sorumluluk	4	8	2	24	2	1	0	41
Barış	0	5	5	4	0	19	5	38
Özgürlük	7	7	2	12	2	2	2	34
Çalışkanlık	6	2	2	10	2	0	1	23
Dostluk	0	1	4	1	0	9	4	19
Sevgi	0	4	4	10	1	0	0	19
Duyarlılık	4	12	1	0	0	0	0	17
Saygı	2	5	0	6	1	1	0	15
Yardımseverlik	0	1	7	1	0	0	0	9
Dürüstlük	0	6	2	0	0	1	0	9
Tasarruf	0	0	3	2	0	0	0	5
Estetik	1	0	0	3	0	0	0	4
Adalet	3	0	0	0	0	1	0	4
Öz Denetim	0	1	1	1	0	0	0	3
Aile Birliğine Önem Verme	1	0	0	1	0	0	0	2
Sabır	1	0	0	0	0	0	0	1
Toplam	58	141	77	208	19	52	18	573

Bulguların analizi sonucunda TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında toplam 573 değer tespit edilmiştir. TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında en çok tespit edilen değer Bağımsızlık en az tespit edilen değer sabırdır. Ders kitabında değerlerin yüzdeler olarak dağılımı %16,11 oranıyla bağımsızlık, %11,41 vatanseverlik, %11,24 dayanışma, %8,56 eşitlik, %8,05 bilimsellik, %6,88 sorumluluk, %6,38 barış, %5,70 özgürlük, %3,86 çalışkanlık, %3,19 dostluk ve sevgi, %2,85 duyarlılık, %2,52 saygı, %1,51 yardımseverlik ve dürüstlük, %0,84 tasarruf, %0,67 estetik ve adalet, %0,50 öz denetim, %0,34 aile birliğine önem verme, %0,17 sabırdır.

Elde edilen toplam 573 değerın yüzdeler dağılımına ait sonuçlar şöyledir. 1. ünite de toplam 58 değer tespit edilmiştir. Bunun üniteler arasındaki yüzdeler oranı %9,73'tür. Bu ünite de en fazla tespit edilen değer vatanseverliktir. 2. ünite de toplam 141 değer tespit edilmiştir. Bunun üniteler arasındaki yüzdeler oranı %23,66'dır. Bu ünite de en fazla tespit

edilen değer bağımsızlık ve vatanseverliktir. 3. ünite de toplam 77 değer tespit edilmiştir. Bunun üniteler arasındaki yüzdeler oranı % 12,91' dir. Bu ünite de en fazla tespit edilen değer vatanseverliktir. 4. ünite de toplam 208 değer tespit edilmiştir. Bunun üniteler arasındaki yüzdeler oranı % 34,90'dır. Bu ünite de en fazla tespit edilen değer eşitliktir. 5. ünite de toplam 19 değer tespit edilmiştir. Bunun üniteler arasındaki yüzdeler oranı % 3,19'dur. Bu ünite de en fazla tespit edilen değer bağımsızlıktır. 6. ünite de toplam 52 değer tespit edilmiştir. Bunun üniteler arasındaki yüzdeler oranı % 8,72'dir. Bu ünite de en fazla tespit edilen değer barıştır. 7. ünite de toplam 18 değer tespit edilmiştir. Bunun üniteler arasındaki yüzdeler oranı % 3,02'dir. Bu ünite de en fazla tespit edilen değer barıştır.

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabını ve Nutuk'u 21 değerlerin yer alma dereceleri açısından karşılaştırdığımızda

- 1) (bağımsızlık-bağımsızlık),
- 2) (vatanseverlik-vatanseverlik),
- 3) (özgürlük-dayanışma),
- 4) (saygı-estetik),
- 5) (dayanışma-bilimsellik),
- 6) (sorumluluk-sorumluluk),
- 7) (barış-barış),
- 8) (saygı-özgürlük),
- 9) (dürüslük-çalışkanlık),
- 10) (dostluk-dostluk),
- 11) (eşitlik-sevgi),
- 12) (çalışkanlık-duyarlılık),
- 13) (adalet-saygı),
- 14) (duyarlılık-yardımseverlik),
- 15) (bilimsellik-dürüslük),

- 16) (yardımseverlik-tasarruf),
- 17) (özdenetim-estetik),
- 18) (sabır-adalet),
- 19) (tasarruf-özdenetim),
- 20) (aile birliğime önem verme- aile birliğime önem verme),
- 21) (estetik-sabır)' dır.

İlk 2 sırayı ve 6. 7. ve 20. sıraları alan değerler aynıdır. İlk iki sırada hem ders kitabında hem Nutuk'ta bağımsızlık ve vatanseverlik değerlerinin yer alması ve bu iki değer iki kaynaktan da yoğunluk oluşturması değerler açısından da iki kaynağın ne kadar çok örtüştüğünü göstermektedir.

8. sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında öğretim programında yer alan 21 değer 21'i yer almaktadır. Tüm bu verilerin sonucunda 8. sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı değerler açısından zengin bir kaynaktır.

3.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin TC İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersine Yönelik Ders Kitabı Ve Nutuk'ta Yer Alan Değer Algıları Ve Bunu Derse Yansıtışlarına Yönelik Sonuçlar

3.3.1. Değer kavramının tanımına yönelik öğretmen görüşüne yönelik sonuçlar

Çalışmaya katılan 10 katılımcıdan elde edilen bulgulardan çıkan sonuca göre ortak bir değer tanımı oluşturulmak istendiğinde; Değer; Yaşamın içinde, toplumun çoğunluğu tarafından önem verilen, doğru ve gerekli olduğuna inanılan, karşılaşılan sorunlarda yol gösterici olarak çözüm bulup eyleme geçmemizi sağlayan, insani duyguları öne çıkaran, kültürümüze ait maddi-manevi ilke ve inançlar bütünüdür. Katılımcıların değeri tanımlarken en çok üzerinde durduğu (hayata dair olan, genel kanı-ortak düşünce, karşılaştığımız sorunlarla başa çıkma gücü, gerekli olan, insanı insan yapan özellikler, güzel vasıflar, ahlaki ilkeler ve inançlar, önem ve kıymet verdiğimiz ve yol gösterici) kavramlardır.

Pırnaz' ın (2020) "Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitimine ve Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan kök değerlere yönelik görüşleri (Kahramanmaraş ili örneği)" adlı yüksek lisans çalışmasında Sosyal Bilgiler öğretmenleri değeri, "Toplumun sahip olması gereken manevi kıymetler bütünü, toplumun uyması gereken ahlak kuralları,

kültürel öğelerin gelecek kuşaklara aktarılması, güzel duyguların yansması, insani özellik kazandırma ve bizi biz yapan unsurlar” olarak tanımlamışlardır. Ulaşılan bu sonuçlar değer kavramının öğretmenler tarafından farklı anlamlara geldiğini ve değerlerin toplum hayatında ne kadar önemli olduğunu doğrulamaktadır. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar bizim sonucumuzu destekler niteliktedir.

3.3.2. Okulda değerler eğitimine yönelik yapılan faaliyete yönelik sonuçlar

Katılımcılardan elde edilen bulgulardan yola çıkarak, çalışmaya katılan 10 katılımcıdan 9 unun okullarında değerler eğitimine yönelik faaliyet yapıldığı 1 katılımcının ise okulunda herhangi bir faaliyet yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu da okullarda değerler eğitimi çalışmalarının aktif olarak yapıldığı sonucuna ulaşmamızı sağlamıştır. Faaliyetlerin okullarda bulunan değerler kulübü tarafından belirli gün ve haftalar ile ilişkilendirilerek, her ay yapıldığı ve yapılan en fazla çalışmanın pano çalışması olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Değerler eğitimine yönelik yapılan diğer faaliyetler şiir, kompozisyon ve resim yarışmaları, derslerde sunum ve etkinlik çalışmaları ile toplum hizmeti çalışmalarıdır.

3.3.3. Kişisel olarak değerler eğitimine yönelik hangi faaliyetleri yaptıklarına yönelik sonuçlar

Katılımcılardan elde edilen bulgular sonucunda çalışmaya katılan 10 katılımcı da değerler eğitimine yönelik kişisel faaliyet gerçekleştirmektedir. Bu da katılımcıların kişisel olarak da değerler eğitimi çalışmalarını aktif olarak gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşmamızı sağlamıştır. Bu yapılan çalışmalar; öğrencilerle değerlere yönelik sınıf panosu hazırlama, yaratıcı drama çalışmaları, film-video ve konuşma izletme, soru cevap, örnek olay ve tarihten anekdotlar aktararak değerlerin aktarılmasıdır. Elde edilen bulgular sonucunda özel olarak değerler eğitimine yönelik bir katılımcının Atatürk’e Mektup yarışması yaptırdığı, bir katılımcının ise Lösev için kumbara oluşturduğu ve bağış toplayarak değerleri kavratmaya çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Pırnaz’ ın (2020) “Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitimine ve Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan kök değerlere yönelik görüşleri (Kahramanmaraş ili örneği)” adlı yüksek lisans çalışmasında eğitim ve öğretim ortamlarının etkili ve nitelikli bir şekilde gerçekleşmesi için öğretmenlerin çeşitli etkinliklerden, yöntem ve tekniklerden yararlanması gerektiği Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin de kök değerler eğitimi esnasında

çeşitli etkinliklerden yararlandıklarını, derslerinde yöntem ve teknikler kullandıklarını belirtmiştir. Öğretmenler anlatım, soru cevap tekniği, drama, örnek olay, gezi, hikaye, şiir ve kompozisyon yazdırma, pano sergileri, ağaç dikme, örnek verme, tavsiyede bulunma, rol ve model olma, atasözü, anekdot, önemli şahsiyetlerinin hayatından yararlanma, grup çalışmaları yaptırma, tartışma gibi yaklaşım, yöntem ve tekniklerden yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar bizim sonucumuzu destekler niteliktedir.

3.3.4. Ders anlatımı sırasında ders kitabı haricinde kazanımları verirken Nutuk' ta yer alan metinlere ve anlatımlara yer verip, yer vermediklerine yönelik sonuçlar

Katılımcılardan elde edilen bulgular sonucunda katılımcıların tamamı Nutuk'tan metinlere derslerinde yer vermektedir. Nutuk'un referans metinlerden oluşması, konularımızla doğrudan ilgili olması, olayların ilk ağızdan aktarılmasının duygusal da bir boyut kazandırması dolayısıyla Nutuk' un derste kullandığımız ders kitabı haricinde ikinci kaynak olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte bir katılımcı Nutuk'tan metinlere yer verdiğini ancak LGS sınavından dolayı daha çok test çözümüne ağırlık vermek zorunda kaldığını bundan dolayı da bu yer vermenin istediği ölçüde olamadığını da sözlerine eklemiştir. Katılımcılardan elde edilen bulgulardan yola çıkarak Nutuk'ta yer alan Atatürk'ün sözlerini soruları çözerken kullandıkları ve bu sözleri analiz ederek soruları çözdükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Doğan, (2020) tarafından hazırlanan "Nutuk'ta geçen bazı konuların 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında yer alan kazanımlara ve ders kitaplarına göre incelenmesi" adlı tezinde TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi konularının, Atatürk'ün bizzat kaleme aldığı Nutuk'ta yer alan konularla aynı olduğu ve Nutuk'un söz konusu ders için birinci elden bir kaynak olarak kullanılabilmesi bu yüzden de TTKB' nin ders kitabı yazımına dair, kitaplarda konulara ayrılması gereken yer ile ilgili oranlar da göz önünde bulundurularak Nutuk'tan mümkün olduğu kadar fazla yararlanılması gerektiği kanaatine varılmıştır. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar bizim sonucumuzu destekler niteliktedir.

3.3.5. Nutuk'un geneline bakıldığında içeriğinde en çok hangi değerlere yer verildiğine yönelik sonuçlar

Nutuk'ta TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında yer alan 21 değerden 20 si yer almaktadır. Katılımcıların Nutuk'un içeriğinde yer aldığını düşündükleri 20 değerden sadece 10 değere (vatanseverlik, dayanışma, adalet, özgürlük, barış, eşitlik,

bağımsızlık, sorumluluk, duyarlılık, çalışkanlık) değindikleri, 10 değerden (saygı, sevgi, dostluk, sabır, dürüstlük, bilimsellik, tasarruf, özdenetim, yardımseverlik ve aile birliğine önem verme) ise hiç bahsetmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber katılımcıların değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 33 farklı ifade kullandıkları (milli birlik ve beraberlik, vatan ve millet sevgisi, fedakarlık, zorluklarla mücadele, bayrak sevgisi, güven, akıl ve bilim, milliyetçilik, akılcılık, çağdaşlık, aklını kullanma, azim, kararlılık, millete verilen değer, özgüven, farklı milletlere saygı, üstün düzeyde insan sevgisi, barış tutkusu, vatan toprağına bağlılık, ülke içinde farklı görüşlere saygı, birliktelik, açık sözlülük, millet sevgisi, empati, sadakat, eleştirel düşünme, engin bir ulus ve yurt sevgisi, yeniliklere açık olma, düşünce ve uygulamalarında yapıcı, yaratıcı, kapsayıcı, yönlendirici ve geliştirici bir ölçüye yer verme, bütün uygulamalarında akıl ve bilim yolunu ön planda tutma, kültür değerlerini devlet felsefesinin temeline yerleştirme, ulusal değerleri çağdaş değerlerle yoğuran yapıcı bir sentez gücüne sahip olma, derinlemesine bir sezgi gücü ve uzak görüşlülük) sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların 20 değerini sadece 10 una yani yarısına değinmesi, 10 katılımcıdan sadece 1'inin hiç yanlış değer ifadesi kullanmaması, 3' ünün ise hiç doğru değer ifadesi kullanmaması, katılımcıların 9' u tarafından 21 değerinin dışında 33 farklı değer ifadesi kullanılması öğretmenlerin; Nutuk'ta yer alan değerler ve değer ifadeleri konusunda yeterli bilgi ve donanıma sahip olmadıkları sonucuna ulaşmamızı sağlamıştır.

3.3.6. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik sonuçlar

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı birinci ünitesi *Bir Kahraman Doğuyor'* da 21 değerden 14 değer (bağımsızlık, vatanseverlik, dayanışma, eşitlik, bilimsellik, sorumluluk, özgürlük, çalışkanlık, duyarlılık, saygı, estetik, adalet, aile birliğine önem verme, sabır) yer almakta,7 değer (barış, sevgi, dostluk, dürüstlük, yardımseverlik, tasarruf, öz denetim) yer almamaktadır. Katılımcıların *Bir Kahraman Doğuyor* ünitesinde yer alan 14 değerden 9 değere (vatanseverlik, sorumluluk, çalışkanlık, saygı, özgürlük, sabır, duyarlılık, dayanışma, aile birliğine önem verme) değindikleri 5 değere (bağımsızlık, eşitlik, bilimsellik, estetik, adalet) değinmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bulgulardan katılımcıların *Bir Kahraman Doğuyor* ünitesinde ders kitabında yer almayan 3 değer (sevgi, dürüstlük, öz denetim) de yer aldığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 18 yanlış ifade kullandıkları (cesaret, akıl

ve bilim, vatan, bayrak ve millet sevgisi, aile içerisindeki sevgi ve saygı, Türk büyüklerine saygı, vatan ve millet sevgisi, vatan sevgisi, millet sevgisi, milliyetçilik, tarih bilinci, aile sevgisi, hoşgörölü, hoşgörü, lider, özgüven, azim, kararlı, zorluklarla mücadelede kendinden çok toplumun vatanın çıkarlarını ön planda tutması) sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların 14 değerin sadece 9' una değinmesi, ders kitabında yer almayan 3 değerin yer aldığını belirtmeleri, 10 katılımcıdan sadece 3' ünün hiç yanlış değer ifadesi kullanmaması, 2' sinin ise hiç doğru değer ifadesi kullanmaması, katılımcıların 7' si tarafından 21 değerin dışında 18 farklı değer ifadesi kullanılması öğretmenlerin bu üniteye yer alan ve yer almayan değerler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, 18 yanlış değer ifadesi kullanmaları, değer ifadelerini de tam olarak bilmedikleri sonucunu göstermektedir.

Katılımcıların 4 ü ünite içerisinde değerleri yeterli bulurken, 3' ü yetersiz bulmuş, 3' ü ise herhangi bir görüş belirtmemiştir. Yetersiz bulunanlardan elde edilen bulgular sonucunda Mustafa Kemal'in kişilik özellikleri ile değerlerin bağlantılı olacak şekilde verilmesi ve milli kültürü ön plana çıkaracak değerlere daha fazla yer verilmesi gerekliliği sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.7. Bir Kahraman Doğuyor ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik sonuçlar

Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde 21 değerden 14'ü yer almaktadır. Ders kitabından elde ettiğimiz bulgular sonucunda katılımcıların bu üniteyi öğrenciye aktarırken üzerinde durması gereken bu 14 değer bağımsızlık, vatanseverlik, dayanışma, bilimsellik, sorumluluk, eşitlik, özgürlük, duyarlılık, saygı, çalışkanlık, adalet, estetik, aile birliğine önem verme ve sabırdır. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre bu 14 değerden 9 değer üzerinde durdukları 5 değer ise üzerinde durmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Üzerinde durdukları 9 değer bağımsızlık, vatanseverlik, dayanışma, sorumluluk, eşitlik, özgürlük, duyarlılık, çalışkanlık, aile birliğine önem verme; üzerinde durmadıkları 5 değer bilimsellik, saygı, adalet, sabır ve estetikdir. Bununla birlikte katılımcılar değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 23 (vatan ve millet sevgisi, hoşgörü, çok yönlülük, akıl ve bilim, Türk büyüklerine saygı, millet sevgisi, sabır, kendine olan saygı, fedakarlık, okuma ve öğrenme, yardımlaşma, azim, farklılıklara saygılı olmak, arkadaş sevgisi, değişimden korkmamak, kararlı olmak, yeniliklere açık olmak, vatan sevgisi,

eğitimin önemi, eleştirel düşünme, olayları sebep-sonuç ilişkisiyle yorumlayabilme, tarih bilinci, empati kurabilme) farklı ifade kullanmıştır.

Bu ünite içerisinde oran olarak ilk üç sırada yer alan değerler vatanseverlik, bilimsellik ve özgürlüktür. Ancak katılımcıların vatanseverlik ve özgürlük değerinin üzerinde durdukları; bilimsellik değerinin ise üzerinde durmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların 14 değerden sadece 9'unun üzerinde durup 5 değer üzerinde durmamaları, üzerinde durmadıkları 5 değerden biri olan bilimsellik değerinin bu ünite içerisinde yoğun olarak yer aldığı halde değinmemeleri, 10 katılımcıdan sadece 1'inin hiç yanlış değer ifadesi kullanmaması, 3'ünün ise hiç doğru değer ifadesi kullanmaması, katılımcıların 9'u tarafından 21 değer dışında 23 farklı değer ifadesi kullanılması öğretmenlerin bu üniteye yer alan ve yer almayan değerler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, 23 yanlış değer ifadesi kullanmaları, değer ifadelerini de tam olarak bilmedikleri sonucunu göstermektedir.

Katılımcıların bu üniteye değerleri aktarırken genellikle ilişkilendirmeyi tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu ilişkilendirmeler şu şekilde yapılmaktadır. Kazanımları verirken değerleri verdikleri, değerleri tarihi olaylarla ilişkilendirdikleri ve soyut olayları somut olaylar ile ilişkilendirerek ders anlatımını gerçekleştirdikleridir. Bununla beraber iki katılımcının Atatürk'ün yaşantısı ve sözlerini değerleri aktartırken kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların öğrencilerde merak ve ilgi uyandırmaya çalıştığı; örnek olay, hatıra ve anekdotlardan da yararlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bir katılımcı öğrencilerin değerlerle ilgili herhangi bir davranış göstermesi durumunda ödüllendirdiğini belirtmiştir. Katılımcıların kullandıkları yöntem ve teknikler ise soru-cevap, beyin fırtınası, münazara, küçük grupla tartışma, hikâyelendirilmiş anlatım ve örneklendirme. Katılımcılardan 3'ünün değerleri nasıl aktardıkları ve hangi yöntem-teknikleri kullandıkları yönünde görüş belirtmediği sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.8. Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk'ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair sonuçlar

Bir Kahraman Doğuyor ünitesi, 1. Dünya Savaşı öncesinde Avrupa da meydana gelen olaylar, Osmanlı'nın son dönemleri ve yaşanan gelişmeler, Mustafa Kemal'in çocukluğu, okul hayatı ve askerlik hayatına başlaması, 1. Dünya Savaşı öncesi yaşanan Trablusgarp, 1. Balkan ve 2. Balkan savaşlarını içermektedir. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre bu

konular ile Nutuk'ta hangi konuları hangi değerler ile eşleştirdikleri sorulduğunda on katılımcıdan sadece biri Nutuk'un başlangıç tarihinin 1919 olduğunu bu yüzden bu üniteye hiçbir konu ile eşleştiremeyeceğini belirtmiştir. Katılımcılardan 9'unun ders kitabıyla eşleştirdikleri olaylar, zaman itibarıyla Nutuk'ta yer alan olaylar değildir. Bu açıdan katılımcıların sadece 1'i birinci ünite konuları ile Nutuk'u doğru şekilde eşleştirmiştir. Katılımcıların 9'unun verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular sonucunda ünite kazanımları ve Nutuk'un eşleştirilmesi konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Doğan, (2020) tarafından hazırlanan "Nutuk'ta geçen bazı konuların 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında yer alan kazanımlara ve ders kitaplarına göre incelenmesi" adlı tezinde 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında, Bir Kahraman Doğuyor öğrenme alanında toplam dört tane kazanımın bulunduğu ancak Nutuk, 1919-1927 yılları arasını kapsadığından bu öğrenme alanı için Nutuk'tan yapılacak doğrudan bir alıntıya rastlanmadığı buna bağlı olarak da ders kitaplarına yansımadağı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar bizim sonucumuzu destekler niteliktedir.

3.3.9. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik sonuçlar

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı ikinci ünitesi *Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar*' da 21 değerden 15 değer (barış, sevgi, dostluk, dürüstlük, yardımseverlik, öz denetim, bağımsızlık, vatanseverlik, dayanışma, sorumluluk, eşitlik, özgürlük, duyarlılık, saygı, çalışkanlık) yer almakta 6 değer (bilimsellik, estetik, tasarruf, aile birliğine önem verme, sabır, adalet) yer almamaktadır. Katılımcıların *Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar* ünitesinde yer alan 15 değerden 7 değere (bağımsızlık, vatanseverlik, dayanışma, sorumluluk, eşitlik, özgürlük, duyarlılık) değindikleri, 8 değere (barış, sevgi, dostluk, dürüstlük, yardımseverlik, öz denetim, saygı, çalışkanlık) değinmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 17 yanlış ifade kullandıkları (Vatan sevgisi, milli birlik ve beraberlik, kararlılık, fedâkarlık, vatan ve millet sevgisi, demokratikleşme, birlik, ileri görüşlülük, ulusal egemenlik, beraberlik, milli birlik, millet sevgisi, liderlik, paylaşma, yardımlaşma, mücadelecilik, milli bilinç) sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların 15 değerini sadece 7 sine değinmesi, 10 katılımcıdan sadece 2'sinin hiç yanlış değer ifadesi kullanmaması, 1'inin ise hiç doğru değer ifadesi kullanmaması, katılımcıların 8'i tarafından 21 değer dışında 17 farklı değer ifadesi kullanılması öğretmenlerin bu üniteye yer alan ve yer almayan değerler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, 17 yanlış değer ifadesi kullanmaları, değer ifadelerini de tam olarak bilmedikleri sonucunu göstermektedir.

Katılımcıların 8'i ünite içerisinde değerleri yeterli bulurken, 2'si herhangi bir görüş belirtmemiştir. Yeterli bulanların ifadeleri doğrultusunda verilen değerleri yeterli bulmakla birlikte bu üniteye kazınımın yoğun, ders saatinin ise yetersiz kaldığı, bu iki nedenden dolayı kitapta yer alan değerlere istenilen ölçüde değinilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.10. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik sonuçlar

Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde 21 değerden 15'i yer almaktadır. Ders kitabından elde ettiğimiz bulgular sonucunda katılımcıların bu üniteyi öğrenciye aktarırken üzerinde durması gereken bu 15 değer barış, sevgi, dostluk, dürüstlük, yardımseverlik, öz denetim, bağımsızlık, vatanseverlik, dayanışma, sorumluluk, eşitlik, özgürlük, duyarlılık, saygı, çalışkanlıktır. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre bu 15 değerden 6 değer üzerinde durdukları 9 değer ise üzerinde durmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Üzerinde durdukları 6 değer bağımsızlık, vatanseverlik, sorumluluk, eşitlik, özgürlük ve duyarlılık; üzerinde durmadıkları 9 değer barış, sevgi, dostluk, dürüstlük, yardımseverlik, öz denetim, dayanışma, saygı ve çalışkanlıktır. Bununla birlikte katılımcılar değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 11 (Millî birlik ve beraberlik, vatan sevgisi, tam bağımsızlık, millet sevgisi, vatanın önemi, bağımsızlığa olan düşkünlük, vatan ve millet sevgisi, ulusal egemenlik, kararlılık, mücadelecilik, olaylara karşı duyarlı olabilme) farklı ifade kullanmıştır.

Bu ünite içerisinde oran olarak ilk üç sırada yer alan değerler bağımsızlık, vatanseverlik ve dayanışmadır. Ancak katılımcıların bağımsızlık ve vatanseverlik değerinin üzerinde durdukları; dayanışma değerinin ise üzerinde durmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların 15 değerden sadece 6'sının üzerinde durup 9 değer üzerinde durmamaları, üzerinde durmadıkları 9 değerden biri olan dayanışma değerine bu ünite içerisinde yoğun olarak yer aldığı halde değinmemeleri, 10 katılımcıdan sadece 3'ünün hiç yanlış değer

ifadesi kullanmaması, 3' ünün ise hiç doğru değer ifadesi kullanmaması, katılımcıların 7' si tarafından 21 değer dışında 11 farklı değer ifadesi kullanılması öğretmenlerin bu üniteye yer alan ve yer almayan değerler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, 11 yanlış değer ifadesi kullanmaları, değer ifadelerini de tam olarak bilmedikleri sonucunu göstermektedir.

Katılımcıların bu üniteye de değerleri aktarırken ilişkilendirmeyi tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu ilişkilendirmeler şu şekilde yapılmaktadır. Kazanımları verirken değerleri vermek, değerleri tarihi olaylar ve kişilik özellikleri ile ilişkilendirerek ders anlatımını gerçekleştirmektedir. Değerleri verirken en çok Atatürk'ün sözleri, hayatı, dönemin tanıklarının hikâyeleri, o dönemi anlatan görsel ve alıntılarla değer eğitimi verilmeye çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin örnek olaylardan empati kurması sağlanmış, siz olsaydınız nasıl davranırdınız sorusu sorularak değerler eğitimi üzerinde durulmaya çalışılmıştır. Bu üniteye değerleri aktarırken sunuş, soru cevap, tartışma ve örneklendirme yöntem ve tekniklerini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.11. Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair sonuçlar

Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesi 1. Dünya Savaşına yol açan gelişmeler,1. Dünya Savaşı, İşgal yıllarında Anadolu, Cemiyetler ve Kuvay-ı Milliye, Kongreler Dönemi, Misak-ı Milli ve TBMM'nin açılması, TBMM'ye karşı çıkan isyanlar ve Sevr Antlaşmasının içermektedir. Nutuk içerik itibariyle bu üniteye yer alan tüm konuları bünyesinde barındırmaktadır. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre katılımcıların tamamı bu üniteye yer alan her olayı Nutuk'ta yer alan bölümler ile bağdaştırdıklarını belirtmiştir. Katılımcıların ders anlatımı sırasında Nutuk'tan Milli Mücadele hazırlık dönemi, Milli Mücadele dönemi, cemiyetler, Kuvay-ı Milliye, kongreler ve BMM' nin açılması konularını anlatırken yararlandıkları tespit edilmiştir. Nutuk ve ders kitabını bağdaştıran tüm katılımcıların bu üniteye en çok vatanseverlik değeri ile bağdaştırarak anlattıkları sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.12. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik sonuçlar

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı üçüncü ünitesi *Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm*'de 21 değerden 16 değer (vatanseverlik, bağımsızlık, özgürlük, dayanışma, eşitlik, sorumluluk, duyarlılık, barış, sevgi, dostluk, dürüstlük, bilimsellik, çalışkanlık, tasarruf, özdenetim, yardımseverlik) yer almakta 5 değer (saygı, estetik, adalet, aile birliğine önem verme, sabır) yer almamaktadır. Katılımcıların *Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm* ünitesinde yer alan 16 değerden 7 değere (vatanseverlik, bağımsızlık, özgürlük, dayanışma, eşitlik, sorumluluk, duyarlılık) değindikleri 9 değere (barış, sevgi, dostluk, dürüstlük, bilimsellik, çalışkanlık, tasarruf, özdenetim, yardımseverlik) değinmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 23 yanlış ifade kullandıkları (vatan sevgisi, milli birlik ve beraberlik, tam bağımsızlık, fedâkarlık, vatan ve millet sevgisi, özgüven, paylaşma, yardımlaşma, birlik- beraberlik, kararlılık, birlik, beraberlik, toplumsal dayanışma, özgürlük ruhu, bilinç, demokratikleşme, öz saygı, mücadelecilik, inanç, sabır, azim, vatan-millet-bayrak sevgisi, zorluklara rağmen mücadeleden vazgeçmemek) sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların 16 değerinin sadece 7'sine değinmesi, 10 katılımcıdan sadece 2'sinin hiç yanlış değer ifadesi kullanmaması, katılımcıların 8'i tarafından 21 değerinin dışında 23 farklı değer ifadesi kullanılması öğretmenlerin bu üniteye yer alan ve yer almayan değerler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, 23 yanlış değer ifadesi kullanmaları, değer ifadelerini de tam olarak bilmedikleri sonucunu göstermektedir. Bulgular sonucunda katılımcıların bu üniteye yer alan değerler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, 23 yanlış değer ifadesi kullanarak, değer ifadelerini de tam olarak bilmediklerini sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların 10'unun ünite içerisinde değerleri yeterli bulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.13. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik sonuçlar

Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde 21 değerden 16'sı yer almaktadır. Ders kitabından elde ettiğimiz bulgular sonucunda katılımcıların bu üniteyi öğrenciye aktarırken üzerinde durması gereken bu 16 değer vatanseverlik, bağımsızlık, özgürlük, dayanışma, eşitlik, sorumluluk, duyarlılık, barış, sevgi, dostluk, , dürüstlük, , bilimsellik,

çalışkanlık, tasarruf, özdenetim ve yardımseverliktir. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre bu 16 değerden 7 değer üzerinde durduklarını 9 değer ise üzerinde durmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Üzerinde durdukları 7 değer vatanseverlik, bağımsızlık, özgürlük, dayanışma, eşitlik, sorumluluk, duyarlılık; üzerinde durmadıkları 9 değer barış, sevgi, dostluk, dürüstlük, bilimsellik, çalışkanlık, tasarruf, özdenetim, yardımseverliktir. Bununla birlikte katılımcılar değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 13 (milli birlik ve beraberlik, vatan sevgisi, tam bağımsızlık, sabır, kararlılık, inisiyatif alma, yardımlaşma, toplumsal dayanışma, disiplin, mücadelecilik, millet sevgisi, fedakarlık, zorluklara rağmen mücadeleden vazgeçmemek) farklı ifade kullanmıştır.

Bu ünite içerisinde oran olarak ilk üç sırada yer alan değerler bağımsızlık, vatanseverlik ve dayanışmadır. Katılımcıların bu üç değer de üzerinde durdukları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların 16 değerden sadece 7' sinin üzerinde durup 9 değer üzerinde durmamaları, 10 katılımcıdan sadece 3' ünün hiç yanlış değer ifadesi kullanmaması, 1' inin ise hiç doğru değer ifadesi kullanmaması, katılımcıların 7' si tarafından 21 değer dışında 13 farklı değer ifadesi kullanılması öğretmenlerin bu üniteye yer alan ve yer almayan değerler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, 13 yanlış değer ifadesi kullanmaları, değer ifadelerini de tam olarak bilmedikleri sonucunu göstermektedir.

Değerleri aktarırken üç katılımcının hikâye anlattıkları, üç katılımcının da ilişkilendirerek değerleri verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Hikâye anlatanlar Kurtuluş Savaşında yer alan kahramanların hayat hikâyelerini kullanarak değerleri aktarmaktadır. İlişkilendirerek verenler ise kazanımları verirken değerleri vermekte, değerleri ve tarihi gelişmeleri ilişkilendirmekte ve olay-olgu ilişkisi ile değerleri aktardıklarını belirtmektedir. Bir katılımcının örnek olayları yorumlama ve empati yapma bir katılımcının da kompozisyon yazdırarak değerleri verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların değerleri aktarırken sunuş, soru cevap, tartışma, drama, örneklendirme yöntem ve tekniklerini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır

3.3.14. Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk' ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair sonuçlar

Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesi Doğu ve Güney Cephesi, Batı Cephesi, Maarif Kongresi, Tekâlif-i Milliye Emirleri, Sakarya Meydan Savaşı, Büyük Taarruz,

Mudanya Ateşkes Antlaşması, Lozan Antlaşması ve sanat ve edebiyat eserlerinde milli mücadele konularını içermektedir. Nutuk içeriğinde bu üniteye işlenen tüm konuları ayrıntıları ile barındırmaktadır. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre katılımcıların tamamı bu üniteye yer alan her olayı Nutuk'ta yer alan bölümler ile bağdaştırdıklarını belirtmiştir. Katılımcıların ders anlatımı sırasında Doğu cephesi, Güney cephesi, Batı cephesi ve Tekâlif-i Milliye Emirleri konularını anlatırken Nutuk'tan yararlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Nutuk ve ders kitabını bağdaştıran katılımcıların bu üniteye en çok bağımsızlık, dayanışma ve vatanseverlik değerleri ile bağdaştırarak anlattıkları sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.15. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik sonuçlar

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı dördüncü ünitesi *Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye*'de 21 değerden 17 değer (sorumluluk, çalışkanlık, eşitlik, özgürlük, bağımsızlık, vatanseverlik, barış, saygı, sevgi, dostluk, dayanışma, estetik, bilimsellik, tasarruf, özdenetim, yardımseverlik, aile birliğine önem verme) yer almakta 4 değer (duyarlılık, dürüstlük, adalet, sabır) yer almamaktadır. Katılımcıların *Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye* ünitesinde yer alan 17 değerden 6 değere (sorumluluk, çalışkanlık, eşitlik, özgürlük, bağımsızlık, vatanseverlik) değindikleri 11 değere (barış, saygı, sevgi, dostluk, dayanışma, estetik, bilimsellik, tasarruf, özdenetim, yardımseverlik, aile birliğine önem verme) değinmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bulgulardan katılımcıların *Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye* ünitesinde ders kitabında yer almayan 1 değer (duyarlılık) de yer aldığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 18 yanlış ifade kullandıkları (çağdaşlık, akıl ve bilim, çağdaşlaşma, modernlik, özgüven, yardımlaşma, kararlılık, ilerleme, birleştirici, inanç, sabır, değişim, azim, cesaret, birlik ve beraberliğin önemi, milli birlik ve beraberlik, kadın erkek eşitliği, gelişmeyi hedef alan yenilikçi bireyler) sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların 17 değerini sadece 6' sına değinmesi, ders kitabında yer almayan 1 değerini yer aldığını belirtmeleri, 10 katılımcıdan sadece 1'inin hiç yanlış değer ifadesi kullanmaması, 6' sının ise hiç doğru değer ifadesi kullanmaması, katılımcıların 9' u tarafından 21 değer dışında 18 farklı değer ifadesi kullanılması öğretmenlerin bu üniteye yer alan ve yer almayan değerler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, 18 yanlış

değer ifadesi kullanmaları, değer ifadelerini de tam olarak bilmedikleri sonucunu göstermektedir.

Katılımcıların 5' i ünite içerisinde değerleri yeterli bulurken, 2' si yetersiz bulmuş, 3' ü ise herhangi bir görüş belirtmemiştir. Yetersiz bulunanlardan elde edilen bulgular sonucunda bu üniteye yer alan Atatürk İlke ve İnkılaplarında geçen kavram ve değerlerin soyut kaldığı somutlaştırılarak verilmesine dikkat edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.16. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik sonuçlar

Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde 21 değerden 17' si yer almaktadır. Ders kitabından elde ettiğimiz bulgular sonucunda katılımcıların bu üniteyi öğrenciye aktarırken üzerinde durması gereken bu 17 değer sorumluluk, çalışkanlık, eşitlik, özgürlük, bağımsızlık, vatanseverlik, barış, saygı, sevgi, dostluk, dayanışma, estetik, bilimsellik, tasarruf, özdenetim, yardımseverlik ve aile birliğine önem vermedir. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre 17 değerden 8 değer üzerinde durdukları, 9 değer ise üzerinde durmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Üzerinde durdukları 8 değer sorumluluk, çalışkanlık, eşitlik, özgürlük, bağımsızlık, vatanseverlik, dayanışma ve bilimsellik üzerinde durmadıkları 9 değer barış, saygı, sevgi, dostluk, estetik, tasarruf, özdenetim, yardımseverlik, aile birliğine önem vermedir. Katılımcılar duyarlılık ve adalet değerinin üzerinde durduklarını belirttiler de bu iki değer bu ünite içerisinde yer almamaktadır. Bununla birlikte katılımcılar değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 15 (çağdaşlık, çağdaşlaşma, özgüven, akıl ve bilim, akıl ve bilimin önemi, yenilikler, birleştirici, yeniliklere açık olma, modernlik, milli kimlik, sabırlı olma, disiplinli olma, ilerleme, değişim, yenilikçi) farklı ifade kullanmıştır.

Bu ünite içerisinde oran olarak ilk üç sırada yer alan değerler bağımsızlık, eşitlik ve bilimseliktir. Katılımcıların bu üç değere de değindikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların 17 değerden sadece 8' inin üzerinde durup 9 değer üzerinde durmamaları, bu üniteye yer almadığı halde iki değer üzerinde durduklarını belirtmeleri, 10 katılımcıdan sadece 3'ünün hiç yanlış değer ifadesi kullanmaması, 5'inin ise hiç doğru değer ifadesi kullanmaması, katılımcıların 7'si tarafından 21 değer dışında 15 farklı değer ifadesi kullanılması öğretmenlerin bu üniteye yer alan ve yer almayan değerler konusunda yeterli

bilgiye sahip olmadıklarını, 15 yanlış değer ifadesi kullanmalarını, değer ifadelerini de tam olarak bilmedikleri sonucunu göstermektedir.

Bu üniteye katılımcıların değerleri verirken kazanımlar ile birlikte verdikleri, gelişim ve yenileşmenin önemi üzerinde durdukları, inkılaplar ile ilişkilendirdikleri, çalışmanın önemi ile ilgili bilgilendirici konuşmalar ile araştırma görevleri vererek değerleri aktardıkları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar bunları yaparken tartışma, münazara, soru-cevap, anlatım, örneklendirme, örnek olay, inceleme, beyin fırtınası gibi yöntemleri kullandıkları tespit edilmiştir. Katılımcılardan 2' si değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdikleri konusunda herhangi bir görüş belirtmemiştir.

3.3.17. Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair sonuçlar

Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesi Atatürk İlkeleri, Siyasi, Hukuk, Eğitim ve Öğretim, Toplumsal, Ekonomi, Sağlık alanında yapılan İnkılaplar, Cumhuriyet'in İlanı ve Atatürk ile ve İnkılaplarının esaslarını içermektedir. Nutuk içeriğinde bu üniteye işlenen konuların 1927 yılına kadar olan tarihsel dönemini ayrıntıları ile barındırmaktadır. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre katılımcıların tamamı 1927 ye kadar yapılan İnkılapları Nutuk'ta yer alan bölümler ile bağdaştırdıklarını belirtmiştir. Katılımcıların ders anlatımı sırasında Saltanatın Kaldırılması, Halifeliğin Kaldırılması, Cumhuriyet'in ilanı, Tevhid-î Tedrisat kanunu, Şapka Kanunu ve Medeni Kanun konularını anlatırken Nutuk'tan yararlandıkları tespit edilmiştir. Nutuk ve ders kitabını bağdaştıran katılımcılar bu üniteye yer alan değerlerin çağdaşlık ve akıl-bilim olduğunu belirtmiştir. Ancak çağdaşlık ve akıl-bilim adı altında herhangi bir değer bulunmamaktadır. Doğru değer ifadesi bilimsellik olsa da katılımcıların tamamı bu doğru ifadeyi kullanmamıştır.

3.3.18. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik sonuçlar

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı beşinci ünitesi *Demokratikleşme Çabalarında* 21 değerden 9 değer yer almakta (bağımsızlık, vatanseverlik, dayanışma, bilimsellik, sorumluluk, özgürlük, çalışkanlık, saygı, sevgi) , 12 değer (eşitlik, duyarlılık, barış, dostluk, yardımseverlik, aile birliğine önem verme, dürüstlük, tasarruf, estetik, adalet, öz denetim, sabır) yer almamaktadır. Katılımcıların *Demokratikleşme Çabaları* ünitesinde

yer alan 9 değerden 5 değere (bağımsızlık, vatanseverlik, bilimsellik, sorumluluk, özgürlük) değindikleri 4 değere (çalışkanlık, saygı, sevgi, dayanışma) değinmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bulgulardan katılımcıların *Demokratikleşme Çabaları* ünitesinde ders kitabında yer almayan 3 değer (adalet, eşitlik, duyarlılık) de yer aldığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 15 yanlış ifade kullandıkları (demokratikleşme, insan hakları, milli egemenlik, kadın hakları, demokrasi, demokratik tutum, işbirliği, dış politikada eşitlik, milli birlik ve beraberlik, sabır, milli bilinç, demokratik yaşam, farklı görüşlere saygı, milli kimlik, milli irade) sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların 9 değerini sadece 5'ine değinmesi, ders kitabında yer almayan 3 değerini yer aldığını belirtmeleri, 10 katılımcıdan sadece 1'inin hiç yanlış değer ifadesi kullanmaması, 5'inin ise hiç doğru değer ifadesi kullanmaması, katılımcıların 9'u tarafından 21 değer dışında 15 farklı değer ifadesi kullanılması öğretmenlerin bu üniteye yer alan ve yer almayan değerler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, 15 yanlış değer ifadesi kullanmaları, değer ifadelerini de tam olarak bilmedikleri sonucunu göstermektedir.

Katılımcıların 8 i ünite içerisinde değerleri yeterli bulurken, 2 si yetersiz bulmuştur. Yetersiz bulunanlardan elde edilen bulgular sonucunda bu üniteye ki kazanımlara hem içerik hem de zaman olarak daha fazla yer verilmesi ve derinleştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.19. Demokratikleşme Çabaları ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik sonuçlar

Demokratikleşme çabaları ünitesinde 21 değerden 9'u yer almaktadır. Ders kitabından elde ettiğimiz bulgular sonucunda katılımcıların bu üniteyi öğrenciye aktarırken üzerinde durması gereken bu 9 değer bağımsızlık, vatanseverlik, dayanışma, bilimsellik, sorumluluk, özgürlük, çalışkanlık, saygı ve sevgidir. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre bu 9 değerden 5 değerini üzerinde durduklarını 4 değerini ise üzerinde durmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Üzerinde durdukları 5 değer özgürlük, bağımsızlık, sorumluluk, vatanseverlik, bilimsellik üzerinde durmadıkları 4 değer dayanışma, çalışkanlık, saygı ve sevgidir. Katılımcılar eşitlik, adalet ve duyarlılık değerinin üzerinde durduklarını belirtse de bu üç değer bu ünite içerisinde yer almamaktadır. Bununla birlikte katılımcılar değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 12 (demokrasi, demokratikleşme, kadın hakları,

demokratik tutum, işbirliği, milli egemenlik, adil ve eşit bir yönetim, ulusal egemenlik, özgür düşünce, insan hakları, milli irade, Atatürk ve devrimlerine yönelik tehditler) farklı ifade kullanmıştır. Bu ünite içerisinde oran olarak ilk yedi değer bağımsızlık, vatanseverlik, dayanışma, bilimsellik, sorumluluk, özgürlük, çalışkanlıktır. Katılımcıların bu 7 değerlerden çalışkanlık ve dayanışmanın üzerinde durmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların 9 değerden sadece 5'inin üzerinde durup 4 değer üzerinde durmamaları, üzerinde durduklarını belirttikleri 3 değer ders kitabında yer almıyor olması, ünite içerisinde yoğun olarak yer alan 7 değerden 2'sinin üzerinde durmamaları, 10 katılımcıdan sadece 2'sinin hiç yanlış değer ifadesi kullanmaması, 4'ünün ise hiç doğru değer ifadesi kullanmaması, katılımcıların 8'i tarafından 21 değer dışında 12 farklı değer ifadesi kullanılması öğretmenlerin bu üniteye yer alan ve yer almayan değerler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, 12 yanlış değer ifadesi kullanmaları, değer ifadelerini de tam olarak bilmedikleri sonucunu göstermektedir.

Bu üniteye katılımcıların değerleri verirken kazanımlar ile birlikte verdikleri, seçme ve seçilme hakkı üzerinde durdukları, değerler ile ilgili afiş ve pano çalışması yaptıkları, geçmiş ve günümüzü karşılaştırdıkları, kurulan siyasi partiler ile ilişkilendirdikleri, örnek olay yöntemiyle ülkeleri karşılaştırdıkları, resimler yaptıkları ve değerleri bu şekilde aktardıkları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar bunları yaparken anlatım, beyin fırtınası, grup çalışması, tartışma, münazara, soru cevap, drama, örneklendirme ve video izleme gibi yöntemleri kullandıkları tespit edilmiştir.

3.3.20. Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk'ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair sonuçlar

Demokratikleşme Çabaları ünitesi çok partili hayata geçiş, Mustafa Kemal'e suikast girişimi ve Cumhuriyet'e yönelik tehditleri içermektedir. Nutuk içerisinde bu ünite de yer alan Cumhuriyet Halk Fırkası ve Terakkiperver Halk Fırkasının kuruluşunu, Şeyh Sait isyanını ve Mustafa Kemal'e suikast girişimini barındırmaktadır. Bulgular incelendiğinde katılımcılardan 5'inin ders kitabında yer alan olaylar ile Nutuk'ta yer alan olayları doğru olarak eşleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların ders anlatımı sırasında siyasi partiler ve cumhuriyet karşıtlarıyla yapılan mücadeleler konularını anlatırken Nutuk'tan yararlandıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların 1'i bu üniteye Nutuk'tan yararlanmadığını

belirtmiştir. Nutuk ve ders kitabını bağdaştıran katılımcılar bu üniteye yer alan değerleri yanlış ifadeler kullanarak belirtmiştir.

3.3.21. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik sonuçlar

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı altıncı ünitesi *Atatürk Dönemi Türk Dış Politikasında* 21 değerden 10 değer yer almakta (bağımsızlık, dayanışma, bilimsellik, sorumluluk, özgürlük, saygı, barış, dostluk, dürüstlük, adalet), 11 değer (vatanseverlik, eşitlik, sevgi, çalışkanlık, duyarlılık, yardımseverlik, tasarruf, estetik, öz denetim, sabır, aile birliğine önem verme) yer almamaktadır. Katılımcıların *Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası* ünitesinde yer alan 10 değerden 5 değere (bağımsızlık, dayanışma, sorumluluk, özgürlük, barış) değindikleri 5 değere (bilimsellik, dostluk, dürüstlük, adalet, saygı) değinmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bulgulardan katılımcıların *Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası* ünitesinde yer almayan 3 değer (vatanseverlik, eşitlik, duyarlılık) de yer aldığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 19 yanlış ifade kullandıkları (tam bağımsızlık, hoşgörü, yardımlaşma, mütekabiliyet, işbirliği, barışçılık, uluslararası eşitlik, Misak-ı Milli, akılcılık, gerçekçilik, hukuka bağlılık, demokrasi, vatan ve millet sevgisi, milli menfaatleri esas alma, yenilikçi düşünme, milli birlik ve beraberlik, özveri, uluslararası ilişkilerde karşılıklı saygı, sorunları barışçı yönlerden çözmeye) sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların 10 değer (vatanseverlik, eşitlik, duyarlılık) de yer aldığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların 10 değer (bağımsızlık, dayanışma, sorumluluk, özgürlük, barış) değindikleri 5 değere (bilimsellik, dostluk, dürüstlük, adalet, saygı) değinmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bulgulardan katılımcıların *Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası* ünitesinde yer almayan 3 değer (vatanseverlik, eşitlik, duyarlılık) de yer aldığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 19 yanlış ifade kullandıkları (tam bağımsızlık, hoşgörü, yardımlaşma, mütekabiliyet, işbirliği, barışçılık, uluslararası eşitlik, Misak-ı Milli, akılcılık, gerçekçilik, hukuka bağlılık, demokrasi, vatan ve millet sevgisi, milli menfaatleri esas alma, yenilikçi düşünme, milli birlik ve beraberlik, özveri, uluslararası ilişkilerde karşılıklı saygı, sorunları barışçı yönlerden çözmeye) sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların 10 değer (vatanseverlik, eşitlik, duyarlılık) de yer aldığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların 10 değer (bağımsızlık, dayanışma, sorumluluk, özgürlük, barış) değindikleri 5 değere (bilimsellik, dostluk, dürüstlük, adalet, saygı) değinmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bulgulardan katılımcıların *Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası* ünitesinde yer almayan 3 değer (vatanseverlik, eşitlik, duyarlılık) de yer aldığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 19 yanlış ifade kullandıkları (tam bağımsızlık, hoşgörü, yardımlaşma, mütekabiliyet, işbirliği, barışçılık, uluslararası eşitlik, Misak-ı Milli, akılcılık, gerçekçilik, hukuka bağlılık, demokrasi, vatan ve millet sevgisi, milli menfaatleri esas alma, yenilikçi düşünme, milli birlik ve beraberlik, özveri, uluslararası ilişkilerde karşılıklı saygı, sorunları barışçı yönlerden çözmeye) sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.22. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik sonuçlar

Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde 21 değerden 10'u yer almaktadır. Ders kitabından elde ettiğimiz bulgular sonucunda katılımcıların bu üniteyi öğrenciye aktarırken üzerinde durması gereken bu 10 değer bağımsızlık, vatanseverlik, dayanışma, bilimsellik, sorumluluk, özgürlük, çalışkanlık, saygı, barış ve sevgidir. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre bu 10 değerden 7 değer üzerinde durdukları 3 değer üzerinde durmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Üzerinde durdukları 7 değer bağımsızlık, vatanseverlik, dayanışma, sorumluluk, özgürlük, barış, saygı üzerinde durmadıkları 3 değer bilimsellik, çalışkanlık ve sevgidir. Katılımcılar eşitlik değerinin üzerinde durduklarını belirtse de değer bu ünite içerisinde yer almamaktadır. Bununla birlikte katılımcılar değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 15 (yardımlaşma, tam bağımsızlık, vatan ve millet sevgisi, duyarlı, barışçılık, demokrasi, uluslar arası denklik, gerçekçi, barışçı, Misak-ı Milli, akıl, maddi ve manevi değerler, özgürlükçü, hukuka bağlılık, özveri) farklı ifade kullanmıştır.

Bu ünite içerisinde oran olarak ilk üç sırada yer alan değerler barış, dayanışma ve bağımsızlıktır. Katılımcıların bu üç değere de değindikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların 10 değerden sadece 7 'sinin üzerinde durup 3 değer üzerinde durmamaları, üzerinde durduklarını belirttikleri bir değer aslında bu ünite içerisinde yer alan değerler arasında yer almadığı, 10 katılımcıdan sadece 2'sinin hiç yanlış değer ifadesi kullanmaması, 1'inin ise hiç doğru değer ifadesi kullanmaması, katılımcıların 8'i tarafından 21 değer dışında 15 farklı değer ifadesi kullanılması öğretmenlerin bu üniteye yer alan ve yer almayan değerler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, 15 yanlış değer ifadesi kullanmaları, değer ifadelerini de tam olarak bilmedikleri sonucunu göstermektedir.

Bu üniteye katılımcıların değerleri verirken kazanımlar ile birlikte verdikleri, vatan-millet sevgisi gibi kavramlara değindikleri, pano ve afiş çalışmaları ile soyut konuları somut hale getirmeye çalıştıkları, Lozan Antlaşması ve Misak-ı Milli ile ilişkilendirdikleri ve ülkeler arası gelişmeleri geçmişle bağdaştırarak değerleri aktardıkları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların anlatım, soru-cevap, tartışma, yapılan işi yorumlama, örneklendirme gibi yöntemleri kullandıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların 2 si değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdikleri konusunda herhangi bir görüş belirtmemiştir.

3.3.23. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk'ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair sonuçlar

Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesi dış politikanın temel ilkeleri, Lozan Sonrasından kalan sorunlar (Yabancı okullar sorunu, dış borçlar sorunu, Musul Sorunu, nüfus mübadelesi sorunu, Montrö Boğazlar Sözleşmesi, Türkiye'nin Milletler Cemiyetine katılması, Hatay sorunu, Balkan Antantı ve Sâdâbat Paktını barındırmaktadır. Nutuk 1927 ye kadar olan süreci kapsadığı için 6. Üniteye yer alan konularda sadece 1927'ye kadar olan süreçte yaşanan olaylarla bağdaştırılabilmektedir. Bulgular incelendiğinde katılımcıların sadece 1'i Nutuk'un 1927 ye kadar süreçte yaşanan olayları kapsadığını bu yüzden Nutuk'un sadece belirli bir bölümünün (Lozan görüşmeleri) bu ünite ile bağdaştırılabileceğini, diğer kısımların ise bağdaştırılamayacağını belirtmiştir. Bu üniteye en yoğun yer bulan değer Barış olsa da Nutuk ve ders kitabını bağdaştıran katılımcılardan sadece 1'i değerle eşleştirdiğini belirtmiştir.

3.3.24. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğine, değerleri yeterli bulup bulmadıklarına ve eksikliklerine yönelik sonuçlar

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı altıncı ünitesi olan *Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası'nda* 21 değerden 9 değer yer almakta (bağımsızlık, vatanseverlik, eşitlik, dayanışma, bilimsellik, dostluk, çalışkanlık, özgürlük, barış) , 12 değer (sorumluluk, sevgi, duyarlılık, saygı, yardımseverlik, dürüstlük, tasarruf, estetik, adalet, öz denetim, aile birliğine önem verme, sabır) yer almamaktadır. Katılımcıların *Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası* ünitesinde yer alan 9 değerden 5 değere (bağımsızlık, vatanseverlik, dayanışma, çalışkanlık, barış) değindikleri 4 değere (eşitlik, bilimsellik, dostluk, özgürlük) değinmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bulgulardan katılımcıların *Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası* ünitesinde yer almayan 3 değer (saygı, sevgi, sorumluluk) de yer aldığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 14 yanlış ifade (Türk büyüklerine saygı, fedakarlık, vefa, demokratik tutum, demokrasi, vefalı olmak, insan sevgisi, barışçılık, milli kahramanlara sahip çıkma, milli değerlere sahip çıkma, uluslar arası hukuka bağlılık, atasına olan sevgi, atasına olan bağlılık, atasına olan minnettarlık) kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların 9 değer (sorumluluk, sevgi, duyarlılık, yardımseverlik, dürüstlük, tasarruf, estetik, adalet, öz denetim, aile birliğine önem verme, sabır) de yer aldığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların 10 katılımcıdan sadece 2' sinin hiç yanlış değer ifadesi

kullanmaması, 3' ünün ise hiç doğru değer ifadesi kullanmaması, katılımcıların 8' i tarafından 21 değer dışında 14 farklı değer ifadesi kullanılması öğretmenlerin bu üniteye yer alan ve yer almayan değerler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, 14 yanlış değer ifadesi kullanmaları, değer ifadelerini de tam olarak bilmedikleri sonucunu göstermektedir.

Katılımcıların 5' i ünite içerisinde değerleri yeterli bulurken, 3'ü yetersiz bulmuş, 2' si ise görüş belirtmemiştir. Yetersiz bulunanlardan elde edilen bulgular sonucunda kavramların havada kaldığı, sınav kaygısı nedeniyle değerlerin yeterince üzerinde durulmadığı, yapılan İnkılapların daha çok üzerinde durulması ve değerler yönüyle anlatılması gerektiği ancak başırlamadığı sonucuna ulaşımıştır.

3.3.25. Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde durdukları, değerleri nasıl ve hangi yöntemler ile verdiklerine yönelik sonuçlar

Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde 21 değerden 9'u yer almaktadır. Ders kitabından elde ettiğimiz bulgular sonucunda katılımcıların bu üniteyi öğrenciye aktarırken üzerinde durması gereken bu 9 değer bağımsızlık, vatanseverlik, eşitlik, dayanışma, bilimsellik, dostluk, çalışkanlık, özgürlük, barıştır. Katılımcılar elde edilen bulgulara göre bu 9 değerden 5 değer üzerinde durduklarını 4 değer ise üzerinde durmadıkları sonucuna ulaşımıştır. Üzerinde durdukları 5 değer barış, bağımsızlık, çalışkanlık, vatanseverlik ve dostluk üzerinde durmadıkları 4 değer eşitlik, bilimsellik, dayanışma ve özgürlüktür. Katılımcılar saygı, sevgi, sorumluluk ve duyarlılık değerinin üzerinde durduklarını belirtse de bu 4 değer bu ünite içerisinde yer almamaktadır. Bununla birlikte katılımcılar değer olarak ifade ettikleri ancak doğru değer ifadesi olmayan 16 (vatan ve millet sevgisi, tam bağımsızlık, Türk büyüklerine saygı, özgüven, minnet, sadakat, ülkemizi sevmek, demokratik tutum, cesaret, vefa, demokrasi, gerçekçilik, tarihsel empati, vefalı olmak, barışçılık, uluslararası hukuka uygunluk) farklı ifade kullanmıştır.

Bu ünite içerisinde oran olarak ilk dört sırada yer alan değerler barış, dostluk, bilimsellik ve özgürlüktür. Katılımcıların bu dört değerden barış ve dostluğa değindikleri ancak bilimsellik ve özgürlüğe değinmedikleri sonucuna ulaşımıştır. Katılımcıların 9 değerden sadece 5 inin üzerinde durup 4 değer üzerinde durmamaları, üzerinde durduklarını belirttikleri 4 değer bu ünite içerisinde yer almaması, bu ünite içerisinde yoğun olarak yer aldığı halde iki değere değinmemeleri, 10 katılımcıdan sadece 4' ünün hiç

yanlış değer ifadesi kullanmaması, 2' sinin ise hiç doğru değer ifadesi kullanmaması, katılımcıların 6' sı tarafından 21 değerin dışında 16 farklı değer ifadesi kullanılması öğretmenlerin bu üniteye yer alan ve yer almayan değerler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, 16 yanlış değer ifadesi kullanmaları, değer ifadelerini de tam olarak bilmedikleri sonucunu göstermektedir.

Bu üniteye katılımcıların değerleri verirken kavram haritası oluşturdukları, Atatürk'ün kişisel özellikleri ile değerleri bağdaştırdıkları, Atatürk'ün ölümü sonrası gazete manşetlerini göstererek Atatürk ve diğer devlet adamlarını karşılaştırarak Atatürk'ün önemini ve değerleri vermeye çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bunları uygularken sunuş, afiş çalışması, pano yapımı, araştırma, soru cevap, grup çalışması, örneklendirme, benzetme, karşılaştırma yöntem ve tekniklerini kullanmışlardır. Katılımcıların 1'inin herhangi bir görüş belirtmediği sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.26. Atatürk'ün ölümü ve Sonrası ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk'ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlattıklarına ve hangi değerler ile eşleştirdiklerine dair sonuçlar

Atatürk'ün ölümü ve Sonrası ünitesi Atatürk'ün lümü, Atatürk'ün eserleri, 2. Dünya Savaşı ve ülkemize etkileri ve Demokrat Parti dönemi konularını barındırmaktadır. Nutuk 1927 ye kadar olan süreci kapsadığı için 7. Ünite ile Nutuk, konular açısından bağdaştırılamamaktadır. Bulgular incelendiğinde katılımcıların sadece 4' Nutuk'un 1927 ye kadar süreçte yaşanan olayları anlattığını bu yüzden bu ünite ile Nutuk'unbağdaştıramayacaklarını belirtmiştir.

Doğan, 2020 tarafından hazırlanan " Nutuk'ta geçen bazı konuların 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürklk dersi ğretim programında yer alan kazanımlara ve ders kitaplarına göre incelenmesi " adlı tezinde 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürklk dersi ğretim programında, Atatürk'ün ölümü ve Sonrası ünitesinde beş kazanım bulunmakta ve bu kazanımlar için Nutuk'tan yapılacak doğrudan alıntılara rastlanmamıştır sonucuna ulaşılmıştır. Bu açıdan bu sonuç araştırma sonucumuzu desteklemektedir.

3.3.27. 8. sınıf öğrencilerine verilen değerlerin öğrencide istendik davranışa dönüşüp dönüşmediğine, dönüşüyor ise kullandıkları farklı yöntemlere, dönüşmüyor ise sebeplerinin neler olduğuna dair sonuçlar

Katılımcılardan elde edilen bulguların sonucuna göre katılımcıların 6 sı verilen değerlerin istendik davranışa dönüştüğünü düşünürken 4 ü ise verilen değerlerin istendik davranışa dönüşmediğini düşünmektedir. Verilen değerlerin istendik davranışa dönüştüğünü düşünen katılımcılar öğrencilerin daha duyarlı ve sorumlu davrandıklarını, İnkılap Tarihi dersinin soyut bir ders olduğunu ve bu yüzden çocuklara soyut bir kavram olan vatan sevgisinin gerçek anlamda aktarıldığını belirtmişlerdir. Burada öğretim programında belirtilenin aksine bir sonuca varılmıştır. Çünkü soyut kavramlar genelde somuta dönüştürülerek verirse de katılımcılar soyut bir derste soyut kavramları daha rahat verdiklerini belirtmiştir. Bu da üzerinde düşünülmesi gereken bir durum sonucunu doğurmuştur. Katılımcılar istendik davranışa dönüştüğünü düşünürken diğer yandan aksaklıkların da olduğunu vurgulamışlardır. Dersin başlangıç aşamasında öğretmenler değerlerin üzerinde ayrıntılarıyla dururken daha sonraki dönemlerde ders kitabının yoğunluğu sınava hazırlık ve bunun stresi nedeniyle ve dışarıdan sosyal ve siyasal yanlış bilgilerin etkisiyle öğrencilerin ve öğretmenlerin kafalarının karışması sonucu dersin ve derste yer alan değerlerin istendiği şekilde kalıcı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dönüşmediğini düşünen katılımcılardan elde edilen sonuçlara göre bu durumun nedenleri; o zamana kadar değerlerin zaten oturmuş olması, öğrencilerin sınava çalışmaları bundan dolayı da değerlere odaklanmak yerine sınava odaklanmaları, müfredatta yer alan bilgilerin değerlerin önüne geçmesi, yaş seviyesi olarak somut düşüncelerin ağır basması bu durumun da manevi değerlerin özümsemesinde zorluk oluşturması, benmerkezci düşünen bir kuşak olmaları ve manevi değerlerden çok maddi değerlere önem vermeleri sebebiyle olduğu sonucuna varılmıştır. Katılımcılar ders saatinin arttırılması, müfredat içindeki içeriğin biraz hafifletilmesi, vatan millet sevgisi, özgüven, birlik ruhu gibi değerlere konular içerisinde daha fazla atıfta bulunabilir önerilerinde bulunmuşlardır.

Pırnaz' ın (2020) " Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitime ve Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan kök değerlere yönelik görüşleri (Kahramanmaraş ili örneği) " adlı yüksek lisans çalışmasında Sosyal bilgiler öğretmenleri, değer öğretiminden sonra gözlemledikleri davranışları olumlu davranışlar ve olumsuz davranışlar olmak üzere iki kategori bünyesinde ele almışlardır. Bazı öğretmenlerde olumlu ve olumsuz davranışlara yönelik her iki kategoride görüşlerini kısmen değişiklik gösterdiklerine yönelik belirtmişlerdir. Öğretmenler öğrencilerde görülen davranışlara yönelik; duyarlı davranış

sergileme, farkındalık oluşturma, sorun çözme, rol ve model olma, içselleştirme ve öğrencilerde isteklilik gibi olumlu davranış gözlemlediklerini belirtirken, konuşmalar ile sınırlı kalması, ön yargı, veli duyarsızlığı ve değerlerin süreklilik göstermemesine yönelik olumsuz davranışlarda belirtmişlerdir. Bazı öğretmenlerde olumlu ve olumsuz davranışa yönelik kısa vadede değişim gösterdiğini ifade etmiştir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar bizim sonucumuzu destekler niteliktedir.

3.3.28. 8. Sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının haricinde öğrenciye değerlerin kazandırılması konusunda farklı kaynaklardan yararlanıp yararlanmadıklarına ve bu konuda hangi kaynakları hangi gerekçe ile tercih ettiklerine yönelik sonuçlar

Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre katılımcıların 6 sınıın değerlerin kazandırılması konusunda ders kitabı ve Nutuk haricinde farklı bir kaynaktan yararlandığı, 4 ünün ise ders kitabı ve Nutuk haricinde farklı kaynaklardan yararlanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ders kitabında yer alan görsellerin yetersiz kalması, değerlerin oldukça önemli olduğu bu yüzden de verilen içeriklerin sınav kaygısı ve müfredatı yetiştirme kaygısıyla yetersiz kalması; daha detaylı ele alınan kaynaklara ihtiyaç duyulduğu için farklı kaynakları kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların ders kitabı ve Nutuk haricinde; Turgut Özakman'ın Şu Çılgın Türkler, Ali Fuat Cebesoy'un Sınıf Arkadaşım Atatürk, Tarık Buğra'nın Küçük Ağa, Halide Edip Adıvar'ın Türk'ün Ateşle İmtihanı, Ateşten Gömlek, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Yaban romanları ile Cumhuriyet ve Milli mücadele dönemi yazarlarının hazırlamış olduğu eserler, Atatürk araştırma merkezi eserleri, dönem konusunda uzman olmuş tarihçi ve araştırmacıların eserleri, o dönemi yaşayanların ağzından mesela Kazım Karabekir'in hayatını anlattığı, onların aile ve yakınlarının (mesela kızı Timsal Hanım'ın) anıları, hatıratları, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun, Halide Edip Adıvar'ın, Tarık Buğra'nın, Turgut Özakman' ın, İlber Ortaylı' nın diğer kitaplarını kaynak olarak kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın sonucuna uygun geliştirilen öneriler aşağıda yer almaktadır:

1) Tüm bu verilerin sonucunda Nutuk değerler açısından oldukça zengin bir kaynaktır ve okullarda değerler eğitimi aktarılırken kaynak kitap olarak kullanılabilir.

2) Bulgulardan elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin değer kavramlarını tam olarak bilmedikleri ortaya çıkmıştır. Öğretmenlere kavram eğitimi üzerinde ayrıca durulmalıdır.

3) Öğretmenlerin büyük bir bölümü adalet, barış, duyarlılık kavramlarına değinmemiştir. 21.yy' da toplumda meydana gelen küresel ve bölgesel anlaşmazlıklar bu kavramların ne kadar önemli olduğunu bize göstermektedir. Öğrencilerimize bu değerler de aktarılmalı, bu değerler ile erken yaşta tanışmaları sağlanmalıdır.

4) Dersi işlerken sadece sınava hazırlamak yerine değerler eğitimine de önem verilmelidir.

5) Öğretmen kılavuz kitapları yeniden basılarak öğretmenlere dağıtımı yapılmalıdır. Bu kitaplarda konular ve verilmesi gereken değerler ayrıntılı ve açıklamalı yer almalıdır.

6) Değerler eğitimi ayrı bir ders olarak okul müfredat programında yer alabilir.

7) Öğretmenlere değerler ve değerler eğitimi konusunda gerek uzaktan gerek yüz yüze hizmet içi eğitimler yoluyla eğitimler sağlanmalıdır.

8) Ders kitabına değerler ile ilgili yazılı bölümler eklenmeli öğrenci ders kitabından okuduğu bölüm sonunda hangi değer ile ilişkilendirebileceğini görmelidir.

9) Değerler sadece sunuş, anlatım ve soru-cevap gibi geleneksel yöntem ve teknikler ile değil modern yöntem ve tekniklerle de verilmelidir.

10) Ders kitapları görsel anlamda daha ilgi çekici bir görünüm kazanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acun, F. (2010) (Edt). *Atatürk ve Türk İnkılap Tarihi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Akbulut, Y. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Akçura, Y. (2015). *Osmanlı Devletinin Dağılma Devri (XVIII. ve XIX. Yüzyıllarda)*. İstanbul: İlgı Kültür Sanat Yayıncılık.
- Akşin, S. (2018). *Kısa Türkiye Tarihi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Alpkaya, G. ve Alpkaya, F. (2004). *20 yy. Dünya ve Türkiye Tarihi*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Arar, İ. (1980). *Atatürk'ün Büyük Söylevi' nin 50. yılı semineri bildiriler ve tartışmalar*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Artuç, İ. (1987), *Kurtuluş Savaşı Başlarken*. Ankara: Kastaş A.Ş.
- Atabay, M. (2010). *Milli Mücadele Tarihi (Yok edilmek istenen bir milletin onurlu bir yaşam için yaptığı mücadele)*. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Atatürk, M. K. (2018). *Nutuk: Resimli ve açıklamalı tam metin Osmanlıca' dan tam çeviri*. İstanbul: E-Kitap Yayıncılık.
- Atatürk, M. K. (2006). *Nutuk-Söylev, Cilt II (1920-1927), 5. Baskı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Atatürkçülük 3, (2001). *Atatürkçü Düşünce Sistemi*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Atay, F. R. (1953). *Çankaya. Atatürk Devri Hatıraları*. İstanbul.
- Avcı, M. (2020). *Öğretmenlerin Değerler Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Elazığ.
- Avcıoğlu, D. (2013). *Osmanlı'nın düzeni Türklerin tarihi: Altıncı Kitap*. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.

- Ayaydın, Y. (2019). *Ortaokul Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programının ve uygulamasının değerlendirilmesi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi: İstanbul.
- Aydemir, Ş.S. (1999). *Tek Adam, 16 Basım*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Aydoğan, M. (2005). *Ülkeye Adanmış Bir Yaşam Mustafa Kemal ve Kurtuluş Savaşı*. İzmir: Umay Yayınları.
- Bacanlı, H. (2006). *Duyuşsal Davranış Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Balcı, M. (2014). *Değerleri Yaşatmak & Değerler Sözlüğü*. İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Başkaya, F. ve Kaynar, M.K. (2010) (Edt). *Resmi Tarih Tartışmaları 5 (Nutuk)*. İstanbul: Özgür Üniversite Yayınları.
- Baydar, S. & Öztürk, F. (2019). *8. Sınıf TC. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Ders Kitabı*. Ankara: Özgün Matbaacılık.
- Baykal, B.S. (1969). *Erzurum Kongresi İle İlgili Belgeler*. Ankara: Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları.
- Baykara, T. (1985). *Milli Mücadele (1918-1923)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Belen, F. (2014). *Türk Kurtuluş Savaşı*. İstanbul: Yeditepe Yayınları.
- Coşkun, A. (2009). *Samsun'dan Önce Bilinmeyen 6 Ay İşgal, Hüzün, Hazırlık*. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Çağlayan, A. (2013). *Ahlak Pusulası Ahlak ve Değerler Eğitimi*. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Çankırılı, A. (2015). *Ailede ve Okulda Değerler Eğitimi*. İstanbul: Zafer Yayınları.
- Çavdaroğlu, (2011). *Öncesi ve Sonrası ile Lozan*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Çekiç, O. (2007). *İmparatorluktan Cumhuriyete I Mondros'tan İstanbul'a*. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Çekiç, O. (2013). *80. Yılında Büyük Nutuk*. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Yayını.

- Deliorman, A. (1999). *Atatürk'ün hayatındaki kadınlar*. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Develioğlu, F. (1986). *Osmanlıca Türkçe ansiklopedik lügat*. Ankara: Aydın Kitap evi Yayınları. Kurtuluş Ofset Basımevi.
- Dewey, J. (1995). *Eğitimde Ahlak İlkeleri*. Ankara: Şafak Matbaası.
- Doğan, B. (2020). *Nutuk'ta geçen bazı konuların 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında yer alan kazanımlara ve ders kitaplarına göre incelenmesi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi: Ankara.
- Doğanay, A. (2006). *Değerler Eğitimi. C. Öztürk (ed.) Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegeme Yayıncılık.
- Emecen, F.M. (2016). *Osmanlı İmparatorluğunun Kuruluş ve Yükseliş Tarihi (1300-1600)*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Erbaş, H. H. (2019), *Öğretmenlerin Değerler Eğitimi Algısının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kırşehir İli Örneği)*, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Rize.
- Ertan, T.F. (2011). *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gardner R., Cairns J., Lawton D. (2012). *Education For Values Morals, Ethics and Citizenship In Contemporary Teaching*. London and New York: Routledge.
- Ginesar, Ö. (2017). *8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabına yönelik Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin algı ve tutumlarının belirlenmesi*, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Konya.
- Goloğlu, M. (2006). *Milli Mücadele Tarihi 2 Sivas Kongresi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Güçlü, H. (2019). *Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi*, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Rize.

- Gülmüş, R. (2015). “ *İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersi tarih konularında değer öğretimine ilişkin sınıf öğretmeni görüşleri* “, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Burdur.
- Güngör, E. (1998). *Değerler Psikolojisi üzerine araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Yayınları
- Halstead, J.M. ve Taylor, M.J.(1996). *Values in Education and Education in Values*. Cambridge Journal of Education.
- Halstead, J.M. ve Taylor, M.J.(2000). *Learning and teaching about values a review of recent research*. Cambridge Journal of Education.
- Hart, B.L. (2014). *Birinci Dünya Savaşı Tarihi (1. Baskı)*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Hayes, D. (2006). *Primary Education, The Key Concepts*. London: Routledge.
- Hökelekli, H. (2006). *Değerler odaklı eğitim*. Değerler Eğitimi Merkezi Bülteni, 1, 50-55.
- I. Dünya Savaşı Ansiklopedisi II, 1975*, İstanbul: Yener Yayınları.
- İnan, A. (1999). *Mustafa Kemal Atatürk'ün Karlsbad Hatıraları*. İstanbul: Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık.
- İnan, A. (2009). *Atatürk hakkında hatıralar ve belgeler*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- İnönü, İ. (1985). *İsmet İnönü hatıralar I*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Kantar, Ş. (2014). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde 100 Temel Eser yoluyla değerler eğitimi*, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Konya.
- Karadağ, M. (2020). *Değerler Eğitimi Ahlak Kültürü*. İstanbul: Dilkitap Yayınları.
- Karademir, Y. (2015). *8. sınıf TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların incelenmesi (bir keşfedici sıralı karma desen örneği)*, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Sivas.

- Karal, Z. E.(1999). *Osmanlı Tarihi İkinci Meşrutiyet ve Birinci Dünya Savaşı (1908 - 1918) IX. Cilt*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar-İlkeler-Teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kinross, L. (1984). *Atatürk Bir Milletten Yeniden Doğuşu*. İstanbul: Sander Yayınları.
- Kocatürk, U. (1988). *Doğumundan Ölümüne Kadar Kaynakçalı Atatürk Günlüğü*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Köklügiller, A. (2005). *Nutuk Nedir, Ne Değildir?*. İstanbul: IQ Kültür-Sanat Yayıncılık.
- Kuçuradi, İ. (1971). *İnsan ve Değerleri (Değer Problemi)*. İstanbul: Yankı Yayınları.
- Kurt, Ö. (2019). *8. Sınıf TC. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Ders Kitabı*. Ankara: Korza Yayıncılık.
- Küçükahmet, L. (2009). *Program Geliştirme ve Öğretim*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Lovat, T. ve Toomey, R. (2009) (Edt.). *Values education and quality teaching the double helix effect*. London and New York: Routledge.
- MEB, (2006). *İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Öğretim Programı (8. Sınıf)*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB, (2011). *İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı (8. Sınıf)*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB, (2018). *İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Öğretim Programı (8. Sınıf)*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB, (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Méchin, B. (1997). *Mustafa Kemal Bir İmparatorluğun Ölümü*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Meydan, S. (2009). *Atatürk'ü Doğru Anlamak, Nutuk'un Deşifresi*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

- Mikusch, V.D. (2000). *Avrupa ile Asya Arasındaki Adam Gazi Mustafa Kemal*. İstanbul: Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık.
- Milli Savunma Bakanlığı, (1999), *Atatürk*, Ankara.
- Mustafa Kemal Atatürk* (1999), İstanbul: Nesa Basın ve Yayıncılık.
- Ortaylı, İ. (2018). *Gazi Mustafa Kemal Atatürk*. İstanbul: Kronik Kitap.
- Özdamarlar, M. (2021). *Kemal*. Ankara: Sonsuz Yayıncılık.
- Özdamarlar, M. (2021). *Mustafa*. Ankara: Sonsuz Yayıncılık.
- Özkan, A. (2007). *A'dan Z'ye Kurtuluş Savaşı ve Atatürk Dönemi - 3 Cilt Takım*. İstanbul: Boyut Yayınevi.
- Özpek, M. (2020). *Tarihî Romanların Sosyal Bilgiler İle Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersi Öğretiminde Kullanılması Üzerine Bir İnceleme*, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Malatya.
- Öztürk, C. (2012) (Edt.). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. İstanbul: Pegem Akademi.
- Öztürk, C. (2018) (Edt.). *İmparatorluktan Ulus Devlete Türk İnkılap Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti*. İstanbul: İstek Yayınları.
- Özyurt, E. (2014). "Ortaöğretimde Vatandaşlık Bilincinin Oluşmasında TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Rolü", Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Ankara.
- Philips, I. (2002). *Reflective Teaching Of History 11-18*. London: Continuum.
- Pırnaz, E. (2020). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Kök Değerlere Yönelik Görüşleri (Kahramanmaraş İli Örneği)*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Kahramanmaraş.
- Quataert, D. (2004). *Osmanlı İmparatorluğu 1700-1922*. İletişim Yayınları, İstanbul.
- Reynolds, A. M. (2016). *İmparatorlukların Çöküşü Osmanlı-Rus İmparatorluklarının Çatışması ve Çöküşü, 1908-1918*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

- Soyak, H. R. (1973). *Atatürk'ten Hatıralar 2. Cilt*. İstanbul: Yapı ve Kredi Bankası.
- Steiner, R. (2004). *Human Values In Education*. London and New York: Routledge.
- Stephenson J. , Eva L. , Burman L. ve Cooper M. (2005). *Values In Education*. London and New York: Routledge.
- Şimşek, S. (2020) (Edt.). *Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenleri için Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşir, B. (2011). *Atatürk'ün Hastalığı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Tanju, S. (1981). *Atatürk'ün Yanındakiler, Karşısındakiler*. İstanbul: Hür Yayınları.
- Tapies, J. & L. Ward, J. (2008). *Family Values and Value Creation: The fostering of enduring values within family-owned businesses*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Tarakçıoğlu, C.Ö. (2017). *Doğumunda Ölümüne Atatürk*. Ankara: Atayurt Yayınevi.
- Tarhan, N. (2012). *Güzel İnsan Modeli. Ailede, Toplumda, Siyasette Değerler Psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları
- Teddlie C. & Reynolds D. (2003). *The International Handbook of School Effectiveness Research*. London and New York: Routledge.
- Turan, R. , Safran, M. , Havta, N. , Çakmak M. , Dönmez C. , Şahin , M . (2011). *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi*, Ankara: Okutman Yayıncılık.
- Turan, Ş. (1995). *Türk Devrim Tarihi III Yeni Türkiye'nin Oluşumu (Birinci Bölüm) (1923-1938)*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Turan, Ş. (2017). *Türk Devrim Tarihi I (İmparatorluğun çöküşünde ulusal direniş)*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Turan, Ş. (2017). *Türk Devrim Tarihi II (Ulusal Direnişten Türkiye Cumhuriyetine)*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Türk Dil Kurumu (1988). *Türkçe Sözlük (1-2)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım evi.
- Türk Dil Kurumu (2014). *Türkçe Sözlük*

- Türk Tarih Kurumu(1980). *Atatürk'ün Büyük Söylevinin 50. Yılı Semineri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Türkmen, Z. (2010). *Mütarekeden Milli Mücadeleye Mustafa Kemal Paşa (1918-1919)*. İstanbul: Bengi Yayınları.
- Uçar, F. (2019), *İlkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Değerler Eğitimi*, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Hatay.
- Ulusoy K. ve Dilmaç R. (2012). *Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegeme Akademi Yayıncılık.
- Ulusoy, K. ve Turan R. (2019) (Edt.). *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegeme Akademi Yayıncılık.
- Ulusoy, M. K. (Der.) (2008). *Atatürk'ün Yanı Başında-Çankaya Köşkü Kütüphanecisi Nuri Ulusoy'nun Hatıraları*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Unesco. (2005). *Learning to do: Values for learning and working together in a globalized world*. L. R. Quisumbing and J. Leo (Editors.). Bonn, Germany: UNESCO-UNEVOC.
- Uzun, H. (2009). *Atatürk ve Nutuk*. İstanbul: Siyasal Kitabevi.
- Vardar, D. (2011). *İstanbul'un İşgali 1918-1923*. İstanbul: Doğu Kitabevi.
- Volkan, D. V. & Itzkowitz, N. (2008). *Ölümsüz Atatürk*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Westwell, I. (2012). *Resimli Harp Tarihi I. Dünya Savaşı*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yazıcı, S. ve Aslan, M. (2011), *Değerler Eğitiminde Kahramanlardan Yararlanma: Sosyal Bilgiler Ders Kitapları ile Öğretmen Adaylarının Kahraman Tercihlerinin Karşılaştırılması Üzerine Bir Çalışma, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(4), 2173-2188.
- Yeşiltaş, E. (2014). *Karakter ve Değerler Eğitimi* (<http://blog.erkanyesiltas.com/wp-content/uploads/notlar/kvde.pdf>) (Erişim Tarihi:27 Haziran 2020)
- Yıldırım, A. Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (9. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yorgancı, O. (2009). *Mustafa Kemal Atatürk*. İstanbul: Anonim Yayıncılık.

Yurdakul, Y. (2010). *Mustafa Kemal'den Atatürk'e*. İstanbul: Truva Yayınları.

Yücel, Ö. (2003). *Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Hayatı*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.

EKLER

EK 1: Öğretmen Görüşme Formu

Görüşülen kişi:

Mezuniyeti:

Mesleki Kıdemi:

- 1) Değer kavramını birkaç cümle ile tanımlar mısınız?
- 2) Okulunuzda Değerler Eğitime yönelik hangi faaliyetler yapılmakta?
- 3) Kişisel olarak Değerler Eğitime yönelik hangi faaliyetleri yapmaktasınız?
- 4) Ders anlatımı sırasında ders kitabı haricinde kazanımları verirken Nutuk ta yer alan metinlere ve anlatımlara yer veriyor musunuz?
- 5) Nutuk'un geneline baktığımızda içeriğinde en çok hangi değerlere yer verildiğini düşünüyorsunuz?
- 6) Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğini düşünüyorsunuz? Verilen değerleri yeterli buluyor musunuz? Eksikler nelerdir?
- 7) Bir Kahraman Doğuyor ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde duruyorsunuz? Değerleri nasıl veriyorsunuz ve hangi yöntemi kullanıyorsunuz?
- 8) Bir Kahraman Doğuyor ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlatıyorsunuz? Hangi değerler ile eşleştiriyorsunuz?
- 9) Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğini düşünüyorsunuz? Verilen değerleri yeterli buluyor musunuz? Eksikler nelerdir?
- 10) Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde duruyorsunuz? Değerleri nasıl veriyorsunuz ve hangi yöntemi kullanıyorsunuz?
- 11) Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile NUTUK ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlatıyorsunuz? Hangi değerler ile eşleştiriyorsunuz?
- 12) Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğini düşünüyorsunuz? Verilen değerleri yeterli buluyor musunuz? Eksikler nelerdir?
- 13) Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde duruyorsunuz? Değerleri nasıl veriyorsunuz ve hangi yöntemi kullanıyorsunuz?

14) Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlatıyorsunuz? Hangi değerler ile eşleştiriyorsunuz?

15) Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğini düşünüyorsunuz? Verilen değerleri yeterli buluyor musunuz? Eksikler nelerdir?

16) Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde duruyorsunuz? Değerleri nasıl veriyorsunuz ve hangi yöntemi kullanıyorsunuz?

17) Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlatıyorsunuz? Hangi değerler ile eşleştiriyorsunuz?

18) Demokratikleşme Çabaları ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğini düşünüyorsunuz? Verilen değerleri yeterli buluyor musunuz? Eksikler nelerdir?

19) Demokratikleşme Çabaları ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde duruyorsunuz? Değerleri nasıl veriyorsunuz ve hangi yöntemi kullanıyorsunuz?

20) Demokratikleşme Çabaları ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlatıyorsunuz? Hangi değerler ile eşleştiriyorsunuz?

21) Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğini düşünüyorsunuz? Verilen değerleri yeterli buluyor musunuz? Eksikler nelerdir?

22) Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde duruyorsunuz? Değerleri nasıl veriyorsunuz ve hangi yöntemi kullanıyorsunuz?

23) Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlatıyorsunuz? Hangi değerler ile eşleştiriyorsunuz?

24) Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde kazanımlar kapsamında ders kitabında hangi değerlerin verildiğini düşünüyorsunuz? Verilen değerleri yeterli buluyor musunuz? Eksikler nelerdir?

25) Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesini derste öğrenciye aktarırken hangi değerler üzerinde duruyorsunuz? Değerleri nasıl veriyorsunuz ve hangi yöntemi kullanıyorsunuz?

26) Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası ünitesinde yer alan kazanımlar ve buna bağlı verilen değerler ile Nutuk ta yer alan hangi olay veya olayları bağdaştırarak anlatıyorsunuz? Hangi değerler ile eşleştiriyorsunuz?

27) 8. sınıf öğrencilerine verilen değerler öğrencide istendik davranışa dönüşüyor mu? Dönüşüyor ise kullandığınız farklı bir yöntem var mı? Dönüşmüyor ise sebepleri neler? Açıklar mısınız?

28) 8. Sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının dışında öğrenciye değerlerin kazandırılması konusunda farklı kaynaklardan yararlanıyor musunuz? Hangileri ve neden bu kaynakları tercih ettiğinizi açıklar mısınız?

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Gülşah Hanaylı

Doğum Yeri ve Tarihi: Aydın / 03.01.1983

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Afyon Kocatepe Üniversitesi / Uşak Eğitim Fakültesi
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

İş Deneyimi:

Öğretmen (2008-2011) Karaorman İlköğretim Okulu,
Mustafakemalpaşa/Bursa

Müdür Yardımcısı (2011-2018) Karaorman Ortaokulu,
Mustafakemalpaşa/Bursa

Öğretmen (2018- Devam etmekte) Toki Fatih Ortaokulu,
Mustafakemalpaşa/Bursa

Bilimsel Faaliyetler:

Hanaylı, G.-Öztürk, A.-Baysan, S.-Vural, R.

(2020). *Sosyal Bilgilerin Doğası, anlamı ve nasıl öğretildiği üzerine bir durum çalışması:*

Öğretmen görüşleri. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri

Dergisi, 11 (1) , 210-238.

e-posta Adresi: teacher-83@hotmail.com

Tarih:/...../2021